

N O V I
C A L E N D A R I I
R O M A N I
A P O L O G I A,

*Aduersus Michaelē Mastlinum Gappingensem,
in Tubingensi Academia Mathematicum,*

TRIBVS LIBRIS EXPLICATA.

A V C T O R E

C H R I S T O P H O R O C L A V I O
B A M B E R G E N S I E S O C I E T A T E I E S V.



R O M A E,

Apud Sanctium, & Soc. M. D. LXX XVIII.

PERMISSV SVPERIORVM.

INVICTISSIMO ROM.
IMPERATORI
RUDOLPHO II
CAESARI AVG.

CHRISTOPHORVS CLAVIVS
Bambergensis e Societate IESV.



ANTA est nonnullorum hominum siue nature vitio, seu prauo ipsorum studio perueritas CAESAR INVICTISSIME, vt quem admodum nihil vñquam tam falsum, absurdumq; fuit, quod non suos patronos habuerit; ita nihil adeo verum, ac laudabile, quod vituperatorum calumniis omnes effugerit. Argumento esse potest (ne longius abeam) Calendarium Romanum nuper ex auctoritate GREGORII XIII. Pont. Max. ingentiq; cum caeterorum Principum, Gymnasiorumq; orbis Catholici, tum vero sacrae Maiestatis tuae approbatione, ab erroribus, quos dies paulatim attulerat, vindicatum: & aliquando maximis omnium propè nationum studijs vel editum, vel receptum. Quod quidem tametsi & rectè atq; ordinè factum est, & concinnatum appositè ad morem, vsumq; eum, què semper DEI Ecclesia tenuit in celebrando sacrosancto Paschæ die, cæterisq; festis, quæ mobilia appellantur; inuentus est tamen Michael Mæstlinus, Mathematicus Tubingensis, qui vt est homo Vbiquetariæ hæresis labè infectus, ita egregium hoc spectatumque Calendarium oppugnando, Ecclesiæ Catholicæ concordiam dissoluere nefaria fraude tentaret. Atq; vt omittam ea, quibus Pontificis Romani, Ecclesiæq; auctoritatem contumeliose labefactare cõtendit: (vt facile conijcere liceat, eum neque veritatis, neque publici commodi studio, sed odio Romani Pontificis nouam anni restitutionem oppugnare) illud
a 2 præci-

præcipuum telum est, quo Calendarium nouum expugnare conatur; quod scilicet ipsum veris cæli cursibus non respondeat omni ex parte: verum id quis non videt valere in vnum quodque Calendarium? quippe quod temporibus maxime notandis inuentum, (vt videlicet sit, quod in diebus festis agendis, in emendo, vendendo, locando, cæterisque rebus contrahendis vulgo sequantur omnes) ad popularem vtique intelligentiam, vsuque accommodatum sit oportet, regulasque faciles, & ex Cyclis depromptas habeat necesse est, quales non modo Catholicam Ecclesiam iam inde vsque à Concilio Nicæno in Calendario, sed etiam Iulium Cæsarem, Arabesque, & veteres omnes in suis fastis seruasse accepimus. Quis igitur est adeo rudis atque hospes in Mathematicis disciplinis, qui Calendarium vllum esse arbitretur, quod cum verorum motuum, qui prorsus inæquales sunt, tabulis congruat omnino; cum nec medijs motibus, qui æquales sunt, vnde quaque Cyclus vllus, qui in Calendario adhibendus est, respondere queat? Et quidem in anni restituendi compendio, quod GREGORIVS XIII. ad M. T. cæterosque Orbis Catholici Principes misit, haud obscurè ostensum est, id fieri nullo modo posse. Testes sunt Solaris Lunarisque anni æquationes duæ, altera ex Alphōsina, altera ex Copernicana anni ratione; quæ nimirum idcirco propositæ sunt, vt liberum esset Mathematicis, vtram mallent, in Calendario restituendo sequi: Et simul significatum est, qui utraque æquatio (si forte eas à veris motibus longius quam par est, aberrare usus coarguat) facili negotio in pristinum statum reuocari queat. Quid tandem erat causæ, quamobrem id fieret, si æquationem nostram, aut cuiusquæ omnino, veris cæli cursibus perpetuò, & usquequaque respondere posse arbitraremur? Itaque frustra, atque adeò stultè in eo elaborat, defudatque Mæstlinus, ut ostendat, æquinoctium, quod inæquabili cursu fertur, propter æquationem, quam semper æquabilè, & ut ita loquar, uniformem esse conuenit, haudquaquam in xxj. die Martij sedem fixam, ac stabilem habere. Quid enim? nos id ipsum nõ fatemur? non ultrò etiam testamur? non id necessario fieri docemus, quod æquinoctium

noctium, ob sui inæqualitatem motus, eum diem tum antecedit, tum sequatur? Verum enim uerò hoc neque absurdum est, neque nouo aduersatur Calendario: quippe cum nec ueros, nec medios, ut dixi, motus ullum Calendarium sequi possit, sed solum Cyclorum rationem. Adde quod uel multis annorū millibus, certa per interualla æquinoctium sua sponte ad præstitutum reuertitur diem. Quod ego non ingenio, sed ueritate nixus, ita planum hoc uolumine faciam, ut si absit pertinacia, certamenque uincendi, nullus deinceps futurus sit dubitationi locus. Quocirca Mæstlinus oleum, ut dicitur, & operam perdidit, nisi ostendat, Calendarium ueros ad motus potius, quàm ad Cyclorum rationem & normam referri debere. Quæ sanè res & ualde absurda esset, ac noua, & incredibiles in Christianâ Remp. perturbationes inueheret. Quis enim in tanta Astronomicarum uarietate tabularū uidere, ac statuere posset, quas potissimum, uelut certas, Duces sequi oporteret? Iam quod Mæstlinus nostras Epactas, indicta causa, capite damnat, quia in Interlunijs indicandis paulò sunt tardiores; planè temerarium & iniquum est. Nam Epactas rectissimè in Calendario collocatas esse, earumque æquationem, ad indicandam in annos quartadecimam primi mēsis Lunam, ex qua recta Paschæ celebratio omnino pendet, accuratissime ex usu Ecclesiæ institutam, secundus huius uoluminis liber docebit. Qua ex re necessario sequitur, Interlunia in Calendario paulò esse tardiora ijs, quæ in cælo contingunt. Quid igitur nostro Calendario crimini dat aduersarius, quod in quodlibet Calendarium, quacunque ratione compositum (saluis modò Cyclis, & æquabilitate anni) nõ æquè conueniat? Neque enim ullum omnino huiusmodi Calendarium condi potest, quod prorsus aut cum cæli cursibus congruat, aut omnia uitet incommoda. Vnum est, quod prætermitti in Calendario nullo modo debet, ut scilicet tota eius ratio certis instructa regulis quam minimū à medijs absit motibus: qua utique laude cumulatam esse Calendarium nouum, nostra hæc Apologia fidem profectò faciet; quæ non dubito, quin iustis existimatoribus expectata magis, quam fera uideatur. Etenim mihi item, ut cæteris Mathematicis,

Mæstlini

Mæstlini examen usq; eò leue, ac nugatoriũ semper est uisum, vt risu potius, quam responso dignum iudicaretur. Caterum cum Mæstlinus nouum Calendarium petulantissimè exagitare, Mathematicos omnes vnus audacissimè laceffere, & tanquam parta victoria de nobis triumphare non desistat, securus scilicet, quod nemo omnino vsquam gentium reperiat, qui mendax eius examen examinare & excutere vel possit, vel audeat; meas partes esse duxi, tumidos istius spiritus aliquando frãgere, frigida sãq; ac ieiunas eius calumnias pro virili propulsare: ne fortè (vt nunc est) qui in hoc genere nihil vident, cæcum, vt dicitur, sequantur Ducem. Quocirca æquis, iniquisq; demonstrabo, illum quamuis lynceus sibi videatur, in Computo Ecclesiastico, quem vocant, tanquam cæcum & sæpe, & grauiter offendisse: quippe qui (ut alia omittam) temere affirmauerit, Pascha Luna xv. nefas esse celebrari; quod omnibus Patrum decretis, Concilijsq; aduersatur: Itemq; Lunam xiiii. à plenilunio non differre; quod non modò absurdum, sed etiam ridiculum est. En cur Calendarium nouum tanto doctissimorum hominum studio, ac labore restitutum Mæstlinus, tam maledicè cauilletur. En cur GREGORIO Pontifici Max. tam audacter insultet. En cur, uelut arbiter honorarius orbis terræ Rom. Imperatorem, ceterosq; Principes Christianos ad suum tribunal, ad causam dicendam uocet. Me uerò, ~~ut meam hanc~~ qualemcunq; Apologiam tibi potissimum, CAESAR INVICTISSIME dedicarè. multæ causæ impulerunt nec leues, nec obscuræ. Primum, cum Rom. Imperator suo iure primarius Ecclesiæ Romanæ, Sedisq; Apostolicæ defensor sit, ac propugnator: hic meus liber pro Catholicæ Ecclesiæ, Apostolicæq; sedis dignitate dimicans, cuius ductu, ac præsidio magis ~~exire~~ debuit, quam Imperatoris Rom. sacrosanctæ Ecclesiæ præstâtissimi, & summi Ducis? Deinde cuius magis, quam tua, interest, perspectũ & exploratũ habere, Calendarium nouum, quod toto Imperio Romano, Maiestatis tuæ auctoritate uulgatum est, non flagitiosum, temerariumq; negotium esse, quod Mæstlinus temerè, & impudenter iactat; sed egregium, & Astronomiæ præceptis, anti-

antiquissimisq; tum orientalis, tum occidentalis Ecclesiæ institutis subnixum? atq; ita subnixum, ut non solum Mæstlini leuissimi uelitis tela, uerum etiam cuiusuis aut Ecclesiæ Rom. odio, aut alia de causa oppugnatoris, facilè imperus omnes, & machinas eludat? Huc accedit, quod superioribus annis clarissimus uir Iacobus Curtius à Senftenau, homo summa prudentia, omniq; doctrinæ genere insignis, idemq; S. T. C. M. tum apud SIXTVM V. Pont. Max. Legatus, mihi pro familiaritate significauit, optare te, vt aliquis intolerabilem istius calumniatoris audaciam frangat, eiusq; cauillationes, ac figmenta diluat; ne si nullus ei responderet, homo suimet laudator egregius se nouum Calendarium funditus euertisse iactaret: Indignum quippe, vt est, tuæ quoq; Maiestati uideri, homunculum vnũ ex multis tantos sumpsisse spiritus, vt aduersus opus tam præclarum, adeoq; ab omnibus optatum, per ludibrium oblatrare, & orbẽ terræ uniuersum ad pugnam prouocare non dubitarit. Itaq; tua me tacita quidem, sed Imperatoria auctoritas simul, & ad spem non inutilis uictoriæ, & ad tanti Patroni adoptandi cupiditatem erexit. Quid quòd Augustissima AVSTRIACA familia studio religionis incensa, plurimis, maximisque domicilijs nostro ordini extructis, ac dotatis, vetera beneficia nouis quotidie cumulat; tuæq; erga nostros homines egregia beneuolentia, ipsi æqualis ætati, adeo nostram sibi deuinxit Societatem, vt ea nõ gratis, quam uerius, omnia se uobis debere, præ se ferat? Quocirca, vt ego quoq; pro virili parte tuæ Maiestati, Regiæq; stirpi uestræ aliquid gratiæ, vt cunq; licet, persoluam; uolui hunc ingenij mei foetum, quasi testem, atq; obsidem esse nostræ erga uos perpetuæ uoluntatis. VALE. ROMA. Anno M. D. LXXXVIII. Quinto decimo CAL. NOVEMB.



LIBRI TRES.

I. DE ANNIS SOLARIS AEQUATIONE.

II. DE ANNI LUNARIS, ET CYCLI LITERARUM DOMINICALIUM AEQUATIONE.

III. DE COMPUTO ECCLESIASTICO PER DIGITORUM ARTICULOS.

His causis rationesque Restituti Calendarij uberrime explicantur.



INDEX CAPITVM LIBRI I.

I. QUID in sacris literis de Pascha celebratione precipiatur, et quid de eadem à SS. Patribus, et Concilijs sancitum sit. pag. 5

II. CUR Calendarium corrigi debuerit, et in quo eius correctio consistat. 17

III. CUR Aequinoctium vernum ad diem 21. Martij potissimum, et qua ratione reuocatum sit. 19

IIII. ECCLESIA cur posthabitis motibus veris apparentibusve, medios tantum, siue aequales, aut potius Cyclos in mobilium festorum celebratione usurpet. 28

V. QVAE intercalandi ratio adhibita sit, ut Aequinoctium prope diem 21. Martij, ad quod est reuocatum, retineatur. 34

VI. DE periodo Anomaliae Aequinoctiorum, et inaequalitatis annorum ex Nicolai Copernici doctrina. 47

VII. ARGUMENTA Mastlini aduersus rationem Solaris anni equandi, in quadringentis quibusque annis adhibendam, eorumque solutiones. 60

INDEX CAPITVM

LIBRI I.

I. QVO pacto Cycclus decennouennalis annos 19. Solares exaquet.	83
II. QVO pacto aurei numeri in Calendario disponantur, & cur, ijs amotis, in eorum locum Epacta substituta sint.	87
III. QVO artificio Epacta in Calendario describantur.	107
IIII. DE constructione tabulae expansae Epactarum, eiusq; equatione, & de inuentione Epacta quolibet anno proposito.	129
V. DE Embolismis, ac saltu Luna.	236
VI. QVAE appelletur Luna quartadecima Paschalis, & quare Epacta Calendario ita inscripta sint, ut earum Nouilunia medias ac veras coniunctiones Luminarium ut plurimum sequantur.	254
VII. ARGUMENTA Mastlini aduersus Nouilunia, quartadecimas Paschales, & equationem Epactarum, ac Cycli Solaris noui Calendarij, eorumq; confutationes.	274
ACCESSIT APPENDIX, QVA ANTONIVS POSSEVINVS e Societate IESV defenditur, & summa totius Apologiae explicatur.	311
	IN-

INDEX CAPITVM

LIBRI III.

I. DE aureo numero.	326
II. DE Epactis, & Nouilunijs.	333
III. DE Cyclo Solari, siue literarum Dominicalium 28. annorum.	344
IIII. DE litera Dominicali.	348
V. DE annis Biffextilibus, communibusq; tum centesimis, tum non centesimis: & numero dierum ob equationem anni Solaris usque ad datum quodcumq; tempus exemptorum.	367
VI. DE festis mobilibus.	370
VII. DE Aduentu Domini.	381
VIII. DE numero Dominicarum inter Pentecosten, & Aduentum Domini.	383
IX. A QVO die hebdomada quilibet dies mensis anno quouis proposito denominetur, siue primus is sit, siue non.	387
X. DE Nonis, Idibus, & Calendis.	389
XI. DE Indictione.	391
XII. DE loco Solis in Zodiaco.	394
XIII. DE loco Luna in Zodiaco, & quot horis noctu luceat.	396

INDEX RERVM

QVAE VNOQVOQUE CAPITE

Libri I. explicantur.

C A P. I.



Reciptum de Pascha celebratione, ex scriptura sacra. pag. 5
Iudei quando Pascha celebraret, ex precepto diuino. Ibid.

Mensis primus qui. Ibid.
Cur Ecclesia maluerit Pascha mobile esse, quam fixum. 7
Non esse audiendos eos, qui putant Pascha statim semper die celebrandum esse. Ibid.

Pascha celebrandum esse Dominica prima post Lunam xiiii. primi mensis. Ibid.

Pascha cur, cadente Luna xiiii. in Dominicam, transferatur in Dominicam sequentem. Ibid.

Auctoritates variae tum Patrum, tum Conciliorum, Pascha esse celebrandum Dominica prima post Lunam xiiii. primi mensis. 8

Concilium Nicanum confirmasse potius, quam instituisse, Pascha celebrandum esse die Dominico post Lunam xiiii. 10

Eusebio Caesariensi, & Alexandrinis curam a Niceno Concilio datam esse Cycli aurei numeri. 11

Morem celebrandi Pascha die Dominico post Lunam xiiii. primi mensis temporibus Apostolorum incepisse, esseque traditionem Apostolicam. 12

Error quorundam in primo mense definiendo. 14

Mensem primum recte dici eum, cuius

ius Luna xiiii. in diem aequinoctij incidit, uel eum proxime sequitur. 15

Tria in celebratione Pascha obseruanda. 16

Aequinoctio Verno die 21. Martij a Niceno Concilio tributum esse. Ibid.

Quae & quot Nouilunia sint Pascha lia ex decreto Concilij Niceni. Ibid.

Quor. & quibus diebus anni celebrari possit Pascha ex Niceni Concilij decreto. Ibid.

Nouilunia ex institutione Concilij Niceni usque ad correctionem anni inuestigata fuisse per aureos numeros. 17

Cyclum literarum Dominicalium institutum esse, ut Dominica dies inueniretur. Ibid.

C A P. II.

Aequinoctium, Nouiluniaeque ante correctionem non eisdem diebus contigisse, quibus tempore Concilij Niceni fiebant. 17

Quae Lunationes ex Concilio Niceno Paschales reiecta fuerint, tanquam non Paschales, ante correctionem, propter errorem aequinoctij. Ibid.

Pascha quando in secundo mense celebratum sit, ante correctionem, propter aequinoctij errorem. Ibid.

Nisi Calendarium fuisset correctum, accidisset post aliquot annos, Pascha semper in secundo mense, tertio, quarto, & c. celebrari, propter aequinoctij versus initium mensis ascensum. 18

Pascha quando ante Calendarij restitutionem

INDEX RERVM.

restitutionem celebratum sit Luna xxv. ob Nouiluniorum per aureos numeros inuentorum errorem. Ibid.

Nisi correctum fuisset Calendarium, Pascha celebrari contigisset in Nouilunio, Luna ij. ij. & c. ob errorem Nouiluniorum, qua per aureos numeros inquirebantur. Ibid.

Ob errorem aequinoctij, & Luna xiiii. ex aureis numeris inuenta, saepe in Pascha celebrata contigisse errorem 7. aut 28. aut 35. dierum, ante emendationem Calendarij. Ibid.

Nisi correctum fuisset Calendarium, committi contigisset in Pascha celebratione post multos annos, error 42. dierum, & amplius. Ibid.

Causae, cur restitutio Calendarij fuerit necessaria. Ibid.

Calendarij correctio in quibus constitat. 19

C A P. III.

Sententia varia de aequinoctij restitutione. 19

Gregorius xiiij. quam sententiam in restituendo aequinoctio secutus sit. Ibid.

Incommoda aliarum opinionum de aequinoctij restitutione. Ibid.

Aequinoctium vernum qua ratione ad diem 21. Martij restitutum sit. 20

Cur 10. dies simul exempti sint ex anno 1582. non autem singuli ex singulis annis, aut mensibus. Ibid.

Aequinoctium cur sedem suam ad 10. dies anticipauerit in Calendario a tempore Concilij Niceni usque ad correctionem Calendarij. 21

Anni magnitudo secundum Iulium Caesarem, & Ecclesiam. Ibid.

Anni magnitudo secundum Alphonsum. Ibid.

Quanto maior sit annus Romanus,

sive Ecclesiasticus anno Alphonso. Ibid.

Aequinoctium in quot annis anticipet unum diem, secundum annum Alphonsum. Ibid.

Calendarij correctio cur in anno 1582. & in Octobri potius instituta sit, quam in alio anno ac mense. Ibid.

Calendarij correctio cur anno 1583. in regionibus remotioribus fieri iussit in Februario. 22

Mastlini falsa ratio, cur in Octobri, & non ante diem Pascha anni 1582. correctio facta sit, puta in Februario. Ibid.

Mastlini ignorantia in ijs, qua catholica Ecclesia in Pascha celebratione semper obseruauit. 23

Pascha anni 1582. secundum Calendarium nouum, si in Februario facta fuisset exemptio 10. dierum, non illegitimum fuisse, ut perperam uult Mastlinus. Ibid.

Pascha anni 1582. secundum Calendarium nouum, si in Februario fuissent 10. dies exempti, legitimum futurum fuisse, etiam secundum motum verum, contra quam uult Mastlinus. 24

Pascha celebrari posse Luna xv. si tunc sit Dominica, probatur varijs testimonijs, & usu Ecclesiae. Ibid.

Pascha anni 1582. ex Calendario uetere contra Patrum decreta celebratum esse in quarta hebdomada, siue Luna xxiiij. 26

Quod Ecclesia interdum Luna xiiii. Pascha celebret, id uitio cycli, qui perfectus omnino esse non potest, tribuendum esse: Eam autem non propterea in haesim Quartadecimanorum incidere. 27

C A P.

C A P. I I I I.

Eccliam motus duntaxat medios, veris relictis, considerare, ob multas causas. 28

1 Quia medij motus aequales sunt, & uniformes, ac proinde ad captum vulgi accommodati: veri autem motus inaequales, & irregulares. ibid.

2 Ne seminarium perpetuum rixarum, & discordiarum excitetur in Ecclesia, si veri motus obseruarentur, ob tabularum Astronomicarum varietatem. ibid.

3 Quia nulla tabula ad hanc usque diem extructa sunt, qua veros motus sine errore exhibeant ad multos annos. 29

4 Quia etiam si Astronomice tabula extarent absolutissima, frustra tamen veri motus adsciscerentur ab Ecclesia, ob Meridianorum varietatem. 31

5 Quia antiquissima Ecclesie consuetudo est in obseruatione mediorum motuum, non autem verorum: qua sine causa urgente mutari non debet. 32

6 Quia ita faciendum esse, testantur varij scriptores, & Computistae. 33
Prutenica tabula, qua hodie ab omnibus usurpantur, cur incerta iudicari possint. 29

Ex Astronomis nonnullos in motu Solis ac Lune magis fidere tabulis Alphonsinis, quam Prutenicis. 30

Aequinoctij verni obseruatio à nobili quodam Dano facta anno 1586. ibi.

Rectè ad restituendum aequinoctium in diem 21. Martij, exoptos fuisse 10. dies, confirmatur ex obseruatione nobilis cuiusdam Dani facta anno 1586. ibi.

Astronomicas tabulas magni facientis esse, etiam si longo tempore durare nequeant. ibid.

Astronomicarum tabularum incon-

stantia unde proueniat. ibid.

Cur videri possit Deus caelorum motus tantis difficultatibus voluisse inuolueri. 31

Ecclesiam affixisse semper aequinoctium ad diem 21. Martij, etiam si per verum motum ab eo aliquantum recedat in annis bissextilibus. 32

Non multum referre, quod ad Pascha festum spectat, si aequinoctium non semper in ipsum diem 21. Martij incidat, sed cum interdum aliquantum antecedit, vel subsequatur. ibid.

Deum per Moysen precepisse obseruationem primi Mensis, & 10. diei, & 14. rustico modo, & ad captum vulgi accommodato. ibid.

Ecclesiam non valde laborare de veris aut medijs Nouilunys plenilunysq, cum in ijs inuestigandis vsa semper sit Cyclis. 33

Ecclesiam in Cyclo Lunari vsurpato imitari omnem antiquitatem. ibid.

Medios motus vites esse ad dyndicandum, quoniam Cyclos à pluribus relictus Lunas xiiii. exhibeat in Calendario. 34

C A P. V.

Qua intercalandi ratio adhibita sit, ut aequinoctium prope 21. diem Martij conseruetur. 34

Annus Astronomicus quid. 35

Annus Astronomicus constare ex diebus, & horis, horarumq, fragmentis. ibid.

Annus Civilis quid. ibid.

Annus Civilem necessario constare ex diebus integris. ibid.

Annus Astronomicus non semper ab eodem momento eiusdem diei incipere. ibid.

Anni Astronomici cognitionem esse necess-

necessariam. 36

Cur quartus quisque annus sit bissextilis. ibid.

Aequinoctium, si omnes anni essent communes, in 1460. annis peragraret omnes dies totius anni. ibid.

Intercalatio unius diei quarto quoque anno cur maior sit, quàm oporteat. ibid.

Quod remedium adhibendum sit, ne aequinoctium, propter nimiam quarto quoque anno intercalationem adhibitam, versus principium mensis progrediatur. ibid.

Anni magnitudo ex Ptolemaeo. ibid.

Anni magnitudo ex Albategnio. 37

Anni magnitudo ex Aphonsinis. ibi.

Cur veteres suspicati sint, annum esse inaequalem. ibid.

Copernici de anni inequalitate obseruationes. ibid.

Difficultas intercalandi ad aequinoctium in die 21. Martij retinendum, ob anni inequalitatem. ibid.

In quot annis dies intercalaris semel omittendus esset, si annus Ptolemaei assumeretur. ibid.

In quot annis secundum Albategny annum cessandum semel esset ab intercalatione. ibid.

In quot annis Alphonsinus annum requirat exemptionem unius diei intercalaris. 38

Due viae intercalandi ad aequinoctium in die 21. Martij retinendum: una ad inequalitatem anni Solaris, altera ad mediam anni magnitudinem, instituta. ibid.

Omnes principes arbitrio Summi Pontificis permisissent, ut utram mallet viam intercalandi eligeret. ibid.

Cur posterior via intercalandi ad annum mediu instituta deleta sit. ibid.

Annus inaequalem aptum non esse ad intercalandi rationem instituentiam. ibid.

Contentiones in Pascha celebratione à Concilio Nicæno vsque ad Iustinianum Imperatorem, unde exorta sint. ibid.

Necessario aequabilem & uniformem intercalandi viam prescribendam fuisse. 39

Annus maximus cur ad aequationem anni Solaris non sit idoneus. ibid.

Annus minimus cur ad aequationem anni Solaris aptus non sit. ibid.

Annus medius, id est, Alphonsinus, cur solius ad annum Solarem aequandum aptus sit. ibid.

Ratio intercalationis ad medium annum instituta quo pacto se ipsam emendet. ibid.

Nihil incommodi, quod alicuius momenti sit, sequi ex intercalatione pro medio anno instituta. 40

Similitudo inter medias Luminarium coniunctiones, & aequationem ad annum mediu institutam. ibid.

Novum non esse, aut absurdum, ut interdum Pascha celebratur vel in secundo mense, vel in ultimo, propter annos communes, & bissextiles. 41

Pascha necessario celebratum esse interdum & in secundo mense, & in ultimo, etiam ipsis Concilio Nicæni temporibus. ibid.

Ecclesiam decretis Patrum, & Concilio Nicæni non repugnare, etsi interdum Pascha celebret vel in ultimo mense, vel in secundo, cum hoc nullo modo vitari possit. 42

Aequinoctium duplex esse, Astronomicum seu verum, & Ecclesiasticum, sine Politicum. ibid.

Quare, quod aequinoctium Ecclesiasticum discrepet interdum a uero, absurdum non sit. ibid.

Ecclesiam esse liberam in obseruando aequinoctio, & Luna cursu ad Pascha celebrandum: obseruare tamen illa

INDEX RERVM.

illa propter mysterium. *ibid.*
 Ecclesia magis cordi esse pacem fide-
 lium in Pasche celebratione, quam ac-
 curatam aequinoctij, & cursus Luna
 obseruationem. *ibid.*
 Aequinoctium quo pacto ad diem
 21. Martij possit renocari, si post ali-
 quot annos eum diem desereret. 43
 Calendarij Gregoriani perpetuitas,
 ac perfectio, in quo consistat. *ibid.*
 Maestlinum ignorasse, in quo perfe-
 ctio, ac perpetuitas Calendarij con-
 sistat. *ibid.*
 Fieri non posse, ut aequinoctium in
 eodem die persistat, ob sex horas quo-
 tannis omittas. *ibid.*
 Calendarium nouum intactum per-
 mansurum, etiamsi alia intercalandi
 via instituitur, si forte a posteris alia
 anni magnitudo exploretur. 44
 Si aureus numerus in Calendario
 esset relictus, fuissent condenda trigin-
 ta Calendaria. *ibid.*
 Intercalaris diei omissio in centesi-
 mis annis, quadringentesimo quoque
 excepto, qua ratione ad annum Al-
 phonsinum quadret. *ibid.*
 Centesimi anni cur ad equationem
 anni Solaris sint delicti. *ibid.*
 Qui anni centesimi sint post
 equationem bissextiles, & qui commu-
 nes. 45
 Similitudo inter intercalationem
 quadringentesimo quoque anno, & in-
 tercalationem quarto quoque anno ad-
 hibendam. *ibid.*
 Aequationem in centesimis annis
 adhibitam non officere intercalationi,
 qua 134. quoque anno fieri deberet, sed
 campotius perficere. 46
 Aequationem in centesimis annis
 adhibitam eodem modo conseruare
 aequinoctium in eodem die, quo per in-
 tercalationem quarto quoque anno con-
 seruatur. 47

Aequationem in centesimis annis
 adhibitam similem esse rationi inter-
 calandi Arabum in equatione anni
 Lunaris. *ibid.*

C A P. VI.

Periodus anomalie aequinoctiorum ex
 Copernici sententia, quanta sit. 48
 Periodus anomalie aequinoctiorum qua
 do incepit ante Christi ortum. *ibid.*
 Periodus anomalie aequinoctiorum quo
 anno Christi iterum ineptura sit. *ibid.*
 Tabella monstrans, quando ano-
 malia aequinoctiorum in 8. precipuis par-
 tibus existat. 49
 Aequinoctium verum ac medium
 quando simul fiant & quando maxi-
 me inter se differant, & quando me-
 dioctris sit eorum differentia. *ibid.*
 Annus tropicus quando sit maxi-
 mus, & quando minimus, & quando
 medio se habeat modo. 50
 Tabula complectens omnem variet-
 atem aequinoctiorum, & inaequalitatis
 annorum, in una integra periodo ano-
 malia aequinoctiorum. *ibid.*
 Confusio inter Christianos, si equa-
 tio aequinoctij ad motum verum insti-
 tueretur. 53
 Nullam aequationem aquabilem at-
 que uniformem institui posse, qua omni
 ex parte vero motui Solis quadrare
 possit. 54
 Aequinoctium secundum aequationem
 noui Calendarij non longe a die 21.
 Martij recedere in tota una periodo,
 ideoque merito eam esse institutam ad
 annum Alphonsinum, qui medius
 est. *ibid.*
 Differentiam inter verum, ac me-
 dium aequinoctium non attingere diem
 unum cum semisse. *ibid.*
 Aequatio praecessionis aequinoctiorum
 maxima

INDEX RERVM.

maxima quanta sit, cum scilicet ve-
 rum ac medium aequinoctium maxime
 inter se distant. *ibid.*
 Aequinoctium medium quando an-
 tecedat, aut sequatur verum. *ibid.*
 Quantum sit maximum discrimen
 inter verum ac medium aequinoctium. 55
 Maestlinum quid deceperit, ut puta-
 uerit, aequinoctium medium a vero
 abesse posse toto quadriduo. *ibid.*
 Aequinoctium medium quando fiat. *ibid.*
 Maestlinus quare putauerit, equi-
 noctium verum prolapsurum ad diem
 27. Martij. 56
 Aequinoctium non prolapsurum ad
 27. Martij, ut Maestlinus cauillatur,
 etiam in spatio 20000. annorum. 57
 Calendarium nouum esse perfectum,
 etiamsi tabula Prutenica veris motibus
 adhuc consentiret post annos 20000. 57
 Aequinoctium cur per aequationem
 noui Calendarij frequentius post diem
 21. Martij contingat in calo, quam an-
 te. 58
 Aequationem quamcunque, praeter
 eam, qua ad medium annum institui-
 tur, deturbare aequinoctium e propria
 sede longius, quam oportet. *ibid.*
 Aequationem ad medium annum
 institutam iure non posse reprehendi. 59

C A P. VII.

Maestlini malitia & fraus in aequi-
 noctio noui Calendarij oppugnanda.
 60
 Argumentum primum Maestlini ad-
 uersus aequationem noui Calendarij, ex
 inconstantia tabularum Astronomicarum.
 61
 Argumentum secundum, ex aequino-
 ctij annorum praesentium. *ibid.*
 Argumentum tertium, ex aequino-
 ctij annorum futurorum. *ibid.*

Argumentum quartum, ex aequino-
 ctij annorum praeteritorum. 62
 Argumentum quintum aduersus exem-
 ptionem 10. dierum factam. *ibid.*
 Maestlini argumeta omnia peccare,
 quod verum aequinoctium assumant. 63
 Maestlini testimonium, in anno Ec-
 clesiastico non esse obseruandas Astro-
 nomorum subtilitates. *ibid.*
 Maestlinum vere asserere, in anno
 Politico, & Ecclesiastico Astronomicas
 subtilitates non esse conseruandas. 64
 Maestlini temeritas in Calendario
 oppugnando. 65
 Maestlinum vere asserere, neque Iu-
 lium Caesarem, neque Patres Concilij
 Niceni de subtilitatibus Astronomicis
 quicquam monuisse. *ibid.*
 Maestlinum vere asserere, post inscri-
 ptionem aurei numeri in Calendario a
 Dionysio exiguo factam, propter subla-
 tas verorum motuum subtilitates, con-
 cordiam maximam in Pascha celebra-
 tione seruatam esse. *ibid.*
 Pascha quoties non ex Concilio Nica-
 ni sententia celebratum sit, paucis an-
 nis ante Calendarij restitutionem. *ibid.*
 Pascha post annum 2624. semper
 contra decretum Concilij Niceni cele-
 brandum esset, nisi Calendarum fuisset
 correctum. 66
 Necessitas correctionis Calendarij,
 aduersus Maestlinum. *ibid.*
 Maestlinum propter odium in Ponti-
 ficem Romanum asserere, vetus Calen-
 darium esse retinendum. *ibid.*
 Maestlinum falso asserere, sibi gra-
 tum non esse, de subtilitatibus Astro-
 nomorum questionem ullam mouere. *ibid.*
 Maestlinum falso asserere, in Calen-
 dario nono obseruatas esse subtilitates
 Astronomicas. *ibid.*
 Maestlinum falso asserere, Grego-
 rium xiii. sub poena excommunicationis
 orbem Christianum subiucere subri-
 lita-

INDEX RERVM.

litibus Astronomorum. *ibid.*
 Gregorius xii. quid pratendat in ex-
 communicacione contra eos, qui Calen-
 darium nouum non recipiunt. *ibid.*
 Mastlinu frustra subtilitates Astro-
 nomicas consecrari in Calendario oppu-
 gnando, cum ea neglecte sint in eo. 67
 Mastlinum nolentem Calendario
 nouo siuere. *ibid.*
 Argumenti primi solutio *ibid.*
 Tabulas Prutenicas ad Calendariu
 restituendum esse adhibitas. *ibid.*
 Tabularum Astronomicarum incō-
 stantiam non obesse perfectioni, ac per-
 petuitati Calendarij noui. *ibid.*
 Calendarium nouum quomodo perpe-
 tuum dicatur. *ibid.*
 Aequinoctium secundum aequationē
 anni medij redire ad diem 21. Martij,
 etiam post annos 20000. licet interim
 huc, illucq; ab eo euagetur. 68
 Non opus esse tanta animi contentio-
 ne ad Calendarium nouum defenden-
 dum, quantam vult Mastlinus. *ibid.*
 Argumenti secundi solutio. *ibid.*
 Aequinoctium duos minimum dies
 poscere, ob annos bissextilis. *ibid.*
 Aequinoctium, quod ad annos pre-
 sentes atinet, recte ad diem 21. Mar-
 tij reuocatum esse. *ibid.*
 Aequinoctij restitutionem ad diem
 21. Martij, per omissionem diei interca-
 laris anno 1700. non esse versura solu-
 tionem, vt Mastlinus calumniatur. 69
 Aequinoctium ob anni inaequalitatē
 in vtraq; partem a die 21. recedere. *ibid.*
 Aequinoctium quando ex die 21. ad
 22. & 23. deuoluatur, & quando ad 21.
 reuertatur. Item quando ex die 21. ad
 20. & 19. recedat, & quando inde ad
 21. regrediatur. *ibid.*
 Diem 21. Martij aequinoctio assigna-
 tum, medium locum habere inter 23.
 diem, & 19. ad quos vsque excurrere
 potest aequinoctium, cum inde sponte sua

ad diem 21. reuertatur. *ibid.*
 Pascha raro in ultimum, vel secun-
 dum mensē in nouo Calendario in-
 currere. 70
 Nouum non esse, vt interdum Pas-
 cha in ultimum, vel in secundum men-
 sem incidit. *ibid.*
 Pascha necessario celebrari nonnun-
 quam in secundo mense, propter duos
 dies, quos aequinoctium postulat: siue Ca-
 lendarium verus retineatur, siue nouū
 recipiatur. *ibid.*
 Calendarium correctionem desidera-
 turum non fuisse, si aequinoctium ad diē
 11. Martij progressum, sponte sua ad
 21. regredi capisset, nullo adhibito re-
 medio. *ibid.*
 Recessum aequinoctij a die 21. Mar-
 tij locum solum habere in tabulis Pru-
 tenicis. 71
 Recessum aequinoctij a die 21. Mar-
 tij praesum esse ab auctoribus Calen-
 darij noui, vt restantur dua via equatio-
 nis in Compendio noue rationis restituē-
 di Calendarij ad Principes misso. *ibid.*
 Argumenti tertij solutio. *ibid.*
 Aequinoctium quare in proxime fu-
 turis centesimis annis necessario a die
 21. versus finem mensis delabatur. *ibid.*
 Mastlinum semper loqui de aequino-
 ctio vero tabularum Prutenicarum:
 quod ad rem non facit, cum in Calenda-
 rio assumptum sit aequinoctium anni me-
 dij, quod ad usum Ecclesie satis est. 72
 Aequinoctium secundum annum me-
 dium uniformiter anticipare vnum diē
 in 134. annis, teste ipso Mastlino. *ibid.*
 Mastlinum temere velle, vt in Ca-
 lendario verus motus consideretur, cū
 supra tamen dixerit, neminem Politico-
 rum, & Plebeiorū subtilitatibus Astro-
 nomicis grauandum esse. *ibid.*
 Mastlinum iterum docere, Calen-
 darij noui aequationem uniformem cō-
 pensare tarditatem, velocitatemq; an-
 ticipa-

INDEX RERVM.

icipationis veri aequinoctij. 73
 Gregorium xii. in Bulla Calendarij
 non dixisse, vt vult Mastlinus, verum
 aequinoctium perpetuo permansurum ad
 diem 21. *ibid.*
 Ecclesiam in Deum non peccare, q̄
 eius aequinoctium a vero distat interca-
 lario aut altero die, cum vltro ad diem
 21. regrediatur: quemadmodum eadē
 non peccauit ante correctionem, statuen-
 do illud die 21. quod die 11. fiebat. *ibid.*
 Pascha debito tempore non celebra-
 re, quando peccatum sit, & quando
 non. *ibid.*
 Mastlinum iterum concedere, aequi-
 noctium secundum annum medium posse
 multis seculis habere sedem fixam. 74
 Ridiculum nō esse, sed necessarium,
 vt aequinoctium medium in Calendario
 consideretur, non autem verum. 75
 Mastlinum temere velle Ecclesiam
 veris motibus astringere. 76
 Mastlinum falso affirmare, aequino-
 ctium medium fieri die 23. Martij, pos-
 seq; quatrinduo abesse a vero. *ibid.*
 Aequinoctium medium quantum ab-
 esse possit a vero. *ibid.*
 Mastlinum temere contendere, aequi-
 noctium deuolui posse ad 27. Martij. *ibid.*
 Cur absurdum non sit, Ecclesiam in-
 terdum a vero aequinoctio aberrare post
 correctionem. 77
 Mastlini scurrilis irrisio de die no-
 uissimo noui Calendarij. *ibid.*
 Calendarium nouum merito lauda-
 ri, cum statuatur aequinoctium in 21. die
 Martij, qui inter 19. & 23. ad quos vs-
 que excurrere potest, medius est. *ibid.*
 Argumenti quarti solutio. 78
 Aequationem aequinoctij noui Calen-
 darij, cum sit aequalis, non posse omni-
 ex parte quadrare in omnes annos pra-

teritos, ac futuros. *ibid.*
 Aequationem aequinoctij noui Calē-
 darij exquisitē respondere nonnullis an-
 nis praeteritis, ac futuris. *ibid.*
 Argumenti quinti solutio. 79
 Aequatio noui Calendarij cur non-
 nullis annis praeteritis, & futuris pau-
 ciores dies, quam res exigit, offerat exi-
 mendos, nonnullis autem plures. *ibid.*
 Aequatio noui Calendarij quo pacto
 ad tempora Concilij Niceni retracta
 exhibeat 10. dies eximendos. 80
 Necessariam fuisse 10. dierum exē-
 ptionem, vt aequinoctium ex die 11. in
 21. restitueretur, siue aequatio 10. dies
 praebat eximendos vsque ad Cōcilium
 Nicaenum, siue non. *ibid.*
 Responso generalis ad omnia argu-
 menta, quae contra aequationem Calen-
 darij noui afferri possunt. 81
 Aequinoctium restituendum esse ad
 diem 21. Martij per intercalationem,
 vel omissionem aliquot dierum, si ab eo
 longius recessisse comperiat. *ibid.*
 Nullum argumentum posse excogi-
 tari, quod vim vllam habeat aduersus
 Calendarium nouum. *ibid.*
 Nullum Calendarium alio modo cō-
 strui posse, quam quo Gregorianum est
 constructum, quod sit perfectum, perpe-
 tuumque, aut diuersum. 82
 Quid requiratur, vt Calendarium
 aliquod absolutum, & diuturnum dici
 possit. *ibid.*
 Mastlinum, si voluisset, ex Com-
 pendio noue restitutionis Calendarij
 potuisse eius perfectionem intellige-
 re. *ibid.*
 Neminem iure posse nobis obijcere,
 nos non prauidisse, quae obijci possint,
 aut non intellexisse, quatenus Calenda-
 rium dici possit perpetuum. *ibid.*

INDEX RERVM

QVAE VNOQVOQUE CAPITE

Libri II. explicantur.

C A P. I.



Anus Lunaris Civilis quid, quotuplex, & quantus. 83

Ann^o Lunaris Astro-
nomicus quid, & quan-
tus. 84

Lunaris mensis magnitudo secundum
motum medium. ibid.

Lunarem mensis secundum Compu-
tistas, iusto esse minorem. ibid.

Lunaris mensis per dies, horas, &
fragmenta horarum numerati cognitio-
nem necessariam esse, ut menses Luna-
res Ciuiles, vel Politici recte institu-
antur. ibid.

Mensis Lunaris Civilis magnitu-
do. ibid.

Lunationes in Calendario cur sint
alternis dierum 30. & 29. ibid.

Nonilunia cur quolibet anno contin-
gant plerunque 11. diebus prius, quam
proxime antecedente anno. 85

Anni 19. Solares quot dies conti-
neant. ibid.

In 19. annis Solaribus fieri Luna-
tiones medias 235. ibid.

Differentia inter dies annorum 19.
Solarium, & dies Lunationum 235.
quanta sit. ibid.

Anticipatio mediarum Lunationum
quanta sit in 19. annis, & quanta in
76. ibid.

Lunationes medias anticipare diem
vnum in annis 312 $\frac{1}{2}$. ibid.

In 19. annis Solaribus contineri Lu-
nationes 235. Ciuiles. ibid.

Lunationes 235. Ciuiles in 19. annis
Solaribus contenta quo pacto expleant
tempus totidem Lunationum mediarum,
etiamsi in qualibet omitterentur Min.
44. Sec. 3. Ter. 11. 86

Vnde in 19. annis suppleantur Min.
44. Sec. 3. Ter. 11. que in quaque Lu-
natione Ciuili omitterentur, vna cum 12.
horis vltima Lunationi extraordinaria
ademptis. 87

Metonem Atheniensem inuentorem
fuisse aurei numeri circa Olympiadem
86. ibid.

C A P. II.

Avrei numeri quo ordine a veteri-
bus in Calendario collocati sint. 87

Aurei numeri cur in Calendario non
seruent ordinem naturalem, sed maior
antecedat minorem plerunque 11. die-
bus. ibid.

Aureum numerum quemlibet in Ca-
lendario gigni a proxime antecedente,
per additionem 8. vel per subtractionem
11. a proxime vero insequente, per
additionem 11. vel per subtractionem
8. 88

Aureus numerus minor in Calenda-
rio maiorem antecedentem plerunque
sequitur proxime: maior vero mino-
rem non proxime, sed vno relicto die
vacuo. ibid.

Aurei numeri omnes quare ratione ex
primo aureo numero Calendarii, aut
ex postremo, Calendario inscriban-
tur. ibid.

Aureus

INDEX RERVM.

Aureus numerus maior quibus in
locis minorem sequatur proxime in
Calendario veteri, & in nouo huius
temporis, si aurei numeri in eo forent
describendi. 89

Calendarium Ecclesiasticum, quo
Ecclesia a Concilio Nicano vsque ad
anni correctionem a Gregorio xij. fa-
ctam vsa est. 90

Aureorum numerorum seriem in Ca-
lendario non esse instar Cycli, ut pri-
mus ab ultimo formetur per additionem
8. quemadmodum aliorum quilibet a
superiore gignitur. 96

Calendarium Ecclesiasticum, quo
post anni correctionem a Gregorio xij.
factam Ecclesia vti deberet, vsque ad
annum 1700. si aurei numeri pro Epa-
ctis in eo descripti essent. 97

Aureus numerus sequens cur ab an-
tecedente formeretur per additionem 8.
vel subtractionem 11. Antecedens ve-
ro a sequenti per additionem 11. vel
subtractionem 8. Et cur non continua-
to ordine scribantur aurei numeri in
Calendario. 103

Cycli decennouennalis distributio in
Ogdoadem, & Hendecadem. 104

Nonilunia quo modo ex aureis nu-
meris in Calendario dispositis inuesti-
gantur. ibid.

Aurei numeri defectus in Nonilu-
nijs inuestigandis. ibid.

Nonilunia quantum anticiparint a
tempore Concilii Nicani vsque ad an-
ni correctionis. ibid.

Nonilunia ante correctionem inue-
niebantur in Calendario per ascensum
quinque dierum inclusive ab aureo nu-
mero proposito. ibid.

Aurei numeri quo pacto in veteri
Calendario promouendi fuissent, tam
ante correctionem, quam post, ut Noni-
lunia indicarent. 105

Aurei numeri in Calendario corre-

cti, cur non possint perpetuo, aut longo
tempore Nonilunia monstrare. ibid.

Triginta Calendaria esse consicien-
da, si aureus numerus in Calendario
retineri deberet. ibid.

Epactas merito in locum aureorum
numerorum suspectas esse. ibid.

Epacta qualibet cur minor esse de-
beat, quam 30. ibid.

Epactae quid sint, & cur 30. sint. 106
Epacta cur sic dicte sint. ibid.

C A P. III.

Epacta cur in Calendario disposita
sint ordine retrogrado. 107

Epacta quo pacto in Calendario di-
sponantur. ibid.

Cautio adhibenda in Epactarum de-
scriptione in Calendario. ibid.

Cur in sex locis Calendarii eidem
diei duae Epactae ascribantur. ibid.

Lunationes fieri alternas 30. & 29.
dierum, ob appositionem duarum Epa-
ctarum ad eundem diem in sex locis
Calendarii. 108

Epacta 25. cur alio characterē, co-
loreue scribenda sit supra aliam Epa-
ctam xxxv. in sex locis Calendarii. 108

Propter Epactam 25. diuerso colo-
re, characterē scriptam non posse in
eodem Cyclo decennouennali duo Noni-
lunia in eundem diem incidere. 108

Epacta xxiiii. cur in eodem Cyclo
non usurpetur, quando Epacta xxv.
& aureus numerus non maior, quam
11. concurrunt. Item cur Epacta xxvi.
in vsu non sit in eodem cyclo, quando
Epacta 25. & aureus numerus maior,
quam 11. concurrunt. 109

Epactam 25. diuersi coloris, chara-
cterisue e regione Epactae xxvi. posita
non perturbare Lunationes. 110

Aequatio mensium Lunarum in Calen-

INDEX RERVM.

Calendario cur potius facta sit per Epactas xxx. xxxiij. simul positas, quam per alias. ibi.
Lunationes Paschales in nouo Calendario, cur non omnes sint. 29. dierum, ut in veteri. 111
Epacta 19. cur alio colore, aut charactere ad ultimum diem Decembris e regione Epactæ xx. posita sit 112
Propter Epactam 19. diuersi coloris, aut characteris ultimo die Decembris appositam non posse in eodem Cyclo decennocennali duo Nouilunia in eodem diem incidere. 113
Calendarium Gregorianum cū Epactis loco aureorum numerorum per dies mensum digestis. 115
Calendarium Compendij noue rationis restituendi Calendarij ad Principes Christianos à Gregorio xij. transmissi. 122
Nouilunia ex usu Ecclesie quo modo ex Epactis in Calendario inquirantur. 128
Epactæ Calendarij noui qua ratione perpetuo Nouilunia indicare possint. 128
Epactas recte in locum aureorum numerorum successisse, apteq; ordine retrogrado in Calendario esse dispositas. ibi.
Dies Decembris, qui post ultimam Lunationem anni super sunt, exhibere plerunq; Epactā anni insequentis. 128
Aureo numero 19. currente, addendam plerunq; esse unitatem ad dies, qui post ultimam Lunationem in Decembri super sunt, ut Epacta insequentis anni conscribatur. 129

C A P. I I I I.

Epactas duntaxat 19. ex omnibus 30. in uno, aut pluribus spatijs centum annorum, ad Nouilunia monstranda, esse usurpandas. 129

Epacta alia 19. una unitate maiores, aut minores quam 19. antecedentes quando assumenda sint. 130
Epactarum tabula expansa quo pacto construatur. ibi.
Epactarum lineis in tabula expansa cur ascripte potius sint litera alphabeti, quam anni Domini. 131
Epactarum tabula expansa. 132
Tabula equationis tabula Epactarum expansa. 134
Tabula equationis tabula Epactarum expansa quo pacto construatur. 139
Nouilunia Cycli debere ex usu Ecclesie subsequi, ut plurimum, coniunctiones ex tabulis inuentas. 140
Nouilunia auri numeri circa tempora Concilij Niceni eadem serè fuisse, qua in celo fiebant. ibi.
Nouilunia auri numeri circa annum Domini 550. serius corrigisse, quam in celo, ac proinde ad usum Ecclesie magis accommodata fuisse. ibi.
Radicem equationis Epactarum referendam esse ad annum Domini 550. & quare. 141
Aequationē Luna trecētesimo quoq; anno proueniri annis 12. cum dimidio, quorum tamen ratio habenda sit, quando summa 100. annorum cōfecerint. 141
Continuatio tabule equationis Epactarum per annos centesimos, usq; ad correctionis annum. 142
Aequatio Epactarum quo pacto instituaturs anno 1582. correctionis. 142
Litera equationis anni correctionis qua. ibi.
Aequationis Epactarum tabula quo pacto post correctionem instituaturs, habita etiam ratione equationis anni Solaris. 143
Litera equationis anni 1600. q̄. 143
Aequatio Lunæ cur ex anno 1700. in annum 1800. differatur. ibi.
Litera equationis anni 1700. q̄. 143

Li-

INDEX RERVM.

Litera equationis anni 1800. q̄. 143
Litera equationis annorum 1900. 2000. 2100. que. 144
Litera equationis annorum 2200. 2300. que. ibi.
Litera equationis annorum 2400. 2500. que. ibi.
Continuatio tabula equationis Epactarum post correctionem per centesimos annos in infinitum. ibi.
Regula triplex continuandi tabulam equationis Epactarum in infinitum. ibi.
Qua arte tabella Cycli Epactarum perpetua in Calendario Gregoriano una cum tabula equationis, constructa sit. 145
Literas equationis Epactarum post annos 10000. progredi eadem omnino proportione. 146
Totum laborem in condenda tabula equationis consistere in primo spatio 10000. annorum. 147
Tabulam equationis Epactarum contineri Cyclo 300000. annorum. 147
Vfus tabule expansæ & equationis Epactarum in Epacta cuiusuis anni inuenienda. 148
Vfus tabellæ Cycli Epactarum perpetue, que in Calendario proposita est. 149
Epactam cuiuslibet anni formari ab Epacta antecedentis anni per additionem 11. Nonnunquam etiam per additionem 12. ibi.
Epacta 25. diuersi coloris, aut characteris, quando usurpanda. 150
Quare addantur 12. ad Epactam cum aureo numero 19. concurrentem, ut sequentis anni Epacta conscribatur. ibi.
Cur, aureo numero 19. currente, addenda sit unitas ad dies, qui in Decembri post ultimam Lunationem super sunt, ut Epacta sequentis anni con-

stituaturs. ibi.
Aequationis tabula qua ratione instituauda sit, si forte alia anni magnitudo inueniatur. 151
Aequationis tabula qua ratione instituauda sit, si forte Luna non in annis 312. cum dimidio, sed vel in paucioribus, pluribusue anticipare unum diem deprehendatur. 152
Epactas in Calendario loca non mutare, etiamsi tabula equationis Epactarum propter aliam fortassis anni magnitudinem inuentam, vel propter aliam Lunationum periodum inuenieturs. ibi.
Aureus numerus, vel alius quiuis Cyclus omnia loca Calendarij non replēs, cur non possit esse in Calendario immutabilis. ibi.
Calendarium Gregorianum cur dicatur perpetuum. 153
Cyclus Epactarum noui Calendarij qua ratione dicatur ad quamcunque anni magnitudinem posse accommodari. ibi.
Calendarium nouum non dici perpetuum, propter restitutionem æquinocij factam, eiusque equationem prescriptam, ut M. Stelinus putat. ibi.
Anni Solaris aquandi ratio cur duplex in Compendio ad Principes Christianos transmissa proposita sit. 153
Æquinocij restitutio quam sit facillimis per omissionem, vel intercalationem aliquot dierum. 154
Cycli ad Nouilunia monstranda dispositio in Calendario, qui ad omnem anni magnitudinem accommodari possit, & perpetuus sit, cur sit difficillimis. ibi.
Calendarium nouum laude esse dignum, quod in eo discordes Solis ac Lunæ motus ad concordiam sunt redacti, etiamsi æquinocium ob inæqualitatem anni Solaris egeat interdum alia

INDEX RERVM

alia equatione, preter eam, qua 400. quibusq; annis adhibetur. *ibid.*
 Nouiluniorum imminendorum rationem ex Epactis, diuersam non esse ab ea, qua per aureos numeros fit. 155
 Explicatio 30. Calendariorum, in quibus auri numeri pro Epactis sunt descripti. *ibid.*
 Triginta Calendaria aureorum numerorum, triginta lineis tabula Epactarum expansa respondentia. 156
 Aurei numeri qua ratione ex Epactis excerpantur, ut in 30. Calendaria digerantur. 204
 Nouilunia quo modo ex aureis numeris 30. Calendariorum reperiantur. 204
 Calendariorum 30. incommoditas. 240
 Explicatio 30. tabularum omnes Lunationes 30. Cyclorum decennouennalium tabula expansa complectentiū. 205
 Triginta tabula omnium Lunationum totius anni respondentes Cyclis 30. decennouennalibus tabula expansa. 206
 Annus Lunaris tam communis, quam Embolismicus, quando fiat canus, dierum videlicet 353. vel 383. 236

C A P. V.

Lunatio quolibet cur illi mensi tribuatur, in quo finitur. 236
 Cyclum quemlibet 19. Epactarum incipere vel ab Epacta *, si in proposito cyclo continetur, vel ab Epacta j, si * in dato cyclo non reperitur. 237
 Cycli decennouennales tabula expansa incipientes à *. vel ab Epacta j, qui sint. *ibid.*
 Cyclum decennouennalem quemcumque incipere vel à primo die Ianuarij, vel ab ultimo die Decembris. 238
 Cur quilibet tabula Lunationum incipiat à *. vel j. & prima Lunatio an-

ni incipiat à primo die Ianuarij, vel ab ultimo Decembris. *ibid.*
 Cyclum decennouennalem auri numeri incipere vel ab aureo numero ad Calendaria Ianuarij scripto, vel ab eo, qui ultimo diei Decembris ascribendus esset, si inde annus Solaris, inciperet. 239
 Aurei numeri Cyclū ante correctionem semper incepisse ab aureo numero 3. *ibid.*
 Aurei numeri cyclum initium sumere successiue ab omnibus aureis numeris, si equatio Solaris anni, ac Lunaris adhibeatur. 240
 Cyclus quilibet decennouennalis Epactarum quare semper incipiat à *. vel ab Epacta j. *ibid.*
 Aurei numeri cyclum apud Alexandrinos semper incepisse ab ultimo die anni ipsorum, & ab aureo numero j. *ibid.*
 Embolismus quid sit. *ibid.*
 Lunationes 13. qua ratione in uno anno possint contineri. 241
 Annos 7. Embolismicos in quolibet cyclo decennouennali contineri, unde cognoscatur, & quinam illi sint. *ibid.*
 Anni 3. 6. 9. 11. 14. 17. 19. cur in omni Cyclo decennouennali sint Embolismici. *ibid.*
 Annus Embolismicus quando contineat dies 384. & quando 383. 242
 Lunationem 7. Embolismicam continere dies 29. in duobus tantum Cyclis: In alijs autem 28. Cyclis dies 30. & aliquam aliam Lunationem Embolismicam esse dierum 29. *ibid.*
 Anni Embolismici primam Lunationem terminari in aliquo primorum 11. dierum Ianuarij, & quare. *ibid.*
 Epactas undecim semper esse Embolmicas, hoc est, annum illum esse semper Embolismicum, in quo una ex illis cum quocūq; aureo numero currat;

INDEX RERVM.

& qua illa sint. 243
 Anni Embolismici Lunationem terriamdecimam terminari in aliquo posteriorum 11. dierum Decembris, & quare. *ibid.*
 Anni Embolismus in sequentis primam Lunationem semper incipere ab aliqua Epacta Embolmica in Decembri, excepto Embolismo, in quo Epacta xix. non cum aureo numero 19. currit, & quare. *ibid.*
 Epactas xix. xx. xxj. xxij. xxij. xxiiij. xxv. 25. xxvi. xxvij. xxviii. xxix. esse omnes Embolmicas, ac solas; annoque 3. 6. 9. 11. 14. 17. 19. in omni Cyclo decennouennali, omnes, ac solas esse Embolismicos, quo pacto ex tabula expansa, & ex 30. tabulis Lunationum cognoscatur. *ibid.*
 Annum, in quo Epacta xvij. & aureus numerus 19. concurrunt, Embolismicum quoque esse; & quare. 244
 Annum, in quo Epacta xvij. non cum aureo numero 19. concurrunt, quare non sit Embolismicus. *ibid.*
 Aureos numeros septem, 2. 5. 8. 11. 13. 16. 19. in veteri Calendario fuisse Embolismicos. 245
 Aurei numeri Cyclum necessario in veteri Calendario à 3. initium simpliciter. *ibid.*
 Aurei numeri Cycli cur in veteri Calendario à nullo alio numero, quam à 3. potuerit habere initium. 246
 Anni Embolismici quantum ex 13. Lunationibus dicenda sit Embolmica. *ibid.*
 Epacta Embolmica habentes Lunationem 13. dierum 30. & Embolmicam, qua sint. *ibid.*
 Epacta Embolmica habentes Lunationem 13. dierum 30. quando efficiant primam Lunationem anni dierum 29. *ibid.*
 Epactas xvij. & xix. cum aureo nu-

mero 19. concurrentes, habere Lunationem 13. dierum 29. & Embolmicam. 247
 Epacta Embolmica habentes primam Lunationem anni dierum 29. & Embolmicam, qua sint. *ibid.*
 Epacta Embolmica habentes Lunationem 13. dierum 29. & secundam dierum 30. & Embolmicam, qua sint. 248
 Saltus Luna quid apud Computistas in annis Lunaribus communibus. 248
 Saltus Lune quando fieri possit dici in anno Embolmico. *ibid.*
 Annos tam Embolismicos, quam communes, in quibus saltus Luna fit, esse canos, dierum videlicet 383. & 353. 249
 Saltum Luna semper fieri, cum aureus numerus est 1. alias nunquam, siue annus sit communis, siue Embolmicus: duobus annis Embolmicis Epactarum xix. xvij. exceptis, corrente aureo numero 19. In ijs enim saltus Luna fit, corrente aureo numero 19. non autem 1. *ibid.*
 Saltus Luna cur plerisque displiceat. *ibid.*
 Embolimos, ac saltum Lune efficere, ut nonnunquam dua vel tres Lunationes continua sint dierum 29. & dua vel quatuor, dierum 30. *ibid.*
 Tabula omnium Lunationum totius anni secundum aureos numeros veteris Calendarij. 251
 Explicatio tabula perpetua Nouiluniorum totius anni. 252
 Calendarium praestantius esse cum Epactis, quam cum aureis numeris. *ibid.*
 Tabula Nouiluniorum totius anni perpetua. 253

CAP. VI.

Mæstlini, & aliorum error, existimantium, Pascha celebrari non debere Luna xv. 254

Prohibitum nunquam fuisse, ne Luna xv. Pascha celebratur: alioquin Pascha sapissime in Lunam xxv. incidet, contra Patrum, ac Conciliorum sanctiones. ibid.

Pascha frequenter ab Ecclesia celebratum esse Luna xv. 255

Pascha prope tempora Concilij Niceni celebratum esse nonnunquam Luna xv. que plenilunium medium praeuerit, & quare. ibid.

Mæstlini, & aliorum opinio erronea de Luna xiiij. Paschali. 256

Opinio alia falsa de Luna xiiij. Paschali. ibid.

Luna xiiij. Paschalis, ex usu Ecclesiae, qua. ibid.

Tabulas motus Luna utiles esse ad examinandum Cyclum quemcumque propositum. ibid.

Epactarum Cyclus cur in Calendario nouo ita dispositus sit, ut Nouilunia eius plerumque sequantur coniunctiones veras, ac medias tanto spatio, ut Luna xiiij. vel antecedant uno tantum die medias oppositiones, vel in eadem incidant, vel certe non longe post illas eueniant. 257

Nouilunium, & Accensio Luna apud Computistas idem. ibid.

Pascha saepe celebrari ante plenilunium, si Nouilunium Cycli non sequeretur coniunctionem, que in celo fit. ibid.

Epacta in Calendario cur non promotae sint sursum uno die, ut citius Nouilunia indicarent, quam nunc indicant. 258

Tabula plurium annorum ostendens, plurima Nouilunia Epactarum, si promotae essent per unum diem sursum

in Calendario, anteurtere coniunctiones veras. 259

In tabula equationis Epactarum litteram D, n. iusculam recte appositam esse anno 1582. post correctione facta, non autem litteram E, x. iusculam. 261

Pascha circa tempus Concilij Niceni frequenter incidisse in Lunam xiiij. propterea, quod Nouilunia nimis cito ab aureis numeris monstrabantur. ibid.

Cur in Pascha celebrando tot dissensiones fuerint inter Orientalem Ecclesiam, & Occidentalem. 262

Multos errores in Pascha fieri, si Epacta citius Nouilunia indicarent, quam ex praescripto noui Calendarij indicant, praesertim anno 1598. ibid.

Pascha anni 1598. rite celebrari ex praescripto noui Calendarij, contra Mæstlinum, Io. Antonium Maginum, & alios nonnullos. ibid.

Maginum non recte Pascha anni 1598. in suis Ephemeridibus reicere ex die 22. Martij in diem 29. 263

Pascha nunquam ab Ecclesia ex Luna xv. si in eam Dominica incidit, dilatatum esse in aliam hebdomadam, cum hoc decretis Ecclesiae repugnet. ibid.

Epactas non esse promouendas per unum diem deorsum, ut tardius Nouilunia monstrarent. ibid.

Neminem iure posse Calendarium nouum reprehendere, quod eius Nouilunia serius, quam oportet, indicentur. ibid.

Nouilunia Epactarum etsi in Calendario ut plurimum postponuntur, multae tamen caelestibus Nouilunijs consentire. 264

Nullum Cyclum in Calendario descriptum posse omnia incommoda vitare. 264

Nullum Cyclum posse caelestibus motibus plane respondere, varias ob causas. 264

Lunationem in anno bissextili inter dum complecti dies 31. ibid.

Nouilunia nimis postposita in Calendario

CAP. VII.

lendario efficere, ut Pascha ultimo mense celebratur. 265

Lunam ex Beda non esse dicendam primam eo die, quo cum Sole coniungitur, etiamsi 23. horis ante occasum Solis, quo ipsi dies incipit, coniunctio fiat. 265

Lunam ex Campano non esse dicendam primam ipso die coniunctionis, sed sequenti die. ibid.

Lunam xiiij. Cycli ex Theophilo Alexandrino, & S. Cyrillo, esse eam, qua ex tabulis Astronomicis est xvi. a coniunctione. ibid.

Epactas noui Calendarij merito indicare Nouilunia post coniunctiones medias. 266

In anno Politico Solari diem illum interdum appellari primum, qui verius esset ultimus dicendus: & diem illum nonnunquam dici ultimum alicuius mensis, qui verius dicendus esset primus insequentis mensis. ibid.

Lunam ab Ecclesia dici necessario interdum primam, qua verius secunda diceretur. 267

Epacta annorum, ac mensium, qua. ibid.

Epacta annorum, ac mensium quo pacto colligantur, & in tabulas redigantur, ad Nouilunia, Pleniluniamque inuestiganda. ibid.

Tabula ad Nouilunia, Pleniluniamque media calculanda. 270

Nouilunia, Pleniluniamque media, quae ratione ex tabulis Epactarum supputetur. 272

Nouilunia media, Pleniluniamque ut verè inueniantur, cur ad calculum addendi sint dies omnes exempti, quamquam in tabula expansa non sit factus defectus per tot lineas Epactarum. 274

Argumenta Mæstlini, & aliorum, contra Nouilunia Cycli Epactarum noui Calendarij quo pacto soluantur. 274

Calendarij restorationem non esse opus impossibile, quamquam nullus Cyclus omnino motibus Caelestibus respondeat. 275

Cyclum Epactarum in Calendario monstrare, quot dies plerumque post coniunctionem veram elapsi sint. ibid.

Mæstlini inscitia, atque arrogantia in Lunis xiiij. Paschalibus oppugnantis. ibid.

Mæstlini argumenta aduersus Lunas xiiij. Paschales confirmare Cyclum Epactarum potius, quam infirmare. ibid.

Mæstlini error putantis, idem esse oppositionem mediae, & Lunam xiiij. ibid.

Mæstlini inconsiderantia, dum annos ante correctionem examinat, ac si ex illis fuissent 10. dies exempti. 276

Argumentum Mæstlini, quod propter elisionem 3. dierum intercalarium ex 400. quibusque annis, pleraque plenilunia Paschalia noui Calendarij pertineant ad secundum mensem. 277

Mæstlini error in primo mense definiendo. 278

Argumentum Mæstlini, quod multi termini Paschales noui Calendarij pertineant ad ultimum mensem. ibid.

Argumenta duo proxima, si quicquam valeret tollere e medio omnem equinoctij restitutionem, annique correctionem. 279

Solutio proximorum duorum argumentorum Mæstlini. ibid.

Nouilunium Paschale quinti diei Aprilis desinere esse Paschale, & Nouilunium non Paschale septimi diei Martij incipere esse Paschale, quando fit transitus de superiori linea tabulae expansae ad inferiorem. ibid.

INDEX RERVM.

Novilunium Paschale octavi diei Martij desinere esse Paschale, & Novilunium non Paschale sexti diei Aprilis incipere esse Paschale, quando fit transitus de inferiori linea tabule expansæ ad superiorem 280
Plenilunia Paschalia in Aprili quorundam annorum à Mæstlino prolatorum, non esse secundi mensis, ut ipse falso putat, sed ad primum pertinere 281
Lunas xiiij. primi mensis ab Ecclesia referri ad diem 21. Martij æquinoctio destinatum, et si interdum ab eo die æquinoctium distet. ibid.
Refutatio aliarum quarundam calumniarum Mæstlini adversus Lunationes Paschales. 282
Falsum esse, æquinoctium à 21. die Martij ad 27. posse recedere, ut Mæstlinus vult. 283
Mæstlinus aliqua ex parte laudat tabulam equationis Epactarum. 283
Mæstlini temeritas, atque inscitia in Epactarum equatione. 284
Mæstlinum non penitus intellexisse tabulam equationis Epactarum. 289
Æquationem Epactarum inter annu 1700. & 1800. Astronomico calculo congruere, contra Mæstlinum. ibid.
Æquationem Mæstlini repugnare Astronomiæ, & Patrum decretis. ibid.
Mæstlini error in anticipatione Lune definienda. 290
Mæstlini deceptio puerilis, q̄ putavit, in Calendario nouo ab anno 320. ad 800. tribui anticipationem Luna unū diem spatio 500. annorum. ibid.
Mæstlinum frustra velle, annis Concilij Nicani præfigendam fuisse literam N, maiusculam, non autem P, maiusculam. 291
Mæstlinum perperā adhibere æquationem anni Solaris ad annos præteritos, que nunquam in usu fuit, ut litera

æquationis Epactarum temporibus Concilij Nicani inquirat. ibid.
Æquationem viriusque anni adhibitam non posse exhibere easdem Epactas, qua verè tempore Concilij Nicani Novilunia monstrabant, & quare. 292
Mæstlinū frustra oppugnare Lunas xiiij. Paschales noui Calendarij circa tempora Concilij Nicani, cum à xiiij. Paschalibus aureorum numerorum illius temporis non differant. 294
Lunas xiiij. Paschales Epactarū noui Calendarij, & aureorum numerorū tempore Concilij Nicani esse easdē. 295
Mæstlinum falsò obijcere, ex 19. terminis Paschalibus circa tempus Concilij Nicani 18. propositis, solum unū verum esse, & 18. falsos. ibid.
Mæstlinum falsò nobis imponere, q̄ diem 21. Martij ita æquinoctio assignauerimus, ut arbitremur, cum solum esse propriam ipsius sedem. ibid.
In Paschæ celebratione quinque errores vitandos esse. 296
Pascha quorundam annorū à Mæstlino prolatorum non cadere in Lunam xiiij. ut falso existimat, sed in oppositio nē mediā, duobus annis exceptis. 296
Annis 1503. 1514. ante correctionē recte esse celebratū Pascha, si non cogitentur 10. dies exempti, ut conuenit. 297
Cyclum reprehendi non posse, etiam si nonnunquam Pascha in Lunam xiiij. incidat. 298
Cyclum Epactarum noui Calendarij pauciora continere errata, quam Cyclum auroi numeri veteris Calendarij, etiā circa tempora Concilij Nicani. 298
Mæstlini cavillatio, quod Pascha cadere possit in Lunam xiiij. in nouo Calendario. ibid.
Pascha ob imperfectam Cyclorum naturam necessario interdum incidere in principium quartæ hebdomadæ. 299

Mæst-

INDEX RERVM.

Mæstlini inconstantia, & contradictio. ibid.
Mæstlinum non rectè Calendario nouo imponere, q̄ sepe Pascha reijciat in ultimum mensē, & in secundum. 300
Pascha secundum Ecclesiæ usum celebrari posse nonnunquā ultimo mēse, & secūdo, propter annos bissextiles, ac cōs, etiā si annus Iulianus uerò esset. 300
Mæstlinus iterū per calumniam reprehendit Epactas noui Calendarij ad tempora Concilij Nicani reductas. 300
Mæstlinū malitiose Cycli Solaris in Calendario nouo equatū reprehēdere. 301
Æquatio Cycli Solaris quare in præteritos annos penitè quadrare nō possit. 301
Constructio tabule æquationis literarum Dominicalium perpetua. 303
Litera Dominicalis quo pacto ex Cyclo perpetuo inueniatur quouis anno proposito. 305
Mæstlinum non rectè tabulam æquationis literarum Dominicalium ad annos præteritos reuocasse. ibid.
Mæstlinū non rectè oppugnare æquationem Epactarum, aut Cycli Solaris, quippe cum solum probet æquationem æquinoctij non penitus temporibus Concilij Nicani congruere. 306
Mæstlinus quid probare debuisset, ut falsam esse conuinceret tabulā æquationis literarum Dominicalium. ibid.
Mæstlinum contendere, æquationem nostram, si vera est, debere annis Concilij Nicani conuenire. 307
Calendarium quo pacto ad tempora Concilij Nicani dicatur restitutum. 308
Necessariū non esse, ut æquatio anni Solaris respondeat numero dierū ob æquinoctij restitutionem exemptorum. 308
Æquatio Lunationum cur annis ante correctionem adhibenda sit, non autē æquatio Cycli Solaris. 309
Apologia conclusio adversus Mæstlinum. ibid.

Mæstlinū nihil obijcere Calendario nouo, q̄ antea non cognouerimus. 310

IN APPENDICE.

Mæstlini alius libellus, quo alterū suum hoc Examen defendere conatur aduersus Possenium, & alios, qui eius rationes refellere conatur. 311
Mæstlinus non vult, Calendarium nouum dici posse perpetuum, sed esse colluicem omnium errorum, qui in vltimo Calendario extare possunt. 312
Calendarium nouum iure dici perpetuum, & non esse colluicem omnium errorum, qui in vltimo Calendario extare possunt, ut vult Mæstlinus. 314
Errores Calendarij veteris, qui in nouo, quantum per Cyclum licet, sublatis sunt. ibid.
Pascha quando in veteri Calendario vel in secundo mense, vel post Lunam xxi. contra Patrum decreta celebratum sit. 315
Mæstlinus quid in suo Examine probet. ibid.
Mæstlini scripta in Calendario esse colluicem omnium errorum, & officinam omnium mendaciorum. ibid.
Mæstlinum solum probare, Calendarium nouum non omnino veris motibus congruere: quod ad rem non facit, & à nemine negatur. ibid.
Calendarium vetus magis à veris motibus discrepare, quam nouum. 316
Mæstlinus Apologiam hanc vocat partum elephantinum. ibid.
Mæstlinus culicem parit. ibid.
Mæstlinum tria potissimum in scripto Possenii pupugisse. ibid.
Mæstlinum hæreticum esse. ibid.
Mæstlinus quid in suo Examine probandum receperit aduersus nouum Calendarium. 317

Mæst-

INDEX RERVM.

Mastlinum nihil noui contra *Calendarium* in sua *Defensione* afferre. 317
Examen Mastlinianum multo minus continere in recessu, quam fronte promittat; cum solum probet, *equinoctium Calendarij* noui uero *equinoctio* non congruere, & tamen multo plura probanda receperit. *ibid.*
Calendarij auctores prauidisse, *equationem anni Solaris* non omni ex parte uero motui respondere: ut propterea frustra eam *Mastlinus* inflectetur. 318
Calendarium nouum cur dictum sit perpetuum ab auctoribus. *ibid.*
Mastlinum impudenter nobis obijcere, nouum *Calendarium* per nos pollice ri, *equinoctium* semper dici 21. *Marty adhaesurum.* *ibid.*
Mastlini Examen multa continere putida. *ibid.*
Mastlino responsionem hanc, trabē esse in oculis. 319
Mastlinum non oppugnare *equationem Epactarum*, aut *Cycli Solaris*, ex proprijs. *ibid.*
Mastlinum, cum probat, *equinoctium* modo ad diem 19. modo ad 24. recedere à 21. *Marty*, confirmare *equinoctij* *equationem Calendarij* noui. *ibid.*
 Ad reliqua capita *Defensionis Mastlinianae* cur non respondeatur. 320
Mastlinum eo esse animo, ut *Calendarium* oppugnaret, quocunque modo restitutum esset. *ibid.*

Mastlinum insidiosè nobis suadere, ut nouas tabulas construamus, ut nostrum *Calendarium* possit esse perpetuum. *ibid.*
Calendarium non posse esse perpetuum, si certis quibusdā tabulis *Astronomicis* niteretur. 321
Calendarium ut sit perpetuum, quo modo institui debeat. *ibid.*
Apologia hac, cur à uerbis asperioribus non penitus absteat. *ibid.*
Mastlinus si modeste *Calendarium* oppugnasset, modeste ei fuisset responsum. *ibid.*
Mastlinum in oppugnando *Calendario* toti orbi *Christiano* se opponere. 322
Mastlinus rectius fecisset, si silentio *Calendarium* nouum cum toto *Christiano* orbe admisisset. *ibid.*
 Errores quatuor *Calendarij* noui, qui uitari nullo modo possunt, quocunque modo instituantur *Calendarium.* *ibid.*
Mastlinum, praeter quatuor illos errores, qui uitari nequeunt, nullius erroris *Calendarium* conuicisse. *ibid.*
Mastlinum fidei afferere, se ueritati libenter cessurum. 323
Mastlino quid probandum sit, ut *Calendarium* nouum euerat. *ibid.*
Mastlinum ad *Calendas Graecas* confecturum *Calendarium* omni ex parte perfectum atque absolutum. 324



INDEX

INDEX RERVM

QVAE VNOQVOQUE CAPITE

Libri III. explicantur.

CAP. I.



Cyclus aurei numeri quid. 326
 Aureum numerum quilibet incipere mense Ianuario: quod etiā de *Epacta*, *Cyclo Solaris*, & *Inditione* dicendum est. *ibid.*
Annorum centesimorum collocatio in articulis digitorum ad aureum numerum cuiusuis anni inueniendum. *ibid.*
Anni centesimi cuiusque, quamuis magni, inuentio facilis in articulis digitorum. 327
Anni centesimi cuiusque, qui maior non sit, quam 1800. inuentio facilis in digitorum articulis. *ibid.*
Aureorum numerorum collocatio in digitorum articulis, ad aureum numerum cuiuslibet anni inueniendum. 328
Aureorum numerorum alia collocatio facilior in digitorum articulis, ad aureum numerum cuiusuis anni inueniendum. *ibid.*
Aureorum numerorum alia dispositio facillima in articulis digitorum, ad aureum numerum cuiusuis anni inueniendum. *ibid.*
 Aureus numerus cuiuslibet anni quo pacto reperitur. 329
 Abiectio facilis numeri 19. ex magno numero. *ibid.*
 Aureus numerus cuiuslibet anni quo pacto per praecipua *Arithmetices* reperitur. 330
 Tabella triplicis constructio ad au-

reum numerum cuiuslibet anni inueniendum. *ibidem.*
 Aureus numerus cuiusuis anni quo pacto ex tabella reperitur. 331
 Tabula ad inueniendum aureum numerum quouis anno proposito. 332

CAP. II.

Epacta quid. 333
 Aurei numeri quo pacto in Pollice sinistro locentur ad *Epactas* inuestigandas. *ibid.*
 Aureis numeris in Pollice collocatis quid addendum sit, ut fiant *Epactae* ante *Calendarium* restitutum. *ibid.*
 Ex *Epactis*, qua ante correctionem usurpabantur, quid auferendum sit, ut reliqua fiant *Epactae* post anni restitutionem. *ibid.*
Epacta quo pacto inuestigetur ab anno correctionis usque ad annum 1700. exclusiue. *ibid.*
Epacta 25. diuersi coloris, aut characteris quando usurpanda sit. 334
Epacta 19. ultimo die *Decembris* scripta quando in usu sit. *ibid.*
Epactae post annum 1700. quo pacto inuestigentur. *ibid.*
 Carmina, quibus scitur, quot *linearum* in tabula expansa *Epactarum* mutatio facta sit; hoc est, quot diebus *Nonis* descenderint in *Calendario*, uel ascenderint, usque ad annum 1700. *ibid.*
 Nu-

INDEX RERVM.

Numerus ex Epactis ante correctionem inuentis auferendus, quando maior est, quam 30. quid agendum. 336

Nonilunia ubi notata sunt in Calendario. ibid.

Epacta Calendis mensium ascripta que sint. ibid.

Epacta Calēdis cuiusuis mōsis ascripta, Februario excepto, scribitur rursus ad ultimum diem. 337

Epacta xxxiij, xxv. quibus mensibus eidem diei ascribantur. ibid.

Menses dierum 31. & 30. vel 28. ac proinde in quibus eidem diei due Epacta adscribuntur, quo pacto per digitos manus sinistra cognoscantur. 337

Menses, quibus eidem diei due Epacta adscribuntur, quo pacto per certos versus cognoscantur. ibid.

Nonilunia quo modo per Epactas memoriter reperiantur, prout in Calendario nouo annotantur. 338

Lune etas quo pacto deprehendatur memoriter. 340

Lunationes dierum 30. & 29. in Calendario quo pacto cognoscantur. 340

Nonilunia qua ratione per Epactas, & mensium calendas reperiantur. 340

Luna etas quo pacto per Epactas, Calendas mensium, & dies inueniantur. 341

Nonilunia per Epactas, & Calēdas diesq; mensium memoriter inuenta, cur à Nouilunijs Calendarij plerunq; differant. ibid.

Regulares Luna quid sint, & quo pacto inueniantur. ibid.

Regulares Luna in nouo Calendario diuersas esse à Regularibus veteris Calendarij. ibid.

Luna etas, ac Nouilunia qua rari-

per Regulares Luna inuestigantur. 342

Epactarum inuētio per tabellas. 342

Tabella ad Epactas inueniēdas. 343

C A P. III.

Cyclus Solaris quid. 344
Anni centesimi quo pacto in articulis digitorum locentur ad Cyclum Solarem inueniendum. ibid.

Cyclus Solaris quo pacto in digitorum articulis disponatur ad Cyclum Solarem inueniendum. ibid.

Cycli Solaris dispositio in manu facilior, ad Cyclum Solarem inueniendum. 345

Cyclus Solaris cuiusuis anni quo pacto inueniatur. ibid.

Tabella triplicis constructio ad Cyclum Solarem inueniendum. 346

Cycli Solaris inuētio ex tabellis. 346

Tabula ad Cyclum Solarem inueniendum. 347

Cycli Solaris inuētio per præcepta Arithmetices. 348

C A P. XIII.

Dominicalium literarum dispositio in manu, ad literam Dominicalem cuiusque anni inueniendam ex Solari Cyclo. 348

Cycli Solaris dispositio in manu, ad inueniendam literam Dominicalem, ex Cyclo Solari. 349

Anni bissextiles, & communes quo pacto ex dispositione Cycli Solaris in manu cognoscantur. ibid.

Dominicalis litera inuētio ante correctionem, ex Cyclo Solari. ibid.

Dominicalis litera inuētio ex Cyclo Solari, post anni correctionem. 349

Dominicalium literarum alia dispositio

INDEX RERVM.

in manu, ad inueniendam literam Dominicalem post annum restitutum. 351

Tabella duplicis constructio ad literam Dominicalem inueniendam. 352

Dominicalis litera inuētio post correctionem, ex tabella, & Cyclo Solari. ibid.

Dominicalis litera inuētio ante correctionem, ex Cyclo Solari, & ex tabella. ibid.

Tabula ad literam Dominicalem inueniendam ex Cyclo Solari. 353

Cycli Solaris immutatio ad inueniendam literam Dominicalem post correctionem, sine numeratione dierum exemplorum, & mutatione literarum in radicibus digitorum. 354

Dominicalis litera inuētio post correctionem, per Cyclum Solarem immutatum, sine numeratione dierum exemplorum, & mutatione literarum in radicibus digitorum. ibid.

Anni centesimi tam bissextiles, quam primi, secundi, ac tertij, a bissexto, cur easdem literas Dominicales habeant, easdemque Cyclos Solares immutatos. 355

Dominicales litera cur in radicibus digitorum ponantur serie naturali, initio factò ab Auriculari, & litera C. 356

Dominicales litera cur percurratur serie naturali, & tam per internodia, quam per nodos, in inuētionem literæ Dominicalis. ibid.

Dominicales litera cur in singulis articulis Indicis bina ponantur, omiſſis internodijs, serie naturali, in inuētionem literæ Dominicalis. 357

Annorum centesimorum dispositio in 7. articulis manus, ad inueniendam literam Dominicalem ante correctionem, sine Cyclo Solari. ibid.

Annorum post quemlibet centesimū expansorum dispositio in 7. articulis manus, ad inueniendam literam Do-

minicalem sine Cyclo Solari, tam ante correctionem, quam post. ibid.

Cyclus 28. annorum qua ratione ex magno numero annorum expansorum facile abijciatur. 358

Compendium dispositionis 28. annorum in 7. articulis manus. ibid.

Numeratio quaternorum annorum in 7. articulis manus, qua ratione facile fiat. 359

Compendium aliud dispositionis 28. annorum in 7. articulis manus. 360

Dominicalis litera inuētio ante anni correctionem, sine Cyclo Solari, longè facillima. ibid.

Dominicales litera centesimorum annorum bissextilium incidunt semper in radices Auricularis, & Annularis. ibid.

Annorum centesimorum dispositio in 7. articulis manus, ad inueniendam literam Dominicalem post correctionem anni, sine Cyclo Solari. 362

Dominicalis litera inuētio post anni restitutionem, sine Cyclo Solari, longè etiam facillima. ibid.

Dominicales litera annorum centesimorum bissextilium incidunt semper in radices Auricularis, & Annularis. Litera autem Dominicalis annorum centesimorum communium in solam radicem Auricularis incidit. 363

Tabella triplicis constructio ad inueniendam literam Dominicalem, sine Cyclo Solari. 364

Tabula ad literam Dominicalem inueniendam, sine Cyclo Solari. 365

Dominicalis litera inuētio ex tabella triplici, sine Cyclo Solari. 366

C A P. V.

Anni non centesimi bissextiles, & communes, qua ratione cognoscantur. 367

Anni centesimi bissextiles, & non bissex-

INDEX RERVM.

bissextiles, quo pacto cognoscatur. 367
 Dies intercalares omisi vsque ad quemcunque annum centesimum inclusive quot sint, qua arte cognoscatur. 368
 Dies intercalares omisi vsque ad annum centesimum quemcunque inclusive, quot sint, quo pacto commodius cognoscatur. 369
 Dierum exemptorum numerus ad quid sit necessarius. *ibid.*

C A P. VI.

Dominicalium 7. literarum collocatio in digitorum articulis, ad festa mobilia inuenienda. 370
 Epactarum dispositio in sinistra manu, ad festa mobilia inuenienda. *ibid.*
 Epactarum dispositio facilior. *ibid.*
 Festa mobilia precipua, eorumque radices, que sint. 371
 Festorum mobilia inuentio in digitorum articulis. *ibid.*
 Pascha Hebraeorum, vel Luna xiiii. Paschalis, quo pacto in manu reperiantur. *ibid.*
 Festa mobilia in anno bissextili, qua ratione per posteriorem literam Dominicalem inquirenda sint. 372
 Pascha Hebraeorum, siue Luna xiiii. Paschalis, quo pacto memoriter inueniatur. 374
 Pascha Hebraeorum, siue Luna xiiii. Paschalis, quo pacto aliter memoriter reperiantur. 375
 Epacta cuiusvis sedes in manu sinistra, quo pacto per eius Lunam xiiii. Paschalem inueniatur. 376
 Epacta cuiusvis sedes in sinistra manu, quo pacto facilius inueniatur. *ibid.*
 Pascha quo pacto cum alijs festis mobilibus reperiantur memoriter, sine collocaione Epactarum, & literarum

Dominicalium in manu. 377
 Dies mensium, qui in festis mobilibus sunt instar xiiii. Paschalis, hoc est, tot diebus ipsa festa antecedunt, quot diebus Luna xiiii. Paschalis diem Pascha praeit. *ibid.*
 Aureorum numerorum dispositio in manu, ad inuenienda festa mobilia ante anni restitutionem. 379
 Aureorum numerorum alia dispositio in manu, ad inuenienda festa mobilia ante anni restitutionem. 380
 Aurei numeri cuiusque sedes in manu quo pacto inueniantur per Epactam illi aureo numero respondentem ante anni restitutionem. *ibid.*
 Festa mobilia quo pacto ex aureis numeris reperiantur, ante restitutionem anni. 381

C A P. VII.

Aduentus prima Dominica quo die mensis celebretur, quo pacto cognoscatur. 381
 Aduentus Domini inuentio facilior. 382
 Aduentus Domini inuentio alia expeditissima. *ibid.*

C A P. VIII.

Dominicarum inter Petecosten, & Aduentum numerus, quo pacto cognoscatur. 383
 Dominicarum inter Pentecosten, & Aduentum numerus, quo pacto facilius inueniatur. 384
 Dominica inter Pentecosten, & Aduentum, quando sint tantum 24. & quando 23. Festo-

INDEX RERVM.

Festorum mobilia inuentio ex tabula. *ibid.*
 Tabula festorum mobilia quo modo dispositioni eorundem festorum in manu respondeat. 385
 Tabula festorum mobilia. 386

C A P. IX.

Dominicalis litera ad Calendas cuiusque mensis scripta que sit. 387
 Mensis quilibet a qua feria incipiat, quo pacto cognoscatur. *ibid.*
 Dominicalis litera diei cuiusvis mensis proposito a scripta que sit, & a qua feria idem ille dies denominandus sit. 388
 Feria quo pacto inuestigetur mense Februario, in anno bissextili post festum S. Matthiae. *ibid.*
 Compendium inuentionis literae cuiusque diei mensis propositi praefixa. 389

C A P. X.

Mensis cuiuslibet primum diem diuini Calendas, alios autem a Nonis, Idibus eiusdem mensis, vel a Calendis mensis insequentis denominari. 389
 Mensis quilibet quot Nonas, atque Idus habeat, & in quem diem incidant Nona, atque Idus quouis mense. 390
 Mensium dies quo pacto a Nonis, Idibus, & Calendis denominari debeant. *ibid.*
 Mensium dies quo modo ex Nonis, Idibus, & Calendis cognoscantur. 391

C A P. XI.

Indictio quid. 391
 Annuorum centesimorum collocatio

in manu, ad Indictionem peruestigandam. 392
 Indictionum trium dispositio in manu, ad Indictionem cuiusvis anni inquirendam. *ibid.*
 Indictiones omnium centesimorum annorum qua sint. *ibid.*
 Indictio cuiusvis anni quo pacto reperiatur. *ibid.*
 Tabula ad Indictionem cuiusvis anni inueniendam. 393
 Tabella triplex constructio, & usus, ad Indictionem cuiusvis anni inueniendam. 394
 Indictionis inuentio per praecepta Arithmetices. *ibid.*

C A P. XII.

Sol in quod signum quolibet mense ingrediatur. 394
 Dies introitus Solis in signum cuiuslibet mensis, quo pacto cognoscatur. 395
 Zodiaci gradus, in quo Sol quolibet die existat, qua ratione reperiantur. 395

C A P. XIII.

Luna quo in loco Zodiaci quolibet die proposito existat. 396
 Luna quem locum in Zodiaco occupet, quo pacto aliter reperiantur. 397
 Luna quot horis noctu luceat. *ibi.*
 Luna quot horis noctu luceat, quo modo aliter cognoscatur. 398
 Luna locus in Zodiaco, & tempus eius fulsonis nocturno tempore, quare non ad vnguem per regulas, quas diximus, reperiantur. *ibid.*

INDEX ALPHABETICVS.

A



Abiectio facilis numeri
19. ex magno numero. 329
Abiectio facilis numeri 28. ex magno numero. 358
Accensio Lunæ, & Nouilunium apud Computistas idē. 257
Aequandi anni Solaris cur duplex ratio ad Christianos Principes missa sit. 153
Aequationem anni Solaris in centesimis annis adhibitam non officere intercalationi, quæ 134. quoque anno fieri deberet, sed eam potius perficere. 46
Aequationem anni Solaris in centesimis annis adhibitam, eodem modo conseruare æquinoctium in eodem die, quo per intercalationem quarto quoque anno conseruatur. 47
Aequationem anni Solaris in centesimis annis adhibitam similem esse intercalandi rationi, quam Arabes in æquatione anni Lunaris sequuntur. 47
Aequationem æquinoctij ad verum motum institutam, parituram inter Christianos confusionem. 53
Aequatio anni Solaris, & Lunaris efficit, vt aurei numeri ita per dies mensium promoueantur, vt vnusquisque cuiuslibet diei successiue adscribatur. 240
Aequationem æquabilem nullam institui posse, quæ omni ex parte quadrare possit vero motui Solis, ita vt æquinoctium perpetuo ad diem 21. Martij conseruet. 54
Aequatio præcessionis æquinoctiorum maxima quanta sit. 55
Aequationi anni Solaris neque maximum, neque minimum annum, sed medium solum esse aptum. 39
Aequationem ad medium annum institutam, iure non posse reprehendi. 59

Aequationem anni Solaris in nouo Calendario præscriptam, reducere æquinoctium ad diem 21. Martij, etiam si ab eo interdum recedat. 68
Aequationem anni Solaris non omni ex parte vero motui respondere, præuisū esse ab auctoribus Calendarij; vt propterea frustra eam Mæstlinus inflectetur. 318
Aequationem æquinoctij noui Calendarij confirmari a Mæstlino, cum probat, æquinoctium modo ad diem 19. modo ad 24. à 21. Martij recedere. 319
Aequationem anni Solaris perperam a Mæstlino ad annos præteritos adhiberi, quæ nunquam in vsu fuit, vt literam æquationis Epactarum temporibus Concilij Nicæni inquirat. 291
Aequationem vtriusque anni, Solaris ac Lunaris, adhibitam non posse exhibere easdem Epactas, quæ verè tempore Concilij Nicæni Nouilunia monstrabant. 292
Aequationem anni Solaris respondere numero dierum ob æquinoctij restitutionem exemptorum, non est necessariū. 308
Aequationem æquinoctij, cum sit vni-formis, non posse præteritis annis ac futuris exquisitè respondere. 78
Aequationem æquinoctij in nouo Calendario exquisitè respondere nonnullis annis præteritis & futuris. ibid.
Aequatio æquinoctij in nouo Calendario cur nonnullis annis præteritis, & futuris pauciores dies, quam res exigit, offerat eximendos, nonnullis autem plures. 79
Aequatio æquinoctij in nouo Calendario quo pacto ad tempora Concilij Nicæni retracta exhibeat 10. dies eximendos. 80
Aequationem quamcunque, præter eā, quæ ad medium annum instituitur, deturbare æquinoctium a propria sede longius, quam oportet. 58
Aequationem vni-formem anni medij compensare tarditatem, velocitatemque anticipationis æquinoctij veri secundum annum

INDEX ALPHABETICVS.

annum inæqualem, teste ipso Mæstlino. 73
Aequationem Epactarum inter annum 1700. & 1800. Astronomico calculo conseruare, contra Mæstlinum. 289
Aequationem Epactarum a Mæstlino institutam repugnare Astronomiæ, & Patrum decretis. 289
Aequationem Epactarum, aut Cycli Solaris non oppugnari a Mæstlino ex proprijs. 319
Aequatio Lunationum cur annis ante correctionem adhibenda sit, non autem æquatio Cycli Solaris. 309
Aequationis Epactarum radix ad annum 550. refertur, & quare. 141
Aequatio Lunæ 300. quoque anno præuenitur annis 12. cum dimidio, quorum tamen ratio habeda sit, quando summam 100. annorum consecerint. ibid.
Aequatio Epactarum quo pacto instituitur anno Correctionis 1582. 142
Aequationis Epactarum tabula quo pacto post correctionem instituitur, habita etiam ratione æquationis anni Solaris. 143
Aequationis Epactarum tabula condenda totum laborem consistere in primo spatio 10000. annorum. 147
Aequationis Epactarum tabulam contineri Cyclo 300000. annorum, & quare. ibid.
Aequatio mensium Lunarum cur facta sit per Epactas x xv. xxiiii. 110
Aequatio mensium Lunarum in nouo Calendario efficit, vt Nouilunia Paschalia contingant iisdem diebus, quibus tempore Concilij Nicæni contingebant. 112
Aequatio Lunæ non iisdem omnino diebus in veteri, & nouo Calendario facta est. 139
Aequationis tabula quo modo in infinitum continuari possit, triplici regula docetur. 144
Aequationis tabula quomodo instauranda sit, si diuersa anni magnitudo re-perta fuerit. 151
Aequationis tabula qua ratione instauranda sit, si Luna maiori, vel mino-

ri temporis spatio, quam in annis 312 $\frac{1}{2}$. diem vnum anticipare depræhédatur. 152
Aequatio Cycli Solaris quare in præteritos annos penitus quadrare non possit. 301
Aequinoctio Verno diem 21. Martij à Nicæno Concilio tributum esse. 16. & 32
Aequinoctium, Nouiluniaque ante Correctionem Calendarij non eisdem diebus contigisse, quibus tempore Concilij Nicæni fiebant. 17
Aequinoctij error quas Lunationes ex Concilio Nicæno Paschales reiecerit ante Correctionem, tanquam non Paschales. ibid.
Aequinoctij error quando ante emendationem anni Pascha reiecerit in mensum secundum. ibid.
Aequinoctij, & Lunæ xiiii. ex aureis numeris inuenta errorem, induxisse sæpe ante correctionem in Pascha celebritate errorem 7. aut 28. aut 35. dierum. 18
Aequinoctij restitutio secundum varias sententias. 19
Aequinoctij restitutio secundum quam sententiam facta sit à Gregorio xiii. ibid.
Aequinoctium non potuisse sine magnis incommodis restitui in alium diem, quam in 21. Martij. ibid.
Aequinoctij Verni restitutio ad diem 21. Martij, qua ratione facta sit. 20
Aequinoctium cur anno 1582. restitutum sit per 10. dierum exemptionē semel factam, & non potius per singulorum dierum ex singulis annis, aut mensibus detractionem. ibid.
Aequinoctium cur sedem suam ad 10. dies anticipauerit in Calendario, à tempore Concilij Nicæni vsque ad correctionem Calendarij. 21
Aequinoctium in quot annis anticipet vnum diem, secundum annum Alphonsinum. 21 & 38
Aequinoctij Verni obseruatio à nobili quodam Dano facta anno 1586. 30
Aequinoctium rectè restitutum esse ad diem 21. Martij per 10. dierum exemptionem, probatur obseruatione nobilis cuiusdam Dani. ibid.

Aequi-

INDEX ALPHABETICVS.

Aequinoctiū etſi non ſemper in ipſum diem 21. Martij incidat, ſed eū interdū ali quātū antecedit, vel ſubſequatur, hoc tñ non officit Paſchæ celebritati. 32. & 77
Aequinoctium Hebræis in Paſchæ ce lebratione præceptum eſſe ruſtico plane modo, & ad captū vulgi accommodato. 32
Aequinoctium in quot annis anticipet vñū diē ſecundū annum Ptolemæi. 37
Aequinoctium in quot annis anticipet vñum diem ſecundū annū Albategnij. ibid.
Aequinoctium qua intercalandi ratio ne propē 21. diē Martij conſeruetur. 34
Aequinoctium, ſi omnes anni eſſent cō munes, in 1460. annis peragraret omnes dies totius anni. 36
Aequinoctiū ne iterū verſus mēſis initiū aſcendat, quod remediū adhibendum. ibi.
Aequinoctium retinere in 21. diem Martij, quā ſit difficile. 37
Aequinoctium duplici intercalandi via in 21. diē Martij retineri poſſe. 38
Aequinoctiū duplex: Aſtronicū ſeu verum, & Eccleſiaſticum ſeu politicum. 42
Aequinoctium Eccleſiaſticum à vero interdum diſcrepare, nō eſſe abſurdū. 42
Aequinoctij obſeruationem Eccleſiæ non eſſe neceſſariam ſimpliciter in ce lebratione Paſchæ, ſed liberam. ibid.
Aequinoctium quo pacto ad ſuam ſedē reduci poſſit, ſi eam poſt aliquot annos deſereret. 43. 68. 71. 81
Aequinoctium in eodem die perſiſtere nō poſſe, ob ſex horas quotānis omiſſas. 43
Aequinoctium medium, ſeu anni ma gnitudinem mediam adhibitam eſſe in Calendario nouo, tanquam aptiſſimam ad aequinoctiū in propria ſede conſeruan dum. 40. 72. & 75
Aequinoctiorum anomalix periodus, ex Copernico. 48
Aequinoctiorū anomalix periodus quā inſuper ante Chriſti ortum. ibid.
Aequinoctiorū anomalix periodus quo anno Chriſti iterū inceptura ſit. ibid.
Aequinoctium verum ac medium quan do ſimul ſiant, & quando maximē inter ſe differant, & quando mediocriſ ſit eorum differentia. 49. & 54

Aequinoctium, ſi ad motum verum in ſtitueretur, parere cōfuſionem inter Chri ſtianos. 53
Aequinoctii nullam æquationem equa bilem, & vniformem dari poſſe, quæ on ni ex parte vero Solis motui quadret, ita vt aequinoctium perpetuū ad diem 21. Mar tij conſeruetur. ibid.
Aequinoctium ſecundum equationem noui Calendarij non longē à die 21. Mar tij poſſe recedere. 54
Aequinoctium medium quando ante ve rum contingat, & quando poſt. ibid.
Aequinoctium verum ac medium, quā tam habeant maximā differentiā. 55. & 76
Aequinoctium medium ac verum qu in do ſiant, ex ſententia Eraſmi Reinoldi, & Ioſephi Moletii, contra Meſſlinum. ibid.
Aequinoctium non prolapſurum ex die 21. Martij ad diem 27. vt falſo vult Meſ ſlinus. 57. & 76
Aequinoctium medium à vero non dif ferre poſſe toto quatruido. 55. 76
Aequinoctium mediū poſſe à vero ab eſſe toto quatruido, verumque ex die 21. Martij prolapſurum ad diē 27. cur Meſſli nus conſinixerit. 55. 56. & 283
Aequinoctium verum à medio nunquā abeſſe per diem vnum cum dimidio. 55
Aequinoctium neceſſario per exemptio nem 10. dierum reuocandum fuiſſe ad diē 21. ex die 11. 80
Aequinoctium, de quo Gregorius xiii. in Bulla loquitur, eſſe medium, non autē verum, vt perperam vult Meſſlinus. 73
Aequinoctij æquationem exquiſitē re ſpondere nonnullis annis præteritis, ac futuris. 78
Aequinoctium cur per æquationē noui Calendarij frequentius poſt diem 21. Mar tij contingat in Cyclo, quā ante. 58
Aequinoctium etiam poſt 20000. ann. ſecundum equationem noui Calendarij, & tabulas Prutenicas, reuerti ad diem 21. Martij. 68
Aequinoctium, quod ad annos præſen tes ſpectat, rectiſſimē ad diem 21. Martij reuocatum eſſe, contra Meſſlinum. 68
Aequinoctium duos minimum dies po ſtulare, 68

INDEX ALPHABETICVS.

ſtulare, ob annos communes, ac biſſexti les. 68
Aequinoctij reſtitutionem ad diem 21. Martij, per omiſſionem diei intercalaris anno 1700. non eſſe verſuræ ſolutionem, vt Meſſlinus calumniatur. 69
Aequinoctium ob anni inæqualitatem, in vtramque partem recedere à die 21. vi ſque ad 23. & 19. Martij. 69
Aequinoctium quando ex die 21. Mar tij ad 22. & 23. deuoluatur, & quando ad 21. reuertatur. Item quando idem ex die 21. ad 20. & 19. recedat, & quando inde ad 21. regrediatur. ibid.
Aequinoctium ad diem 11. Martij ante correctionē progreſſum, ſi ſponte ſua, nul lo alio adhibito remedio, ad 21. diem re gredi cepiſſet, Calendarium emendatio nem deſideratum non fuiſſe. 70
Aequinoctij progreſſum reſſumque in tabulis Prutenicis, non in Alphonſinis, lo cum habere. 71
Aequinoctii reſſum à die 21. Martij preuiſum eſſe ab auctoribus Calēdarij. 71
Aequinoctium cur in proximē futuris centeſimis annis à die 21. verſus finem mē ſis delabatur. ibid.
Aequinoctium ſecundum annum mediū vniformiter anticipare vnum diē in 134. annis, teſte ipſo Meſſlino. 72
Aequinoctium Eccleſiaſticum etiam ſi à vero diſtet interdum vno, aut altero die, non eſſe abſurdum, cum vltro æquinoctiū verum ad diem 21. regrediatur. 73
Aequinoctium mediū anni poſſe multis ſeculis ſedem fixam habere in die 21. Mar tij, teſte ipſo Meſſlino. 74
Aequinoctium medium in Calendario conſiderari potius, quā verum, non eſſe ridiculum, vt vult Meſſlinus, ſed neceſſa rium. 75
Aequinoctium mediū fieri die 23. Mar tij hoc tempore, falſo affirmari à Meſſli no. 76
Aequinoctii æquationem noui Calē darij, cum ſit æquabilis, & vniformis, ne que in præteritos annos retractam, neque in futuros extenſam, penitus celeſtibus motibus, propter eorum inæqualitatem,

conuenire poſſe. 78
Aequinoctii æquationem noui Calē darij rectē dici poſſe congruere & præ teritis, & futuris annis, cum eius æquino ctium in medio progreſſum, reſſumque ve ri æquinoctii conſiſtat. 79
Aequinoctium ad diem 21. Martij reſti tutum eſſe potius, quā ad vllum alium, vt termini Paſchales à Concilio Nicæno conſtituti conſeruentur. 296
Aequinoctium ex decreto Pontiſ. Ro. reſtituendum eſſe ad diem 21. Martij, ſi for te longo temporis interuallo acciderit, ip ſum plus æquo ab eo diſceſſiſſe. 81
Aequinoctii reſtitutio quā ſit facilis per omiſſionem, vel intercalationem ali quot dierum. 154
Aequinoctium perpetuo adhæſurū diei 21. Martij, ita vt æquatione nunquam egeat, in Calendario nouo non promitti, vt cauillatur Meſſlinus. 318
Aequinoctii æquationem noui Calē darij confirmari à Meſſlino, cum vltro, ipſum modò ad diem 19. modo aſſe, recedere à die 21. Martij. 319
Aequinoctium noui Calendarij vero æquinoctio non congruere omnino, pro bari ſolum à Meſſlino, quod nemo negauit, cum tamen multo plura proban da receperit. 317
Aduentus prima Dominica quo pacto inueniatur. 381
Aduentus prima Dominica qua ratio ne facilius inueniatur. 382
Aduentus prima Dominica qua via ex peditiſſi mē reperiatur. ibid.
Aetas Lunæ quo pacto reperiatur me moriter. 340
Aetas Lunæ quo pacto per Epactas, Ca lendas Menſium, & dies inueniatur. 341
Aetas Lunæ, ac Nouilunij, qua arte per Regulares Lunæ inueſtigantur. 342
Albategnij annus quantus ſit. 37
Albategnij annus quot annos requi rat, vt æquinoctium vnum diem antici pet. ibid.
Alexandrinis, & Eufebio Caſarienſi aurei numeri ordinandi curam à Conci lio Nicæno datam eſſe. 11
 Alius

INDEX ALPHABETICVS.

Alius libellus Mæstlini, quot alterum suum hoc examen defendere conatur aduersus Posseuinum, & alios, qui eius rationes refellere conantur. 311
 Aloysium Liliū Cycli Epactarum inuentore laude esse dignum. 154
 Alphabeti literæ cur potius ascriptæ sint lineis Epactarum in tabula expansa, quàm anni Domini. 131
 Alphonfinis tabulis magis hoc tempore sùdere quosdam, quàm Prutenicis, in motu Solis ac Lunæ. 30
 Alphonfini anni magnitudo. 21. & 37
 Alphonfinus annus, quot annos requirat, vt æquinoctiū anticipet vnum diē. 38
 Alphonfinus annus, id est, medius, cur solus ad annum Solarem æquandum aptus sit. 39
 Ambrosij sententia de celebratione Paschæ ex decreto Concilij Nicæni. 11
 Anni magnitudo secundum Iul. Cæsarem, & Ecclesiā. 21
 Anni magnitudo secundum Alphonfinos. 21. & 37
 Anni magnitudo secundum Ptolemæum. 36
 Anni magnitudo secundum Albategnium. ibid.
 Anni Astronomici cognitionem esse necessariam ad annum Ciuilem ritè instituendum. ibid.
 Anni in æqualitas à Copernico obseruata. 37
 Anni magnitudo maxima, & minima, quæ sit secundum Copernicum. ibid.
 Anni inæqualitatem reddere difficilem rationem intercalandi, vt æquinoctium in die 21. Martij retineatur. ibid.
 Anni magnitudinem mediam esse aptissimam ad annū Solare æquandū. 39. & 72
 Anni centesimi cur ad æquationem anni Solaris sint delecti. 44
 Anni centesimi bissextiles, & non bissextiles, post anni restitutionem qui. 45
 Anni inæqualitatem efficere, vt æquinoctium in vtramq; partem à 21. die Martij recedat. 69
 Anni 19. Solares quot dies contineant. 85

Anni 19. Solares quot Lunationes medias contineant. ibid.
 Anni 19. Solares quot Lunationes Ciuiles contineant. ibid.
 Anni Solaris æquandi ratio cur duplex ad Principes Christianos missa sit. 153
 Anni 3.6.9.11.14.17.19. cuiuslibet Cycli decennouennalis, cur semper, ac soli sint Embolismici. 241
 Anni Embolismici primam Lunationem terminari in aliquo primorum 11. dierum Ianuarij, & quare. 243
 Anni Embolismici Lunationem vltimam, siue 13. terminari in aliquo postremorum 11. dierum Decembris, & quare. ibid.
 Anni Embolismum insequentis Lunationem primam incipere ab aliqua Epacta Embolismica, excepto Embolismo, in quo aureus numerus 19. & Epacta xix. non concurrunt. ibid.
 Anni Embolismici quænam ex 13. Lunationibus dicenda sit Embolismica. 246
 Anni Embolismici continentes dies, tantum 383. & communes continentes 153. dies duntaxat, qui. 249
 Anni tam Embolismici, quàm communes, in quibus Salus Lunæ sit, qui. ibid.
 Anni magnitudo si fortè dieursā repetiatur, quomodo tabula æquationis instauranda sit. 151
 Anni Solaris æquationem non omni ex parte vero motui respondere, præuisum esse ab auctoribus Calendarij, vt propterea frustra eā Mæstlinus insēctetur. 318
 Anni Solaris æquationem respondere omnino numero dierum exemptorum, nō esse necessarium. 308
 Anni centesimi quo pacto disponantur in manu, ad aureum numerum cuiusuis anni inueniendum. 326
 Anni centesimi cuiusque, quamuis magni, inuentio facilis in articulis digitorū, ad aureum numerum cuiusq; anni inueniendum. 327
 Anni centesimi cuiusque, qui maior nō sit, quàm 1800. inuentio facilis in digitorum articulis, ad aureum numerum cuiusq; anni inueniendum. ibid.
 Anni

INDEX ALPHABETICVS.

Anni centesimi quo pacto in articulis digitorum locentur, ad Cyclum Solarem inueniendum. 344
 Anni bissextiles & cōmunes quo pacto ex dispositione Cycli Solaris in manu cognoscantur. 349
 Anni centesimi tam bissextiles, quam primi, secundi, ac tertij à bissexto, cur easdem literas Dominicales habeant, eosdēq; Cyclos Solares immutatos. 355
 Anni centesimi quo pacto in 7. articulis locentur, vt litera Dominicalis sine Cyclo Solari inueniatur ante anni correctionem. 357
 Anni post quemuis centesimum expansi, quo pacto in 7. articulis disponantur, ad literam Dominicalem inueniendam sine Cyclo Solari. ibid.
 Anni quaterni Cycli 28. annorū quo pacto facile in 7. articulis numerentur. 359
 Anni centesimi quo pacto in 7. articulis disponantur, vt litera Dominicalis post anni restitutionem inueniatur sine Cyclo Solari. 362
 Anni non centesimi bissextiles, & communes quo pacto dignoscantur. 367
 Anni centesimi bissextiles, & non bissextiles quo pacto dignoscantur. ibid.
 Anni centesimi quo pacto in 3. articulis locentur ad Indictionem cuiuslibet anni inuestigandam. 392
 Anno 1598. rectè, & secundum Concilium Nicænum, Pascha in Calendario nouo celebrari, contra Maginum, & Mæstlinum. 262
 Annos bissextiles & communes in causa esse, vt æquinoctio duo dies necessario tribuantur. 68
 Annos 19. Solares continere 235. Lunationes medias. 85
 Annos 19. Solares continere 235. Lunationes Ciuiles. ibid.
 Annos 7. Embolismicos esse in quolibet Cyclo decennouennali, vnde cognoscatur, & quænam illi sint. 241
 Annus Romanus, siue Ecclesiasticus, quanto maior sit anno Alphonfino. 21
 Annus Solaris duplex; Astronomicus & Ciuilis. 35

Annus Astronomicus quid. **ibid.**
 Annum Astronomicum cōstare ex diebus & horis, horarumq; fragmentis. 35
 Annum Ciuilem quid. ibid.
 Annum Ciuilem necessario constare ex diebus integris. ibid.
 Annum Astronomicum non semper ab eodem momento eiusdem diei incipere. ibid.
 Annum quartus quisque cur sit bissextilis. 36
 Annum secundū Ptolemæū quantus. 36
 Annum secundū Albategnii quātus. 37
 Annum Solarem non esse semper eiusdem magnitudinis. ibid.
 Annum Solarem esse inæqualem, cur veteres suspicati sint. ibid.
 Annum Ptolemæi quot annos requirat, vt æquinoctium anticipet vnum diem. 37
 Annum Albategnii quot annos requirat, vt æquinoctiū anticipet vnū diem. 37
 Annum Alphonfinus quot annos requirat, vt æquinoctiū anticipet vnum diē. 38
 Annum medius, siue Alphonfinus, cur ad æquationē æquinoctii assumptus sit. 38
 Annum inæqualem aptum non esse ad intercalandi rationem instituendam. 38
 Annum maximus cur ad æquationem anni Solaris non sit idoneus. 39
 Annum minimus cur ad æquationem anni Solaris aptus non sit. ibid.
 Annum medius, id est, Alphonfinus, cur solus ad annum Solarem æquandum aptus sit. ibid.
 Annum tropicus quando sit maximus, quando minimus, & quando medio modo se habeat. 50
 Annum Lunaris duplex, Ciuilis siue Politicus, & Astronomicus. 83
 Annum Lunaris Ciuilem quid, quotuplex, & quantus. 84
 Annum Lunaris Ciuilem duplex communis, & Embolismicus. ibid.
 Annum Lunaris Astronomicus duplex; medius siue æqualis, & verus. ibid.
 Annum Lunaris Astronomicus quid, & quantus. ibid.
 Annum Lunaris tam communis quam Embolismicus quando sit cauus. 236
 Annum

INDEX ALPHABETICVS.

Annus Solaris qua ratione continere
possit 13. Lunationes. 241
Annus Embolismicus quando conti-
neat dies 384. & quando 383. 242
Annus Lunaris, vt sit Embolismicus,
quam Epactæ esse debeant in vsu. 243
Annus Lunarem esse Embolismicum,
in quo vna ex 11. Epactis, quæ proximis
11. diebus post Calendas Ianuarij ascrip-
tæ sunt, vsurpatur. 243
Annum, in quo aureus numerus 19. &
Epacta xvij. concurrunt, esse quoque
Embolismicum. 244
Annum in quo Epacta xvij. non cum
aureo numero 19. concurrunt, quare non
sit Embolismicus. ibid.
Anomalix æquinoctiorum periodus ex
Copernico. 48
Anomalix æquinoctiorum periodus
quo anno incepit ante Christi ortum,
secundum Copernicum. ibid.
Anomalix æquinoctiorum periodus
quo anno iterum inceptura sit, secundum
Copernicum, ibid.
Anticipatio Nouiluniorum mediõrum
in annis 19. quanta, & quanta in annis
76. 85
Anticipationem Nouiluniorum in Ca-
lendario ex imperfectione Cycli decen-
nouennalis ortam esse. 104
Antonium Maginum deceptum esse in
celebratione Paschæ anni 1598. 263
Apologia hæc cur à verbis asperiori-
bus non prorsus absteat. 321
Apologetica conclusio aduersus Mæstli-
num. 309
Apologetiam hanc à Mæstlino per irri-
sionem vocari elephantinum partum. 316
Apostolicam esse traditionem, vt Pas-
cha celebretur prima Dominica post Lu-
nam xiiij. primi mensis. 12
Argumentum primum Mæstlini aduer-
sus æquationem æquinoctij. 60
Argumentum secundum Mæstlini ad-
uersus æquationem æquinoctij. 61
Argumentum tertium Mæstlini aduer-
sus æquationem æquinoctij. ibid.
Argumentum quartum Mæstlini ad-
uersus æquationem æquinoctij. 62

Argumentum quintum Mæstlini ad-
uersus æquationem æquinoctij. ibid.
Argumenta omnia Mæstlini peccare,
quod verum motum assumant, qui in
Calendarii negotio considerandus mini-
mè est. 63
Argumenti primi aduersus æquationem
æquinoctij solutio. 67
Argumenti secundi aduersus æquatio-
nem æquinoctij solutio. 68
Argumenti tertii aduersus æquationem
æquinoctij solutio. 71
Argumenti quarti aduersus æquationem
æquinoctij solutio. 78
Argumenti quinti aduersus æquationem
æquinoctij solutio. 79
Argumentorum omnium solutio, quæ
aduersus æquationem æquinoctij noui Ca-
lendarii asserri possunt. 81
Argumentum nullum excogitari posse,
quod aduersus æquationem æquinoctij
noui Calendarii vim ullam habeat. 81
Argumentorum Mæstlini, & aliorum
aduersus Nouilunia Cycli Epactarum
noui Calendarii, solutio 274
Argumenta Mæstlini aduersus Lunas
xiiii. Paschales confirmare Cyclum Epa-
ctarum potius, quam infirmare. 275
Argumentum Mæstlini, quod propter
elisionem 3. dierum intercalarij ex 400.
quibusque annis pleraque Plenilunia Pas-
chalia noui Calendarii pertineant ad se-
cundum mensum. 277
Argumentum Mæstlini, quod multi ter-
mini Paschales noui Calendarii perti-
neant ad vltimum mensum. 278
Argumenta duo proxima Mæstlini, si
quicquam probarent, tollere e medio
omnem æquinoctij restitutionem, anniq;
Solaris correctionem. 279
Argumentorum duorum proximorum
Mæstlini solutio. ibid.
Arrogantia, atque incititia Mæstlini
in Lunis xiiii. Paschalibus oppugnan-
dis. 275
Astronomicas tabulas ad hanc diem nul-
las extructas esse, quæ veros motus exhi-
beant ad multos annos. 29
Astronomicas tabulas magnificandas
esse,

INDEX ALPHABETICVS.

esse, etiam si longo tempore durare ne-
queant. 30
Astronomorù nonnullos in motu Solis
ac Lunæ magis fidere tabulis Alphõsinis,
quam Prutenicis. ibid.
Astronomicarum tabularum inconstan-
tia vnde proueniat. ibid.
Astronomicæ tabulæ etsi extarent ab-
solutissime, frustra tamè veri motus asci-
ferentur ab Ecclesia, ob Meridianorum
uarietatem. 31
Astronomicarum tabularum inconsta-
ntiam non obesse perfectioni, ac perpetui-
tati Calendarii noui. 67
Astronomicus annus quid. 35
Astronomicum annum constare ex die-
bus, horis, horarumq; fragmentis. ibid.
Astronomicum annum non semper ab
eodem momẽto eiusdè diei incipere ibid.
Astronomici anni cognitionem esse ne-
cessariã, vt Ciuilis annus æquari possit. 36
Astronomicus annus Lunaris quid. 84
Astronomicum æquinoctium distet epa-
ctæ interdum ab Ecclesiastico, non esse
absurdum. 42
Astronomicas subtilitates in anno Po-
litico siue Ecclesiastico non esse consecrã-
das, teste ipso Mæstlino. 64
Astronomicas subtilitates in Calen-
dario nouo obseruatas esse, falsò à Mæst-
lino affirmari. 66. & 67
Auctores Calendarii noui præuidisse,
æquationem anni Solaris non omni ex
parte vero motui respondere; vt propte-
rea frustra eam Mæstlinus infectetur. 318
Auctoritates varietatum Patrum, tum
Concilioꝝ, Pascha celebrandum esse
Dominica prima post Lunam xiiii. primi
mensis. 8
Aurei numeri causa, si in Calendario
relictus esset, construenda fuissent 30. Ca-
lendaria. 44. & 105
Aurei numeri quo ordine in Calenda-
rio veteri collocati sint. 87
Aurei numeri cur non seruent ordinem
naturalem in Calendario. 87. & 103
Aureum numerum quemlibet in Ca-
lendario gigni à proximè antecedente per
additionem 8. vel per subtractionem 11.

A proximè vero insequenti per additio-
nem 11. vel per subtractionem 8. 8-
Aureus numerus minor in Calendario
maiores antecedentes plerumque sequi-
tur proximè: maior vero minorem non
proximè, sed vno relicto die vacuo. 88
Aurei numeri omnes quo pacto in Ca-
lendario ex primo aureo numero Calen-
darii, aut ex postremo iscribantur. 88
Aureus numerus maior quibus in locis
Calendarii veteris proximè sequatur mi-
norem; Item in nouo, si aurei numeri in
eo retenti essent. 89
Aurei numeri Cyclum apud Alexan-
drinos semper incæpisse ab vltimo die
anni ipsorum, & ab aureo nu. 1. 240
Aureos numeros 2. 5. 8. 11. 13. 16. 19.
Embolismicos fuisse in veteri Calenda-
rio. 245
Aurei numeri defectus in Nouiluniis
indicandis. 104
Aurei numeri quo pacto ad initia vel
fines mensum promouendi fuissent in ve-
teri Calendario, vt Nouilunia monstra-
rent tam ante detractionem 10. dierum,
quam post. 105
Aureos numeros in veteri Calendario
appositos fuisse iisdem diebus, quibus
Epactæ primæ lineæ tabulæ expansæ appo-
nuntur in nouo, paucis quibusdam locis
exceptis, propter æquationem Lunæ fa-
ctam non iisdem omnino diebus in veteri
& in nouo Calendario. 139
Aureos numeros tempore Concilij Ni-
cæni indicasse Nouilunia iisdem fere die-
bus, quibus secundum tabulas mediõrum
motuum fiebant in celo, vnde non adeo
commode ex vsu Ecclesiæ, quia nimis ci-
to ea monstrabant. 140
Aurei numeri inuentor Meton. 87
Aurei numeri qua ratione ex Epactis
excerpantur in Calendario. 204
Aureorum numerorum seriem in Calen-
dario non esse instar Cycli, vt primus
ab vltimo formetur per additionem 8.
quemadmodum aliorum quilibet à supe-
riore gignitur. 96
Aureus numerus sequens cur ab ante-
cedente formetur per additionem 8. vel
f 2 sub-

INDEX ALPHABETICVS.

Subtractionem 11. Antecedens verò à fe-
 quente per additionem 11. vel subtractionem
 8. Et cur non continuato ordine
 scribantur aurei numeri in Calenda-
 rio. 103. & 104
Aurei numeri in Calendario correcti,
 cur non possint perpetuò, aut longo tem-
 pore Nouilunia monstrare. 105
Aureo numero 19. currente, addendam
 esse vnitatem ad dies, qui in Decèbri post
 vltimam Lunationem superfunt, vt inse-
 quentis anni Epacta habeatur. 129. & 150
Aureo numero 19. currente, cur addan-
 tur 12. ad Epactam concurrentem, vt se-
 quentis anni Epacta colligatur. 150
Aurei numeri Cycli, vel quiuis alius
 non replens omnia loca Calèdarii, cur nõ
 possit in Calèdario esse immutabilis. 152
Aureorù numerorù 30. Calèdaria. 156
Aurei numeri Cyclum ante correctio-
 nem semper incepisse ab aureo nume-
 ro 3. 239. & 245
Aurei numeri Cyclum in veteri Calen-
 dario cur à nullo alio aureo numero, quã
 à 3. incipere potuerit. 246
Aurei numeri Cyclum incipere ab au-
 reo numero ad Calèdas Ianuarij scripto,
 vel ab eo, qui vltimo dici Decembris ascri-
 bendus esset, si inde annus Solaris incipe-
 ret. 240
Aurei numeri Cyclum initium sumere
 successiuè ab omnibus aureis numeris, si
 æquatio Solaris anni, ac Lunarìs adhi-
 beatur. 240
Aureo numero 19. concurrente cum
 Epacta xvij. annum illum esse Embolis-
 micum. 244
Aurei numeri Cycli quid. 326
Aureum numerum quemlibet incipere
 suum vsum mense Ianuario: quod etiam
 de Epacta qualibet, Cyclo Solari, & In-
 dictione dicendum est. 326
Aureorù numerorù Calèdarii vet. 90
Aureorum numerorum Calendarium
 nouum ab anno correctionis vsque ad
 annum 1700. 97
Aurei numeri quo pacto in Pollice si-
 nistro locent, ad Epactas inuestigandas. 333
Aureis numeris in Pollice collocatis,

quid addendum sit, vt fiant Epacta ante
 Calendarium restitutum. ibid.
Aureis numeris rectè substitutas esse
 Epactas, & apte easdem retrogrado ordi-
 ne procedere in Calendario. 128
Aureorum numerorum collocatio in
 digitorum articulis, ad aureum numerù
 cuiuslibet anni inueniendum. 328
Aureorum numerorum alia collocatio
 facilior in digitorum articulis, ad aureù
 numerù cuiuslibet anni inueniendù. ibid.
Aureorum numerorum alia dispositio
 facillima in articulis digitorù, ad aureum
 numerù cuiusuis anni inueniendum. ibid.
Aureus numerus cuiusuis anni quo pa-
 cto in digitis reperitur. 329
Aureus numerus quo pacto per præcep-
 ta Arithmetices inueniatur quolibet
 anno. 330
Aureus numerus qua ratione ex tabu-
 la reperitur. 331
Aurei numeri Cyclum ab Eusebio Cæ-
 sariensi, & Alexandrinis ordinatum esse,
 auctoritate Concilij Nicæni. 12
Aureos numeros in dies Calendarij di-
 gestos esse à Dionysio Abbate. 17
Aureus numerus minor cur proximè
 sequatur maiorem in Calendario potius,
 quam maior minorem. 104
Aurei numeri in Calendario dispositi
 quo pacto Nouilunia indicent. 104
Aureos numeros veteris Calendarii
 magis accomodatè ad vsum Ecclesiæ
 indicasse Nouilunia, anno Domini 550.
 quam Concilij Nicæni temporibus, &
 quarè. 140
Aureos numeros tempore Concilij Ni-
 cæni citius, quam Ecclesiæ vñs postulat,
 indicasse Nouilunia. 255. & 261
Aureorum numerorù dispositio in ma-
 nu, ad festa mobilia ante anni restitutio-
 nem inuestiganda. 379
Aureorum numerorum alia dispositio
 in manu, ad festa mobilia inuestiganda an-
 te correctionem anni. 380
Aurei numeri cuiusque sedes in manu,
 quo pacto facili negotio per Epactam in-
 ueniatur, ad festa mobilia ante correctio-
 nem anni inuestiganda. ibid.
 Bedæ

INDEX ALPHABETICVS.

B
Edæ sententia, Concilium Nicenù
 renouasse Ecclesiasticum decretum
 de Paschæ celebratione Dominico die
 post Lunam xiiij. primi mensis. 10
 Bedam non dicere Lunam primam co-
 die, quo cum Sole coniungitur. 265
Bissextiles, & communes annos effice-
 re, vt duo dies necessario tribuendi sint
 æquinoctio. 68
Bissextiles anni, ac communes quo pa-
 cto ex dispositione Cycli Solaris in manu
 cognoscantur. 349
Bissextiles anni centesimi, cur easdem
 semper literas Dominicales eosdemq; Cy-
 clos Solares immutatos habeant. 355
Bissextiliù annorum centesimorum lite-
 re Dominicales incidunt semper in radi-
 ces Auricularis, & Annularis. 360. & 363
Bissextiles, & communes anni non cen-
 tesimi quo pacto facile cognoscantur. 367
Bissextiles, & non bissextiles anni cen-
 tesimi, qua via facile dignoscantur. ibid.
Bissextilis cur sit quartus qsq; annus. 36
Bissextilis ni fieret quartus quisque an-
 nus, æquinoctium percurreret omnes dies
 anni in 1460. annis. ibid.
Bissextilis annus cur nimis freques fiat
 quarto quoque anno. ibid.
C
Calendaria triginta aureorum nume-
 rorum triginta lineis tabulæ Epacta-
 rum expansæ respondentia. 156
Calendaria triginta condenda esse, si
 aureus numerus in Calendario relinque-
 retur. 44. & 105
Calendariorum 30. incommoditas. 204
Calendarij correctio cur necessaria fue-
 rit. 18
Calendarii correctio in quo consistat. 19
Calendarii correctio, quod ad æquino-
 ctium attinet, qua ratione, & cur potius
 ea ratione, quam alia, instituta sit. 20
Calendarii correctio cur anno 1582. &
 mense Octobri potius instituta sit, quam
 in alio anno vel mense. 21
Calendarii correctio cur fieri iussa sit
 mense Februario anni 1583. in regionibus
 remotioribus. 22

Calèdarii Gregor. perpetuitas, atq; pfe-
 ctio, in quo consistat. 43. 81. 153. 252. & 36
Calendario nouo Mæstlinum fauere no-
 lentem. 67
Calendarii antiqui imperfectio. 17. 65.
 & 316.
Calendarii perfectioni, & perpetuita-
 ti non obesse tabularum Astronomicarum
 inconstantiam. 67
Calèdarium Ecclesiasticum vetus cum
 aureis numeris, quo vsa est Ecclesia. 90
Calendariù nouù cù aureis numeris ab
 anno correctionis vsq; ad annù 1700. 97
Calendarium Gregorianum cum Epac-
 tis per dies mensium loco aureorum nu-
 merorum digestis. 115
Calendarium quod in compendio no-
 uæ rationis restituendi Calendarii à Gre-
 gorio xij. ad Principes Christianos mis-
 sum est. 122
Calèdarii veteris errores, qui in nouo,
 quãtum per Cyclù licet, sublatis sunt. 314
Calendarii noui æquinoctiù vero æqui-
 noctio non omnino congruere, Mæstlinum
 solum probare, cum tamè multò plura re-
 ceperit probanda: ac proinde minus esse in
 eis examinis recessu, q̄ fròte pmittat. 317
Calendarii auctores præuidisse, equa-
 tionè anni Solaris nõ omni ex parte vero
 motui respondere: vt propterea frustra
 eam Mæstlinus infestetur. 318
Calendarii noui examen à Mæstlino
 editum multa continere putida. ibid.
Calendarii noui equationè æquinoctii
 confirmari à Mæstlino, cù probat, equino-
 ctium modo ad diem 19. modo ad 24. rece-
 dere à 21. Martii. 319
Calendarii noui quatuor errores, qui
 vitari non possunt, quocunq; modo in-
 stituatur Calendarium. 322
Calendarium nouum esse perfectum,
 etiam si tabulæ Prutenicæ veris motibus
 post annos 2000. adhuc consentirent. 57
Calendariù nouum intactum perman-
 surum, etiam si alia intercalandi ratio in-
 stituatur; si forte à posteris alia anni ma-
 gnitudo obseruaretur. 44. 81. & 152
Calendarium nouum ex tabulis Prute-
 nicis esse correctum. 67
 Calen-

INDEX ALPHABETICVS.

Calendariū correctionem non desideratum fuisse, si æquinoctium ad diem 11. Martij progressum sponte sua ad 21. regredi cepisset, nullo adhibito remedio. 70
 Calendarium Gregorianum meritò laudari. 77
 Calendariū, vt absolutum dicatur, quid requirat. 82
 Calendarium nouum eo nomine maxime laudandum, quòd Solis, ac Lunæ motus discordes ad concordiam reduxerit, quacumque in futuram segeat æquinoctiū æquatione. 154
 Calendarium nisi correctum fuisset, accidisset post aliquot annos, Pascha semper in secundo mense, tertio, quarto, &c. celebrari, propter æquinoctij versus initium mensis ascensum. 18
 Calendarium vetus quando Pascha rececit in Lunam xxv. ob Nouiluniorum, quæ per aureos numeros inquirebantur errorem. ibid
 Calendarium nisi correctum fuisset, Pascha celebrari contigisset in Nouilunio, Luna ij. iij. &c. ob errorem Nouiluniorū, quæ per aureos numeros inquirebatur. 18
 Calendarium nisi fuisset correctum, eponnitti contigisset in Paschæ celebratione, post multos annos, error 42. dierū, & amplius. ibid.
 Calendarium nisi fuisset correctum, Pascha post annum 2624. semper contra decretum Concilij Nicæni celebrandum foret. 66
 Calendarium necessariò fuisse corrigendum, contra Mæstlinum. 66
 Calendarium nouum vt defendatur, nõ esse opus, vt auctor Calendarij omne suū robur intendat, vt Mæstlinus nugatur. 68
 Calendarij noui æquationem vniformem cõpensare tarditatem, velocitatemque anticipationis æquinoctij veri, teste ipso Mæstlino. 73
 Calendarij noui æquatio cur nonnullis annis præteritis, & futuris pauciores dies, quam res exigit, offerat eximendos, nonnullis autem plures. 79
 Calendarij noui æquatio quo pacto ad tempora Concilij Nicæni retracta exhibe-

beat 10. dies eximendos. 80
 Calendarium nouum non dici perpetuum, propter restitutionem æquinoctij factam, eiusque æquatione præscripta. 153
 Calendariorum 30. cum aureis numeris explicatio. 155
 Calendariū, n præstantius esse cum Epactis, quam cum aureis numeris. 252
 Calendarium nouum iure reprehendi non posse, quòd Nouilunia Epactarum cælestibus Nouilunijs postponat. 263
 Calendarij restitutionem non esse opus impossibile, aut laborem inanem, vt Mæstlinus nugatur. 275
 Calendario nouo nihil obijci à Mæstlino, quod non antea cognouerimus, aut quod Calendarium Gregorianum labefactare possit. 310
 Calendarium nullum alio modo constructui posse, quam quo Gregorianum constructum est, quod sit perfectum, perpetuumque, aut diuturnum. 82
 Calendarium vetus, & nouum licet nõ hysdem omnino diebus æquationes Lunæ cõstituant: in illo tamen aureos numeros, & in hoc Epactas recte dispositas esse. 139
 Calendarium quo pacto dicatur ad tempora Concilij Nicæni restitutum. 308
 Calendarium nouum non esse colluicium omnium errorum, vt Mæstlinus calumniatur, sed meritò dici perpetuum. 314
 Calendarium vetus magis a veris motibus discrepare, quam nouum. 316
 Calendarium cur dicatur perpetuum. 153. 252. 318.
 Calendarium nouum, ex Mæstlini sententia, dici nõ debere perpetuum, sed colluicium omnium errorum, qui in vllò Calendario extare possunt. 312
 Calendarium vetus quando Pascha in secundum mensem, vel post Lunam xxj. rececit, contra Patrum decreta. 315
 Calendarium nouum non omnino veris motibus congruere, probari solum à Mæstlino: quod ad rem non facit, & à nemine negatur. ibid.
 Calendarium nouum nullo argumento nouo oppugnari à Mæstlino in sua Defensione. 317
 Calen-

INDEX ALPHABETICVS.

Calendarium nouum quibus nominibus oppugnare suscepit Mæstlinus. ibid.
 Calendarium non polliceri, æquinoctium semper diei 21. Martij adhæsurum, vt impudenter nobis obijcit Mæstlinus. 318
 Calendarium oppugnatum iri à Mæstlino, quocumque modo à Pontifice Romano restitueretur. 320
 Calendarium non posse esse perpetuū, si certis quibusdam tabulis Astronomicis nitatur, ac proinde Mæstlinum insidiosè nobis suadere, vt nouas tabulas construamus, per quas Calendarium nostrum magis perpetuum esse possit. 321
 Calendarium vt sit perpetuum quomodo institui debeat. ibid.
 Calendarium si modestè à Mæstlino esset oppugnatum, modestè ei fuisset responsum. 321
 Calendarium nouū nullius erroris conuicti à Mæstlino, præter quatuor errores, qui in nullo Calendario vitari possunt. 322
 Calendarium nouum vt euertatur, quid probandum sit Mæstlino. 323
 Calendarium omni ex parte perfectum à Mæstlino confectum iri ad Calendas Græcas. 324
 Calendis mensium quæ Epactæ sint adscriptæ. 336
 Calende, Nonæ, atque Idus in quolibet mense, quo pacto sciantur. 389. & 390
 Campanum non dicere Lunam primam eod die, quo cum Sole coniungitur. 265
 Carmina ad sciendum, quot linearum mutatio in tabula expansa Epactarum facta sit: hoc est, quot diebus Nouilunia destenderint, vel ascēderint in Calendario, vsque ad annum. 490. 334
 Cause, cur restitutio Calendarij fuerit necessaria. 18
 Cautio adhibenda in Epactarum descriptione in Calendario. 107
 Causus annus Lunaris quid, & quid plenus. 84
 Celebratio Paschæ cur tot dissensiones habuerit inter Orientalem, & Occidentalem Ecclesiam. 262
 Centesimi anni, cur ad æquandum annum Solarem delecti sint. 4-

Centesimi anni quo pacto in manu disponantur, ad aureum numerum inueniendum. 326
 Centesimi anni cuiusque, quamuis magni, inuentio facilis in articulis digitorū, ad aureum numerum inuestigandum. 327
 Centesimi anni cuiusque, qui maior nõ sit, quam 1800. inuentio facilis in digitorum articulis, ad aureum numerum inquirendum. ibid.
 Centesimi anni quo pacto in articulis digitorum locentur, ad Cyclum Solarem inueniendum. 344
 Centesimi anni quo pacto in 3. digitis disponantur, ad inueniendam Indictionem cuiuslibet anni. 392
 Centesimi anni tam bissextilis, quam primi, secundi, ac tertii, à bissexto, cur eadem literas Dominicales habeant, eodemque Cyclis Solares immutatos. 355
 Centesimi anni bissextilis, & communes, qua ratione cognoscantur. 367
 Centesimi anni bissextilis, ac non bissextilis, post correctionem qui. 45
 Centesimos annos bissextilis, ac non bissextilis regulam annorū bissextilium, ac communium non centesimorum seruare. 367. & 368
 Centesimorum annorum dispositio in septem articulis manus, ad inueniendam literam Dominicalem ante correctionem, sine Cyclo Solari. 357
 Centesimorum annorum ante correctionem, literæ Dominicales incidunt semper in radices digitorum Auricularis, & Annularis. 360
 Centesimorum annorum dispositio in septem articulis manus, ad inueniendam literam Dominicalem post correctionem anni, sine Cyclo Solari. 362
 Centesimorum annorum bissextilium post correctionem, literæ Dominicales incidunt semper in radices digitorum Auricularis, & Annularis. Litera autem Dominicalis annorum centesimorum communium in solam radicem Auricularis incidit. 363
 Christianis quando celebrandum Paschæ. 7

INDEX ALPHABETICVS.

Christianorum diffensiones in celebratione Paschæ cur tot fuerint in Ecclesia Orientali, & Occidentali. 262
 Ciuilis annus quid. 35
 Ciuilem annum necessario constare ex diebus integris. ibid.
 Ciuilis annus Lunaris quid, quotuplex & quantus. 84
 Ciuilis Lunaris mēsis magnitudo. ibid.
 Celorum motus cur tantis difficultatibus videantur à Deo inuoluti. 31
 Collocatio aureorum numerorum in digitorum articulis, ad aureum numerum cuiuslibet anni inueniendum. 328
 Collocatio alia aureorum numerorum facilior in digitorum articulis, ad aureum numerum cuiuslibet anni inueniendum. ibid.
 Collocatio alia aureorum numerorum facillima in articulis digitorum, ad aureum numerum cuiuslibet anni inueniendum. 328
 Collocatio Cycli Solaris in digitorum articulis, ad Cyclum Solarem cuiuslibet anni inueniendum. 344
 Collocatio Cycli Solaris in manu, ad inueniendam litteram Dominicalem, ex Cyclo Solari. 349
 Collocatio litterarum Dominicalium in manu, ad litteram Dominicalem cuiusque anni inueniendam, ex Cyclo Solari. 348
 Collocatio alia litterarum Dominicalium in manu, ad inueniendam litteram Dominicalem post annum restitutum. 351
 Collocatio annorum post quemlibet centesimum expansorum in septem articulis manus, ad inueniendam litteram Dominicalem, sine Cyclo Solari, tam ante, quam post correctionem. 357
 Collocatio 7. litterarum Dominicalium in 5. digitis, ad festa mobilia inuenienda. 370
 Collocatio Epactarum in manu sinistra, ad festa mobilia post anni correctionem inuenienda. ibid.
 Collocatio Epactarum in manu sinistra facilior, ad festa mobilia post anni correctionem inuenienda. ibid.
 Collocatio aureorum numerorum in manu sinistra, ad festa mobilia ante anni

restitutionem inuenienda. 379
 Collocatio Indictionum in 3. digitis ad Indictionem cuiuslibet anni inuestigandam. 392
 Compendium dispositionis 28. annorum Cycli Solaris in 7. articulis manus, ad litteram Dominicalem inueniendam. 358
 Compendium aliud dispositionis annorum 28. Cycli Solaris in 7. articulis manus, ad litteram Dominicalem inueniendam. 360
 Compendium inueniendæ litteræ Dominicalis, quæ cuiusque diei in Calendario præfixa est, ex prima littera mēsis. 389
 Computistarum defectus in periodo mensis Lunaris definienda. 84
 Conciliorum, & Patrum variaz auctoritates, Pascha celebrari debere die Dominica post Lunam xiiij. primi mensis. 8. 9. & 10
 Concilium Nicænū cōfirmasse potius, quam instituisse, Pascha celebrandum esse die Dominica post Lunam xiiij. 10
 Concilium Nicænum Eusebio Cæsariensi, & Alexandrinis curam dedisse Cycli aurei numeri. 11
 Concilium Nicænum æquinoctio Verano attribuisse diem 21. Martij. 16
 Concilij Nicæni temporibus Pascha necessario celebratum interdum esse & in secundo mense, & in ultimo. 41
 Concilij Nicæni Patres, & Iulium Cæsarem in Calendario nil præcepisse de subtilitatibus Astronomicis, teste ipso Mæstlino. 65
 Concilij Nicæni temporibus Pascha nonnunquam celebratum esse Luna xv. Cycli, ante Plenilunium medium, & vnde hoc prouenerit. 255
 Concilij Nicæni temporibus Pascha frequenter in Lunam xiiij. incidisse, & vnde hoc prouenerit. 261
 Constructio tabulæ expansæ. 130
 Constructio tabulæ æquationis tabulæ Epactarum expansæ. 139
 Constructio tabellæ Cycli Epactarum perpetuæ in Calendario Gregoriano vnâ cum tabula æquationis. 145
 Constructio tabulæ æquationis Cycli Solari.

INDEX ALPHABETICVS.

Solaris antiqui. 303
 Constructio tabellæ triplicis ad aureum numerum cuiuslibet anni inueniendum. 330
 Constructio tabellæ triplicis ad Cyclum Solarem cuiuslibet anni inueniendum. 346
 Constructio tabellæ duplicis ad litteram Dominicalem inueniendam, ex Cyclo Solari. 352
 Constructio tabellæ triplicis ad inueniendam litteram Dominicalem sine Cyclo Solari. 364
 Constructio tabellæ triplicis ad Indictionem cuiuslibet anni reperiendam. 394
 Contentiones in Paschæ celebratione à Concilio Nicæno vsque ad Iustinianum Imperatorem, vnde exortę sint. 38
 Copernici de anni inæqualitate obseruationes. 37
 Copernici de æquinoctiorum anomaliam obseruationes. 48
 Correctio Calendarii cur fuerit necessaria. 18. & 66
 Correctio Calendarii cur facta sit per 10. dierum detractionem ex anno 1582. non autem per detractionem singulorum dierum ex singulis annis, aut mēsis. 20
 Correctio Calendarii in quo cōsistat. 19
 Correctio Calendarii cur in anno 1582. & in Octobri mense instituta sit potius, quam in alio anno, vel mense. 21. & 22
 Correctio Calendarii cur in anno 1583. iussa sit fieri in regionibus remotioribus, in Februario. 22
 Culicem Mæstlinus parit. 316
 Cycli Lunaris antiquissimus apud varios populos vsus; ac proinde Ecclesiam in eo vsurpando imitari omnem antiquitatem. 33
 Cycli necessitas in anno Politico, vt pax, & concordia seruetur. 64. & 67
 Cycli ad Nouilunia monstrada dispositionem in Calendario, ita ut perpetuus sit, difficilem semper antiquis visam esse, & quare. 154
 Cycli aurei numeri inuētor Meton. 87
 Cycli Solaris æquatio quare in præteritis annos penitus quadrare non possit. 301. & 309
 Cycli Solaris perpetui tabella cū eius æquatione, & vsu. 302. & 305

Cycli Solaris vel Epactarum æquationem non recte impugnari à Mæstlino, & quare. 306
 Cycli Epactarum quinam à * & quinam ab 1. incipient. 237
 Cycli decennouennales duo tantum ex omnibus 30. tabulæ expansæ habent septimam Lunationem Embolisimicam 29. dierum. 242
 Cycli decennouennalis distributio in Ogdoadem, & Hendecadem. 104
 Cycli Solaris, vel Epactarum æquationem à Mæstlino non oppugnari ex propriis. 319
 Cycli Solaris dispositio in manu, ad cyclum Solarem cuiuslibet anni inuestigandum. 344
 Cycli Solaris dispositio in manu facilior, ad Cyclum Solarem cuiuslibet anni inueniendum. 345
 Cycli Solaris inuentio ex tabellis Arithmetices. 348
 Cycli Solaris dispositio in manu, ad inueniendam litteram Dominicalem ex Cyclo Solari. 349
 Cycli Solaris immutatio ad inueniendam litteram Dominicalem post correctionem, sine numeratione dierum exemptorum, & mutatione litterarum in radicibus digitorum. 354
 Cyclorum vsum in Ecclesia esse antiquissimum in Nouiluniis inuestigandis. 33
 Cyclos ab Ecclesia vsurpari potius, quam motus veros aut medios, & quare. 28. & 64
 Cyclum litterarum Dominicalium institutum esse, vt apud omnes eodem die celebraretur Dominica. 17
 Cyclum aurei numeri à Dionysio restitutum, vel potius ab Eusebio Cæsariensi conditum, atq; à Theophilo expositum Romano Calendario inscriptum esse. 65
 Cyclum aurei numeri non posse perpetuo, aut longo tempore Nouilunia recte monstrare in Calendario. 105
 Cyclum quemlibet decennouennalem Epactarum tabulæ expansæ incipere, vel ab Epacta *. vel ab Epacta j. 237
 Cyclum

INDEX ALPHABETICVS.

Cyclum aurei numeri ante correctio-
nem anni incepisse semper ab aureo nume-
ro 3. 239. & 245
Cyclum aurei numeri successiue ince-
pturum à singulis aureis numeris, si æqua-
tio vtriusque anni, Solaris ac Lunarum, ad-
hibeatur. 240
Cyclum aurei numeri apud Alexantri-
nos semper incepisse ab aureo numero j.
& ab vltimo die anni ipsorum. ibid.
Cyclum nullum in Calendario vitare
posse omnia incommoda. 264
Cyclum nullum posse cælestibus moti-
bus planè respòdere, ob varias causas. 264
Cyclum Epactarum in nouo Calenda-
rio monstrare plerunque, quot dies Luna
habet post coniunctionem veram. 275
Cyclum Solarem in Calendario nouo
æquatam malitiosè reprehendi à Mæstli-
no. 301
Cyclum non posse reprehendi, etiam si
nonnunquam Pascha in Lunam xiiij. in-
cidat. 298
Cyclum Epactarum noui Calendarii
pauciora errata continere, quàm Cyclum
aurei numeri in veteri Calendario, etiam
tempore Concilii Nicæni. ibid.
Cyclum quemcunque decennouennalè
incipere à primo die Ianuarii, vel ab vlti-
mo Decembris. 238
Cyclum aurei numeri incipere vel ab
aureo numero ad Calendas Ianuarii scri-
pto, vel ab eo, qui vltimo Decembris ascri-
bendus esset, si inde annus Solaris incipe-
ret. 239
Cyclum quemlibet decennouennalem
continere 7. annos Embolismicos: vnde il-
li cognoscantur, & quinam sint. 241
Cyclum aurei numeri citius, quàm vsus
Ecclesiæ postulabat, indicasse Nouilunia
tempore Nicæni Concilii. 140. 255. & 261
Cyclum aurei numeri anno 500. circa
tempora Iustiniani Senioris, serius, atque
adeo rectius, ex vsu Ecclesiæ, monstrasse
Nouilunia, quàm Concilij Nicæni tempo-
ribus. 140
Cyclum Epactarum in Calendario ita
dispositum esse, vt plerunque Nouilunia
adicit serius, quàm in celo sunt, &

quare. 251. & 257
Cyclum aurei numeri Calendario in-
scriptum esse à Dionysio circa tempora
Iustiniani senioris. 39
Cyclum Solarem cuiusque anni incipe-
re à Ianuario: quod etiam de aureo nume-
ro, Epacta, atque Indictione dicendum
est. 326
Cyclus aurei numeri quo ordine in Ca-
lendario veteri fuerit dispositus. 87
Cyclus aurei numeri quomodo indicet
in Calendario Nouilunia. 104
Cyclus aurei numeri quo pacto promo-
uendus fuisset in Calendario, vt Nouilu-
nia monstraret, tam ante, quàm post corre-
ctionem. 105
Cyclus quilibet non replens omnia lo-
ca Calendarij, cur non possit in Calenda-
rio esse immutabilis. 152
Cyclus Epactarum noui Calèdarij qua
ratione dicatur ad quamcunque anni ma-
gnitudinem posse accommodari. 153
Cyclus quilibet decennouennalis Epa-
ctarum quare semper incipiat à ✱, vel ab
Epacta j. 240
Cyclus quilibet decennouennalis cur
habeat omnes hos 7. annos. 3. 6. 9. 11. 14.
17. 19. ac solos Embolismicos. 241
Cyclus aurei numeri in veteri Calenda-
rio cur à nullo alio aureo numero, quàm
à 3. initium habere potuerit. 246
Cyclus aurei numeri quid. 326
Cyclus Solaris quid. 344
Cyclus Solaris quo pacto in digitorum
articulis disponatur ad cuiusuis anni Cy-
clum Solarem inueniendum. ibid.
Cyclus Solaris cuiusuis anni quo pacto
inueniatur. 345
Cyclus 28. annorum qua ratione ex ma-
gno annorum expanforum numero facile
abijciatur. 358
Cyclus quicunque cur motibus cælesti-
bus omnino respondere nequeat. 264
Cyrilli Alexandrini sententia de cele-
bratione Paschæ. 13
Cyrillo, & Theophilo Alexandrinis Lu-
nam xiiij. Cycli esse eam, quæ ex tabulis
Astronomicis est xvj. à coniunctione. 265

INDEX ALPHABETICVS.

D

D Ani cuiusdam obseruationem æqui-
noctij confirmare 10. dierum exem-
ptionem anno 1582. factam, vt æquino-
ctium in diem 21. Martij restitueretur. 30
Decennouennalis Cycli distributio in
Ogdoaden, & Hendecaden. 104
Decreta Pontificum, & Conciliorum,
de celebratione Paschæ. 8
Defensio Examini Mæstlini ab eodem
edita. 311
Defensionis Mæstlinianæ reliqua capi-
ta cur responsione indigna iudicentur. 320
Deum per Moysen præcepisse Hebræis
obseruationem primi mensis, & 10. diei, &
14. rustico modo, & ad captum vniuersi po-
puli Israelitici accommodato. 32
Deus cur videatur motus cælorum tan-
tis voluisse difficultatibus inuoluere. 31
Die Dominica celebrandum esse Pas-
cha. 8
Die eodem Pascha in toto orbe Chri-
stiano celebrari non posse, si veri motus
obseruentur, ob Meridianorum varietatem. 31
Diem 21. Martij tributum esse æquino-
ctio Verno à Patribus Nicæni Conci-
lij. 16. & 32
Diem 21. Martij æquinoctio assigna-
tum, medium locum habere inter 23. diem
& 19. ad quos vsque excurrere potest æqui-
noctium, cum inde sponte sua ad diem 21.
reuertatur. 69
Diem primum cuiusque mensis dici Ca-
lendas. 389
Diem 21. Martij non ita æquinoctio tri-
butum esse in Calendario nouo, vt arbitre-
mur, eum solum propriam esse sedem ip-
sius, vt Mæstlinus cauillatur. 296
Diem illum in anno Politico interdum
appellari primum, qui verius esset vltimus
dicendus: Et diem illum nonnunquam di-
ci vltimum alicuius mensis, qui verius di-
cendus esset primus insequētis mensis. 266
Dierum 10. exemptionem fuisse neces-
sariam, vt æquinoctium ex die 11. Martij
in 21. restitueretur. 82
Dierum exemptorum numerus vsque

ad quemcunque annum centesimum quan-
tus sit, quo pacto facile cognoscatur. 368.
& 369.
Dies Decembris, qui post vltimam Lu-
nationem anni supersunt, exhibent ple-
runque Epactam anni insequentis. 128
Dies intercalaris in quot annis omit-
tendus semel esset, secundum annum Pto-
lemæi. 37
Dies intercalaris in quot annis semel
esset omittendus, secundum annum Alba-
tegnij. ibid.
Dies intercalaris in quot annis esset
semel omittendus, secundum annum Alphon-
sinum. ibid.
Dies intercalares vsque ad quemcunque
centesimum annum omisi quot sint, qua
ratione facile cognoscatur. 368. & 369
Dies mensium, qui in festis mobilibus
sunt instar Lunæ xiiij. Paschalis, hoc est,
qui tot diebus ipsa festa antecedunt, quot
diebus Luna xiiij. Paschalis diem Paschæ
præit, quo pacto inueniantur. 377
Dies mensium quo pacto à Nonis, Idi-
bus, & Calendis denominandi sint. 390
Dies mensium quo pacto ex Nonis, Idi-
bus, & Calendis cognoscantur. 391
Dies mensium, quibus Sol signa Zodia-
ci ingrediatur, qui sint. 395
Dies quilibet mensis propositi à qua sa-
ria hebdomada denominandus sit. 388
Dies omnes exempti ob æquationem
æquinoctij, cur ad calculum Lunationum
addendi sint, vt media Nouilunia, Ple-
niluniaque inueniantur; quamquam in ta-
bula expansa non sit factus descensus per
tot lineas Epactarum. 274
Differētia inter Christianos, & Iudæos,
in celebratione Paschæ. 7
Differentiam inter verum ac medium
æquinoctium non attingere diem $1\frac{1}{2}$. 54
Differentia maxima inter verum ac me-
dium æquinoctium quanta sit. 55
Differentia inter dies annorum 19. Sola-
rium, & dies Lunationum 235. mediarum
quanta sit. 85
Difficultas intercalandi ad æquino-
ctium in die 21. Martij retinendum, vnde
proueniat. 37

INDEX ALPHABETICVS.

Discordias maximas orituras in Ecclesia, si motus veri in celebratione Pasche obseruarentur. 28

Discordiarum, & turbationum semina in celebratione Pasche ex Ecclesia sublata esse, post inscriptionem auri numeri in Calendario à Dionysio Abbate factam. 65. & 262

Dispositio Cycli decennouennalis in Calendario ad Nouilunia perpetuo monstranda, qui ad omnem anni magnitudinem accommodari possit, quare antiquis semper visa sit difficilis. 154

Diuisio totius huius operis. 4

Dominica prima post Lunam xiiii. primi mensis celebrandum esse Pascha. 7

Dominicalium literarum Cyclum institutum esse, vt ne vnquam in Dominica die celebranda dissensio foret. 17

Dominica prima Aduentus quo die celebratur, qua ratione cognoscatur. 381

Dominicalis litera cuiusque anni quo pacto ex Cyclo Dominicalium literarum perpetuo inueniatur. 305

Dominicalium literarum dispositio in manu, ad inueniendam literam Dominicalem cuiusque anni ex Cyclo Solari. 348

Dominicalis litera cuiusque anni qua ratione ex Cyclo Solari reperiatur ante anni correctionem. 349

Dominicalis litera cuiusque anni quo pacto ex Cyclo Solari inueniatur post emendationem anni. ibid.

Dominicalium literarum alia dispositio in manu ad inueniendam literam Dominicalem cuiusque anni post correctionem, ex Cyclo Solari. 351

Dominicalis litera cuiusque anni inuentio ex tabula, post anni correctionem. 352

Dominicalis litera inuentio ante correctionem anni ex tabula. ibid.

Dominicalis litera inuentio post correctionem, ex Cyclo Solari immutato. 354

Dominicales litera cur serie naturali in manu percurrantur, idque per internodia, ac nodos. 356

Dominicales litera cur in radicibus 4. digitorum numerentur serie naturali alphabeti. ibid.

Dominicales litera cur binę in singulis articulis Indicis locetur, internodijs omittis. 357

Dominicalis litera inuentio ante correctionem anni, sine Cyclo Solari. 360

Dominicales litera annorum centesimorum ante correctionem reperiuntur in articulis Auricularis, & Annularis. ibid.

Dominicalis litera inuentio post anni restitutionem, sine Cyclo Solari. 362

Dominicales litera annorum centesimorum bissextilium post correctionem inueniuntur in articulis Auricularis, & Annularis. 363

Dominicalis litera cuiusque anni centesimi non bissextilis, post correctionem, reperitur in sola radice Auricularis. ibid.

Dominicalis litera inuentio ex tabula sine Cyclo. 366

Dominicalium literarum Cycli equatio cur in preteritos annos quadrare non possit. 301. & 309

Dominicarum inter Pentecosten, & Aduentum numerus, quo pacto reperiatur. 383. & 384

Dominice inter Pentecosten, & Aduentum, quando tantum sint 24. & quando 23. 384

Dominicalis litera Calendis cuiusque mensis ascripta in Calendario, que. 387

Dominicalis litera diei proposito cuiusvis mensis ascripta in Calendario, que. 388

E

Ecclesia qua in re discrepet à Iudeis, & Quartadecimanis in celebratione Pasche. 7. & 8

Ecclesia cur maluerit Pascha esse mobile, quam fixum. 7

Ecclesia cur motus medius, & equalis siue Cyclos potius, quam veros motus adhibeat in celebratione Pasche. 28. 29. 30. 38

Eccle-

INDEX ALPHABETICVS.

Ecclesie magis cordi esse pacem fidelium in Pasche celebratione, quam accuratam equinoctii, & cursu Lunę obseruationem. 42

Ecclesiam non incidere in heresim Quartadecimanorum, quod interdum ob Cycli imperfectionem Pascha celebret Luna xiiii. 27

Ecclesiam medios motus, seu potius Cyclos obseruare ex antiquissima consuetudine, que sine vrgenti causa mutari non debet. 32

Ecclesiam debere medios motus, seu Cyclos potius, quam veros motus obseruare, confirmant varii scriptores, & Computiste. 33

Ecclesiam affixisse equinoctium ad diem 21. Martii. 32

Ecclesia non valde laborare de veris aut mediis Nouiluniis, Pleniluniisque, cum in iis inuestigandis vsa semper sit Cyclis. 33

Ecclesiam in Cyclo Lunari vsurpando imitari omnem antiquitatem. ibid.

Ecclesiam decretis Patrum, & Concilii Niceni non repugnare, etsi interdum Pascha celebret vel in ultimo mense, vel in secundo, cum hoc in nullo Cyclo vitari possit. 42

Ecclesiam liberam esse in obseruando equinoctio, & Lunę cursu ad Pascha celebrandum; obseruare tamen illa propter mysterium. ibid.

Ecclesiam in Deum non peccare, quod eius equinoctium à vero distet interdum vno aut altero die, cum vltro ad diem 21. regrediat: quemadmodum eadem non peccauit ante correctionem, statuendo illud in die 21. quod die 11. fiebat. 73

Ecclesiam temerè à Mestlino veris motibus astringi. 76

Ecclesiam interdum à vero equinoctio aberrare, non esse absurdum. 77

Ecclesiam frequenter Pascha celebrasse Luna xv. 255

Ecclesiam nunquam distulisse Pascha in Lunam xiiii, si Luna xv. in Dominicam incidere. 263

Ecclesiam dicere necessario interdum

Lunam primam, que verius secunda esset dicenda. 267

Ecclesiasticum vel Politicum equinoctium discrepare interdum à vero, non esse absurdum. 42

Ecclesiasticum, vel Politicum equinoctium ad verum referri debere, quantum fieri potest. ibid.

Ecclesiasticum equinoctium, etsi interdum à vero discrepet, non tamè propterea Ecclesiam peccare. 73

Ecclesiasticum Calendarium, quo Ecclesia à Concilio Niceno vsque ad anni correctionem à Gregorio xiiii. factam vsa est. 90

Ecclesiasticum Calendarium, quo post anni correctionem à Gregorio xiiii. factam Ecclesia vti deberet vsque ad annum 1700. si auri numeri pro Epactis in eo descripti essent. 97

Embolismus quid. 240

Embolismicos annos 7. contineri in quouis Cyclo decennouennali, hos nimirum, 3. 6. 9. 11. 14. 17. 19. 241

Embolismici anni cur in omni Cyclo decennouennali sint hi. 3. 6. 9. 11. 14. 17. 19. ibid.

Embolismicus annus quando contineat dies 384. & quando 383. 242

Embolismicum septimum annum in duobus tantum Cyclis, ex omnibus 30. tabulis expansę, habere Lunationem Embolismicam dierum 29. ibid.

Embolismici anni primam Lunationem terminari in aliquo primorum 11. dierum Ianuarii, & quare. ibid.

Embolismicus annus vt sit, que nam ex 30. Epactis in vsu esse debeat. 243

Embolismici anni Lunationem 13. terminari in aliquo postremorum 11. dierum Decembris, & quare. ibid.

Embolismicum annum esse eum que, in quo Epacta xviii. & aureus numerus 19. concurrunt. 244

Embolismica Lunatio que nam sit ex 13. Lunationibus anni Embolismici. 246

Embolismice Epactę habentes Lunationem 13. dierum 30. & Embolismicam, que nam sint. ibid.

Em-

INDEX ALPHABETIC VS.

Embolismicæ Epactæ habentes Lunationem 13. dierum 30. & primam dierum 29. quænam sint. *ibid.*
Embolismicæ Epactæ habentes Lunationem primam dierum 29. & Embolismicam, quænam sint. 247
Embolismicæ Epactæ habentes secundam Lunationem dierum 30. & Embolismicam, quænam sint. 248
Embolismos, ac Saltum Lunæ efficere, ut nonnunquam contingant duæ, vel tres Lunationes continuæ dierum 29. & duæ vel quatuor dierum 30. 249
Embolismici aurei numeri quinam f. sint in veteri Calendario. 245
Epacta 25. cur diuerso colore, characteru, eidem diei cum Epacta xxvj. in sex locis Calendarii ascribatur. 108
Epacta 25. diuersi coloris, aut characteris quando vsurpanda. 150. & 334
Epacta 19. cur diuerso colore, characteris scribatur ad vltimum diem Decembris vnâ cum Epacta xx. 112
Epacta quælibet cur minor esse debeat, quàm 30. 105
Epacta xvij. non cum aureo numero 19. concurrere, cur non sit Embolismica. 244
Epacta 19. diuersi coloris, aut characteris vltimo diei Decembris ascripta, quando sit in vsu. 112 & 334
Epacta xxiiij. quare non possit esse in vsu in eo Cyclo decennouennali, in quo Epacta xxv. & aureus numerus non maior, quàm 11. concurrunt. 109
Epacta xxvi. cur non possit esse in vsu in eo Cyclo decennouennali, in quo Epacta xxv. & aureus numerus maior, quàm 11. concurrunt. *ibid.*
Epacta cuiusuis anni ante anni restitutionem, ut inueniatur, quid addendum autis numeris in Pollice collocatis. 333
Epacta cuiusuis anni post annum restitutionem vsque ad annum 1700. quo pacto inueniatur. 334
Epacta cuiusuis anni post restitutionem anni ut inueniatur, quid auferendum ab Epacta, quæ aureo numero illius anni respondet ante restitutionem anni. 333

Epactæ quid sint, & cur sint 30. 106. & 333
Epactæ cur sic distæ. *ibid.*
Epactæ cur in Calendario dispositæ sint ordine retrogrado. 107
Epactæ qua ratione in Calendario disponi debeant. *ibid.*
Epactæ hæ duæ, xxiiij. xxv. cur in sex locis Calendarii eidem diei ascribantur. *ibid.*
Epactæ in Calendario digestæ qua ratione Nouilunia indicent. 128
Epactæ in Calendario descriptæ quo modo perpetuò indicare possint Nouilunia. *ibid.*
Epactæ Embolismicæ habentes Lunationem 13. dierum 30. & Embolismicam quæ. 246
Epactæ Embolismicæ habentes Lunationem 13. dierum 30. quando efficiant primam Lunationem anni dierum duntaxat 29. *ibid.*
Epactæ Embolismicæ habentes primam Lunationem dierum 29. & Embolismicam, quæ. 247
Epactæ Embolismicæ habentes Lunationem 13. dierum 29. & secundam dierum 30. atque Embolismicam. 248
Epactæ in Calendario nouo cur non sint promotæ sursum vno die, ut citius Nouilunia indicarent: quam nunc indicant. 258
Epactæ si in Calendario nouo citius Nouilunia monstrarent, quam nunc monstrant, multos errores fieri in Paschæ celebratione, præsertim anno 1598. 262
Epactæ annorū, ac mensium quæ. 267
Epactæ annorum, ac mensium quo pacto colligantur, & in tabulas redigantur ad Nouilunia, Pleniluniaque inuestiganda. *ibid.*
Epactæ post annum 1700. quo pacto inueniantur. 334
Epactæ ut post correctionem reperiantur, quid agendum, quando numerus auferendus ex Epactis ante correctionem maior est, quam 30. *ibid.*
Epactæ Calendis mensium adscriptæ quæ. 336

Epactæ

INDEX ALPHABETICVS.

Epactæ hæ duæ xxiiij. xxv. quibus mensibus ascriptæ sint eidem diei, quo pacto cognoscatur. 337
Epactæ cuiusuis sedes in manu, quo pacto per Lunam xiiij. Paschalem facile inueniatur, ad festa mobilia inueniendâ. 376
Epactæ cuiusuis sedes in manu ad festa mobilia reperiendâ, quo pacto facilius inueniatur. *ibid.*
Epactæ hæ duæ xxiiij. xxv. cur potius ad Lunationum æquationem adhibita sint, quam alia. 110. & 111
Epactæ Embolismicæ quæ, & quot sint. 243
Epactam 25. diuersi coloris, aut characteris efficere, ut in eodem Cyclo decennouennali non possint duo Nouilunia in eundem diem incidere. 108
Epactam 25. diuersi coloris, characteris è regione Epactæ xxvj. locatam nõ perturbare anni Lunationes. 110
Epactam 19. diuerso colore, aut characteris è regione Epactæ xx. mense Decembris scriptam non efficere, ut duo Nouilunia in eodem Cyclo decennouennali in eundem diem incidant. 113
Epactam cuiuslibet anni exhiberi plerunque à diebus Decembris, qui post vltimam Lunationem antecedentis anni supersunt. 128
Epactam cuiuslibet anni colligi ab Epacta antecedentis anni per additionem 11. nonnunquam etiam per additionem 12. 149
Epactam cuiusuis anni incipere à Ianuario: quod etiam de aureo numero, Cyclo Solari, & Indictione dicendum est. 326
Epactam Calendis cuiuslibet mensis, Februario excepto, ascriptam scribi quoque ad vltimum eiusdem mensis diem. 337
Epactam xvij. cum aureo numero 19. concurrentem esse Embolismicam, alias nunquam. 246
Epactarum tabula expansa quo pacto construatur. 130
Epactarum lineis in tabula expansa cuius ascriptæ potius sint literæ alphabeti, quàm anni Domini. 131

Epactarum tabula expansa. 132. & 133
Epactarum æquationis tabula quo pacto construatur. 139
Epactarum æquationis tabulam contineri Cyclo 30000. annorum. 147
Epactarum Cyclos qua ratione dicatur ad quamcunq; anni magnitudinem posse accommodari. 153
Epactarum Cyclos quilibet decennouennalis cur semper incipiat à * vel ab Epacta j. 240
Epactarum Cyclos in Calendario nouo cur ita dispositus sit, ut eius Nouilunia sequantur plerunque coniunctiones veras ac medias tanto spatio, ut Lunæ xiiij. vel antecedant vno tantum die medias oppositiones, vel in eisdem incidant, vel certè non longè post illas eueniant. 257
Epactarum Calendarii Nouilunia etiã si vt plurimum postponantur, multa tamen cœlestibus Nouiluniis consentire. 264
Epactarum Cyclos in Calendario monstrare, quot dies plerunque post veram coniunctionem elapsi sint. 275
Epactarum æquationem Calendarii noui inter annum 1700. & 1800. Astronomico calculo congruere, contra Mæstlinum. 289
Epactarum Cycli noui Calendarii pauciora continere errata, quàm Cyclos aurei numeri Calendarii veteris. 298
Epactarum æquationem, & Cycli Solaris, in nouo Calendario institutam, non oppugnari à Mæstlino ex propriis. 319
Epactarum inuentio per tabellas, vsque ad annum 1900. ab anno correctionis. 343
Epactarum dispositio in manu, ad festa mobilia inueniendâ. 370
Epactarum æquationis Radicem ad annum Domini 550. referri debere, & quare. 141
Epactarum æquationis condenda totum laborè positum esse in primo spatio 10000. annorum. 147
Epactarum tabella perpetua in Calendario Gregoriano, vna cum tabula æquationis, qua arte constructa sit. 145
Epactarum tabella perpetua in Calendario Gregoriano propositæ vsus. 149

Epactæ

INDEX ALPHABETICVS.

Epaſtarum Cycli decennouennales à
 *incipientes in tabula expanſa, qui ſint,
 & qui ab Epacta j. incipient. 237
 Epactarum ſeriem in Calendario nouo
 non eſſe inſtar Cycli, ita vt prima Epacta
 Ianuarii ſequatur vltimam Decembris
 eodem ordine, quo cæteræ ſe conſequun-
 tur. 107
 Epactarum linea quæcunque in tabula
 expanſa, ſi mutetur in inferiorem, efficit
 vt Nouilunium quinti diei Aprilis Paſ-
 chale deſinat eſſe Paſchale: & Nouilu-
 nium nõ Paſchale ſeptimi diei Martii in-
 cipiatur eſſe Paſchale. 279. & 280
 Epactarum linea quæcunque in tabula
 expanſa, ſi in ſuperiorem mutetur, effi-
 cit, vt Nouilunium Paſchale octauæ diei
 Martij deſinat eſſe Paſchale: & Nouilu-
 nium non Paſchale ſexti diei Aprilis in-
 cipiatur eſſe Paſchale. 280
 Epactarum æquationem non rectè op-
 pugnari à Mæſtliano. 306
 Epactas 30. meritò in locum aureorũ
 numerorum ſuffectas eſſe. 105. & 128
 Epactas rectè ordine retrogrado in
 Calendario diſpoſitas eſſe. 128
 Epactas 19. duntaxat ex omnibus 30.
 in vno aut pluribus ſpatiis centũ annorũ
 vſurpari ad nouilunia monſtranda. 129
 Epactæ aliæ 19. quæ vna ſint vnitate
 maiores, aut minores, quam quæ proximè
 in vſu fuerunt, quãdo aſſumendæ ſint. 130
 Epactas in Calendario non mutaturas
 loca, etiamſi tabula æquationis Epactarum
 propter aliam fortæſis anni magni-
 tudinem inuentam, vel propter aliam
 Lunationum periodum, innouetur. 152
 Epactas has vndecim, xix. xx. xxj. xxij.
 xxij. xxiiij. xxv. 25. xxvj. xxvij. xxvij.
 xxix. ſemper eſſe Emboliſmicas. 243
 Epactas non eſſe promotædas deorſum,
 vt Nouilunia ſerius indicent, quam nunc
 indicant in Calendario. 263
 Epactas noui Calendarii de inſtutia
 indicare Nouilunia poſt coniunctiones
 medias. 266
 Epactas noui Calendarii ad tempora
 Concilij Nicæni reductas, per calumniã
 à Mæſtliano reprehendi. 300

Epactas duas x xiiij. xxv. eidem diei in
 ſex locis Calendarii aſcriptas efficere, vt
 Lunationes ſint dierum 30. & 29. alter-
 nis. 108
 Epactas, quæ tempore Concilij Nicæ-
 ni Nouilunia monſtrabant, non poſſe in-
 ueniri per vtriuſque anni, Solaris ac Lu-
 naris, æquationem; ideoque fruſtra id
 tentari à Mæſtliano. 292
 Epactas non debere indicare Nouilu-
 nia citius in Calendario, quam nunc in-
 dicant. 262
 Erronea opinio Mæſtliani, & aliorum
 de Luna xiiij. Paſchali. 256
 Erronea alia opinio de Luna xiiii. ibid.
 Errores, qui in Paſchæ celebratione
 contigiffent, ſi Calendarium correctum
 non eſſet. 17. & 18
 Error quorundam in primo menſe de-
 finiendo. 14
 Errorem æquinoctii, & Lunæ xiiii. ex
 aureis numeris antè correctionem anni
 inueniente, induxiſſe ſepe errorem 7. aut
 28. aut 35. dierum. 18
 Error Mæſtliani, & aliorum exiſtiman-
 tium, Paſcha nunquam celebrari debere
 Luna xv. 254
 Errores multos fieri in Paſcha, ſi Epac-
 tæ citius Nouilunia indicarent, quam
 nunc indicant in Calendario, præſertim
 anno 1598. 262
 Error Mæſtliani putantis, idem eſſe op-
 poſitionem mediam, & Lunam xiiij. 275
 Error Mæſtliani in primo menſe deſi-
 niendo. 277
 Error Mæſtliani in anticipatione Luna-
 tionum definienda. 290
 Errores quinque in Paſchæ celebra-
 tione vitandos eſſe, vitatosque eſſe in nouo
 Calendario, quantum per Cyclum li-
 cuit. 296
 Errores veteris Calendarii, qui in no-
 uo, quantum per Cyclum licet, ſublatis
 ſunt. 314
 Errores quatuor noui Calendarii, qui vi-
 tari nullo modo poſſunt, quæcunque ra-
 tione Calendarium inſtituatur. 322
 Eufebio Cæſarienſi, & Alexandrinis
 datam eſſe curam à Concilio Nicæno
 Cycli

INDEX ALPHABETICVS.

Cycli aurei numeri. 11
 Examen Mæſtliani multò minus contine-
 re in reſeſſu, quàm fronte promittat. 317
 Examen Mæſtliani multa continere pu-
 tida. 318
 Examen Mæſtliani ſolum probare, Calē-
 darium nouum nõ omnino veris congrue
 motibus: quod ad rem non facit, & a
 nemine negatur. 315
 Excommunicatio contra quos feratur
 à Gregorio xiiij. in Bulla Calendarii. 66
 Expanſa tabula Epactarum qua ratione
 conſtruatur. 129
 Expanſa Epactarum tabula. 132. & 133
 Expanſæ tabulæ, & tabulæ æquationis
 eiufdem vſus. 148

F

Feſta mobilia non congruis tempori-
 bus celebrata eſſe ante annum reſtitu-
 tum. 17. & 18
 Feſta mobilia præcipua, eorumque radi-
 ces, quæ. 371
 Feſtorum mobilium inuentio in digito-
 rum articulis. ibid.
 Feſta mobilia in anno biſſextili, qua ra-
 tione per poſteriorem literam Dominica-
 lem inquirenda ſint. 372
 Feſta mobilia quo pacto memoriter
 reperiantur, ſine collocatione Epactarum,
 & literarum Dominicalium in ma-
 nu. 377
 Feſta mobilia quo pacto ex aureis nu-
 meris reperiantur, ante reſtitutionem
 anni. 381
 Feſtorum mobilium inuentio ex tabu-
 la. 384
 Feſtorum mobilium tabula quo modo
 diſpoſitioni eorundem feſtorum in manu
 reſpondeat. 385
 Feſtorum mobilium tabula. 386
 Feria hebdomadæ denominans primum
 diem cuiuſlibet menſis, quæ. 387
 Feria hebdomadæ denominans diem
 quemlibet cuiuſuis menſis, quo pacto repe-
 riantur. 388
 Feria hebdomadæ denominans diem
 quemlibet in Februario poſt feſtum Sãcti

Matthiæ in anno biſſextili, qua ratione re-
 periantur. 388

G

Gradus Zodiaci, in quo Sol quolibet
 die exiſtat, qua ratione memoriter,
 plus minus, reperiantur. 395
 Gregorius xiiij. quam viam in reſtituen-
 do Calendario ſecutus ſit. 19
 Gregorius xiiij. quid prætendat in ex-
 communicatione contra eos, qui Calenda-
 rium nouum non recipiunt. 66
 Gregorium xiiij. ſub pœna excommuni-
 cationis orbem Chriſtianum ſubtilitati-
 bus Aſtronomorum ſubijcere, per calum-
 niam affirmari à Mæſtliano. ibid.
 Gregorium xiiij. in Bulla Galendarii nõ
 dixiſſe, vt perperam vult Mæſtlinus, verũ
 æquinoctium perpetuò permanſurum ad
 diem 21. Martij. 73
 Gregorium xiiij. in Bulla Calendarii lo-
 qui de æquinoctio medio, non autem ve-
 ro, vt Mæſtlinus cauillatur. ibid.
 Gregoriani Calendarii perpetuitas, at-
 que perfectio. 81. 43. 153. & 252
 Gregorianum Calendarium cur dica-
 tur perpetuum. 153
 Gregorianum Calendarium cum Epac-
 tis intactum permanſurum, etiamſi alia
 intercalandi ratio inſtituatur, ſi fortè à
 poſteris alia magnitudo anni obſeruare-
 tur. 44. 81. & 152
 Gregorianum Calendarium eſſe per-
 ſectum, etiamſi tabulæ Prutenicæ veris
 motibus adhuc conſentirent poſt annos
 2000. 58
 Gregorianum Calendarium meritò lau-
 dari. 77 & 154
 Gregorianum Calendarium eo modo
 inſtitutum eſſe, vt alio modo Calendarium
 nullum, quod ſit perfectum perpetuumque,
 conſtitui poſſit. 81
 Gregorianum Calendarium cum Epac-
 tis per dies menſium loco aureorum nu-
 merorum digeſtis. 115
 Gregorianum Calendarium non eſſe col-
 luuiem omnium errorum, vt temerè aſ-
 ſerit Mæſtlinus, ſed meritò dici perpe-
 tuum. 314

h Hebræo.

INDEX ALPHABETICVS.

H

Hebraeorum primus mensis, qui. 5
 Hebræorum Pascha, siue Luna xiiij. Paschalis, quo pacto in manu per Epactâ dati anni reperitur. 371
 Hebraeorum Pascha, siue Luna xiiij. Paschalis, qua ratione aliter inueniatur memoriter. 374. & 375
 Hebræi quando Pascha celebrarent, ex præcepto diuino. 5
 Hebræis æquinoctij obseruationem in Pascha celebrando præceptam esse rustico planè modo, & ad vulgi captum accommodato. 32
 Horæ, quibus Luna noctu luceat, quo pacto inueniantur. 397. & 398

I

Ieiunium quadragesimale quando soluendum, ex traditione Patrum. 7
 Inconstantia tabularum Astronomicarum vnde. 30
 Inconstantiam tabularum Astronomicarum non obesse perfectioni, ac perpetuitati Calendarij noui. 67
 Indictio quid. 391
 Indictionem cuiuslibet anni incipere à Ianuario: quod etiam de aureo numero, Epactâ, & Cyclo Solari dicendum est. 326
 Indictionum dispositio in 3. digitis ad Indictionem cuiusvis anni inuestigandam. 392
 Indictiones omnium centesimorum annorum quæ sint. ibid
 Indictio cuiusvis anni quo pacto reperitur. ibid
 Indictionis inuentione per præcepta Arithmetices. 394
 Inæqualitatem anni efficere, vt æquinoctium à die 21. Martij in vtramq; partem recedat. 69
 Initium cuiuslibet Cycli decennouennalis Epactarum noui Calendarij sumi vel à * vel ab Epactâ j. 237
 Initium cuiusvis Cycli decennouennalis statui vel in primo die Ianuarij, vel in ultimo Decembris die. 238

Initium Cycli aurei numeri in veteri Calendario sumptum semper fuisse ab aureo numero 3. 239 & 245
 Initium Cycli aurei numeri apud Alexandrinos semper ductum esse ab aureo numero j. 240
 Initium Cycli aurei numeri sumi successiue ab omnibus aureis numeris, si æquatio anni Solaris Lunarisque adhibeatur. ibid.
 Inscriptio Examiniis Mæssiniani insolens. 2
 Intercalandi via quæ adhibita sit, vt æquinoctium ad diem 21. Martij conferretur. 34
 Intercalandi difficultas ad æquinoctium in die 21. Martij retinendum, ob anni inæqualitatem. 37
 Intercalandi duæ viæ ad æquinoctium in die 21 Martij retinendum: vna ad inæqualitatem anni Solaris, altera ad mediâ anni magnitudinem, instituta. 38
 Intercalandi ratio cur ad magnitudinem anni mediâ, siue Alphonfini instituta sit. ibid.
 Intercalandi rationem commodè institui non posse ad anni magnitudinem inæqualem. 38. & 58
 Intercalandi rationem præscribendam fuisse omnino æquabilem, & vniformem. 39
 Intercalandi ratio, qua spatio 400. annorum tres dies intercalares omittuntur, quo modo ad magnitudinem anni Alphonfini quadret. 44
 Intercalaris dies cur quarto quoque anno adhibeatur. 36
 Intercalaris dies in quot annis secundum Ptolemæi annum omittendus esset. 37
 Intercalaris dies in quot annis secundum Albategnij annum esset omittendus. ibid.
 Intercalaris dies in quot annis secundum annum Alphonfinum sit omittendus. 38
 Intercalaris diei omisio in centesimis annis, quadragesimo quoque anno excepto, qua ratione ad annum Alphonfinum quadret. 44
 Intercalarium dierum vsque ad quemcunq; annum centesimum inclusiuè omisforum.

INDEX ALPHABETICVS.

forum numerus, qua arte cognoscatur. 368. & 369
 Intercalatio vnus diei quarto quoque anno, cur maior sit, quàm oporteat. 36
 Intercalationis ratio ad medium annum instituta, quo pacto se ipsam emendat. 39
 Intercalationem ad medium annum institutam nihil afferre incommodi, quod sit alicuius momenti. 40
 Intercalatione quadragesimo quoque anno faciendam, per similem esse intercalationi, quæ quarto quoque anno adhibetur. 45. & 47
 Intercalatione in centesimis annis adhibendam, similem esse rationi intercalandi Arabum in æquatione anni Lunarum. 47
 Intercalationem nullam statis semper temporibus faciendam, posse æquinoctium retinere in die 21. Martij. 53
 Iosephi Iudæi sententia de celebratione Paschæ Iudæorum. ibid.
 Iudæi quando Pascha celebrarent, ex præcepto diuino. 5
 Iudæis æquinoctij obseruationem in Pascha celebrando præceptam fuisse rustico planè modo, & ad vulgi captum accommodato. 32
 Iudæorum mensis primus qui. 6
 Iudæorum Pascha, siue Luna xiiij. Paschalis, quo pacto in manu per Epactam dati anni inueniatur. 371
 Iudæorum Pascha, siue Luna xiiij. Paschalis, qua ratione aliter inueniatur memoriter. 374. & 375

L

Litera Dominicalis quo pacto ex Cyclo perpetuo inueniatur quouis anno proposito. 305
 Litera Dominicalis ad Calendas cuiusque mensis posita, quæ. 387
 Litera Dominicalis diei cuiuslibet in quo cunq; mense ascripta, quæ. 388
 Litera æquationis anni correctionis 1582. quæ. 142
 Literæ alphabeti cur potius, quàm anni Domini, adscriptæ sint lineis Epactarum in tabula expansa. 131

Literæ æquationis annorum 1600. 1700. 1800. 1900. 2000. 2100. 2200. 2300. 2400. 2500. quæ. 143. & 144
 Literæ Dominicalis inuentione ante correctionem anni, ex Cyclo Solari. 349
 Literæ Dominicalis inuentione post anni restitutionem, ex Cyclo Solari. ibid.
 Literæ Dominicalis inuentione post anni correctionem, ex Cyclo Solari, & tabula. 352
 Literæ Dominicalis inuentione ante restitutionem anni, ex Cyclo Solari, & tabula. ibid.
 Literæ Dominicalis inuentione post correctionem anni, ex Cyclo Solari immutato. 354
 Literæ Dominicales cur in radicibus digitorum sinistræ manus locentur serie naturali, ad literam Dominicalem cuiusque anni inueniendam. 356
 Literæ Dominicales cur in manu numerentur per internodia, ac nodos digitorum, idq; serie naturali, ad inueniendam cuiusque anni literam Dominicalem. ibid.
 Literæ Dominicales cur bine ponantur in singulis articulis Indicis, inter nodos prætermisiss, vt literæ Dominicales annorum bissextilium reperiantur. 357
 Literæ Dominicalis inuentione ante correctionem anni, sine Cyclo Solari. 360
 Literæ Dominicalis inuentione post anni emendationem, sine Cyclo Solari. 362
 Literæ Dominicalis inuentione ex tabula, sine Cyclo Solari. 366
 Litera D, maiusculam in tabula æquationis Epactarum rectè appositam esse anno 1582. post correctionem, non autem literam E, maiusculam, vt nonnulli volunt. 261
 Literarum Dominicalium Cyclum esse institutum, vt in Dominica die celebranda nulla esset dissensio inter Christianos. 17
 Literarum Dominicalium dispositio in manu ad inueniendam cuiusque anni literam Dominicalem, ex Cyclo Solari. 348
 Literarum Dominicalium alia dispositio in manu, ad inueniendam literam Dominicalem post anni restitutionem. 351

INDEX ALPHABETICVS.

Literarum Dominicalium dispositio in digitis singulis, ad inuenienda festa mobilia. 370
Literarum Dominicalium dispositio in Indice sinistrae manus, ad inquirendam primam Dominicam Aduentus. 381. & 382
Literas Dominicales annorum centesimorum ante correctionem, semper inueniri in articulis Auricularis, & Annularis. 360
Literas Dominicales annorum centesimorum bissextilium post correctionem, reperiri quoque in articulis Auricularis, & Annularis. 363
Literas Dominicales annorum centesimorum non bissextilium post annum restitutum, reperiri in solo articulo Auricularis. ibid.
Literas aequationis Epactarum post annos 10000. progredi eadem proportione, qua in proximo spatio 10000. annorum, sed non eadem. 146
Literas aequationis Epactarum eadem omnino post 300000. ann. redire in orbem, instar Cycli. 147
Luna xv. Pascha celebrare, nunquam fuisse Christianis prohibitum, contra Mæstlinum, & alios. 254
Luna xv. Pascha celebrari & posse ac debere, & frequenter celebratum esse, contra Mæstlinum, & alios. 24. 254. & 255
Luna xiiij. Paschalis ex vsu Ecclesiae. quæ sit. 256
Luna xiiij. celebratum esse interdum Pascha, circa tempora Concilij Nicæni, quia nimis citò Nouilunia ab aureis numeris indicabantur. 261
Luna xiiij. Paschalis, siue Pascha Hebræorum, quo pacto in manu reperiantur. 371
Luna xiiij. Paschalis, siue Pascha Hebræorum, qua ratione memoriter reperiantur, ex Epacta cognita. 374. & 375
Luna quem locum in Zodiaco occupet quolibet die proposito, qua via cognoscatur. 396
Luna quem locum in Zodiaco teneat quouis die proposito, quo pacto aliter cognoscatur. 397

Luna quot horis noctu luceat, quo modo cognoscatur. 397. & 398
Luna xiiii. necessario nonnunquam celebrari Pascha, ob Cyclorum imperfectio nem. 27. & 298
Lunæ ætas quo pacto quotidie reperiantur. 340
Lunæ ætas quo pacto per Epactam, Calendaris, & dies mensium singulis diebus comperiantur. 341
Lunæ Regularis quid, & quo modo inueniantur. ibid.
Lunæ ætas, ac Nouilunia, qua ratione per Regulares Lunæ reperiantur. 342
Lunæ locus in Zodiaco, & tempus eius fulsionis nocturno tempore, quare non aduincum memoriter inueniantur. 398
Lunæ saltus apud Computistas quid. 248
Lunæ saltus quando dici possit fieri in anno Embolismico. ibid.
Lunæ saltum efficere semper annum Lunarem tam communem, quam Embolismicum, in quo sit, cauum. 249
Lunæ saltum semper fieri, cum aureus numerus est j. alias nunquam, siue annus sit communis, siue Embolismicus; duobus annis Embolismicis exceptis Epactarum xix. xvij. corrente aureo numero 19. In his enim saltus Lunæ fit, cum aureus numerus est 19. non autem j. ibid.
Lunæ saltum, atque Embolismos efficere, ut duæ, vel tres Lunationes continue sint nonnunquam 29. dierum; & duæ, vel quatuor, dierum 30. ibid.
Lunæ accessionem, & Nouiluniū, apud Computistas, esse ideam. 257
Lunæ saltus cur plerisque displiceat. ibi.
Lunæ æquationem trecentesimo quoque anno faciendam esse, dummodo ratio habeatur annorum 12 $\frac{1}{2}$. quibus vera æquatio præuenitur, quando summam 100. annorum confecerint. 141
Lunæ cursus, & æquinoctij obseruationem non esse Ecclesie necessariam, sed liberam, ad Pasche celebrationem. 42
Lunam xiiij. ex vsu Ecclesie, non esse diem oppositionis Solis ac Lunæ, contra Mæstlinum, & alios. 254. & 255
Lunam xiiij. ex vsu Ecclesie, non esse diem,

INDEX ALPHABETICVS.

Lunaris annus tam Embolismicus, quam communis, quando fiat cauus. 236
Lunarium mensium æquatio cur potius facta sit per Epactas xxiiij. xxv. quam per alias. 110
Lunas xiiij. Paschales, ex vsu Ecclesie, debere vel vno die antecedere oppositiones medias, vel in eas incidere, vel easdem non multo post insequi. 257
Lunas xiiij. Paschales, seu primi mensis, referri ab Ecclesia ad diem 21. Martij æquinoctium destinatum; est interdum ab eo die æquinoctium verum distet. 281
Lunas xiiij. Paschales noui Calendarij circa tempora Concilij Nicæni frustra à Mæstlino oppugnari; cum à Lunis xiiii. Paschalis aureorum numerorum illius temporis non differant. 294
Lunas xiiij. Paschales Calendarij noui, & aureorum numerorum tempore Concilij Nicæni, esse eadem. 295
Lunatio prima anni cur incipiat à primo die Ianuarii, vel ab ultimo die Decembris die. 238
Lunatio quælibet cur illi mensi tribuatur, in quo finitur. 283
Lunatio septima Embolismica quando sit dierum 29. tantum in anno Embolismico. 242
Lunatio Embolismica, quamquam sit et tredecim, quæ in anno Embolismico continentur. 246
Lunationem primam anni Embolismici terminari in aliquo primorum 11. dierum Ianuarii, & quare. 242
Lunationem septimam Embolismicam continere dies 29. in duobus tantum Cyclis decenouennalibus: In aliis autem 28. Cyclis tabula expansæ, dies 30. & aliquam aliam Lunationem Embolismicam esse dierum 29. ibid.
Lunationem 13. in anno Embolismico terminari in aliquo postremorum 11. dierum Decembris, & quare. 243
Lunationem primam anni Embolismicam insequentis semper incipere ab aliqua Epacta Embolismica: excepto Embolismo, in quo Epacta xix. cum aureo numero 19. concurrat, & quare. 243
Luna-

diem, qui oppositionem veram proximè antecedit, ut nonnulli falsò putant. 256
Lunam non esse dicendam primam, secundum Bedam, eo die, quo cum Sole coniungitur, etiam si 23. horis ante occasum Solis, quo ipsi dies incipit, coniunctio fiat. 265
Lunam, ex Campano, non esse dicendam primam ipso die coniunctionis, sed sequenti die. ibid.
Lunam xiiij. Cycli, ex Theophilo Alexandrino, & S. Cyrillo, esse eam, quæ ex tabulis Astronomicis est xvj. à coniunctione. ibid.
Lunam ab Ecclesia dici necessariò interdum primam, quæ verius secunda dicitur. 267
Lunam xiiij. quæ præit æquinoctium verum, aut medium, sumi interdum ab Ecclesia pro Paschali; illam vero, quæ æquinoctium idem subsequitur, non censeri interdum Paschalem; id vitio vertendum Ecclesie non esse: cum hoc, ob Cyclorum imperfectam naturam, vitari nequeat. 283
Lunarem mensem primum non rectè de finiri à Mæstlino, & aliis. 14
Lunares anni communes dierum tantum 353. & Embolismici dierum 383. duntaxat, qui. 240
Lunarem mensem primum rectè dici eum cuius Luna xiiij. in diem æquinoctij incidit, vel eum proximè sequitur. 15
Lunarem mensem, secundum Computistas, esse iusto minorem. 84
Lunaris mensis primus, qui. 5
Lunaris annus duplex, Ciuilis, & Astronomicus. 83
Lunaris annus Ciuilis, quid, & quotuplex. 83. & 84
Lunaris annus Astronomicus quid. 84
Lunaris mensis magnitudo secundorum medium. ibid.
Lunaris mensis per dies, horas, & fragmenta horarum numerati cognitionem necessariam esse, ut mensis Lunares Ciuiles, vel Politici rectè instituantur. ibid.
Lunaris mensis Ciuilis magnitudo. 84

INDEX ALPHABETICVS.

Lunationem in anno bissextili continere interdum dies 31. 264
 Lunationes quæ, & quot Paschales sint, ex decreto Concilii Nicæni. 16
 Lunationes ex Concilio Nicæno Paschales, quæ ante anni correctionem reiectæ fuerint, tamquam non Paschales, ob æquinoctii errorem. 17
 Lunationes in Calendario cur sint alterneris dierum 30. & 29. 84
 Lunationes 235. medias contineri in 19. annis Solaribus. 85
 Lunationes 235. Ciuiles in 19. annis Solaribus contineri. ibid.
 Lunationes mediæ quantum anticipent in Calendario in 19. annis, & quantum in 76. annis. ibid.
 Lunationes medias anticipare vnum diem in $312\frac{1}{2}$. annis. ibid.
 Lunationes 235. Ciuiles in 19. annis Solaribus contentæ, quo pacto expleant tempus totidem Lunationum mediarum, etiam si in qualibet omittantur Min. 44. Sec. 3. Ter. 11. 86
 Lunationes fieri alternas 30. & 29. dierum, ob oppositionem duarum Epactarum xxxiii. xxv. ad eundem diem in sex locis Calendarii. 108
 Lunationes Paschales in nouo Calendario, cur non omnes sint 29. dierum, vt in veteri Calendario. 111
 Lunationes omnium triginta Cyclo-rum tabulæ expansæ, per tabulas digestæ. 206
 Lunationes non perturbari, sed potius dirigi, ex positione Epactæ 25. alterius characteris colorisve è regione Epactæ xxvi. 110
 Lunationes quantum anticiparint à tempore Concilii Nicæni vsq; ad annum correctionis. 104
 Lunationes 13. quomodo contineri possint vno anno. 241
 Lunationes duas, vel tres continuas posse esse dierum 29. ob Embolismos, ac saltum Lunæ. 249
 Lunationum mediarum anticipatio in 19. annis Solaribus quanta sit, & quanta in 76. annis. 85

Lunationum tabula quælibet ex 30. cur semper incipiat à * . vel ab Epacta j. 238
 Lunationum omnium totius anni tabula secundum aureos numeros veteris Calendarii. 251
 Lunationum æquatio cur præteritis annis adhibenda sit, at Cycli Solaris æquatio non item. 309
 Lunationes dierum 30. & 29. in Calendario, quo pacto cognoscantur. 340

M

Mæstliniani Examinis insolens inscriptio. 2
 Mæstlini falsa ratio, cur in Octobri, & non ante diem Paschæ anni 1582. correctio facta sit, puta in Februario. 22
 Mæstlini ignorantia in ijs, quæ Catholica Ecclesia in Paschæ celebratione semper obseruauit. 23
 Mæstlini malitia & fraus in æquinoctio noui Calendarii oppugnando. 60
 Mæstlini argumentum primum aduersus æquationem æquinoctii, ex inconstantia tabularum Astronomicarum. ibid.
 Mæstlini argumentum secundum aduersus æquationem æquinoctii, ex æquinoctiis annorum præteritorum. 61
 Mæstlini argumentum tertium aduersus æquationem æquinoctii, ex æquinoctiis annorum futurorum. ibid.
 Mæstlini argumentum quartum aduersus æquationem æquinoctii, ex æquinoctiis annorum præteritorum. 62
 Mæstlini argumentum quintum aduersus exemptionem 10. dierum factam, vt æquinoctium in diem 21. Martii restitueretur. ibid.
 Mæstlini argumenta omnia peccare, quod verum æquinoctium assument. 63
 Mæstlini testimonio non esse obseruandas in anno Ecclesiastico Astronomorum subtilitates. ibid.
 Mæstlini temeritas in Calendario oppugnando. 65
 Mæstlini testimonio æquinoctium secundum annum medium vniformiter vnum diem

INDEX ALPHABETICVS.

diem in 134. annis anticipare. 72
 Mæstlini scurrilis irrisio de die nouissimo noui Calendarii. 77
 Mæstlini, & aliorum error, existimantium, Paschæ celebrari non debere Luna xv. 254
 Mæstlini, & aliorum opinio erronea de Luna xiiii. Paschali. 256
 Mæstlini, & aliorum argumenta contra Nouilunia Cycli Epactarum noui Calendarii quo pacto soluantur. 274
 Mæstlini inscitia & arrogantia in Lunis xiiii. Paschalibus oppugnandis. 275
 Mæstlini argumenta contra Lunas xiiii. Paschales confirmare Cyclum Epactarum potius, quam infirmare. ibid.
 Mæstlini error putantis, idem esse oppositionem mediæ, & Lunam xiiii. ibid.
 Mæstlini inconsiderantia, dum annos ante correctionem Calendarii examinat, ac si ex illis fuissent 10. dies exempti. 276
 Mæstlini argumentum, quod propter elisionem 3. dierum intercalarium ex 400. quibusque annis, pleraque Plenilunia Paschalia noui Calendarii pertineant ad secundum mensem. 277
 Mæstlini error in primo mense definiendo. 278
 Mæstlini argumentum, quod multi termini Paschales noui Calendarii pertineant ad vltimum mensem, & non ad primum. ibid.
 Mæstlini aduersus Lunationes Paschales aliq; calumniæ, earumque refutatio. 282
 Mæstlini temeritas, atque inscitia in Epactarum æquatione. 284
 Mæstlini æquationem Epactarum repugnare Astronomiæ, & Patrum decretis. 289
 Mæstlini error in anticipatione Lunæ definienda. 290
 Mæstlini deceptio puerilis, qd putauit in Calendario nouo ab anno 320. ad annum 800. tribui anticipationi Lunæ vnum diem spatio 500. annorum. ibid.
 Mæstlini cauillatio, quod Paschæ cadere possit in Lunam xiiii. in nouo Calendario. 298

Mæstlini inconstantia, & contradictio. 299
 Mæstlini alius libellus, quo alterum solum hoc Examen defendere conatur aduersus Possessionem, & alios, qui eius rationes refellere conantur. 311
 Mæstlini scripta in Calendarium esse colluuiem omnium errorum, & officinam omnium mendaciorum. 315
 Mæstlini Examen multo minus continere in recessu, quam fronte promittat; cum solum probet, æquinoctium Calendarii noui vero æquinoctio non congruere, & tamen multo plura probanda receperit. 317
 Mæstlini Examen multa continere putanda. 318
 Mæstlinianæ Defensionis reliqua capita cur responsione indigna iudicentur. 320
 Mæstlino quid probandum sit, vt Calendarium euertat. 323
 Mæstlino teste, non esse obseruandas in anno Ecclesiastico Astronomorum subtilitates. 63
 Mæstlino teste, æquinoctium secundum annum medium vniformiter in 134. annis anticipare vnum diem. 72
 Mæstlino responsionem hanc, trabem esse in oculis. 319
 Mæstlinum perperam asserere, Paschæ anni 1582. futurum fuisse illegitimum secundum nouum Calendarium. 23 & 24
 Mæstlinum falso asserere, Paschæ anni 1582. secundum vetus Calendarium fuisse legitimum. 26
 Mæstlinum ignorasse, in quo Calendarii Gregoriani perfectio, & perpetuitas consistat. 43
 Mæstlinum quid deceperit, vt putauerit, æquinoctium medium à vero abesse posse toto quadriduo. 55
 Mæstlinum verè asserere, in anno Politico, & Ecclesiastico Astronomicas subtilitates non esse consuetandas. 64
 Mæstlinum verè asserere, neque Iulium Cæsarem, neque Patres Concilii Nicæni de subtilitatibus Astronomicis quicquam monuisse. 65
 Mæstlinum verè asserere, post inscriptio-nem aurei numeri in Calendario à Dionysio

INDEX ALPHABETICVS.

exiguo factam, propter sublatas verorum motuum subtilitates, concordiam maximam in Paschæ celebratione seruatum esse. *ibid.*

Mæstlinum propter odium in Romanū Pontificem suadere, vetus Calendarium esse retinendum. 66. & 72

Mæstlinum falso asserere, in Calédario nouo obseruatas esse subtilitates Astronomicas. 66

Mæstlinum Calendario nouo fauere nolentem. 67

Mæstlinum temere velle Ecclesiam veris motibus astringere. 76

Mæstlinum falso affirmare, æquinoctiū mediū fieri die 23. Martij, postque quadriduo abesse à uero. *ibid.*

Mæstlinum temere contendere, æquinoctium deuolui posse ad 27. diem Martij. 76. & 283

Mæstlinum falso asserere, sibi gratum non esse, de subtilitatibus Astronomorū quæstionem vllam mouere. 66

Mæstlinū falso asserere, Gregoriū xiiij. sub pœna excommunicationis orbē Christianum subiicere subtilitatibus Astronomorum. *ibid.*

Mæstlinum frustra subtilitates Astronomicas consecrari in Calendario oppugnando, cum ea neglectæ in eo sint. 67

Mæstlinum calumniari, æquinoctij restitutionem ad 21. diem Martij per omissionem diei intercalaris anno 1700. esse versuræ solutionem. 69

Mæstlinū semper loqui de æquinoctio vero tabularum Prutenicarum: quod ad rem non facit, cum in Calendario assumptum sit æquinoctium anni mediū, quod ad vsū Ecclesiæ satis est. 72

Mæstlinum temere velle, vt in Calédario verus motus consideretur, cum supra tamen dixerit, neminem Politicorū, & Plebeiorum subtilitatibus Astronomicis grauandum esse. *ibid.*

Mæstlinum iterum docere, Calendarij noui æquationem vniformem compensare tarditatem, velocitatemque anticipacionis veri æquinoctij. 73

Mæstlinū falso asserere, Gregoriū xiiij.

in Bulla Calendarij dixisse, verum æquinoctium perpetuo adhæsurum diei 21. Martij. *ibid.*

Mæstlinum iterum concedere, æquinoctium secundum annum medium posse multis seculis habere sedem fixam. 74

Mæstlinum, & Maginum non rectè oppugnare Pascha anni 1598. cum illud sit ex nouo Calendario legitimum. 262

Mæstlinum falso asserere, Plenilunia Paschalia in Aprilij quorundam annorū ab eo prolatorum esse secūdi mensis. 231

Mæstlinum, si voluisset, ex Compendio Calendarij potuisse eius perfectionem intelligere. 82

Mæstlinum omnem correctionem Calendarij tollere è medio. 279

Mæstlinum deceptū esse in aliquot annorum Nouiluniis, quæ dicit esse secūdi mensis, cum sint primi. 281

Mæstlinum non penitus intellexisse tabulam æquationis Epactarum. 289

Mæstlinum frustra velle, annis Concilij Nicæni præfigendam fuisse literam N, maiuscula, non autē P, maiuscula. 291

Mæstlinum perperam adhibere æquationem anni Solaris ad annos preteritos, quæ nunquam in vsu fuit, vt literam æquationis Epactarum temporibus Concilij Nicæni inquirat. *ibid.*

Mæstlinum frustra oppugnare Lunas xiiii. Paschales noui Calendarij circa tempora Concilij Nicæni, cum à Lunis xiiii. Paschalibus aureorum numerorum illius temporis non differant. 294

Mæstlinum falso obiciere, ex 19. terminis Paschalibus circa tempus Concilij Nicæni ab eo propositis, solum vnum verum esse, & 18. falsos. 295

Mæstlinum falso nobis imponere, quod diem 21. Martij ita æquinoctio assignauerimus, vt arbitremur, eum solum esse propriam ipsius sedem. *ibid.*

Mæstlinum falso asserere, quibusdam annis ab eo prolatis Pascha cadere in Lunam xiiii. cum incidant in oppositionem mediā, duobus annis exceptis, licet dolose eximat dies 10. ante Calendarij correctionem. 296.

Mæstli-

INDEX ALPHABETICVS.

Mæstlinum non rectè Calédario nouo imponere, quod sepe Pascha in secundum vel vltimum mensem reiciat. 300

Mæstlinum iterum per calumniam reprehendere Epactas noui Calendarij ad tempora Concilij Nicæni reductas. *ibid.*

Mæstlinum maliosè Cyclum Solarē in Calendario nouo æquatū reprehendere. 301

Mæstlinum non rectè oppugnare æquationem Epactarum, aut Cycli Solaris; quippe cum solum probet, æquationem æquinoctij non penitus temporibus Concilij Nicæni congruere. 306

Mæstlinum non rectè tabulam æquationis literarum Dominicalium ad annos preteritos reuocasse. 295

Mæstlinum contendere, æquationem nostram, si vera est, debere annis Nicæni Concilij conuenire. 307

Mæstlinū nihil obiciere Calendario nouo, quod antea non cognouerimus. 310

Mæstlinum solum probare, Calendarij nouum non omnino veris motibus congruere: quod ad rem non facit, & à nemine negatur. 315

Mæstlinum tria potissimum in scripto Possuini pupugerunt. 316

Mæstlinum hereticum esse. *ibid.*

Mæstlinum nihil noui contra Calendarium in sua Defensione asserere. 317

Mæstlinum impudenter nobis obijcere, nouū Calendarij per nos polliceri, æquinoctium semper diei 21. adhæsurum. 318

Mæstlinum nō oppugnare æquationem Epactarum, aut Cycli Solaris, ex proprijs. 319

Mæstlinum, cum probat, æquinoctium modo ad diem 19. modo ad 24. recedere à 21. Martij, confirmare æquinoctij æquationem Calendarij noui potius, quam infirmare. *ibid.*

Mæstlinum eo esse animo, vt Calendarium oppugnaret, quocunque modo à Pontifice Rom. restitutum esset. 320

Mæstlinum insidiosè nobis suadere, vt nouas tabulas construamus, vt nostrum Calendarium possit esse perpetuum. *ibid.*

Mæstlinum in oppugnando Calendario

Gregoriano toti orbi Christiano se opponere. 322

Mæstlinum præter 4. errores, qui in nullo Calendario, quacunquē ratione instituantur, vitari possunt, nullius erroris Calendarium nouum conuicisse. *ibid.*

Mæstlinum sicetè asserere, se veritati libè ter cessurum. 323

Mæstlinum ad Calendas Græcas consecrurum Calendarium omni ex parte perfectum, atque absolutum. 324

Mæstlinum cauillari, cum asserit, auctorem Calendarij non credere extremū diem iudicii, eò quod calculum ad plures annos extendat. 57

Mæstlinus quare putauerit, æquinoctiū verū prolapsurū ad 27. diē Martij. 56

Mæstlinus aliqua ex parte tabulam æquationis Epactarum laudat, magis laudaturus, si eam plane percepisset. 283

Mæstlinus non vult, Calendarium nouum dici posse perpetuum, sed esse colluicem omnium errorum, qui in ullo Calendario extare possunt. 312

Mæstlinus quid probare debuisset, vt falsam esse conuinceret tabulam æquationis literarum Dominicalium. 306

Mæstlinus quid tantum in suo Examine probet. 315

Mæstlinus culicem parit. 316

Mæstlinus Apologiā hanc per irrisionem vocat partum elephantinum. *ibid.*

Mæstlinus qd in suo Examine probādū receperit aduersus nouū Calédariū. 317

Mæstlinus si modestè Calédarium oppugnasset, modestum a nobis reipsonsum habuisset. 321

Mæstlinus rectius fecisset, si silentio Calendarium nouum cum toto Christiano orbe admisisset. 322

Maginum & Mæstlinum non rectè oppugnare Pascha anni 1598. 262

Maginū non rectè Pascha anni 1598. in suis Ephemeridibus reiciere ex die 22. Martij in diem 29. 263

Magnitudinem anni mediam solam commodam esse ad æquinoctium in sua sede retinendum. 39

Mense secūdo, vel vltimo Pascha nonnunquam

INDEX ALPHABETICVS:

nunquam celebrari, non esse nouum aut absurdum, propter annos communes, ac bissextiles. 41
 Mens sem primum à quibusdam non rectè definiti. 14
 Mens sem primum rectè dici eum, cuius Luna xiiij. in diem æquinoctij incidit, vel eum proximè sequitur. 15
 Mensis dierum 31. & 30. vel 28. ac proinde in quibus eidè diei duæ Epactæ ascribuntur, quo pacto per digitos manus sinistra cognoscantur. 337
 Menses, in quibus eidem diei duæ Epactæ ascribuntur, quo pacto per certos versus cognoscantur. ibid.
 Mensis primus, qui. 5
 Mensis primi Lunæ xiiij. Paschales referri ab Ecclesia ad 21. diem Martij, quanquam ab eo æquinoctium interdum distet. 281
 Mensis Lunaris magnitudo secundum medium motum. 84
 Mensis Lunaris per dies, horas, & fragmenta horarum numerati cognitionem necessariam esse, vt menses Lunares Ciuiles, vel Politici rectè instituantur. 84
 Mensis Lunaris Ciuili magnitudo. 84
 Mensis Lunaris magnitudinem secundum medium motum à Computistis poni iusto minorem. ibid.
 Mensis quilibet quam literam Dominicalem Calendis ascriptam habeat. 387
 Mensis quilibet à qua feria hebdomadæ incipiat, quo pacto cognoscatur. ibid.
 Mensis quilibet quot Nonas, atq; Idus habeat, & in quem diem incidant Nonæ, atque Idus cuiuslibet mensis. 390
 Mensis cuiuslibet primum diem dici Calendas, alios autem à Nonis, Idibus eiusdem mensis, vel à Calendis mensis infrequentis denominari. 389
 Mensium Lunarium æquatio in Calendario cur potius facta sit per Epactas xxv. xxiiij. simul positas, quam per alias. 110
 Mensium dies propositi à quibus feriis denominentur. 388
 Mensium dies quo pacto à Nonis, Idibus, & Calendis denominentur. 390
 Mensium dies qua ratione ex Nonis,

Idibus, & Calendis cognoscantur. 391
 Meridianorū varietatem efficere, vt frustra Ecclesia ad celebrationem Paschæ veros motus adhereret, & quare. 31
 Meton Atheniensis Inuentor aurei numeri. 87
 Minutiæ horarum in qualibet Luatione omiffa, vnde, & quo modo suppleantur. ibid.
 Morem celebrandi Pascha quæ Dominico post Lunam xiiij. primi mensis, temporibus Apostolorum incepisse, esseq; traditionem Apostolicam. 12
 Motus colorum cur videatur Deus tantis voluisse difficultatibus inuoluere. 31
 Motus medius ab Ecclesia potius considerari, quam veros, multas ob causas. 28. 29. & 30.
 Motus medius, ob eorum æqualitatem, accommodatos esse ad captum vulgi. 28
 Motus medius potius, quam veros, ab Ecclesia obseruari, esse consuetudinem antiquissimam. 32
 Motus medius ab Ecclesia obseruandos esse potius, quam veros, testantur varij scriptores, & Computista. 33
 Motus medius esse vitales ad diiudicandum, quinam Cycli è pluribus rectius Lunas xiiij. exhibeat in Calendario. 34
 Motuum mediorum Lunæ tabulas vitales esse ad examinandum quemcumq; Cyclum propositum. 256
 Motuum verorum tabulas ad hanc vsque diem nullas esse extractas, qui sine errore motus ad multos annos exhibeant. 29
 Motuum verorum obseruationem in celebratione Paschæ magnam parituram in toto orbe Christiano perturbationem, & quare. 28. & 53
 Moysen Hebræis præcepisse obseruationem primi mensis, & 10. diei, & 14. rustico planè modo, & ad captum vulgi accommodato. 32

N

Necessitas correctionis Calendarii, contra Mæstlinum. 66
 Nicæni Concilij decretum de Paschæ cele-

INDEX ALPHABETICVS.

bratione à Concilio Antiocheno, Chalcedonensi, & aliis confirmatum. 10
 Nicænum Concilium confirmasse potius, quam instituisse, Pascha celebrandum esse die Dominico post Lunam xiiij. primi mensis. ibid.
 Nicænum Concilium Eusebio Casariensi, & Alexandrinis curam dedisse Cycli aurei numeri. 11
 Nicænum Concilium diem 21. Martij æquinoctio Verno destinasse. 16
 Nicæni Concilij temporibus Pascha necessariò celebratum esse interdum & in secundo mense, & in ultimo, & quare. 41
 Nicæni Concilij Petres, & Iulium Cæsarem nihil de subtilitatibus Astronomice præcepisse, verè affirmari à Mæstlinio. 65
 Nicolai Copernici de anni inæqualitate obseruationes. 37
 Nicolai Copernici de æquinoctiorum anomalia obseruationes. 48
 Nonæ, atque Idus in quos dies cuiuslibet mensis incidant. 389
 Nouilunia, & æquinoctium ante anni correctionem non eisdem diebus contigisse, quibus tempore Concilij Nicæni fiebant. 17
 Nouilunia citius, quam Ecclesiæ vsus postulabat, indicata fuisse ab aureo numero, tempore Concilij Nicæni. 140. & 255
 Nouilunia aurei numeri circa annum Domini 550. ferius contigisse, quam in celo, ac proinde ad vsum Ecclesiæ magis accommodata fuisse. 140
 Nouilunia ex institutione Concilij Nicæni vsque ad correctionem anni inuestigata fuisse per aureos numeros. 17
 Nouilunia Paschalia ex decreto Concilij Nicæni quot, & quæ sint. 16
 Nouilunia ex Concilio Nicæno Paschalia, quæ reiecta fuerint, tanquam non Paschalia, ante anni correctionem, propter errorem æquinoctii. 17
 Nouilunia cur quolibet anno contingant plerumq; vnde diebus prius, quàm proximè antecedenti anno. 85
 Nouilunia quomodo inueniantur in Calendario per aureos numeros. 104

Nouilunia quantum anticipant in Calendario à tempore Concilij Nicæni, vsque ad annum correctionis. ibid.
 Nouilunia ante correctionem inueniebantur per ascensum quinque dierum includuè ab aureo numero propositio. ibid.
 Nouilunia ex vsu Ecclesiæ ex Epactis in Calendario digestis, quomodo inueniantur. 128
 Nouilunia qua ratione perpetuò indicari possint per Epactas in Calendario. 128
 Nouilunia Cycli debere ex vsu Ecclesiæ, subsequi vt plurimum coniunctiones ex tabulis mediorum motuum inuentas. 140
 Nouilunia aureorum numerorum tempore Concilij Nicæni, eadem ferè fuisse quæ secundum tabulas mediorum motuum fiebant in celo. 140
 Nouilunia quomodo ex aureis numeris 30. Calendariorum reperiantur. 204
 Nouilunia in Calendario subsequi debere coniunctiones veras, & medias plerumque, & quanto tempore, & quare. 257. 261
 Nouilunia non debere citius per Epactas in Calendario indicari, quam nunc indicantur. 262
 Nouilunia, si non sequerentur coniunctiones, quæ in celo fiunt, efficerent, vt sæpe Pascha ante Pleniluniū celebraretur. 257
 Nouilunia Epactarum etiam in Calendario vt plurimum postponuntur, multa tamen cælestibus Nouiluniis cõsentire. 264
 Nouilunia per Epactas merito indicari post coniunctiones cælestes. 266
 Nouilunia nimis postposita efficere, vt Pascha celebraretur interdum in ultimo mense. 265
 Nouilunia Pleniluniaque media, quomodo ex tabulis Epactarum supputentur. 272
 Nouilunia media, Pleniluniaque vt verè inueniantur, cur ad calculum addendi sint dies omnes exempti, quamquam in tabula expansa non sit factus descensus per tot lines Epactarum. 274
 Nouilunia vbi notata sint in Calendario. 336
 Nouilunia atque ætas Lunæ quo modo
 i 2 per

INDEX ALPHABETICVS.

per Epactas memoriter reperiantur, prout in Calendario nouo annotantur. 338

Nouilunia atque etas Lunę qua ratione per Epactas, & mensium Calendas memoriter reperiantur. 340

Nuulunia, atq; etas Lunę qua arte per Regulares Lunę, & Epactas inueniantur. 342

Nouiluniorum error quando ante correctionem Calendarii reiecerit Pascha in Lunam xxv. 18

Nouiluniorum inueniendorum rationem ex Epactis, diuersam non esse ab ea, quę per aureos numeros fit. 155

Nouiluniorum Calendarii tabula perpetua. 253

Nouiluniorum equatio in Calendario cur facta sit potius per Epactas xx v. xxiiii. quàm per aliās. 110

Nouilunium, & accensio Lunę, apud Computistas idem. 257

Nouilunium Paschale quinti diei Aprilis definere esse Paschale, & Nouilunium non Paschale septimi diei Martii incipere esse Paschale, quando fit transitus de superiori linea tabulę expansę ad inferiorem. 279

Nouilunium Paschale octauo diei Martii definere esse Paschale, & Nouilunium non Paschale sexti diei Aprilis incipere esse Paschale, quando fit transitus de inferiori linea tabulę expansę ad superiorem. 280

O

Omīssio vnus diei in quot annis secundum annum Ptolemei fieri debeat, vt æquinoctium in die 21. Martii conseruetur. 37

Omīssio vnus diei in quot annis secundum Albategnii annum facienda sit, ne æquinoctium a die 21. Martii versus principium mensis recedat. ibid.

Omīssio vnus diei in quot annis debeat fieri secundum annum Alphonsum, vt æquinoctium retineatur in die 21. Martii. 38

Omīssio diei intercalaris in centesimo annis facienda, quadragesimo quoque anno excepto, qua ratione ad annum Alphonsum quadret. 44

Omīssi dies intercalares quot sint vsq; ad quemuis centesimum annum, quo pacto cognoscatur. 368. & 369

Omīssionem 10. dierum fuisse necessariam, vt æquinoctium ad 21. diem Martii ex 11. die reuocaretur. 80

Opinio erronea Mæstlini, & aliorum de Luna xiiii. Paschali. 256

Opinio alia erronea de Luna xiiii. Paschali. ibid.

Oppositionem mediam, siue Plenilunium, & Lunam xiiii. Paschalem, non esse idem, vt perperam Mæstlinus vult. 256. & 275.

P

Pascha quando celebraretur à Iudæis, ex præcepto diuino. 5

Pascha Christianorum cur Ecclesia maluerit esse mobile potius, quam fixum. 7

Pascha statò semper die celebrandum non esse. ibid.

Pascha celebrandum esse Dominica prima post Lunam xiiii. primi mensis. 7. 8. 10. & 25.

Pascha cur, incidente Luna xiiii. in Dominicam, transferatur in Dominicam sequentem. 7

Pascha quando in secundo mense celebratum sit, ante correctionem, propter æquinoctii errorem. 17

Pascha posse celebrari Luna xv. si tunc sit Dominica, probatur variis testimoniis, & vsu Ecclesię. 24

Pascha anni 1582. si secundum Calendarium nouum celebratum esset, non fuisset illegitimum, vt perperam vult Mæstlinus. 23

Pascha anni 1582. si secundum Calendarium nouum celebratum esset, etiam secundum motum verum, fuisset legitimum, contra Mæstlinum. 24

Pascha anni 1582. ex Calendario veteri. 24

INDEX ALPHABETICVS.

si contra Patrum decreta celebratum esse in quarta hebdomada, siue Luna xxiii. contra Mæstlinum. 26

Pascha interdum ab Ecclesia celebrari Luna xiiii. id vitio Cycli, qui perfectus omnino esse non potest, tribuendum esse: Ecclesiam autem non propterea in hæresim Quartadecimanorum incidere. 27

Pascha non eodem tempore celebrari posse apud omnes, si veros motus Ecclesię sequeretur, ob Meridianorum varietatem. 31

Pascha post aliquot annos, nisi Calendarium emendatum fuisset, semper contigisset celebrari in secundo mense, tertio, quarto, &c. propter æquinoctii uersus initium mensis ascensum. 18

Pascha quando ante Calendarii restitutionem celebratum sit Luna xxv. ob Nouiluniorum per aureos numeros inuentorum errorem. ibid.

Pascha celebrari contigisset in Nouilunio, Luna ij. iij. &c. ob Nouiluniorum errorem, quę per aureos numeros inquirebantur; nisi correctum esset Calendarium. ibid.

Pascha sæpe celebrari esse eum errore 7. aut 28. aut 35. dierum ante Calendarii emendationem. ibid.

Pascha, nisi correctum esset Calendarium, post multos annos celebrari contigisset cum errore 42. dierum, & eò amplius. ibid.

Pascha celebrari interdum vel in secundo mense, vel in ultimo, nouum non esse, aut absurdum, propter annos communes, & bissextiles. 41. & 70

Pascha necessario celebratum esse interdum & in secundo mense, & in ultimo, etiam ipsis Concilii Nicæni temporibus. ibid.

Pascha celebrari nonnunquam vel in secundo mense, vel in ultimo, non repugnare decretis Patrum, & Concilii Nicæni; cum id nullo modo vitari queat. 42

Pascha quoties non ex Concilio Nicæni sententia celebratum sit, paucis annis ante Calendarii restitutionem. 65

Pascha post annum Domipi 2624. nisi

Calendarium fuisset correctum, semper contra decreta Concilii Nicæni celebrandum esset. 66

Pascha rarò in vltimum, vel secundum mensem in Calendario nouo incurere. 70

Pascha non debito tempore celebrare, quando sit peccatum. 73

Pascha celebrari non debere Luna xv. falsò, ac temerè affirmari à Mæstlinò. 254

Pascha ne Luna xv. celebretur, nunquā prohibitum fuisse in Ecclesiã. ibid.

Pascha frequenter ab Ecclesiã celebratum esse Luna xv. 255

Pascha prope tempora Concilii Nicæni celebratum esse nonnunquam Luna xv. quę Plenilunium medium præuenerit, & quare. ibid.

Pascha sæpe celebrari ante Pleniluniū, si Nouilunium Cycli non sequeretur conjunctionem, quę in cælo sit. 257

Pascha circa tempora Concilii Nicæni frequenter incidisse in Lunam xiiii. propterea quòd Nouilunia ab aureis numeris nimis citò monstrabantur. 261

Pascha contingeret sæpe celebrari vltimo mense, si Nouilunia nimis postponerentur. 265

Pascha anni 1598. ritè celebrari ex præscripto noui Calendarii, contra Mæstlinum, Io. Antonium Maginum, & alios nonnullos. 262

Pascha anni 1598. non rectè à Magino in suis Ephemeridibus reici ex die 22. Martii in diem 29. 263

Pascha nunquam ab Ecclesiã ex Luna xv. si in eam Dominica incidit, dilatatum esse in aliam hebdomadam; cum hoc decretis Patrum repugnet. ibid.

Pascha vt ritè celebretur, quinque errores præcipuos vitandos esse, eosque in nouo Calendario, quantum per Cyclum licuit, vitatos esse. 296

Pascha quorundam annorum à Mæstlinò prolatorum nõ cadere in Lunam xiiii. vt falsò existimat, sed in oppositionem mediam, duobus annis exceptis. ibid.

Pascha annis 1503. 1514. ante correctionem rectè

INDEX ALPHABETICVS.

rectè esse celebrari ex præscripto Calendarii Gregoriani, si non cogitentur ex illis exempti 10. dies, vt par est. 297
 Pascha in Lunam xiiii. nonnunquam incidere posse ex imperfecta Cycli natura. 298
 Pascha ob imperfectam Cyclorum naturam necessariò incidere interdum in principium quartæ hebdomadæ. 299
 Pascha vt dicatur, ex vsu Ecclesiæ antiquissimo non cadere in vltimum, vel secundum mensẽ, quid requiratur. 300
 Pascha nonnunquam celebrari posse, ex vsu Ecclesiæ, in secundo, & vltimo mense, propter annos communes, ac bissextiles, etiamsi annus Iulianus verus esset. 300
 Pascha quando in veteri Calendario vel in secundo mense, vel post Lunam xxj. contra Patrum decreta celebratum sit. 315
 Pascha persepe non rectè celebraretur, si Epactæ citius in Calendario Nouilunia indicarent; præsertim anno 1598. 262
 Pascha prohiberi à Patribus celebrari Luna xiiii. non autem Luna xv. 23
 Pascha Hebræorum, vel Luna xiiii. Paschalis, quo pacto in manu reperia- tur. 371
 Pascha qua ratione cū aliis festis mobilibus in manu inueniatur. 371
 Pascha Hebræorum, siue Luna xiiii. Paschalis, quo pacto memoriter inuenia- tur. 374
 Pascha Hebræorum, seu Luna xiiii. Paschalis, qua ratione aliter memoriter reperia- tur. 375
 Pascha quo pacto cum aliis festis mobilibus reperia- tur memoriter, sine collo- catione Epactarum, & literarum Domini- calium in manu. 377
 Pascha quo pacto cum aliis festis mobilibus, ex aureis numeris, inueniatur in manu. 381
 Paschæ celebrandi præceptum ex sacra scriptura. 5
 Paschæ celebrationem Dominica prima post Lunam xiiii. primi mensis, temporibus Apostolorum incepisse, esseque traditionem Apostolicam. 12

Paschæ celebrationem consistere in tribus. 16
 Paschæ celebrationi non officere, etiamsi æquinoctium non semper in ipsum diem 21. Martii incidat, sed interdum eum aliquantum antecedit, vel subsequatur. 32
 Paschæ celebratio cur habuerit tot dissensiones inter Ecclesiam Orientalem, & Occidentalem. 262
 Paschalia Nouilunia, ex decreto Concilii Nicæni, quæ, & quot sint. 16
 Paschalia Nouilunia secundum Concilium Nicænum, quæ tanquam non Paschalia reiecta sint ante correctionem Calendarii, propter errorem æquinoctii. 17
 Paschales Lunationes in nouo Calenda- rio, cur non omnes sint 29. dierum, vt in veteri. 111
 Paschalis Luna xiiii. ex vsu Ecclesiæ quæ. 256
 Paschales termini auctoritate Conci- lii Nicæni constituti, qui sint. 16
 Paschalis celebrationis errores, qui ante restitutionem Calendarii commit- tebantur. 17. & 18
 Paschale Nouiluniũ quinti diei Aprilis desinere esse Paschale, & Nouilunium non Paschale septimi diei Martii incipere esse Paschale, quando fit transitus de superiori linea tabulæ expansæ ad infe- riorem. 279
 Paschale Nouiluniũ octauæ diei Martii desinere esse Paschale, & Nouilunium nõ Paschale sexti diei Aprilis incipere esse Paschale, quando fit transitus de inferiore linea tabulæ expansæ ad superiorẽ. 280
 Paschalia plenilunia in Aprili quorundam annorum à Messlino prolatorum, nõ esse secundi mensis, vt ipse falsò putat, sed ad primum pertinere. 281
 Paschales Lunas xiiii. ab Ecclesia re- ferri ad 21. diem Martii æquinoctio de- stinatum, etsi interdum ab eo die æqui- noctium distet. ibid.
 Paschales Lunas xiiii. noui Calendarii circa tempora Concilii Nicæni frustra oppugnari à Messlino, cum a Lunis xiiii. Paschalibus aut eorum numerorum illius temporis non differant. 294
 Pascha-

INDEX ALPHABETICVS.

Paschales Lunas xiiii. Epactarum noui Calendarii, & aureorum numerorum, esse easdẽ temporẽ Concilii Nicæni. 295
 Paschalis Luna xiiii. siue Pascha Hebræorum, quo pacto in manu reperia- tur. 371
 Paschalis Luna xiiii. siue Pascha Hebræorum, quo pacto memoriter inuenia- tur. 374
 Paschalis Luna xiiii. siue Pascha Hebræorum, qua ratione aliter inueniatur memoriter. 375
 Paschalis Luna xiiii. cadente in Domi- nicam, cur Pascha in sequentem Domi- nicam transferatur. 7
 Patres Concilii Nicæni, & Iulium Cæsarem, nihil præcepisse de subtilitatibus Astronomicis, vere affirmari à Messli- no. 65
 Patrum, & Conciliorum variorum aucto- ritates, Pascha celebrandum esse Domi- nica prima post Lunam xiiii. primi men- sis. 8
 Patrum, & Conciliorum decretis Ec- clesiam non repugnare, etsi interdum Pascha celebret vel in vltimo mense, vel in secundo; cum hoc nullo modo vitari queat. 42
 Peccatum quando fit, Pascha non de- bito tempore celebrare. 73
 Perfectio ac perpetuitas Calendarii Gregoriani in quo consistat. 43
 Periodus anomalie æquinoctiorum ex Copernico quanta sit. 48
 Periodus anomalie æquinoctiorum quã- do inceperit ante Christi ortum. ibid.
 Periodus anomalie æquinoctiorum quo anno Christi iterum inceptura sit. ibid.
 Perpetuitas, ac perfectio Calendarii Gregoriani in quo consistat. 43
 Philonis Iudæi de celebratione Paschæ sententia. 6
 Pii primi de celebratione Paschæ de- cretum. 8
 Plenilunia, Nouiluniaque media, qua ratione ex tabulis Epactarum supputen- tur. 272
 Plenilunia Nouiluniaque media vt ve- rè inueniantur, cur ad calculum addendi

isint omnes dies exempti, quanquam in tabula expansa non sit factus descensus per tot lines Epactarum. 274
 Plenilunia Paschalia in Aprili quorundam annorum à Messlino prolatorum, non esse secundi mensis, vt ipse falsò putat, sed ad primum pertinere. 282
 Pontificis Romani arbitrio omnes Prin- cipes Christianos permisisse, vt vtrã mal- let, viam intercalandi eligeret. 38
 Præcessionis æquinoctiorum æquatio maxima quanta sit. 54
 Primum mensẽ à quibusdam non rectè desiniri. 14
 Primum mensẽ rectè dici eum, cuius Luna xiiii. in diem æquinoctii incidit, vel eum proximè sequitur. 15
 Primus mensis, qui. 5
 Principes Christianos omnes arbitrio Pontificis Romani permisisse, vt vtram mallet, viam intercalandi eligeret. 38
 Prutenicæ tabulæ, quæ hodie ab omni- bus ferè vsurpantur, cur incertæ iudicari possint. 29
 Prutenicæ tabulas ad Calendarii resti- tutionem esse adhibitæ. 67
 Ptolemæi annus quantus sit. 36
 Ptolemæi annus quot annos requirat, vt æquinoctium anticipet vnum diem. 37

Q
 Quartadecimanorum hæresim in ce- lebratione Paschæ fugiendam esse. 8
 Quartadecimanorum hæresim Eccle- siam non incurrere, etsi interdum Pascha celebret, ob imperfectam Cyclorum natu- ram, Luna xiiii. 27
 Quartadecima Luna Paschalis, ex vsu Ecclesiæ, quæ. 256
 Quartadecimam Lunam Cycli ex Theophilo Alexandrino, & S. Cyrillo, esse eam, quæ ex tabulis Astronomicis est xvi. à coniunctione. 265
 Quartadecimas Lunas primi mensis ab Ecclesia referri ad diem 21. Martii, æqui- noctio destinatum, etsi interdum ab eo die æquinoctium distare comperiat. 281
 Quar-

INDEX ALPHABETICVS.

Quartadecimas Lunas Paschales noui Calendarii circa tépora Concilii Nicéni frustra oppugnari à Mæstlino; cum à Lunis xiiii. Paschalibus aureorum numerorum illius temporis non differant. 294
Quartadecimas Lunas Paschales Epactarum noui Calendarii, & aureorum numerorum, easdem esse tempore Concilij Nicæni. 295
Quartadecimam Lunam non esse diem, qui oppositionem veram proximè antecedit, vt nonnulli volunt. 256
Quartadecimam Lunam, & oppositionem Solis ac Lunæ, non esse idem, vt vult Mæstlinus. 256. & 275
Quartadecima Luna Paschalis, siue Pascha Hebræorum, quo pacto in manu reperiatur. 371
Quartadecima Luna Paschalis, siue Pascha Hebræorum, qua ratione per solam Epactam currentem inueniatur memoriter. 374
Quartadecima Luna Paschalis, siue Pascha Hebræorum, quo modo aliter per Epactam currentem memoriter reperiatur. 375
Quartadecima Luna nonnunquam Pascha celebratum esse circa tempora Concilij Nicæni, eò quòd aurei numeri nimis cito Nouilunia indicabant. 261
Quartadecima Luna Pascha celebrari, semper fuisse prohibitum, non autem Luna xv. 254
Quartadecimas Paschales debere antecedere medias oppositiones vno tantum die, vel in easdem incidere, vel certè non multo post eas reperiri. 257
Quartadecimas Paschales ita à Mæstlino oppugnari, vt ab eo Cyclum Epactarum noui Calendarii potius confirmetur, quàm destruat. 275
Quarta hebdomada celebrari necessario nonnunquam Pascha, ob imperfectam Cyclorum naturam. 299
Quarto quoque anno centesimo intercalationem vnus diei adhibendam, vel potius retinendam, similem esse intercalationis vilitate quarto quoque anno non centesimo adhibendam. 45

Quarto quoque anno intercalatio vnus diei, cur maior sit, quam oporteat. 36
Quartus quisque annus cur bissextilis. *ibid.*
Quartus quisque annus centesimus post correctionem anni, cur solus maneat bissextilis, alii vero centesimi anni non bissextilis. 44. & 45

R

Radicem æquationis Epactarum referendam esse ad annum Domini 550. & quare. 141
Radices festorem mobilium, quare. 371
Ratio intercalandi quæ adhibita sit, vt æquinoctium prope 21. diem Martij conseruetur. 34
Ratio intercalationis ad medium annum instituta, quo pacto seipsam emendet. 39
Ratio æquandi anni Solaris cur duplex ad Principes Christianos à Gregorio xiii. missa sit. 153
Rationem intercalandi ad annum medium institutam, nihil incommodi afferre, quod alicuius momenti sit. 40
Rationes duæ intercalandi ad æquinoctium in die 21. Martij retinendum: vna ad inæqualitatem anni Solaris, altera ad mediam anni magnitudinem, instituta. 38
Ratio intercalandi ad annum medium instituta, cur in anni restitutione delecta sit. *ibid.*
Rationem intercalandi æquabilem, & vniuersalem necessario præscribendam fuisse in hoc correctionis negotio. 39
Ratio intercalandi ad annum maximam instituta, quare sit incommoda. *ibid.*
Ratio intercalandi ad anni magnitudinem minimam instituta, cur apta non sit. *ibid.*
Rationem intercalandi, vt æquinoctium in die 21. Martij retineatur, reddi distictilem. ob inæqualitatem anni Solaris. 37
Recessum æquinoctij à 21. die Martij locum duntaxat habere in tabulis Prutenicis. 71
Recessum æquinoctij à 21. die Martij præqui-

INDEX ALPHABETICVS.

præuisum esse ab auctoribus Calendarij noui, vt testantur duæ viæ æquationis in Compendio nouæ rationis restituendi Calendarii ad Principes Christianos misisso. *ibid.*
Regula triplex ad æquationem Epactarum rectè instituendam, atque in infinitum continuandam. 144
Regula inueniendi aureum numerum cuiuslibet anni, in manu. 329
Regula inueniendi aureum numerum cuiuslibet anni, per præcepta Arithmetices. 330
Regula inuestigandi Epactam cuiuslibet anni, ante correctionem Calendarii. *ibid.*
Regula inuestigandi Epactam cuiuslibet anni, post emendatum annum vsque ad annum 1700. exclusiue. *ibid.*
Regula inuestigandi Epactam cuiusuis anni post annum 1700. 334
Regula inuestigandi Nouilunia memoriter per Epactas, prout in Calendario nouo annotantur. 338
Regula inueniendi ætatem Lunæ memoriter, prout in Calendario numeratur. 340
Regula cognoscendi Lunationes dierum 30. & 29. in Calendario. *ibid.*
Regula inueniendi Nouilunia per Epactas, & mensem Calendas memoriter. 340
Regula inuestigandi ætatem Lunæ memoriter per Epactas, Calendas, ac dies mensium. 341
Regula inueniendi Regulares Lunæ. 341
Regula inueniendi ætatem Lunæ, & Nouilunia, per Regulares Lunæ, & Epactas, memoriter. 342
Regula inquirendi Cyclum Solarem cuiuslibet anni, in manu. 345
Regula inuestigandi Cyclum Solarem per præcepta Arithmetices. 348
Regula inueniendi literam Dominicalem ante, & post correctionem anni, ex Cyclo Solari. *ibid.*
Regula inueniendi literam Dominicalem, post anni correctionem, per Cyclum Solarem immutatum. 354
Regula inueniendi literam Dominica-

lem ante correctionem anni, sine Cyclo Solari, longè facillima. 360
Regula inueniendi literam Dominicalem post anni restitutionem, sine Cyclo Solari, longè etiam facillima. *ibid.*
Regula cognoscendi annos non centesimos bissextilis, & communes. 367
Regula cognoscendi annos centesimos bissextilis, & non bissextilis. *ibid.*
Regula cognoscendi, quot dies intercalares omisi sint vsque ad quemouneque annum centesimum inclusiue. 368. & 369
Regula inueniendi festa mobilia in manu. 371. & 372
Regula inueniendi Lunam xiiii. Paschalem, siue Pascha Hebræorum. 371. 374. & 375.
Regula inueniendi Pascha, cum aliis festis mobilibus memoriter, ex cognita Luna xiiii. Paschali. 377
Regula inueniendi festa mobilia ex aureis numeris, ante anni restitutionem. 381
Regula inueniendi primam Dominicam Aduentus. 381. & 382
Regula inueniendi numerum Dominicarum inter Pentecosten, & Aduentum Domini. 383. & 384
Regula inueniendi literam Dominicalem Calendas cuiuslibet mēsis ascriptam; & à qua feria quilibet mēsis incipiat. 387
Regula inueniendi literam Dominicalem cuiusque diei anni ascriptam; & à qua feria dies ille denominetur. 388. & 389.
Regula denominandi dies mensium à Nonis, Idibus, & Calendis. 390
Regula cognoscendi, quotus dies mensis sit quilibet dies à Nonis, Idibus, & Calendis denominatus. 391
Regula inueniendi Indictionem cuiusuis anni, in manu. *ibid.*
Regula inueniendi Indictionem cuiusuis anni per præcepta Arithmetices. *ibid.*
Regula inueniendi diem, quo Sol quoduis signum Zodiaci ingrediatur. 395
Regula inueniendi gradum Zodiaci, in quo Sol quouis die proposito existat. *ibid.*

INDEX ALPHABETICVS.

Regula inueniendi locum Lunę in Zodiaco, plus minus, quouis die proposito. 396. & 397
Regula cognoscendi, quot horis Luna noctu luceat. 397. & 398
Regulares Lunę quid sint, & quo pacto inueniantur. 341
Regulares Lunę in nouo Calendario diuersas esse à Regularibus veteris Calendarii. ibid.
Remedium adhibendum quod sit, ne æquinoctium, propter nimiam quarto quoq; anno intercalationem adhibitam, versus principiu mensis progrediatur. 36
Responsio ad primum argumentum Mæstlini aduersus æquationem æquinoctij. 67
Responsio ad secundum argumentum Mæstlini aduersus æquationem æquinoctij. 68
Responsio ad tertium argumentum Mæstlini aduersus æquationem æquinoctij. 71
Responsio ad quartum argumentum Mæstlini aduersus æquationem æquinoctij. 78
Responsio ad quintum argumentum Mæstlini aduersus æquationem æquinoctij. 79
Retrogrado ordine cur Epactæ collocatæ sint in Calendario potius, quàm ordine naturali numerorum. 107
Responsio generalis ad omnia argumenta Mæstlini, & aliorum, quæ aduersus Nouiluniam Epactarum noui Calendarii afferri possunt. 279
Responsio ad duo argumenta Mæstlini, quibus probare conatur, pleraque Plenilunia Paschalia noui Calendarii, propter elisionem 3. dierum intercalarium ex 400. quibusque annis, pertinere ad secundum mensis: Item multos terminos Paschales ad vltimum mensis pertinere. 279
Responsionem auctoris esse Mæstlinio tribem in oculis. 319

Restauracionem Calendarij non esse opus impossibile, aut laborem inanem, vt Mæstlinus putat; quanquam nullus Cycclus omnino motibus cælestibus respondeat. 275
Restitutio æquinoctij ad diem 21. Martij, quàm sit facilis per omissionem, vel in tercalationem vnus, vel aliquot dierum, ex edicto summi Pontificis. 154
Restitutio Calendarii, quod ad Cyclũ Calendario inseribendum attinet, cur antiquis visa sit semper perdifficilis. ibid.

S

Saltum Lunę semper fieri, cum aureus numerus est j. alias nunquam, siue annus Lunaris sit communis, siue Embolismicus: duobus annis Embolismicis Epactarum xix. xvij. exceptis, currente aureo numero 19. In ijs enim saltus Lunæ sit, currente aureo num. 19. non autem j. 249
Saltum Lunæ, & Embolismos efficere, vt nonnunquam due, vel tres Lunationes continuę sint 29. dierum: & due, vel quatuor dierum 30. ibid.
Saltus Lunę apud Cõputistas, quid. 248
Saltus Lunæ quando dici quoque possit fieri in anno Embolismico. ibid.
Saltus Lunę cur plerisq; displiceat. 249
Scriptura sacra quid de Paschæ celebratione præcipiat. 5
Seminarium perpetuum rixarum, & discordiarum futurum in Ecclesia, si verus motus in celebratione Paschæ obseruaretur, ob tabularum Astronomicarum varietatem, & inconstantiam. 28
Sententia de æquinoctij restitutione, quam Gregorius xiii. in anni correctione secutus est. 19
Sententię varię de æquinoctij restitutione. ibid.
Sententiarum aliarum de æquinoctij restitutione, præter eam, quæ annum mediũ assumit, incommoditas. ibid.
Signum Zodiaci, in quod Sol quolibet mense ingreditur, quo pacto cognoscatur. 394
Signum Zodiaci cuiuslibet mensis, quo die

INDEX ALPHABETICVS.

die Sol ingreditur, qua ratione cognoscatur. 395
Signi cuiuslibet in Zodiaco gradus, in quo Sol quouis die proposito existat, quo pacto reperiatur. ibid.
Similitudo inter medias Luminarium coniunctiones, & æquationem æquinoctij ad annum medium institutam. 40
Similitudo inter intercalationem quadragesimo quoque anno, & intercalationem vltimam quarto quoque anno adhibendam. 45
Similitudo inter æquationem anni Solaris in centesimis annis adhibendam, & æquationem annis Lunaris apud Arabes. 47
Sol in quod signum Zodiaci quolibet mense ingreditur, qua via cognoscatur. 394
Sol quibus diebus signum cuiuslibet mensis ingreditur, quo pacto sciatur. 395
Sol quo in gradu Zodiaci quouis die proposito existat, qua ratione cognoscatur. ibid.
Solarem annum non esse semper eiuſdem magnitudinis. 37
Solarem annum esse inæqualem, cur veteres suspicati sint. ibid.
Solares anni 19. quot dies contingant. 85
Solares annos 19. continere 235. Lunationes medias. ibid.
Solares annos 19. continere 235. Lunationes Ciuiles. ibid.
Solaris annus duplex: Astronomicus, & Ciuilis. 35
Solaris annus Astronomicus quid. 35
Solaris annus Astronomicus constat ex diebus, horis, horarumq; fragmentis. 35
Solaris annus Ciuilis quid. ibid.
Solaris annus Ciuilis necessario constat ex diebus integris. ibid.
Solaris annus Astronomicus non semper ab eodem momento eiusdem diei incipit. ibid.
Solaris annus quartus quisque cur sit biflexilis. 36
Solaris annus secundum Ptolemeum quantus. ibid.

Solaris annus secundum Albategnium quantus. 37
Solaris annus secundum Alphonſinos, quantus. 21. & 37
Solaris annus non est semper eiuſdem magnitudinis. 37
Solaris anni equandi duplex ratio cur ad Principes Christianos missa sit à Gregorio xiii. 153
Solaris anni Astronomici cognitionem esse necessariam ad annum Ciuilem rectè instituendum. 36
Solaris anni inæqualitas à Copernico obseruata. 37
Solaris anni magnitudo maxima & minima, quæ sit secundum Copernicũ, ibid.
Solaris anni magnitudo quando sit maxima, quando minima, & quando medio modo se habeat, ex Copernici obseruatione. 50
Solaris anni magnitudo secundum Iulium Cæsarem, & Ecclesiam. 21
Solaris anni inæqualitatem reddere difficilem rationem intercalandi, vt æquinoctium in die 21. Martij retineatur. 37
Solaris anni magnitudinem mediã attisimam esse ad æquationem anni instituendam. 39. & 72
Solaris anni inæqualitatem efficere, vt æquinoctium in vtramque partem à die 21. Martij recedat. 69
Solaris anni magnitudo si fortè diuersa reperiat, qua ratione tabula æquationis Epactarum instauranda sit. 151
Solaris anni media magnitudo, cur ad æquationem æquinoctij delecta sit. 38
Solaris anni maximam magnitudinem ad æquationem anni Solaris non esse idoneam, & quare. 39
Solaris anni minima magnitudo, cur ad æquationem anni Solaris apta nõ sit. 39
Solaris anni media magnitudo, cur sola ad annũ Solarẽ æquandũ apta sit. 39
Solaris anni æquationem non omni ex parte vero motui respondere, præsum esse ab auctoribus Calendarij, vt propterea frustra eam Mæstlinus inflectet. 318
Solaris anni æquationem respondere omnino numero dierum exemptorum, si

INDEX ALPHABETICVS.

ad antea factos annos retrahatur, non esse
necessarium. 308
Solaris cycli, & Epactarum æquationem
nō oppugnari à Mæstlino ex proprijs. 319
Solaris Cycli quemlibet annum inci-
pere à Ianuario: quod etiam de aureo num-
mero, Epacta, & Indictione dicendum
est. 326
Solaris Cyclus quid. 344
Solaris Cyclus quo pacto in digitis col-
locetur, ad inueniendum cuiuslibet anni
propositi Cyclum Solarem. 344. & 345
Solaris Cyclus cuiusvis anni, quo pacto
inueniatur. 345
Solaris Cyclus cuiuslibet anni, qua ra-
tione ex tabula reperitur. 346
Solaris Cyclus cuiusvis anni, qua arte
p præcepta Arithmetices inueniatur. 348
Solaris Cycli dispositio in manu ad li-
teram Dominicalem cuiuslibet anni ex Cy-
clo Solari reperiri. 349
Solaris Cycli immutatio facillima, ad
literam Dominicalem cuiuslibet anni post
anni restitutionem inueniendam. 354
Solaris Cycli, vel Epactarum æquationem
à Mæstlino non recte oppugnari. 306
Solarem Cyclum in Calendario nouo
malitiosè reprehendi à Mæstlino. 301
Solaris Cycli æquatio, quare præteri-
tis annis non omnino quadrare possit. 301
Solutio primi argumenti Mæstlini ad-
uersus æquationem æquinoctij. 67
Solutio secundi argumenti Mæstlini ad-
uersus æquationem æquinoctij. 68
Solutio tertij argumenti Mæstlini ad-
uersus æquationem æquinoctij. 71
Solutio quarti argumenti Mæstlini ad-
uersus æquationem æquinoctij. 78
Solutio quinti argumenti Mæstlini ad-
uersus æquationem æquinoctij. 79
Solutio generalis omnium argumentorum
Mæstlini, & aliorum, quæ contra
æquationem anni Solaris in nouo Calēda-
rio præscriptam excogitari possunt. 81
Solutio generalis omnium argumentorum
Mæstlini, & aliorum, quæ aduersus
Nouilunia Epactarum noui Calendarij
afferri possunt. 274
Solutio duorum argumentorum Mæst-

lini, quorum altero probare conatur,
propter elisionem 3. dierum intercalariū
ex 400. quibusque annis pleraque Plenilunia
Paschalia noui Calendarij pertine-
re ad secundum mensē: altero verò,
multos terminos Paschales noui Calen-
darij ad vltimum mensē spectare. 279

T

Tabella monstrans, quando anomalia
æquinoctiorum in 8. præcipuis
partibus existat. 49
Tabella Cycli Epactarum perpetua in
Calendario Gregoriano, vna cum tabu-
la æquationis, qua arte constructa sit. 145
Tabellæ Cycli Epactarum perpetuæ,
quæ in Calendario Gregoriano proposita
sunt, vsus. 149
Tabellæ duæ ad inueniendam Epactam
cuiusq; anni ab anno correctionis vsque
ad annum 1900. 343
Tabula complectens omnem varietatem
æquinoctiorum, & inæqualitatis an-
norum, in vna integra periodo anomaliæ
æquinoctiorum. 50
Tabula Epactarum expansa quo pacto
construatur. 130
Tabula Epactarum expansa. 134
Tabula æquationis Epactarum tabulæ
expansæ quo pacto construatur. 139
Tabula æquationis Epactarum tabulæ
expansæ. 134
Tabula æquationis Epactarum qua ra-
tione instauranda sit, si fortè alia anni ma-
gnitudo inueniatur. 151
Tabula æquationis Epactarum qua ra-
tione instauranda sit, si fortè Luna non
in annis $312\frac{1}{2}$. sed vel in paucioribus, plu-
ribusue anticipare vnum diem comperia-
tur. 152
Tabula quælibet ex 30. tabulis Lunationū
cur semper incipiat à * . vel j . ibid.
Tabula omnium Lunationum totius
anni secundum aureos numeros veteris
Calendarij. 251
Tabula Nouiluniorum totius anni per-
petua, secundum Epactas Gregoriani
Calendarij. 253
Tabula

INDEX ALPHABETICVS.

Tabula plurimum annorum ostendens,
plurima Nouilunia Epactarum, si promo-
ta essent per vnum diem sursum in Ca-
lendario, anteuertere coniunctiones ve-
ras. 259
Tabula ad aureum numerum inuenien-
dum quouis anno proposito. 332
Tabula ad Cyclum Solarem inuenien-
dum. 347
Tabula ad literam Dominicalem inue-
niendam, ex Cyclo Solari. 353
Tabula ad literam Dominicalem inue-
niendam, sine Cyclo Solari. 365
Tabula festorum mobilium. 386
Tabula festorum mobilium quo pacto
dispositioni eorundem festorum in manu
respondeat. 385
Tabula ad Indictionem cuiuslibet anni
inueniendam. 393
Tabulæ Prutenicæ, quæ hodie ab om-
nibus vsurpantur, cur incertè iudicari pos-
sint. 29
Tabulæ Astronomicæ etiam si extarent
absolutissimè, frustra tamen veri motus
adsciscerentur ab Ecclesia, ob Meridiano
rum varietatem. 31
Tabulæ æquationis Epactarum conden-
dæ totum laborem consistere in primo spa-
tio 10000. annorum. 147
Tabulæ Epactarum expansæ, & tabulæ
æquationis Epactarum vsus. 148
Tabulæ 30. omnium Lunationum totius
anni, respondentes 30. Cyclis decennouen-
nalibus tabulæ expansæ. 206
Tabulæ Nouiluniorum totius anni per-
petuæ explicatio. 252
Tabulæ Epactarum ad Nouilunia, Ple-
niluniaque media calculanda. 270
Tabulæ æquationis literarum Domini-
calium perpetuæ constructio. 303
Tabulæ ad aureum numerum cuiusque
anni inueniendum constructio. 330
Tabulæ ad Cyclum Solarem cuiusvis
anni inueniendum constructio. 346
Tabulæ ad literam Dominicalem ex
Cyclo Solari inueniendâ constructio. 352
Tabulæ ad literam Dominicalem si-
ne Cyclo Solari inueniendam constru-
ctio. 364

Tabulæ ad Indictionem cuiusvis anni
inueniendam constructio. 394
Tabulam æquationis Epactarum conti-
neri Cyclo 30000. annorum. 147
Tabularum astronomicarum inconstan-
tia vnde proueniat. 30
Tabularum Astronomicarum inconstan-
tiam non obesse perfectioni, ac per-
petuitati Calendarij Gregoriani. 67
Tabularum 30. omnes Lunationes 30.
Cyclorum decennouennalium tabulæ ex-
pansæ complectentium explicatio. 205
Tabulas Astronomicas nullas ad hanc
vsque diem extractas esse, quæ veros mo-
tus sine errore exhibeant ad multos an-
nos. 29
Tabulas Prutenicas ad Calendarium
restituendum esse adhibitas. 67
Tabulas mediæ motus Lunæ vtilis esse
ad examinandum Cyclum quemcunque
propositum. 256
Tabulas Astronomicas magni facien-
das esse, etiam si longo tempore durare
nequeant. 30
Tabulis Alphonis in motu Solis, ac
Lunæ, nonnullos Astronomos magis si-
dere, quàm Prutenicis. ibid.
Termini Paschales auctoritate Conci-
lij Nicæni constituti, qui sint. 16
Theophilum Alexandrinum, & S. Cy-
rillum appellare Lunam xiiii. ex Cyclo
eam, quæ ex tabulis Astronomicis est xvj.
à coniunctione. 265
Tropicus annus Solaris quando fit ma-
ximus, quando minimus, & quando me-
dio modo se habeat, ex Copernici ob-
seruationibus. 50

V

Variæ sententiæ de æquinoctij restitu-
tione. 19
Varietatem tabularum Astronomicarum
nō obesse perfectioni, & perpetuitati
Calendarij Gregoriani. 67
Veteres cur suspicati sint, annum esse
inæqualem. 37
Victoris Papæ de celebratione Paschæ
decretum. 8
Zodiaci

INDEX ALPHABETICVS.

Z

Zodiaci gradus, in quo Sol proposito quouis die existat, quo pacto reperiat. 395
 Zodiaci locus, in quo Luna quouis die proposito existat, qua ratione ferè exploratus. 396.& 397

Zodiaci locus, in quo Luna quolibet dato die existat, & tempus, quo noctu luceat, quare non exquisitè memoriter possit reperiri. 398
 Zodiaci signa quibus mensibus tribuantur, singula singulis. 394
 Zodiaci signum quodlibet quo die Sol ingrediatur. 395

INDICIS ALPHABETICI FINIS.



ERRATORVM CORRECTIO

Pag.	Lin.	Errata.	Correctio.
18	40	sequeretur	sequeretur
23	31	Paichæ celebrant	Paichæ celebrant
27	2	Hor 6.	Hor 1.
41	32	cum ea æquinoctium	cum ea æquinoctium
45	35	16.24.	16.20.24.
67	17	si ea ad	si ea ad
70	30	& in tertiam	& in quartam
71	19	ad 21. Martij ad	ad 21. Martij ad
75	7	tandem 21.	dum 21.
82	20	ut in eo Calendario	ut in eo Calendario
106	34	addenda sint 13.	addenda sint 12.
153	19	numerus	numus
255	1	Conciliorumque Pontificum	Conciliorum, summorumque Pontificum
280	8	definere autem Paichale	definere autem esse Paichale
318	3	congruent	congruent
331	20	numerus	numerosum
335	6	ea. propositus	cui uoci propositus
345	13	anno 600.	annus 600
358	9	ante omnes	ante annos omnes
371	2	Præcipue	Præcipua
397	12	monetur ab	monetur vno die ab

Præter hæc

Pagina 91. In Martio proximè sub aureo numero xij. è regione diei 23. deest aureus numerus 1.

Pagina 93. In Augusto deest dies 31. quo apposito, scribendi sunt numeri Calendarum, vt in Ianuario, vel Decembri.

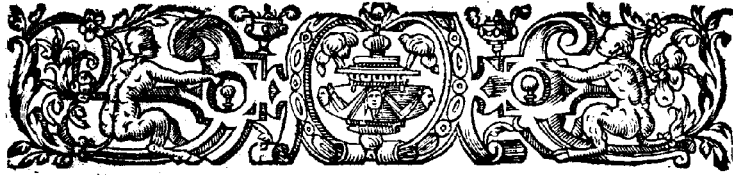
Pagina 195. Epacta 25. è regione xxvj. deleatur, & scribatur è regione xxv. Post paginam 241. vsque ad paginam 248. corrigendi sunt paginarum numeri.

Pagina 277. è regione anni 1571. primæ tabellæ sub D. H. M. lege 9.4.6.

Pagina 282. Vltimis quinque lineis tabellæ dele (Apr.) & scribe (Mar.)

Alia errata leuiora facile prudens lector corriget.





APOLOGIAE CALENDARI NOVI

ADVERSUS MICHAELEM MAESTLINVM
Mathematicum Tubingensem

LIBER PRIMVS.



P R A E F A T I O.



QUOD summis votis Concilia Oecumenica, quod omnes Mathematici, & boni omnes semper exoptauerunt, ut Calendarium Romanum ab erroribus, in quos ob inaequales Solis, ac Luna cursus diuturnitate temporis erat prolapsum, reuocaretur, hoc superioribus annis à Gregorio XIII. Pont. Max. consultis per literas totius orbis Christiani Principibus, adhibitisq; peritissimis Mathematicis, Deo adiuuante, perfectum atque absolutum est. Quae res cum à Rodolpho II. Romanorum Imperatore semper Augusto, à Regibus, Principibusque Christianis, à Rebus pub. & à praecipuis Academijs, mirifica, & penè incredibile voluntatum, studiorumque consensu probata esset, atque laudata; deinde legibus, ut ab omnibus sanctè obseruaretur, confirmata est. Vnus hisce diebus prodijt Michael Maestlinus nescio quis Gœppingensis, in Acade-

A mia

nia Tubingensi Mathematicus, qui arrogantia plus quam haeretica tumens non solum factum hoc Pontificis omni memoria dignum, perinde ac cetera omnium Pontificum praecepta, ac leges, pro nihilo habet, atque contemnit, (quod omnium semper haeticorum fuit proprium) verum etiam edito longo satis ac verboso examine, Calendarij emendationem funditus euertere conatur, idque tam praecipiti proiectaque audacia, ut quasi alter Ismael, cuius manus contra omnes, in Pontificem ipsum Christi Vicarium, in Mathematicos omnes, in consensionem omnium fidelium ludibundus incurrat. Ediderat quidem prius, ut asserit, aliud examen Germanica lingua conscriptum, quod in manus meas nondum peruenit; sed quia id vidit tantas non habuisse vires, ut Calendarium è medio, quod optabat, tolleretur, quippe quod non solum Catholici omnes, sed plerique etiam haeretici eius praestantia, ac veritate alleci receperint, addidit hoc alterum, quo sane putat se victoriam de Calendario reportasse, atque silentium imposuisse omnibus, qui id adhuc approbarunt, & ut reciperetur ab omnibus, suo hortatu, & consilio apud Principes, ac Magistratus auctores extiterunt. Ut autem omnes videant, quam arroganter, atque insolenter in posteriori hoc examine iste centumgeminus Briareus non solum nouo Calendario, caloque bellum indicat, verum etiam omnes, quot quot ubique gentium sunt, Mathematicos ad pugnam prouocet, non abs re fore iudicauit, si inflata eius inscriptio ad verbum hic inseratur, quae ita se habet.

*Insolens inscrip-
tio examinis
Mathematici.*

**ALTERVM EXAMEN NOVI PONTIFICIA-
lis Gregoriani Calendarij, quo ex ipsis fontibus de-
monstratur, quod nouum Calendarium omnibus
suis partibus, quibus quam rectissimè refor-
matum vel est, vel esse putatur, multis
modis mendosum, & in ipsis fun-
damentis vitiosum sit.**

QUO AVCTOR vniuersos Mathematicos, qui vel primum confecerunt nouum illud Calendarium, vel defendere haecenus, audacter prouocat, ut nisi impostores, & publicae pacis in S. Romano Imperio turbatores haberi velint, ad hoc examen respondeant. Aut si respondere nequeant, ut se nimis temerario applausu, & praecoci consilio hoc Calendarium collaudasse, atque passim ad recipiendum persuasisse, ingenue, pro communis Patriae salute, agnoscant.

HAEC

HÆC est gloriose illius militis verborum iactatio, qua sibi omnino persuasit, neminem ad eius examen respondere ausurum esse. Cui ego quidem examini vel propter obscuritatem aduersarij, vel propter apertas calumnias, atque ineptias, neminem arbitror, (coniecturam enim facio ex me) adhuc respondere voluisse. Neminem enim tam stultum, tam fatuum, tam caecum fore existimabant, apud quem aduersus Pontificis Max. Imperatoris Rom. & Christianorum Regum auctoritatem, Catholiciq; orbis consensionem minus hominis loquacitas valeret. At cuius hominis? nempe eius, qui ex Germania angulo Gappinga, ex insula latebris emerit, ignotus omnibus, famam, celebritatemque nominis ex Romani Calendarij euerfione, velut ille olim ex Diana Ephesiae ruina, quæreretur. Ac me quidem, cum sepius à grauissimis viris ad respondendum incitaret, hæc ipsa cogitatio fecit vel ad suscipiendum opus, vel ad exequendum, tardiorum. Ad extremum, cum ex amicorum literis cognouissem, detrectatione tam ignobilis certaminis, tanquam concessione victoriae, istum insolentissimè debacchari, & quorundam nimis credulorum animos paulatim iam labare cepisse, statui hoc qualecunque certamen non defugere. Ego igitur, qui vnus ex ijs fui, quibus veteris Calendarij corrigendi negotium datum est, quantuluscumque sum, velut alter David, diuina magis ope, quam meis viribus fretus, cum isto Golia, pro Ecclesiae dignitate congreddiar. Quis est enim iste Philistaeus incircumcisus, qui exprobrauit aciem Dei viuientis? Itaque hac Apologia, quantum in me erit, efficiam, (quando cum alijs me prouocat) ut omnes intelligant, nos impostores non esse, aut pacis perturbatores, sed prudenti consilio, ac necessario, errores è Calendario sustulisse, ipsum vero neque, in quo correctio Calendarij consistat, intellexisse, neque illud restitutum iam, atque emendatum rectè oppugnasse, sed multa prauo animo & iniquo, in eo ad alienum sensum torfisse, ut facilius orbi terrarum imponeret, rudesque imperitos in Calendarium nouum, tanquam innumeris vitijs, atq; erroribus refertum, simulque in Pontificem Max. eius auctorem concitaret. Silentio autem praeteribo impias huius ecclesiae turbatis voces aduersus potestatem Pontificis Romani; cum omnium haeticorum tam veterum, quam recentiorum proprium semper fuerit, ab obedientia capitis Ecclesiae (quod esse Pontificem Romanum, innumerabiles ferme Doctores ex Concilijs, & Patribus luce clarius demonstrarunt) se subducere. Tantum istius omnium gentium correctoris examen pro virili examinabo, ut cuiusmodi tandem sit, perspicere queat. Ceterum oro, quosque eos, qui hoc volumen lecturi sunt, ne si quando isti, uti prouocauit, respondero, modestia, meique me oblatum putent: sed meminerint tantam haeticis hominis audaciam Pontificis maiestati insolentissime insultantem leniter, clementerque accipiendam non fuisse. Nam ut errantis inscitia docenda est, ita furentis audacia frangenda. Id adeo D. Hieronymum

*Car non citus
ad examen Ma-
thematici responsum
est.*

A 2 ronymum

antiquioribus, & doctioribus Hebræis, qui semper Pascha secundum cyclum Lunarem in Luna XIII. cadente in æquinoctium, vel ipsum proxime sequente celebrandum esse tradiderunt. Cuius rei testis locupletissimus est Iosephus Iudæus libro III. Antiquitatum Iudaicarum Cap. XIII. sic scribens. *Mense verò Xanthico, qui apud nos Nisan appellatur, & est anni principium, quartadecima Luna, Sole opposito in Ariete, quo mense liberati sumus a seruitute Aegyptiorum, sacrificium, quod tunc egredientes ex Aegypto fecerunt, immolare nos annis singulis, (quod Pascha dicitur) celebrare, præcepit. Et utique celebramus illud per Tribus nostras, nihil immolatorum in crastinum reseruantes.* Quibus verbis aperte docet, quartadecimam Lunam primi mensis, qua Iudæi Pascha celebrabant, esse eam, quæ vel in æquinoctij diem cadit, vel quæ proxime æquinoctium sequitur, nimirum cum Sol est vel in principio Arietis, vel in aliquo Arietis gradu.

ITEM sensisse Philonem Iudæorum doctissimum, & alios Iudæos antiquiores, clarissimis verbis docet Anatolius Laodiceæ vrbis Syriæ episcopus, qui circa annum Domini 280. annis ferme 45. ante Concilium Nicænum floruit, qui postquam docuerat, (vt auctor est Eusebius lib. VII. Historiæ Ecclesiasticæ Cap. XXIX.) annum, quod ad Paschæ celebrationem attinet, ab æquinoctio verno esse inchoandum, hæc subiungit. *Et ideo non parum delinquere dicimus eos, qui ante initium hoc noui anni (id est, ante vernum æquinoctium) Pascha putant esse celebrandum. Sed nec à nobis primum exordium sumit hæc ratio, sed ab antiquis Iudæis fuisse comprobata demonstratur, & ante aduentum CHRISTI obseruata; sicut euidenter docet Philo, & Iosephus, sed & horum antiquiores Agathobulus, & ab eo eruditus Aristobulus ex Pancade, qui vnus ex illis lxx. senioribus fuit, qui missi fuerant à Pontificibus ad Ptolemaum regem Aegypti, Hebræorum libros interpretari in Græcum sermonem: quibus multa ex traditionibus Moysi proponenti Regi, percunctantibus, responderunt. Ipsi ergo cum questionibus Exodi exponerent, dixerunt, Pascha non prius esse immolandum, quam æquinoctium vernale transiret. Aristobulus vero etiam hoc addidit, In die Paschæ non solum obseruandum esse, vt Sol æquinoctium vernale transcendat, verum & Luna. Cum enim duo sint æquinoctia, Veris scilicet, & Autumni, aquis spatijs dirempta, & quartadecima mensis primi sit statuta solennitas post vesperam, quando Luna Soli opposita deprehenditur è regione, sicut etiam oculis probare licet: inuenitur utique vernalis æquinoctij partem Sol obtinens, Luna verò è contrario Autumnalis. Legi in eorum libris, & alijs multa de his validissimis assertionibus exposita, quæ euidenter ostendunt, Paschæ solennitatem omni genere post æquinoctium celebrandam.* Hæc Eusebius de Anatolio refert. Ex quibus liquet, vetustiores Hebræos, ac peritiores sumpsisse ex traditione Moysei eam Lunam XIII. primi mensis, quæ vel in æquinoctium incidit, vel ipsum proxime sequitur: ita vt Luna XIII. æquinoctium antecedens reiecta semper fuerit, vt inutilis, & quæ ad vltimum potius mensis anni, quam ad primum spectaret. Atque hæc in facta,

sacra, & diuina Scriptura, & à doctioribus Hebræis de Pascha Mosaicò sancita sunt.

IAM verò tempore gratiæ post legem Mosaicam, Ecclesia Catholica, etsi ceremonialibus illis præceptis obstricta non erat, propterea quod legalia omnia per mortem, & resurrectionem IESV CHRISTI cessauerunt, atque vim suam amiserunt, vt inter sacros Doctores conuenit: voluit tamen Pascha Christianum cuius Pascha Hebræorum figura fuit atque vmbra, vagum quoque esse ac mobile, non autem statum ac fixum; in eoque celebrando eadem, quæ Hebræi, obseruare, hoc est, æquinoctium vernum, & Lunam XIII. primi mensis, propter sacramentum, & recondita mysteria, quæ in eiusmodi celebratione Paschæ resurrectionis Dominicæ includuntur, vt copiose à S. Augustino libro II. ad Inquisitiones Ianuarij Cap. I. & II. scriptum est. Quare non audiendi sunt, qui existimant, ecclesiam debere solennitatem Paschæ celebrare statò semper die, instar aliarum celebratarum, quæ fixæ nuncupantur, nulla habita consideratione Lunæ primi mensis, hac potissimum inducti ratione, vt Ecclesia se à difficultatibus, & controuersijs, quæ in Nouilunij Paschalibus oriri solent inter scriptores, liberet omnino, atque expediat: Non sunt, inquam, audiendi, (quamuis Ecclesia id suo iure vtens libere facere posset, & nemo eam ob id posset reprehendere, cum illud Paschæ præceptum sit Ceremoniale, quod iam cessauit, vt dictum est) quoniam nunquam eo ritu celebrandi Pascha Ecclesia Catholica vsa est, sed semper in eo celebrando motum Lunæ, ac Solis obseruauit, sancitumque ita fuit ab antiquissimis, sanctissimisque Pontificibus Romanis, necnon à Concilio primo Nicæno confirmatum, & alijs quamplurimis, vt mox dicemus. Quamobrem consuetudo hæc tam vetusta nullo modo sine graui aliqua causa infringenda videtur.

CÆTERVM in hoc Ecclesia à Iudæorum more discessit, quod Pascha non in ipsa quartadecima Luna primi mensis, vt Hebræi, sed in Dominica, quæ quartadecimam Lunam primi mensis proxime consequitur, celebrari iussit, propterea quod prima Dominica post Iudæorum Pascha Dominus à mortuis resurrexit. Quocirca quemadmodum Iudæi Pascha celebrabant in decimaquarta Luna propter immolationem agni, qui mortem CHRISTI præfigurabat, ita nos in Pascha, resurrectionis CHRISTI memoriam, quæ Dominico die facta est, celebramus. Veruntamen quoties dies XIII. Lunæ primi mensis in diem Dominicum cadit, solennitatem Paschæ transferri præcipit in sequentem diem Dominicum, in quem nimirum Luna XXI. primi mensis incidit. Cuius rei duæ potissimum causæ à Patribus, & scriptoribus afferuntur. Primum, ne in Luna XIII. ieiunium quadragesimale soluatur, aut (si tunc non soluatur, sed in XIII. Luna, vt Patres antiqui volebant) ne die Dominico ieiunare cogamur cum hæreticis Manichæis, & sequenti die Lunæ festa Paschalia incipiant. Non licuisse autem ante Lunam XIII. primi mensis soluere ieiunium, liqui-

Cur ecclesia man-
nerit Pascha mo-
bile esse, quam à
sancit.

Dominica pri-
ma post Lunam
XIII. primi men-
sis Pascha Chris-
tiani celebran-
dam esse, ita vt
Luna XIII. in
Dominicam ca-
dente, transfer-
tur in Dominicam
sequentem.

ronymum, aliosque sanctos patres factitasse cernimus, qui Hæreticorum impudentiam acri, vehementique oratione retuderunt. Ne videlicet Catholicorum lenitas insolentiam aleret, augetetque Hæreticorum, si homines arrogantissimi modestiam metum interpretarentur. Quo circa nemo erit tam inuisus rerum existimator, qui non idem in eadem causa mihi quoque licere arbitretur: præsertim cum nouus iste Goliath vinci, sternique non possit, nisi porrecta, attritaque audacissimi hominis frons subinde feriat. Verum faciemus id modice, vt ipse quoque intelligat, nos non tam cruorem, quam ruborem elicere voluisse. Vt autem responsam hoc meum neque instructuosum sit legentibus, & ab omnibus facilius percipiatur, explicanda in eo erunt, quæ ad negotium correctionis Calendarij opportuna visa fuerint, atque inter cætera, cur emendari oportuerit, & in quo eius restitutio consistat. Ita enim fiet, opinor, vt non solum calumnijs Mæstlini satisfiat quam cumulatisime, verum etiam, vt omnibus alijs, qui nouum hoc Calendarium improbare nonnunquam solent, (non aliam ob causam arbitror, quam quod rationes correctionis non plane illis sint perspecta, ac cognita) silentium imponatur: cæteri autem, qui iamdiu noui Calendarij rationem diligentius cognoscere expertunt, habeant aliquando, vnde vberiore eam cognitionem petant. Sunt quidem omnia fundamenta restituti Calendarij copiosissime explicata in libro nouæ rationis restituendi Calendarij Romani: sed quia liber ille tum ob intempestiuam mortem Gregorij XIII. felicis recordationis, tum ob alia impedimenta, quæ varia extiterunt, nondum in lucem prodijt, visum est, quam maxima fieri potest breuitate, exponere in hoc responsio ea, sine quibus satisfactio-ri cauillationibus Mæstlini plene non potest. Totam vero Apologiam in duos libros tribuemus. In primo omnia, quæ ad Aequinoctium spectant, explicabuntur. Secundus cyclum Epactarum, atque litterarum Dominicalium continebit, Epactasque recte in Calendario dispositas esse ad Pascha debito tempore celebrandum, clarissime demonstrabit. His tertius liber accedet complectens regulas breuissimas, quibus computus ecclesiasticus per articulos digitorum traditur.

Distributio huius operis in tres libros.



QVID

QVID IN SACRIS LITERIS DE PASCHAE celebratione præcipiatur, & quid de eadem à SS. Patribus, & Concilijs sancitum sit.

CAP. PRIMVM.



INCIPIO igitur, vt à certis confessisque ordiamur, in Exodo cap. xij. Phase, siue Pascha Hebræis præcipitur his verbis: *Dixit quoque Dominus ad Moysen, & Aaron in terra Aegypti; Mensis iste vobis principium mensium, primus erit in mensibus anni. Loquimini ad vniuersum cœtum filiorum Israel, & dicitis eis, Decima die mensis huius tollat vnusquisque agnum per familias & domos suas. & paulo infra. & separabitis eum usque ad quartadecimam diem mensis huius, & cum vniuersa multitudo filiorum Israel ad vesperam. & post pauca. Est enim Phase (id est, transitus) Domini. & infra. Habebitis autem hanc diem in monumentum, & celebrabitis eam solennem Domino in generationibus vestris cultu sempiterno. Et paulo post. Primo mense, quartadecima die mensis ad vesperam comedetis azyrna usque ad diem vigesimam primam eiusdem mensis. Deinde Leuitici cap. xxiii. Ha sunt ergo festiua Domini sancta, quas celebrare debetis temporibus suis. Mense primo, quartadecima die mensis ad vesperam Phase Domini est, & quinta decima die mensis huius solennitas azymorum Domini est. Item Numerorum cap. ix. Locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai anno secundo, postquam egressi sunt de terra Aegypti, mense primo, dicens: Faciant filij Israel Phase in tempore suo, quartadecima die mensis huius ad vesperam, iuxta omnes ceremonias & iustificationes eius. Et aliquanto post. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens. Loquere filijs Israel: Homo qui fuerit immundus super anima, siue in via proculin gente vestra, faciat Phase Domino in mense secundo, quartadecima die mensis ad vesperam. Numerorum quoque Cap. xxviii. habentur hæc verba, Mense autem primo, quartadecima die mensis, Phase Domini erit, & quinta decima die solennitas. Ex hisce omnibus locis manifestum est, præceptum à Deo fuisse Hebræis, vt Phase, siue Pascha celebrarent die quartadecima primi mensis ad vesperam.*

Præceptum de Pascha celebratione, ex scriptura sacra.

IS autem mensis Lunaris (mensibus enim Lunaribus Hebræi vtebantur) primus est, cuius dies xlii. Luna (numerato etiam ipso die Nouilunij, siue Neomeniæ) cadit vel in diem æquinoctij verni, vel post æquinoctium primo occurrit. Colligitur hoc non obscure ex anti-

Quando videt Pascha celebrant ex præcepto diuino.

Mense primo qui.

liquidò constat ex Eusebio lib. v. Ecclesiasticæ hist. Cap. XXI. ubi sic ait. *In provincijs Asia quæstio non minima exorta est, velut ex antiqua eorum obseruatione descendens, quod quartadecima Luna putarunt omnimodo Pascha celebrandum, quando videlicet Iudæis præcipitur agnus immolari, veluti necessario confirmantes, quacunque die septimana quartadecima Luna venisset, solus debere ieiunium, cum talis consuetudo in nullo prorsus alijs vnquam obseruata fuisset ecclesijs. Idem docet B. Ambrosius in Epistola ad Episcopos per Æmiliam constitutos, his verbis. Vnde si inciderit, sicut firmum est proxime, quartadecima Luna mensis primi die Dominica, quia neque Dominica ieiunare debemus, neque tertiadecima Luna, die Sabbati incidente, ieiunium soluere, (quod maxime die Passionis est exhibendum) in alteram hebdomadam celebritas Pascha est differenda. Venerabilis etiam Beda libro de Temporum ratione Cap. LVII. de eadem re ita scribit. Conuenit itaque diligenter aduertere, ut quoties XIIII. Luna in Dominicum incurrit diem, in sequentem septimanam Paschalem diem potius differamus, duplici hoc modo. Primum quidem, ne XIIII. Luna inuenta in Sabbati die soluamus ieiunium, quod consequens non est, quod nec ipsa lex præcipit. Deinde ne Dominica die Luna XIIII. constituta ieiunare cogamur, indecentem rem, illicitamq. facientes. Hoc enim Manichæorum scilicet consuetudo possedit, &c. Deinde ne vnquam cum Iudæis Pascha celebremus, aut cum Quartadecimanis hæreticis congruamus, qui legem Mosaicam cum Euangelio obseruandam esse docebant.*

PASCHA autem celebrandum esse Dominica, eaque prima post Lunam XIIII. primi mensis, hoc est, post Pascha Iudæorum, multis SS. Patrum auctoritatibus & Concilij, decretisque confirmari potest. Primum quidem celebrandum id non esse Luna XIIII. cum Iudæis, sed Dominica die, statuit S. Pius Papa, & martyr, decimus à B. Petro circa annum Domini CL. in Epistola decretali, his verbis, ut habetur De Consecr. Distinct. 3. Cap. Nostre. *Nostre vos volumus, quod Pascha Domini die Dominico annus temporibus sit celebrandum. & paulo post. Vnde & nos Apostolica auctoritate instituumus, omnes idem obseruare debere, quia & nos idem seruamus: Nec debetis à capite quoquomodo discedere.*

ET S. Victor Papa item & martyr, quartusdecimus à B. Petro, circa annum Domini CXC. in Epistola ad Theophilum Cæsariensem episcopum, quæ habetur Distinct. III. De Consecr. Cap. Celebritatem, decernit Pascha celebrari debere non qualibet die Dominica, sed ea, quæ Lunam XIIII. primi mensis sequitur, ita scribens. *Celebritatem Sancti Pascha die Dominica agi debere, & prædecessores nostri iam statuerunt, & nos illud eadem die solenniter celebrare mandamus: quia non decet, ut membra à capite discrepent, aut aliter gerant. A quartadecima verò Luna primi mensis vsque ad vigesimamprimam eiusdem mensis eadem celebretur festiuitas.*

AD hæc idem à varijs Concilij confirmatum est, atque sancitum. Nam

Nam in Concilio primo post Apostolos, quod S. Victoris Summi Pontificis, cuius proxime mentionem fecimus, hortatu in Cæsarea Palæstina à compluribus Episcopis celebratum est, cui præfuerunt Theophilus eiusdem vrbs Episcopus, Narcissus Episcopus Hierosolymorum, & Cassius Ecclesiæ Tyri Episcopus, ita decretum esse, legimus apud Eusebium libro v. Ecclesiast. Historia, Cap. XXI. *Conuentus Episcoporum, & Concilia per singulas quasque provincias conuocantur, prorogatisq. ad se inuicem epistolis de singulis quibusq. locis, vnum omnes Ecclesiasticum dogma confirmant. Ne liceat aliquando, nisi in die Dominica, in qua Dominus surrexit à mortuis, Dominicum Pascha celebrare mysterium, & in hac sola solucendum esse Paschale ieiunium. De hoc decreto idem Theophilus in epistola Synodali, vbi explicat clarius, Pascha esse die Dominica post Lunam XIIII. celebrandum, ita scribit. Constitutum est in illa Synodo, ut ab XI. Calend. Aprilis vsque ad XI. Calend. Maij Pascha deberet obseruari, & nec antea, nec postea cuiusque limites transgrediendi sit facultas. Similiter & de Luna præceptum diuinum teneatur: Mandatum per Moysen sit vobis obseruatum, à decima quarta Luna vsque ad vigesimamprimam. Has ergo septem Lunas in Pascha similiter tenendo constat fuisse consecratas. Quando ergo sit inter illum limitem, ab XI. Cal. Aprilis vsque ad XI. Calend. Maij dies Dominicus, & Luna ex illis septem sanctificatis, conuenit nobis Pascha, ut iustum est, obseruare in CHRISTO IESU domino nostro. Ex hac constitutione patet, eo tempore Pascha celebrari solitum à die 22. Martij, vsque ad 20. Aprilis; cui tamen tempori additi postea sunt quinque alij dies, primo mense id necessario exigente: ita ut Pascha celebrari possit vsque ad 25. Aprilis inclusivæ. Primus enim mensis non est ille, in quo Sol totum Arietem percurrit, ut videntur voluisse Patres in illa Synodo Cæsariensi, sed cuius Luna xiiii. cadit in aliquem dierum a 21. Martij inclusivæ, in quo æquinoctium fit, vsque ad 18. Aprilis inclusivæ. Ex quo sequitur, Pascha celebrari posse die 25. Aprilis, ut paulo post dicemus.*

DEINDE in celeberrima illa synodo Nicæna cccxviii. episcoporum, sanctitate, & innocentia vitæ insignium, præsentibus sedis Apostolicæ Legatis à S. Syluestro Papa eò missis, & Constantino Magno, cuius sumptibus est celebrata, solenni ritu decretum idem est, siue potius confirmatum, atque renouatum communi omnium consensu. De qua re in epistola ab eadem synodo ad Ecclesiam Alexandrinam, & ad fratres Ægyptum, Libyam, & Pentapolim incolentes missa, hæc extant verba, ut refert Socrates lib. 1. Historia Ecclesiastica, Cap. vj. atque Theodoretus lib. 1. Histo. Eccles. Cap. ix. *Quod autem ad omnium consensum de sacratissimo festo Paschatis celebrando attinet, scitote, quod vestris precibus controuersia de ea re suscepta prudenter, & commode sedata est: ita ut omnes fratres, qui Orientem incolunt, quiq. Iudæorum consuetudinem ante in eo festo obseruando imitari solebant, iam Romanos, nos, & omnes vos, qui eundem morem, quem nos, in illo recolendo à pri-*

Decretum Concilij Cæsariensis in Palæstina de celebratione Paschæ post Lunam XIIII. primi mensis.

Epistola Cæsariensis Nicæni de Paschæ celebratione.

nis temporibus tenuissis, sint consentientibus animis in eodem celebrando deinceps sedulo secuturi. Ipse quoque Imperator Constantinus Magnus elegantem epistolam de eodem argumento ad ecclesias scripsit, quæ quidem ab eisdem scriptoribus affertur locis citatis.

DENIQUE idem fuit postea stabilitum, & sub pœna anathematis præceptum in synodo Antiochena, & in Concilio Chalcedonenfi 630. episcoporum, quod sub Leone Magno celebratum est, & in plerisque alijs Concilijs.

ET SI autem verba illa Nicæni Concilij expressè non explicant, quo die sacrosanctum Pascha celebrandum sit, sed solum cum Iudæis non esse obseruandum, indicare videntur; non obscure tamen ex ijs intelligi potest, consuetudinem Romanæ Ecclesiæ, sanctionemque Pij, ac Victoris Romanorum Pontificum, quo Pascha die Dominico à Luna xiiij. ad xxi. vsque celebrandum præcipitur, confirmatam esse, atque renouatam: quippe cum aperte significetur, omnes Orientales, qui prius cum Iudæis Luna xiiij. Pascha celebrabant, consentientibus animis Romanorum morem, qui Dominico die post Lunam xiiij. idem perpetuo obseruauerunt, amplexatos esse. Atque hanc esse magni illius Concilij de Paschæ celebratione sententiam, immo in eodem canonem ea de re editum esse, innumerabiles pene rerum Ecclesiasticarum scriptores docuerunt, è quibus Venerabilis Beda cum pluribus locis, tum præsertim lib. iij. Ecclesiasticæ historiæ gentis Anglorum Cap. xxv. disertis verbis idem confirmat, cum in quadam de Pascha rectè celebrando disceptatione introducit Vvilsfridum quendam, qui iussus à Rege dicere, sic exortus est.

PASCHA quod facimus (loquitur autem de Pascha celebrando die Dominico post xiiij. Lunam, ut ex sequentibus liquet) vidimus Romæ, ubi beati Apostoli Petrus, & Paulus vixere, docuere, passi sunt, & sepulti, ab omnibus celebrari: hoc in Italia, hoc in Gallia, &c. Deinde paulo post. **At vero Petrus cum Romæ predicaret, memor quia Dominus prima Sabbati resurrexit à mortuis, ac mundo spem resurrectionis contulit, ita Pascha faciendum intellexit, ut secundum consuetudinem, ac præcepta legis, xiiij. Lunam primi mensis, æquè sicut Ioannes, orientem ad vespèram semper expectaret: & hac exorta, si Dominica dies (quæ tunc prima Sabbati vocabatur) erat mane ventura, in ipsa vespèra Pascha Dominicum celebrare inciperebat, quo modo & nos omnes hodie facere solemus: Sin autem Dominica non proximo mane post Lunam xiiij. Sed xvi. aut xvij. aut alia quolibet Luna vsque ad xxi. esset ventura, expectabat eam, & precedente Sabbato vespère sacrosanctam Pascha solemniter inchoabat; sicq; fiebat, ut Dominica Pascha dies non nisi à xv. Luna vsque ad xxi. seruetur. Neque hac Evangelica, & Apostolica traditio legem soluit, sed potius adimplet, in qua obseruandum Pascha à xiiij. Luna primi mensis ad vespèram, vsque ad xxi. Lunam eiusdem mensis ad vespèram præceptum est: In quam obseruantiam imitandam, omnes S. Ioannis successores in Asia post obitum eius, & omnis per orbem Ecclesia conuersa est: &**

hoc

hoc esse verum Pascha, hoc solum fidelibus celebrandum, Nicæno Concilio non statutum nouiter, sed confirmatum est, ut Ecclesiastica docet historia.

BEATVS quoque Ambrosius in epistola lxxxij. ad Episcopos per Æmiliam constitutos de eadem solennitate Paschali sic scribit. *Non mediocris esse sapientia diem celebritatis definire Paschalis, & scriptura diuina nos instruit, & eruditio maiorum, qui conuenientes ad synodum Nicenam, inter illa Fidei, ut vera, ita admiranda decreta, etiam super celebritate memorata, congregatis peritissimis calculandi, decem & novem annorum collegere rationem, & quasi quendam constituere circulum, ex quo exemplum in annos reliquos gigneretur. Hunc circulum in eadem impudè nuncupauerunt, sequentes illud, quod non debeamus vana quadam opinione super celebritate huiusmodi fluctuare, sed vera ratione compta, ita omnium concurrat affectio, ut una nocte ubique sacrificium pro resurrectione Domini deferatur.* Infra autem clarius exponens, quæ in Nicæna Synodo decreta sunt, ita scribit. *Duo autem sunt obseruanda in solennitate Paschæ, quatuordecima Luna, & primus mensis, qui dicitur nouorum.* Et aliquanto post, cum docuisset, Dominico die Pascha esse celebrandum, ita rursus ait. *Incipit autem mensis non secundum vulgarem usum, sed secundum consuetudinem peritorum, ab æquinoctio, qui dies est xij. Calendas Aprilis, &c.*

IN hac epistola duo præcipue declarat S. Ambrosius, Primum, Pascha ex decreto Concilij Nicæni celebrandum esse Dominica die post xiiij. Lunam primi mensis, qui ab æquinoctio incipit. Quibus verbis explicat, primum mensis esse eum, cuius Luna xiiij. in æquinoctium incidit, id est, in diem 21. Martij, vel proxime sequitur. Cum enim dicit primum mensis ab æquinoctio incipere, & non ante, non vult Nouilunium primi mensis ab æquinoctio sumi debere, sed Lunam xiiij. Alias nunquam Pascha celebrari potuisset ante diem 4. Aprilis; quippe cum hac ratione Luna xiiij. Paschalis omnium prima in diem 3. Aprilis incideret: cum tamen aperte in eadem epistola doceat suo tempore ex Concilij Nicæni sententia, Pascha mense Martio esse celebratum. Voluisse autem eum assumi Dominicum diem post xiiij. Lunam, perspicuum est. Nam in eadem epistola asserit, Pascha in sequentem hebdomadam differendum esse, quando Dominica dies in Lunam xiiij. incidit, ut supra ex eadem hac Ambrosij epistola tradidimus. Secundo loco idem docet, Patres Nicæni Concilij decreuisse, Lunam xiiij. primi mensis inquirendam esse per cyclum aurei numeri decennouennalem, quippe qui eius dispositionem in Calendario peritissimis in calculandi arte, nimirum Eusebio Episcopo Cæsariensi, & Alexandrinis Egyptijs commiserint.

QVOD idem planius Beda profitetur libro de Temporum ratione Cap. xliij. ubi in hunc modum scribit. *Decennouennalis circuli ordinem primus Eusebius Cæsarea Palestina Episcopus, ob quartas decimas Lunas festi Paschalis, ipsumq; diem Pascha inueniendum composuit, eo quod Lu-*

Sententia S. Ambrosij de celebratione Paschæ ex decreto Concilij Nicæni.

Confirmatur decretum Concilij Nicæni & Paschæ celebratione à concilio Antiochæno, Chalcedonenfi, & alijs.

Concilium Nicænum confirmasse potius, quam iussisse, Pascha celebrandum esse die Dominico post Lunam xiiij.

Sententia Bedæ, Concilium Nicænum renouasse ecclesiasticum decretum de Paschæ celebratione post Lunam xiiij. primi mensis Dominico die.

Eusebio Cæsariensi, & Alexandrinis curam Nicæno Concilio datum esse cycli aurei numerum.

na cuiuslibet ætatis post tantum temporis ad eundem redeat anni solaris diem: nõ quod Aegyptus, vel cætera per Orientem CHRISTI Ecclesia verum eatenus Luna cursum, vel diem nescierit rite inuenire Paschalem, sed quia ea, que ipsis temporibus annuatim cum labore inuestigata, & per orbem mandata sæpius in questionem venire solebant, facilius præfixa semel regula circulari, semper obseruari, & sine scrupulo ambigendi poterant edisci. Huc accedit, quod idem Beda libro De Ratione computi, Cap. xvi. docet, Cycli decennouenalis ordinem, primũ Eusebium Cæsareę Palæstine Episcopum composuisse. Idemque repetit lib. v. Historię Ecclesiast. gentis Anglorum Cap. xxi. ex Epistola Ceolfri di Abbatis ad Regem Naitanum, vbi hæc verba habentur. *Iraque per æquinoctialem solis exortum, post completam diem primi mensis quartadecimam, que cuncta ex lege obseruanda accepimus, expectamus adhuc, monente Euangelio, in ipsa hebdomada tertia tempus diei Dominica, & sic demum votiuua Paschæ nostri festa celebramus, vt indicemus, nos non cum antiquis excussam Aegyptia seruitutis iugum venerari, sed redemptionem totius mundi, que in antiqui Dei populi liberatione præfigurata, in CHRISTI autem resurrectione completa est, deuota fide, ac dilectione colere, vt de resurrectionis etiam nostre, quam eadem die Dominica futuram credimus, spe nos certissima gaudere signemus. Hic autem, quem vobis sequendum monstramus, computus Paschæ decennouennali circulo continetur, qui dudum quidem, hoc est, ipsis Apostolorum temporibus iam seruari in Ecclesia cæpit, maxime Romæ, & Aegypti, vt supra diximus, sed per industriam Eusebij, qui à B. martyre Pamphilo cognomen habet, distinctius in ordinem compositus est, vt quod eatenus per Alexandriæ Pontificem singulis annis per omnes Ecclesias mandari consueuerat, iam deinde congesta in ordinem serie Luna quartadecima, facillime posset ab omnibus sciri. Ex his omnibus testimonijs liquido constat, Paschæ ex Ecclesiæ præcepto non aliã die celebrandum esse, quàm Dominica prima post Lunam xiiii. primi mensis.*

IAM verò hoc non esse nouum aliquod Pontificum, Conciliorumque decretum, sed ab exordio nascentis Ecclesię morem hunc perpetuo vigiuisse Romæ, & apud plerisque alias Ecclesias, vt non cum Iudæis Luna xiiii. sed die Dominico Paschæ celebraretur, atque adeo ab Apostolis ita traditum esse, satis perspicue ex nonnullis auctoritatibus, quas adduximus, colligi posse videtur; quippe cum in epistola Nicæni Concilij disertis verbis contineatur, morem illum celebrandi Paschæ Romanos, Alexandrinos, atque Aegyptios a primis temporibus tenuisse. Clarius id ex locis Bedæ intelligitur, cum dicat, B. Petrum, cum Romæ prædicaret, Paschæ ita esse faciendum intellexisse; esseque hanc consuetudinem, Euangelicam & Apostolicam traditionem: nec non ita seruari cæpisse in Ecclesia ipsis Apostolorum temporibus, maxime Romæ, & in Aegypto. Clarissime verò idem affirmat Ceolfrius Abbas apud Bedam lib. v. Ecclesiasticę historię gentis Anglorum, Cap. xxi. Vbi sic habetur. *Si ergo sciri posset, vt semper in diem quintum de-*

centum

centum primi mensis, id est, in Lunam xv. Dominica dies incurreret, vna semper eodemq; tempore cum antiquo DEI populo, quanquam sacramentorum genere discreto, sicut vna, eademque fide, Paschæ celebrare possemus. Quia verò dies Septimana non equali cum Luna tramite procurrit, decreuit Apostolica traditio, que per B. Petrum Roma prædicata, per Marcum Euangelistam, & interpretem ipsius, Alexandria confirmata est, vt adueniente primo mense, adueniente in eo vespere diei quartadecima, expelletur etiam dies Dominica à quintadecima vsque ad viceprimam primam diem eiusdem mensis.

EVSEBIUS quoq; lib. v. Ecclesiasticę historię, Cap. xxij. testatur, ceteras Ecclesias, Asianis exceptis, per vniuersum orbem terrarum dispersas, consuetudinem ex Apostolica traditione ad illud verum tempus continuatam tenuisse, vt non alio die, quam eo, quo seruator a mortuis resurrexit, ieiunia dissoluerentur. Præterea S. Cyrillus Patriarcha Alexandrinus in omnibus sermonibus Heortisticis, qui plurimi sunt, & in quibus solenne ieiunium quadragesimale, diem festum Paschæ, & Pentecostes populo indicebat quotannis, pronunciat semper Paschæ celebrari tali die mensis in Dominica, secundum Euangelicas, vel Apostolicas traditiones. Rursus idem S. Cyrillus in epistola ad Innocentium Papam j. (quam citant Ioan. Stoflerinus in Calendario Romano proposit. xxxij. ad initium, & Albertus Pighius libro de ratione Paschalis celebrationis, & Calendarij restitutione, propof. viij.) sic ait. *Sanctum Paschæ mysterium, eiusque sacra solennitas, sicut est à Salvatore nostro, & ab Apostolis tradita, illibata mansisset, si eam quorundam insipientium peruersitas inter cætera Fidei sacramenta minime contaminasset, &c.* Dubitandum autem non est, quin de Paschæ post Lunam xiiii. primi mensis in Dominica celebrando loquatur, cum ita celebrandum esse constanter semper assernerit, ex doctrina Theophili patris sui, & prædecessoris in Episcopatu Alexandrino, vt ex sermonibus Heortisticis patet, in quibus perpetuo Paschæ Dominico die celebrandum populo proponit.

POSTREMO euidenter hoc confirmatur ex epistola Protherij Præsulis Alexandrini ad B. Leonem Papam j. qui per Martianum Imperatorem procurauerat, vt Episcopus Alexandrinus cyclum Paschalem Theophili accuratius explicaret. Ita enim ea in epistola legitur, vt refert venerabilis Beda lib. De Temporum ratione, Cap. xlij. & in libello de Aequinoctio ad Vvichenredum prope initium, & Ioan. Stoflerinus, atque Albertus Pighius locis citatis. *Latificauerunt me littere dilectionis tue, quas frater coepiscopus noster Victorius pio apportauit officio. Oportebat enim, vt ab Alexandrina Ecclesia præfusa talia scripta ad sedem Apostolicam mitterentur, que ostenderent, magisterio beatissimi Petri Apostoli Paschalis festi computum ab initio per B. Marcum eius discipulum didicisse Aegyptios, quod etiam constat didicisse Romanos, &c.* Clarissimum autem est, in hac epistola verba fieri de Paschæ celebratione post Lunam xiiii. primi mensis: quippe cum ita celebratum sem-

per

Morem celebra-
di Paschæ die Do-
minico post Lu-
nam xiiii. pri-
mi mensis tem-
poribus Aposto-
lorum inceptis,
esseque traditi-
onem Apostolicam.

per sit Romæ, & Alexandria. Quare cum dicat Protherius, id Romanos quidem a S. Petro, Alexandrinos verò a S. Marco didicisse, liquet eum asserere, Pascha hoc modo obseruandum esse ex traditione Apostolica.

HIS ita constitutis, Pascha Dominico die post Lunam XIIII. primi mensis celebrandum esse, explicandum paulo diligentius est, primum mensis esse eum, cuius Luna XIIII. in æquinoctij diem incidit, vel eundem proxime consequitur, vt supra asseruimus. Non enim desunt, qui primum mensis aliter definiendum censeant, eum videlicet mensis appellantes primum, cuius Nouilunium diei æquinoctij propinquius est. Quæ in sententia Mæstlinus etiam noster libenter versatur, vt occasione querat nouum Calendarium oppugnandi, vt suo loco videbimus. Sed hi maxime decipiuntur. Nam cum fieri possit, vt duo Nouilunia æqualiter ab æquinoctij die distent, vnum quidem ante, alterum verò post, ambigi posset, ac merito, vtrum illorum pro Paschæ celebritate eligendum foret. Constituto enim, verbi gratia, æquinoctio in 21. die Martij, si plenilunium medium, sive oppositio luminarium media (Medijs enim motibus potius, quam veris, hoc in negotio vitur, vt Capite IIII. ostendimus) incidat in meridiem diei 21. Martij, tanto interuallo a meridiem diei 21. aberit Nouilunium medium, quod diem æquinoctij præcedit, quanto ab eodem distat Nouilunium medium, quod eundem diem æquinoctij subsequitur; cum vtrunque a plenilunio medio absit diebus 14. horis 18. Min. 22. sec. 2. ferè, vt lib. 2. exponemus. Quocirca iure optimo ambigere quis possit, vtrum ex duobus illis Nouilunijs ad primum mensis spectet. Manifestius hoc ex cyclo decennouennali aurei numeri intelligetur, quo Ecclesia Catholica a Concilio Nicæno vsque ad hanc Calendarij correctionem vsa est. In eo namque aureus numerus 8. positus erat tam ad diem 6. Martij, quam ad diem 5. Aprilis. Quare cum vterque dies æquali spatio a die 21. Martij remotus sit; quod tamen inter diem 6. & 21. Martij, quam inter 5. diem Aprilis, & 21. Martij, dies 14. intericiantur, ambiguum erit, num Nouilunium diei 6. Martij Paschale sit, an potius illud, quod die 5. Aprilis contingit.

IDEM quoque apparet ex cyclo Epactarum noui Calendarij, quem quidem recte in eo distributum esse, libro III. demonstrabimus. Cum enim Epacta xxv. rubra apposta quoque sit & ad diem 6. Martij, & ad 5. Aprilis diem, oriatur necessario eadem ambiguitas de primo mensis Paschali eligendo. Maiorq; difficultas exister, quando Epacta XXI. in vsu est, quod eius Nouilunium die 7. Martij contingens sit æquinoctio, hoc est, diei 21. Martij propinquius, quam Nouilunium eiusdem, quod die 5. Aprilis accidit: quippe cum inter diem 7. Martij, & 21. interponantur tantum dies 13. inter diem autem 5. Aprilis, & 21. Martij interiecti sint dies 14. Ex sententia ergo eorum, qui ex Nouilunio primum mensis arbitrantur esse metiendum, foret Nouilunium illud diei 7. Martij Paschale, aliud verò in diem 5. Aprilis incidens reijciendum esse,

set, tanquam non Paschale. quod omnino falsum est, & contra vsum vetustissimum Ecclesiæ Catholicæ, quæ Nouilunium diei 7. Martij respicit, atque sequens, quod die 5. Aprilis accidit, Paschale statuit, non aliam ob causam, quam quod prioris dies 14. cadat in diem 20. Martij ante æquinoctium, atq; ob id ad vltimum mensis anni referendum sit.

RECTIVS ergo primum mensis describitur per Lunam XIIII. quæ vel in æquinoctij diem incidit, vel eum proxime consequitur, vt & a nobis factum est, & ante nos a compluribus scriptoribus ecclesiasticis comprobatum, præsertim a venerabili Beda hac in re exercitatissimo cum alijs in locis, tum in his paucis, quæ in confirmationem nostræ sententiæ adducenda censuimus. Libro ergo de Temporum ratione, Cap. XIX. aduersus Victorium quendam, qui aliter primum mensis, & Lunas quartasdecimas Paschales supputabat, ita scribit.

Nos Aegyptiam calculandi disciplinam, quæ & tuo iudicio, (alloquitur autem Victorium) & vniuersalis Ecclesiæ consensu verior apparet, omnibus sequendam nominamus: Initium videlicet primi mensis ab octauo Iduum Martiarum vsque in Nonarum Aprilium diem: Quartasdecimas verò Lunas Pascha a duodecimo Calendarum Aprilium vsque in decimumquartum Calendarum Maias: Porro diem Pascha Dominicum ab undecimo Calendarum Aprilium vsque in septimum Calendarum Maiarum; & hoc in Luna xv. vsque in XXI. esse quarendum. Quibus verbis aperte primam Lunam XIIII. Paschalem Beda in die æquinoctij collocat, & vltimam in die 18. Aprilis; ac proinde vult primum mensis, id est, Paschale, esse eum, cuius Luna XIIII. cadit vel in diem æquinoctij, vel ipsum proxime sequitur. Idè apertius declarat Cap. xliij. eiusdem libri in hunc modum. Qui vtrique (annus scilicet communes, & Embolismici) sicut supra dictum est, ab exordio primi mensis, quem Hebraei Nisan vocant, hoc est, ab accensione Lune Paschalis initium sumunt, cuius exordium mensis hæc regala debet obseruari: vt nunquam Luna Pascha XIIII. verum præcedat æquinoctium, sed vel in ipso æquinoctio, hoc est, duodecimo Calendarum Aprilium, vel eo transgresso, legitima procedat. Vnde fit, vt ab octauo Iduum Martiarum die vsque in Nonarum Aprilium diem Lunaris anni sint quærenda primordia. Ipsa autem Luna XIIII. cum primum XII. Calendarum Aprilis, cum nouissime XIIII. Calendarum Maias occurrerit, diem festi Paschalis ab XI. Calendarum Aprilis, vsque in VI. Calendarum Maias faciat inquirendum. Idem repetit Cap. LVII. his verbis. Nam quæ post XIIII. Lunam Dominica dies occurrerit, ipsa est Paschalis Dominica Resurrectionis dies. Quæ quidem XIIII. Luna primum in æquinoctio, id est, XII. Calendarum Aprilium, vltimum vicesimo nona ab hinc die, id est, XIIII. Calendarum Maiarum sive vespere processum terris ostendit. Denique Cap. LX. hoc modo loquitur. Cuius primi mensis, septemque eius dierum a Zymorum nunc regula talis est, vt quæ post æquinoctium xv. Luna occurrerit, primi mensis intelligatur, & hæc quemcumque septem dierum vsque ad XXI. Dominicum acceperit, Paschalis festi gaudys aptum porrigat.

Tria in celebra-
tione Paschæ ob-
seruanda

ITA QVE cum tria, ex Decretis sanctorum Pontificum, & Conciliorum, vt diximus, in recta Paschæ celebratione, vnde cetera mobilia festa pendent, obseruet Romana, & Catholica Ecclesia: Æquinoctium vernum; Lunam $xiiii$. primi mensis; & primam Dominicam post illam Lunam $xiiii$. declarandum iam est, quam rationem Ecclesia sequatur, vt vbiuis locorum eodem tempore a fidelibus sacra Paschæ solennitas peragatur, hoc est, vt illa tria, quæ ad eius celebrationem necessaria sunt, ab omnibus eodem modo inquirantur, ita vt nulla profus discrepantia in eis existat.

NE igitur cuius libera concederetur facultas errandi in Æquinoctio, & die $xiiii$. Lunæ primi mensis, ac Dominico die ad celebrandum Pascha definiendo, statutum est a Patribus Concilij Nicæni, vt Æquinoctio verno tribueretur dies 21. Martij, quo die tunc, aut circiter, Æquinoctium fiebat. Ex quo fit, vt illa dies $xiiii$. Lunæ, quæ antecedit diem 21. Martij, censeatur pertinere ad vltimum anni mensis, non autem ad primum, ac proinde apta non sit ad Paschæ celebrationem: quæ verò dies $xiiii$. Lunæ in diem 21. Martij cadit, vel si non eum in diem incidit, quæ post diem 21. Martij primo loco occurrit, legitima sit ad Pascha celebrandum. Ex his perspicuum est, omnia Nouilunia, ac sola, quæ ab 8. die Martij vsque ad 5. Aprilis contingunt inclusivæ, esse Paschalia, quæ sunt numero 29. nimirum 24. in posterioribus 24. diebus Martij, & 5. in prioribus 5. Aprilis diebus. Horum namque 29. mensium Lunarium nulla dies $xiiii$. diem 21. Martij, in quo Æquinoctium constitutum est, antecedit, sed cuiusque dies $xiiii$. Æquinoctij diem, quem diximus, consequitur, primo Nouilunio excepto, cuius dies $xiiii$. in ipsum diem 21. incidit.

QVÆ cum ita sint, liquidò constat, Pascha semper celebrari posse, ac debere in aliquo dierum a 22. Martij, vsque ad 25. Aprilis, adeo vt primum Pascha, ac citimum celebrari possit die 22. Martij, postremum verò atque vltimum die 25. Aprilis, totaque solennitas Paschalis latitudinem habeat 35. dierum, quorum priores 10. ad finem Martij, posteriores autem 25. ad principium Aprilis pertineant. Nam quando dies 21. Martij est dies Sabbati, & in eundem dies $xiiii$. Lunæ cadit, quæ prima Paschalis est, erit sequenti die Dominico, id est, die 22. Martij, solennitas Paschæ: Atque ante hunc diem Pascha celebrari rite non potest, neque vnquam hætenus post Concilium Nicænum celebratum est. Quando item dies 18. Aprilis est dies Dominicus, & in eundem dies $xiiii$. Lunæ incidit, quæ postrema Paschalis est, celebrabitur, Pascha proxime sequenti die Dominico, nimirum die 25. Aprilis, post quem diem Pascha ex decreto Concilij Nicæni sine flagitio celebrari non potest. Atque hos terminos Paschales Concilij Nicæni auctoritate constitutos accepimus, qui ex collocacone Æquinoctij in 21. die Martij necessario colliguntur, vt diximus.

DEINDE vt in Nouilunijs, atque adeo in diebus $xiiii$. Lunæ nulla inter Christianos amplius dissensio oriretur, quemadmodum a

Conci-

Concilio Nicæno vsque ad tempora ferme Iustiniani Imperatoris acciderat, sed omnes eisdem diebus primam diem Lunæ pronuntiarent, dispositi sunt a Dionysio Abbate 19. aurei numeri ab Alexandrinis accepti per dies in Calendario tali artificio, vt quilibet ei diei cuiusvis mensis præfigeretur, in quo Nouilunium accidebat illo anno, quo aureus ille numerus præfixus in vsu erat. Itaque corrente aureo numero 1. fiebat toto eo anno Nouilunium in illa die cuiusque mensis, cui præfixus erat aureus numerus 1. Currente verò aureo numero 2. fiebat Nouilunium eo die, qui aureum numerum 2. præfixum habebat, atque ita de ceteris: ita vt Nouilunia in diuersos semper dies cuiusvis mensis incidere, quemadmodum & omnes 19. aurei numeri diuersis diebus mensium ascripti erant: donec 19. anni essent transacti, post quos iterum aureus numerus erat 1. Nouiluniaque propterea ad eisdem redibant dies, &c. Sed hac de re plura in 2. lib. explicata reperies.

POSTREMO, vt omnibus constaret, quando esset dies Dominica, institutus fuit Cycclus literarum Dominicalium continens 28. annos; vt litera Dominicali cuiusvis anni cognita, nulla esset in diei Dominicæ, atque adeo in solennitatis Paschalis celebratione diuersitas apud Christianos.

CVR CALENDARIVM CORRIGI DE-
buerit, & in quo eius correctio consistat.

CAP. II.



MNIA quæ in Paschæ celebritate obseruanda esse diximus, recte sanè ac sapienter auctoritate Nicæni Concilij definita sunt. Verùm quia Æquinoctium vernum nostra tempestate non amplius contingebat die 21. Martij, sed 11. ferme die: Nouilunia item non recte per aureos numeros in Calendario collocatos indicabantur, sed quatuor diebus & amplius, ferius, quam oportebat; factum est, vt Pascha sæpe numero contra sanctionem Concilij Nicæni vsque ad hoc tempus celebratum sit. Nam quoniam, vt supra diximus, primum mensis Lunaris, atque adeo Paschalis est ille, cuius dies $xiiii$. Lunæ vel in diem æquinoctij Verni cadit, vel ipsum proxime sequitur; Æquinoctium autem vernum ante correctionem Calendarij circa diem 11. Martij contingebat: sequitur vt omnes Lunæ $xiiii$. a die 11. Martij, vsque ad 20. fuerint, ex præscripto Concilij Nicæni Paschales, hoc est, primi mensis: quas tamen, tanquam eas, quæ ad vltimum mensis spectarent, & Æquinoctiū antecederent, Ecclesia semper respuit; propterea quod Æquinoctium vernum diei 21. Martij cum Concilio Nicæno affixit. Ex quo factum est, vt quotiescunque Lunæ dies $xiiii$. diem 10. Martij sequebatur, & 21. diem antecede-

bat,

Nouilunia per
aureos numeros
in Calendario di-
spostis inueni-
gari esse à Con-
cilio Nicæni tēpo-
ribus vsq; ad Ca-
lendarij corre-
ctionem, ut omnes
ijde diebus No-
uilenas celebra-
rent.

Cycclus literarum
dominicalium esse
inuentum, ut in
Dominico die ce-
lebrando nulla
esset dissensio.

Æquinoctiū, No-
uiluniamque ante
correctionem Cal-
endarij non eisdem
diebus continge-
re, quibus tē-
pore Concilij Ni-
cæni fiebant.

Quæ Lunationes
ex Concilio Ni-
cæno Paschales
recte fuerint, tan-
quam non Pas-
chales, ante Cal-
endarij correctio-
nem, propter erro-
rem æquinoctij.

Quando Pascha
in mensis, secundo
ante emendationem
Calendarij celebra-
tum sit, propter æqui-
noctij errorem.

Æquinoctio verò
no die 21. Martij
à Nicæno Conci-
lio tributum esse

Quæ & quot No-
uilunia sint Pa-
schalia ex decre-
to Concilij Ni-
cæni.

Quibus diebus
anni Pascha cele-
brari possit, &
quot, ex Nicæni
Concilij decreto.

Nisi Calendarium fuisse correctum, accidisset post ali quot annos, Pascha semper in secundo mense, tertio, quarto &c. celebrari, propter æquinoctij versus huius mensis aëstium.

Quando Pascha ante Calendarium reformationem celebratum sit Luna xxv. ob Nouiluniorum per aureos numeros in ventorū errorē.

Nisi correctū fuit Calendarium, Pascha celebrari contigisset in Nouilunio, Luna 11. 21. &c. ob errorem Nouiluniorū, quæ per aureos numeros in quirebantur.

Ob errorem æquinoctij, & Lunæ 2121. ex aureis numeris mense sæpe in Paschæ celebratōe contigisse errorem 7. aut 28. aut 35. dierū ante emendationem Calendarij.

Comiti contigisset in Paschæ celebratione post multos annos error 42. dierū, & amplius, nisi correctū esset Calendarium.

Causa, cur restituo Calendarij fuit necessaria.

Incommoda historiarum, temporum, & præcipuarum anni celebratarum, si Calendarium emendatum non esset.

bat, Pascha mense secundo celebratum sit. Atque hic error in dies obscure serpens longius progressus esset, nisi remedium esset adhibitum; adeo ut progressu temporis, omnes Luna xiiii. Paschales reliquæ essent, tanquam inutiles, semperque Pascha in secundo mense, immo tandem in tertio, quarto, &c. atque in ipsa æstate fuisset celebratum: quod fuisset sane absurdissimum, & Patrum decretis omnino contrarium.

DEINDE propter quatuor illos dies, & amplius, quibus Nouilunia, ut diximus, serius quam res postulat, per aureos numeros in Calendario indicabantur, sæpe accidebat, ut Pascha celebraretur Luna xxv. quando nimirum Luna xiiii. per aureum numerum inuenta, quæ verè erat Luna xvi. incidebat in diem Dominicum, ac proinde Pascha in sequentem Dominicum diem differebatur. Hoc autem manifeste repugnat decretis summorum Pontificum, & Concilij Nicæni, quæ semel atque iterum inculcant, Pascha celebrandum esse a Luna xiiii. primi mensis exclusivè, vsque ad xxi. eiusdem inclusivè. Atque eiusmodi error, nisi remedio aliquo ei esset occursum, maior deinceps euasisset, ita ut sacrosanctum Pascha Luna xxx. atque adeo in Nouilunio ipso, siue Luna 1. & Luna 11. 111. &c. celebrari contigisset. Quæ res quantum incommodi secum allatura fuerit, nemo est, qui non videat.

EX hoc errore æquinoctij verni, & Lunæ xiiii. factum est, ut Pascha sæpissime celebratum sit 7. aut 28. aut 35. diebus tardius, quam Decreta Patrum præcipiunt: ut ante correctionem Calendarij vsu venit his annis, 1565. 1568. 1576. 1579. Idemque evenisset, si emendatum non fuisset Calendarium, his annis, 1595. 1598. 1603. 1606. 1609. & plerisque alijs, in quibus omnibus erratum esset in Paschæ celebratione diebus 35. ut annos omittam, in quibus vel vigintiocto, vel septem dierum error commissus esset: Quod satis apparet ex Paulo Middelburgensi lib. 11. Paulinæ, ubi Paschæ solennitates ab anno 1500. ad annum vsque 3000. supputavit, cum erroribus, qui secundum usum Ecclesiasticum committebantur: ex quibus omnibus festi dies Paschæ tantum 200. reperiuntur legitimi, alij verò 1301. contra Patrum decreta celebrati, cum errore etiam interdum 42. dierum, qui quidem in plures dies progressu temporis excreuisset, nisi correctum esset Calendarium.

IGITUR, ut incōmoda illa atq; absurda, quæ recensuimus, vitaretur, & ne in maiora incideret posteritas, (Nihil autè dico hoc loco de historiarum, temporumque perturbatione, quæ ex continua illa anticipatione æquinoctij verni versus mensium initia sequerentur, scilicet Incarnationem Dominicam in æstatem, Natalem CHRISTI Domini diem in tempus vernum, Ortum S. Ioan. Baptistæ in Autumnum, &c. temporis progressu prolapsura fuisse, ut disertè in libro noxæ rationis corrigendi Calendarij Romani explicatur.) ut hæc, inquam, incommoda a posteris vitarentur, necessarium omnino fuit, ut æqui-

Æquinoctium vernum in pristinam sedem a Patribus Nicæni Concilij ei tributam, hoc est, in diem 21. Martij restitueretur, Nouiluniaque per numeros in Calendario dispositos ita monstrarentur, ut eorum plenilunia ab illis, quæ calculus secundum medium motum exhibet, quo ad eius fieri potest, non discrepent. Sed quoniam æquinoctium in suam sedem restitui non potuit, nisi per aliquot dierum exemptionem, factum est, ut Cyclus Solaris, siue literarum Dominicalium, ad hoc vsque tempus in Ecclesia DEI vsitatus, necessario interrompendus fuerit. Oportuit ergo Cyclum hunc ita quoque innouare, ut per eum litera Dominicalis non secus post correctionem Calendarij, atque ante, quocumque anno proposita, posset inueniri. Itaque in his tribus, æquinoctij restitutione, Nouiluniorum emendatione, & Innouatione Cycli Solaris, totum negotium correctionis Calendarij consistit. Quæ qua ratione instaurata sint, in ijs, quæ sequuntur, planum faciemus.

In quibus correctio Calendarij consistit.

CVR AEQUINOCTIVM VERNVM AD diem XXI. Martij potissimum, & qua ratione reuocatum sit.

CAPVT III.



ORVM, qui de Calendarij correctione scripserunt, variæ de æquinoctij restitutione fuerunt sententia: Quidam enim illud relinquendum esse censebant eo die, quo correctionis tempore reperiebatur, die videlicet 21. mensis Martij. Alij autem ad diem 25. eiusdem mensis reuocandum esse asseuerabant, hoc est, ad diem Dominicæ incarnationis, propterea quod arbitrabantur, incarnationem æterni FILII DEI in æquinoctio verno factam esse. Plerique demum prudentiori consilio restituendum contendebant ad diem 21. Martij, ubi illud tempore Concilij Nicæni ferè deprehendebatur. Atque horum opinionem merito Gregorius XIII. amplexus est, quippe quæ minus nouitatis, ac mutationis contineat. Nam si æquinoctium circa diem 21. Martij relictum esset, ubi ante correctionem erat, aut ad diem 25. Martij esset reuocatum, aut ad alium quemcumque diem a die 21. diuersum, oportuisset immutare omnes terminos paschales auctoritate Concilij Nicæni constitutos, omniaque Breuiaria, ac Missalia renouare; cum omnia hæc ita sint digesta, atque ordinata, ac si æquinoctium vernum die 21. Martij perpetuo contingeret: quæ res, quantam perturbationem allatura fuerit fidelibus, si vidissent, Pascha, & alia festa mobilia alijs diebus nunc, quam olim ab antiquis patribus celebrari, nemo est qui dubitet: præsertim verò, cum non exiguum detrimentum hominibus Ecclesiasticis importaret, propter innumerabili-

Sententia variæ de æquinoctij restitutione.

Quam sententiã in restituendo æquinoctio Gregorius XIII. secutus sit.

Incommoda aliarum opinionum de æquinoctij restitutione.

lium ferme librorum Ecclesiasticorum iacturam, & immensos sumptus, qui coemendis nouis libris ad DEI cultum pertinentibus necessarij essent. Habent enim pleraque Ecclesiae, ac Monasteria horum librorum bibliothecas multis aureorum millibus aestimatas, quae omnes inutiles factae essent. Hac accedit, quod cum omnes Ecclesiae Orientales, quae numerosae sunt, & quarum ratio maxime habenda erat, canonem de Pascha celebrando in Concilio Nicæno confirmatum religiosissime custodiant, non potuit vnum Aequinoctium maiore omnium Ecclesiarum commodo ad alium diem reuocari, quam ad diem 21. Martij, vbi tempore Nicæni Concilij reperiebatur. Hac enim ratione decretum de celebratione Paschæ a Patribus in eo Concilio sancitum, permansit intactum prorsus, atque illæsum. Postremo, quoniam cum maior pars Martyrum, Doctorum, Confessorum, ac Virginum, quorum solennitates grata memoria pie veneratur Ecclesia, circa tempora Nicæni Concilij floruerit, Martyrum quidem paulo ante, sub Decio, & Diocletiano crudelissimis Ecclesiae DEI persecutoribus; Confessorum verò ipso Concilij tempore, vel paulo post, temporibus Basilij, Gregorij Nazianzeni, Ioan. Chrysostomi, Damasceni, Ambrosij, Augustini, Hieronymi, Gregorij Magni, & quando solitudines Aegypti, ac Palaestinae innumera Monachorum, & Anachoretarum multitudine sub Paulo, Antonio atque Hilarione, sanctissimis Eremitis, refertae erant; non potuit Aequinoctium ad magis conueniens tempus reuocari, quam ad Concilij Nicæni tempora, vt festi Sanctorum dies congruis temporibus celebrarentur, hoc est, non longe ab illis, quibus in terra vixerunt. Nam si vel ad tempus incarnationis Dominicae redactum esset, vel eo in loco, vbi ante correctionem reperiebatur, retentum, fuissent omnium illorum Sanctorum tempora confusa, atque perturbata.

RESTITVTVM porrò est Aequinoctium a Gregorio XIII. Pont. Max. ad diem 21. Martij, exemptis decem diebus ex mense Octobri anni 1582. ita vt post quartum diem Octobris, qui B. Francisco facer est, loco diei quinti assumptus fuerit statim quintusdecimus, decem interiectis eo anno prorsus omissis. Hac etenim ratione factum est, vt vnum Aequinoctium anno 1583. insequenti, & alijs deinceps, contigerit decem diebus ferius, quam ante hanc correctionem: ac proinde cum ipsum antea fieret circa diem 11. Martij, idem nunc circa diem 21. accidere cernatur, quemadmodum Concilij Nicæni temporibus.

FACTA quoque est hæc restitutio per ablationem decem dierum simul ex vno mense, non autem per omissionem decem dierum intercalarium in 40. annis, aut per deductionem eorundem 10. dierum ex 10. mensibus, detrahendo singulos dies ex mensibus singulis, quod nonnulli optabant; tum quia multa occurrere potuissent in 40. annis, quae correctionem impedirent, tum etiam, quia sapius Cyclos Dominicalium literarum interrumpendus fuisset, qui tamen in hac nostra resti-

Qua ratione Ver-
m Aequinoctium
ad diem 21. Mar-
tij restitutum sit.

Cur 10. dies si-
mul exempti sint
et non 1582.
non autem singu-
li ex singulis au-
gulis, aut mensibus.

restitutione semel tantum interruprus est.

SI quis porro scire cupiat, qui factum sit, vt Aequinoctium sedem suam pristinam, hoc est, diem 21. Martij deseruerit, & ad diem 11. peruenerit; intelligit huius rei causam esse, quod Iulius Cæsar, quem Ecclesia Catholica Romana est secuta, plus æquo vnius anni magnitudini tribuerit. Constituit enim annum solarem dierum 365. & horarum 6. Et quia in anno Ciuili, qui dies duntaxat integros complectitur, omittebat sex illas horas, quae in quatuor annis diem integrum efficiunt, decreuit, vt quarto quouis anno dies vnus ex 24. horis conflatus intercalaretur, fieretque annus dierum 366. quem Bifsextilem appellarunt. Annus autem Solaris verus, quem Tropicum vocant, tantus non est, sed aliquot horae minutis minor, ita vt secundum tabulas Alphonfi Hispaniae Regis, complectatur dies 365. & horas tantum 5. Min. 49. Sec. 16. quae quidem anni magnitudo media quodammodo esse inter maximam, & minimam anni magnitudinem. Nam, vt Cap. vi. huius lib. fusius dicemus, Astronomi peritiores obseruarunt annos Solares esse inaequales; & maximum quidem annum fuisse Hipparchi, ac Ptolemæi ferè temporibus, affirmant; minimum verò ætate Albategnij, & medium quodammodo circa A'phonfi regis tempora extitisse, atque nunc iterum ad maximam ferè peruenisse magnitudinem. Itaque annus Romanus, qui apud Ecclesiam in vsu est, superat Alphonfinum annum, quem medium ferè inter maximum, & minimum esse diximus, Minutis 10. & Secundis 44. vnius horae. Ex quo fit, vt totidem Minutis, Secundisque quolibet anno Iuliano Aequinoctia, ac Solstitia sedes suas anticipent: quia quando Sol proprio motu, secundum tabulas Alphonfinas, ad idem punctum Aequinoctij, aut Solstitij, a quo recesserat, reuertitur, desunt ad annum Iulianum complendum illa, quae diximus, Min. 10. & Sec. 44. vnius horae. Quocirca secundum easdem tabulas, Aequinoctia, Solstitiaque in annis ferè 134. vno die in egro, & in annis 402. diebus circiter tribus sedes suas præcurrent. Quod si anni magnitudo, qua vitur Ecclesia, omni ex parte congrueret motui Solis annuo, nulla cerneretur Aequinoctiorum, Solstitiorumque anticipatio, sed eisdem semper anni diebus recurrerent.

QVOD si quis roget, Cur exemptio illa decem dierum ex anno 1582. in mense Octobri facta sit, & non potius ex aliquo anno centenario, vel ex aliquo alio bifsextili, non quidem in Octobri, sed in quouis alio mense: Hoc enim in primis Mæstlinum male habuit; Responsum in promptu est. Potuerunt quidem decem illi dies ex quocunque anno eximi, atque etiam ex quolibet mense: sed delectus est annus 1582. quia tunc omnia ad correctionem necessaria fuerunt primum expedita atque absoluta. Responsum enim omnium Regum, Principum, Rerumque publicarum, & præcipuarum Vniuersitatum ad summum Pontificem allata sunt, & a Mathematicis ad Calendarij emendationem conuocatis quam diligentissime examinata. Quare ne diutius restauratio Calendarij, quam omnes Christiani Principes, & Reipub.

Aequinoctij cur
sedem suam ad
10 dies anticipa-
uerit in Calenda-
rio, a ratione Con-
cilij Nicæni vsq;
ad correctionem
Calendarij.

Anni magnitudo
secundum Iulij
Cæsarem, & Ec-
clesiam.

Anni magnitudo
secundum Alphon-
sinos.

Quantum maior sit
annus Romanus
sive Ecclesiasti-
cus, anno Alpho-
nfinio.

In quot annis æ-
quinoctium anti-
cipat tunc diem, se-
cundum tabulas
Alphonfinas.

Correctio Calen-
darii cur in anno
1582. & in Octo-
bris potius insti-
tuta sit, quam in
alio anno, ac ubi
se.

Respub. mirifice collaudarant, atque approbarant, differretur, visum est Pontifici Maximo annum 1582. correctioni tantopere expetitæ destinare.

QUOD autē in Octobri potius factum id fuerit, quàm in alio mense, causa nulla fuit alia, neque aliud hac in re mysterium quærendum est, quàm quod is mensis ad negotium hoc aptissimus visus est, quippe qui plures dies Sanctorum celebritatibus vacuos haberet. Ex quo factum est, ut decem dies ex eo exempti minorem perturbationem, confusionemque in Diuinis Officijs persoluendis apud homines Ecclesiasticos pepererit. Nam licet in Febuario, Martio, & Aprili pauci etiam festi Sanctorum dies celebrentur, tamen quia in eos menses incidunt Septuagesima, Quadragesima, & tempus Paschale, iudicatum est, eos non esse decem diebus priuandos, ut tempora illa, quæ summa religione ab Ecclesia celebrantur, continuato ordine sine vlla interruptione percurrerentur: præsertim quia si, exempli causa, Septuagesima tunc celebrata esset secundum Calendarium nouum die 14. Februarij, omisissis decem præcedentibus diebus, extitissent tantum quatuor Dominicæ post Epiphaniam, & reliquæ duæ ante Aduentum non potuissent interponi, cum eo anno Dominicæ solum 24. post Pentecosten futuræ fuissent. Quia verò nonnullæ prouinciæ ex Octobri anni 1582. nondum decem dies exemerant, quod ad eas tam cito exemplaria noui Calendarij perferri non potuerant, optimo consilio factum est, ut anno insequenti 1583. non expectato Octobri, decem dies ex Febuario eximerentur, ne diutius populi illi in dierum numeratione ab Ecclesia Romana dissentirent. Et si enim eo anno, qui nondum Calendarium emendauerant, eodem, quo nos, die Pascha celebraturi erant, tamen in dierum numero a nobis dissensissent, cum nos decimo die Aprilis, illi autē vltimo Martij agerent Pascha. Non est igitur, quod Mæstlinus se tantopere discruciet in exquirenda causa, cur anno potissimum 1582. summus Pontifex restaurationem Calendarij fieri voluerit mense Octobri, anno verò 1583. mense Febuario.

VERVM vt arrogantia Mæstlini, simulq; in Calendarij negotio inscitia omnibus manifesta fiat, & luce clarius appareat, quæ vastre & malitiose in suo examine se gesserit, calūniæ di magis noui Calendarij, quæ veritatis inquirendæ studio, libet hoc loco huius correctionis in Octobri institutæ causâ, quæ ipse solū, ut hominibus imponeret, atq; in Pontificæ Romanū liberius baccharetur, confinxit, paulo diligentius examinare. Sic autem scribit. *At correctionis huius initium non potuit ante Pascha anni 1582. fieri. Nam si hoc factum esset, periclitatum fuisset totum opus Calendarij huius, periclitata fuisset magna pars auctoritatis Pontificis, suorumq; Calendariorum; periclitati fuissent omnes sumptus huius gratia corrasse, & erogati, & quod maximum est, Pontifex rursus sua spe delusus fuisset. Nam eo ipso anno deprehensa fuisset inanis futilitas calculi huius Gregoriani Calendarij. Cum enim aureus numerus, qui eo anno erat 6. habuerit Epactam xxvi. & reposuerit terminum Paschalem in diem 17. Aprilis.*

Cur anno 1583. in regionibus remotioribus correctio fieri iussa sit in Febuario.

Ratio falsa Mæstlini, cur in Octobri, & non ante diem Paschæ anni 1582. correctio facta sit, in Febuario.

Aprilis, qui erat dies Sabbati: vtiq; conueniebat secundum numeros, & regulas noui Calendarij, sequentem diem 18. esse Dominicam Paschatis. Sed in eadem ipsa Dominica erat demum Luna, & Solis vera oppositio, secundum calculum Astronomicum: itaque eo ipso anno 1582. celebrandum fuisset Pascha in plenilunio. Hac res haud dubie valde fuisset omnirosa nouo Calendario: Nam ipsa non potuisset quenquam hominum latere, propterea quod in omnibus, & singulis diarijs, seu Calendarijs anniuersarijs, plenilunium hoc inuentum fuisset in die Paschali. Et hoc quidem eo magis fuisset conspicuum tam illiteratis, quàm literatis, (quorum nullus propemodum est, qui huiusmodi aliquod annale diarium non secum semper portet, aut certe domi parieti affixum habeat) quod eo anno veteris Calendarij Pascha conuenientem suum locum, videlicet diem 25. noui, aut diem 15. veteris Calendarij obtinuit. Quis iam dubitabit, quin Pontifex metuerit, se, suumq; hoc opus cum sibilo explosum iri, propterea quod ipse Paschale festum ex loco vero abstraheret, & in locum erroneum, seu, ut auctor nominat, hæreticum abiceret? Nunc autem postquam callide, ne dicam dolose, hoc periculum est euitatum, sperat & ipse, & Calendarij auctor, se iam turissimos esse: Non enim quemquam tantum prudentiæ habiturum confidunt, qui calculum in peracta tempora retrahat. Et licet aliquis hoc tenter, calculum eum tamen non tantum ponderis amplius habiturum, quantum ei fuisset, si in re præsentis manifestissima falsitas monstrata esset. Quod si autem crassissimus hic error, qui ex sententia auctoris hæreticus est, quo Calendarium hoc nostrum nouum statim in ipso principio inaugurationis laborauit, non sit vera causa dilationis dictæ, indicat vos Mathematici aliam; & simul defendite hunc ipsum huius anni errorem. Sed neutrum vobis factū possibile esse scio.

HIS verbis Mæstlinus temeritatem suam atque inscitiam non modo Mathematicis, quos prouocat, uerum etiam cæteris harum rerum non imperitis manifeste prodit. Confundit enim diem xv. Lunæ cū die xiiii. & Quartadecimanos hæreticos appellat eos, qui in Luna xv. siue in oppositione Lunæ cum Sole Paschæ celebrant: ut prorsus ignorare conuincatur, quid de recta Paschæ celebratione Patres, & Concilia sanxerint, & quid in ea re ab Ecclesia ad hoc vsque tempus obseruatum sit. Neque enim prohibitum vnquam fuit, ne in Luna xv. Pascha celebraretur, aut in plenilunio, ut falsò existimat, sed ne in Luna xiiii. cum Quartadecimanis hæreticis, non expectato die Dominico post Lunam xiiii. primi mensis, solennitas Paschalis peragatur: ut vel hinc perspicue conijcere liceat Mæstlini ignorantiam, ac temeritatem, qui tam impudenter reprehendere audet id, quod Ecclesia ex præscripto Patrum, Conciliorumque sanctissime semper obseruauit. Itaque si anno correctionis 1582. Pascha ex Calendario nouo esset celebratum, nulla in re Ecclesia a Decretis Patrum, & Concilij Niceni discessisset, sed rectissime ex eorum sententia id peregisset: id quod manifestum est cuius in cōputo Ecclesiastico uel mediocriter uersato. Nam cum eo anno (si decem dies in Febuario fuissent exempti) op-

Mæstlini ignorantia in his que Catholica Ecclesia in Paschæ celebratione semper obseruauit.

Decreta Patrum non prohibere Paschæ celebrationem in Luna xv. sed in Luna xiiii.

Pascha an. 1582. scilicet Calendarij noui, si in Febuario facta fuisset exceptio x. die rā, non illegitimū fuisse, ut perperā uale Mæstlinus.

positio media Luminarium (quæ in hoc negotio, uera relicta, usurpatur ab Ecclesia:) inciderit, secundum tabulas Ioan. Antonij Magini, quæ recentiores sunt, in diē 17. Aprilis, Hor. 7. Min. 57. post Meridiē, immo secundū Prutenicas tabulas. hor. 3. & amplius ante Meridiē, quis dubitabit, nisi solus Mæstlinus, rerū Ecclesiasticarū prorsus ignarus, sequēri diē 18. quæ fuit Dominica, potuisse ex præscripto Patrū Nicēni Concilij Pascha legitime celebrari, cū ea Dominica Lunam XI III. primi mensis proxime insequatur? Immo nunquam Ecclesia rectius solennitatem Paschalem agit, quam cum in primo mense Dominicus dies in oppositionem mediam Solis, ac Lunæ cadit. Reliqui namque sequentes sex dies Lunæ, uidelicet XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. ad celebritatem Paschæ assumpti sunt propter diem Dominicum, qui non semper in Lunam XV. (quod optandum esset) cadit, siue in oppositionem mediam, ante quam Pascha celebrare fas non est, sed uel in Lunam XVI. uel XVII. &c. usque ad XXI. inclusiue, ultra quam Pascha differre licitum non est. Sed nouus iste Mathematicus Tubingensis non solum Pascha legitime Luna XV. celebrari posse ignorauit, uerū Pascha anni 1582. ex motu uero ostendere conatur falsum fuisse, si secundum nouum Calendarium esset celebratum: quasi uerò Ecclesia ueros motus, non autem medios potius, aut Cyclos ad hoc negotium adhiberet, ut proximo Capite planum faciemus. Quia in re mirum in modum quoque hallucinatur, cum eo anno oppositio uera Luminarium facta sit die 17. Aprilis, Hor. 15. ferè post Meridiem: ut Pascha illud secundum etiam uerum motum legitimum fuisse, nemo possit ambigere, cum celebratum fuisset post plenilunium, atque adeo multo magis post Lunam XI III. ueram: quod tamen necessarium non est.

Pascha an. 1582.
secundum Calendarium nouum,
¶ 1 Februarii fuisse 10. dies expecti, legitimum futurum fuisse, etiam secundum motum uerum, contra quæ uult Mæstlinus.

ET ne existimet Mæstlinus, me temere (ut ipse solet) loqui, ac sine auctoritate ulla statuerē, Pascha celebrari posse quocunque die Dominico post Lunam XI III. usque ad XXI. sed ab initio primitiue Ecclesiæ hoc ita sancitum fuisse, expendat diligenter auctoritates, ac testimonia Patrum, Conciliorumque, quæ Cap. 1. attulimus ad confirmandum, Pascha celebrandum esse die Dominico, primumque mensem esse eum, cuius Luna XI III. in Equinoctium incidit, aut ipsum proxime sequitur. In ijs enim omnibus diserte explicatur, Pascha debere celebrari prima Dominica post Lunam XI III. primi mensis, quæ nimirum in Lunam XV. XVI. &c. usque ad XXI. inclusiue cadit. Quibus auctoritatibus addi possunt etæ, quæ sequuntur.

BEDA Venerabilis lib. De Tēporum ratione, Cap. 57. postquā dicit, Dominicam diem, quæ post XI III. Lunam occurrit, esse Paschalem Dominicæ resurrectionis diem, paulo post subiungit. *Et si fieri posset, ut eadem omnibus annis Sabbati die Luna XI III. contineretur, nil nostræ Paschalis obseruantiæ tempus à legali discreparet. Nam & ipsi iuxta legis edicta semper XI III. Luna primi mensis ad uesperam immolantes, & comedentes agni immaculati carnem, sanguinemque, illius ad repellend-*

Pascha celebrari posse Luna xv. si tunc sit Dominica, probatur uarijs testimonijs, & uis Ecclesiæ.

repellendum exterminatorem nostris postibus aspergentes, id est, aquam Baptismi, & Paschalem celebrantes solennia Missarum, spirituales superaremus Aegyptum, atque illucescente mane in Luna xv. eiusdem mensis primum ægyptorum diem intrarem, septemque dies eiusdem celebritatis legitimos à mane quintidecimi diei usque in uesperum uicesimiprimi mensis ipsius, id est, à Dominico Pascha usque in Dominicum octauarum Paschæ, debita cum ueneratione completemus. Sed quoniam Luna dies eadem diuersas Septimana deuoluitur in Feras, inde fit, ut qui propter resurrectionem nostri Redemptoris in Dominicum diem Paschæ initium reseruare docemur, aliquoties nostra festiuitas septimo post Legalium ægyptorum exordium die sumat ingressum. Nonne uides hoc loco, Bedam apertissime docere, Dominicum diem Paschæ cadere posse in Lunam xv. atque tunc quidem rectissime Pascha celebrari?

IDE M clarissime tradit Cap. LIX. ubi sic ait. *Nam cum in veteri Testamento tribus argumentorum indicijs Paschale tempus sit obseruari præceptum; uidelicet ut post Equinoctium, ut mense primo, ut tertia eius Septimana, id est, à uespera XI III. Luna, quod est initium xv. usque in uesperum, id est, terminum XXI. celebretur; quarta in eiusdem obseruatione regula est nobis à tempore Dominice resurrectionis imposita, ut cum Equinoctio transsenso, Lunam primi mensis XI III. uesperis ortum facere uiderimus, non statim ad faciendum Pascha profiliamus, sed Dominicum diem, quo ipse Pascha, id est, transitum de morte ad uitam, de corruptione ad incorruptionem, de pœna ad gloriam resurgendo facere dignatus est, expectantes, in ipso tandem congrua Pascha solennia celebremus. Et paulo post. Quoties ergo diem Dominicum mox, aduentante XI III. Luna, habemus, nil nostrum tempus Paschale à legali dissonat, quamuis alijs Sacramentorum generibus eiusdem Paschæ solennia colimus. Quoties uerò secundo, uel tertio, uel quarto, uel quinto, uel sexto, uel septimo ab hinc die idem Dominicus occurrerit, ne sic quidem legem, aut Prophetas soluiamus, sed Euangelica potius gratia Sacramentis adimplemus. Quam quidem Ecclesiæ consuetudinem ex Theophilo Alexandrino Episcopo quoque confirmat: idemque Cap. LX. & LXI. & alijs sæpius repetit.*

HOC ipsum communi consensu omnes Computistæ, quotquot de Paschæ celebratione scripserunt, constanter asseruerunt. Nam ut alios taceam, Paulus Middelburgensis Episcopus Forosempronienfis non longe à principio libri XI I. in hunc modum scribit. *Nos ergo in supputatione Luna Paschalis, diem oppositionis Luminarium uocabimus Lunam xv. quæ si in die Dominico inciderit, eodem die Pascha celebrandum annotabimus, iuxta Canonem à sanctis Patribus in Nicæna Synodo institutum, quo Pascha celebrari præcipitur die Dominico à XI III. Luna usque ad XXI. hoc est, die Dominico primo post XI III. Lunam. Ex his omnibus constat, Pascha recte, ac legitime celebrari posse, immo uerò ex Decretis Patrum celebrandum omnino esse, Luna xv. hoc est, in oppositione Luminarium, si tunc dies Dominicus adfuerit.*

D Atque

Atque hanc consuetudinem videmus semper in Ecclesia, tam Orientali, quam Occidentali conseruatam esse. Semper namque primo Dominico die post Lunam XI III. Pascha ad nostram vsque ætatem celebratum est.

PVDEAT ergo Mastlinum, si pudere potest, arrogantia: & temeritatis, quod Mathematicum se scribat, cum tamen rem non solum Mathematicis, sed etiam omnibus Christianis notissimam, Pascha nimirum Luna xv. posse celebrari, prorsus ignoret: quippe qui crassissimum, immo hæreticum appellare errorem non vereatur, si Pascha in plenilunio medio celebretur. Sed quid mirum, hominem hæreticum consuetudinem Ecclesie in Pasche celebratione obseruatam ignorare, qui tam temere, & impudenter omnes eius leges spernit atque contemnit, vt spiritu vertiginis agitatus libere, quicquid ei in mentem venerit, credere possit? Ecce tibi, Mastline, veram causam dilationis in Octobrem anni 1582. quam tanto tibi studio indicari flagitas. Habes simul, qui Pascha anni eiusdem, si secundum nouum Calendarium esset celebratum, defendit, legitimumque futurum fuisse demonstrat, ex Decretis Patrum, ac Niceni Concilij, atque vsu Ecclesie; in quo tamen crassissimum errorem ipse committens, ab alijs committi falso criminabaris: quorum neutrum nobis factu possibile esse, temere tibi persuadebas.

NON ergo sumus Pontifex, si decem dies ex Februario anni 1582. detrahendos statuisset, metuere potuit, vt falso iactas, ne ipse, suumque hoc opus cum sibilo exploderetur. Neque enim, vt tu insimulas, Paschale festum tunc ex loco vero abstraxisset, & in locum erroneum, seu hæreticum abiicisset; sed contra potius ex loco erroneo restituisset in verum. Nam eo anno Pascha ex Calendario veteri celebratum est Luna XXI II. hoc est, quarta hebdomada, contra Patrum, Conciliorumque sanctiones: quod secundum nouum in Luna xv. hoc est, in principio tertie hebdomadae, in qua sola legitime potest Pascha celebrari, peractum fuisse. Exere nunc vires ingenij tui, & mirabili tua illa prudentia, (qua præditum esse eum vis, qui calculum in perfecta tempora retrahat) seu potius, vt ego interpretor, insigni tua impudentia defende erroneum hoc tuum Pascha anni 1582. legitimum autem, quod exhibuisset nouum Calendarium, quantumcunque potes, falsum futurum fuisse demonstra. *Hic Rhodus, hic salus.* Libet enim idem dictum in te conuertere, quod tu non semel in fautores Gregoriani Calendarij, quasi iam victoriam reportaueris, temere iactare soles.

NAM quod errorem, quem ex celebratione Pasche in plenilunio committi falso paras, ex auctoris Calendarij sententia hæreticum appellas, (quod idem & alijs in locis facis) plane sycophantaris. In Calendario enim sermo est de Quattadecimans hæreticis, qui contra decreta Conciliorum, & vsum vniuersalis Ecclesie contendebant. Pascha cum Iudeis Luna XXI III. celebrandum esse. A quo tamen errore

rore longè abest Ecclesia, etsi interdum, ob imperfectam Cycli Lunarisationem, (Nullus enim Cyclus, quamuis perfectus, Nouilunia, Pleniluniaeque ita monstrare potest, quemadmodum postea docebitur, vt motibus caelestibus semper ad vnguem respondeant) Pascha celebret Luna XI III. Quod quidem in nouo Calendario accidere nonnunquam potest, rarius tamen multò, quam in veteri, secundum Cyclum aurei numeri in Concilio Nicano editum, præsertim verò prope tempora eiusdem Concilij, vt postea suo loco demonstrabimus. Abest, inquam, Ecclesia ab hæreticorum errore, si interdum, propter Cycli imperfectam naturam Pascha Luna XI III. celebretur: quia non affirmat, Pascha esse celebrandum Luna XI III. sed casu, & (vt cù Philosophis loquar) per accidens interdum Pascha ita celebrat, & omnè adhibet diligentiam, vt Cyclus ita in Calendario disponatur, vt quoad eius fieri potest, nunquam Pascha Luna XI III. celebretur, vt infra fusius exponemus. Tu verò, tuique similes, qui omnes antiqui fœdus contra Catholicam DEI Ecclesiam iniuistis, notam hæresis effugere non potestis, cum, contemptis omnibus Ecclesie Catholice legibus, & sanctionibus, spiritu superbiae agitati nouam fidem, nouumque Euangelium prædicetis, & tam pertinaciter vetus Calendarium collapsum, odio noui à Pontifice Romano editi, defendatis.

AT etiam ausus es, homo præmortui pudoris, auaritiæ, ac sordes Gregorio XIII. Pont. Max. obijcere, cuius effusa liberalitas, seu munificentia potius, in orbem omnium terrarum, maxime verò in Germaniam redundauit, adeo vt omnium, præter te, hæreticorum maledicentiam restinjerit. Scilicet Pontifex ille, vt sacerdotij, sic animi magnitudine Maximus, cum ingentes thesauros in omnium gentium salutem profunderet, id ageret, vt edito nouo Calendario (quod tu insimulas) pauculos nummulos ex plebecula colligeret. Equidem confirmarem iureiurando, (nam his rebus interfui) ne teruncium quidem ad Pontificis ærarium hinc peruenisse, nisi vereretur, ne satis exploratæ tanti Pontificis largitati meum testimonium faceret iniuriam: præsertim cum tuum crimen sua sponte ab illo resiliat, atque in te ipsum recidat, qui causam edendi ista examina nullam habuisti, nisi vt aliquid pecuniolæ ab imperitis corraderes. Nam gloria, quam per calumniam simul captasti, versa est, vt uides, in infamiam. Sed hæcenus. Neque enim committam, vt imitari videar maledici hominis maledicentiam. Namque hæc ipsa non maledicendi, sed maledicta repellendi causa dicta sunt; simulque vt omnes huius præclari examinis specimen fumerent, cum pene oculis cernerent, quam æquo, quam sincero animo, quam acri ingenio, quam firmis rationibus Gregorianum Calendarium oppugnare, conspirationemque vniuersi orbis Christiani, Pontificiamque auctoritatem conuelleret homulæ ex argilla ac luto fictum contenderit: Cuius quidem impudentia implicatam inficitiam tantam ipsa examinis inscriptio, vt ostendimus, declarauit, quantam nulla res alia excusare villo modo

D 2 possit,

Pascha celebret, id est, id est, qui perfectus omnino est: non potest tribuendum esse; Eam autem non propterea in hęcum Quattadecimans tum incidere.

Pascha ann. 1582 ex Calendario veteri contra Patrum Decretum celebratum esse in quarta hebdomada, sic Luna XXI II.

Quid Pascha in Luna XXI III.

possit, nisi se confiteri velit, id quod res ipsa loquitur, se, cum hoc examen scriberet, satis sobrium non fuisse.

ECCLESIA CVR POSTHABITIS MOTIBUS VERIS APPARENTIBUSVE, MEDIOS TANTUM, SIVE ÆQUALES, AUT POTIUS CYCLOS IN MOBILIIUM FESTORUM CELEBRATIONE VSRPET. CAP. IIII.



ÆQUINOCTIO in pristinam sedem, in qua a Concilio Niceno collocatum est, restitutum, præscribenda quoque fuit ratio, qua idem Æquinoctium in sua sede retineretur. Quæ ut planior fiat, paulo diligentius explicandum erit prius, quales motus Ecclesia consideret, atque in mobilium festorum celebratione adhibeat.

Hoc enim exposito, liquidò etiam constabit, quam temere, & sine causa Calendarium nouum a Mestlino oppugnetur. Ecclesia igitur, posthabitis veris Lunæ ac Solis motibus, quippe qui ad Astronomos magis pertineant, solos medios, & æquales considerat. Cuius rei multiplex ratio afferri potest.

PRIMUM quia motus veri inæquales sunt, modò velociores, modo tardiores; medij autem motus sunt semper æquales atque uniformes: ac proinde hi facili negotio in cyclum redigi possunt, non autem illi. Cum ergo ad investigationem Æquinoctij, Nouilunij, ac plenilunij Paschalis, tradendæ sint regulæ faciles, quæ sine magno labore a quolibet, Astronomiæ etiam omnino rudi, & ignaro, percipi, ac teneri possint, sine cognitione tabularum Astronomicarum, ne vniuersus populus Astronomiam cogatur perdiscere, quod nouum atque inauditum est, & factu prorsus impossibile; recipiendi fuerunt motus medij potius, quam veri, præsertim quia facilius in veris, apparentibusque motibus, quam in medijs, & æqualibus error potest admitti. Neque verò magni refert, veros re ipsam cælestibus corporibus existere, medios autem cogitatione tantum, atque arte esse excogitatos ab Astronomis, ut videlicet veros per medios inuestigent. Nam Ecclesia obstricta non est, neque vnquam fuit, exquisitis astrorum legibus, motibusque; sed satis est, si Solis, ac Lunæ motus pingui quadam (ut aiunt) Minerua assequatur, dummodo non multum a vero recedat. Id quod antiquissimus vsus a primitiua Ecclesia ad nostram usque ætatem continuatus, atque perductus euidenter demonstrat.

DEINDE quia, si veris motibus Ecclesia vteretur, perpetuum extaret seminarium discordiarum, atque rixarum inter CHRISTI fideles in sacrosancti Paschæ celebratione, propter tabularum Astronomicarum varietatem, & discrepantiam, diuersasque motuum hypotheses, cum alij has, alij illas tabulas sequendas esse contenderent:

sicut.

sicut hodie videmus alios tabulas Alphoninas, alios verò Prutenicas ex Copernici doctrina erutas, in motibus astrorum cognoscendis vsurpare. Ex quo efficeretur, ut diuersi diuersa Æquinoctia, Nouiluniaque obseruarent, atque adeo Pascha non eodem tempore celebrarent, quod valde absolum foret, & absurdum.

TERTIO, quoniam ad hanc vsque diem nullæ tabulæ conditæ sunt ab Astronomis, per quas veri stellarum motus ad omne tempus certò, & sine vilo errore inquiri possint; & cognosci; sed quilibet obseruationibus sui temporis congruentes tabulas semper confecit, quæ longo deinde tempore elapso deficere a vero deprehensæ sunt, propterea quod ne vnus motus cælestis periodus exquisitè, ac penitus cognita adhuc sit. Nam Ptolemæus Astronomorum princeps, & solertissimus cælestium motuum indagator, confecit sanè ante annos 1450. tabulas suis obseruationibus congruentes, quibus eo tempore motus cælorum certissime, & sine vlla dubitatione supputabantur. His deinde, quoniam experientia docuerat, eas non amplius motus cælestes accurate exhibere, successerunt tabulæ aliæ, dictæ Alphoninæ, quòd sumptibus, ac diligentia Alphonsi regis Hispaniæ ante annos circiter 340. ab Astronomis conditæ sint, quibus ea tempestate certius, quam per tabulas Ptolemæi, motus inueniebantur. In harum tandem locum repositæ sunt nostro hoc tempore tabulæ Copernici, quæ Prutenicæ vulgò appellantur, propterea quod omnium Astronomorum ferè consensu, cum phænomenis cælestibus longe exquisitius conueniunt, quam Alphoninæ. Atque ita fortasse post multa secula posterì nostri alias motuum cælestium periodos obseruabunt, nouasque propterea hypotheses conficiant, atque adeo pro tabulis Prutenicis nouas alias substituent. Quis enim pro certo affirmare audeat, tabulas Prutenicas omni tempore cælorum motibus consensuras esse, cum videat tabulas Ptolemæi præstantissimi Astronomi, & qui meritò omnibus antefertur, mancas nunc esse, & imperfectas, quæ illis tamen temporibus fuerunt absolutissimæ? Præsertim cum Prutenicæ tabulæ incertis hypothesibus, nedum absurdis, & a communi hominum opinione abhorrentibus, ac quibus omnes Philosophi naturales repugnant, fundatæ sint? Huc accedit, quod nondum vna integra periodus Anomalie præcessionis Æquinoctiorum, in qua Copernicus omnem inæqualitatem Solaris anni fundat, perfecta est atque absoluta: ut meritò dubitare quis possit de veritate tabularum ex illa Anomalia extructarum, & an, absoluta una periodo, altera sequens præcedenti sit omni ex parte responsura. Quæ cum ita sint, quis erit tam impudens & audax, qui DEI Ecclesiam astringere uelit tam incertis, ac fallacibus Astronomorum præceptis, ac tabulis? Certe, opinor, nemo; nisi fortè dicere uelis, Ecclesiam debere nunc has, nunc illas amplecti tabulas, prout hoc, uel illo tempore motibus cælorum eas congruere animaduertit: quod nihil aliud esset, quam omnia in dubium reuocare; quippe cum uix inter Astronomos.

cur, ob tabularum Astronomicarum uarietatem.

ratio. Quia nullæ tabulæ ad hanc usque diem extructæ sūt, quæ ueros motus sine errore exhibeant ad multos annos.

Prutenicæ tabulæ, quæ hodie ad omnibus usantur, cur incertæ iudicari possint.

Ecclesiam motus duntaxat medios considerare, ob multas causas.

ratio. Quia medij motus æquales sūt, & uniformes, ac proinde ad caput ualgi accommodari: veri autem motus inæquales & irregulares.

ratio. Ne seminarium perpetuum rixarum, & discordiarum extaret in Ecclesia, si ueri motus obtinerentur.

Ex Astronomia
genuinis in mo-
tu Solis ac Lunæ
magis fide tabu-
lis Alphonsinis,
quàm Prutenicis.

nomos constaret, quibusnam tabulis magis fidendum esset: quemadmodum hac etiam ætate videmus, excellentissimos esse Mathematicos, qui in motu Solis, ac Lunæ Alphonsinis tabulis magis credendum esse censent, quàm Prutenicis.

T Y C H O Brahe Danus quidem nobilis vir, & insignis Mathematicus, qui nunc motus Astrorum proprijs obseruationibus examinat, totusque in eo est, vt eos, quoad eius fieri possit, correctissimos nobis exhibeat, deprehendit anno 1586. adhibita accurata diligentia, vt ab erudito viro, & in rebus Mathematicis peritissimo Bartholomæo Sculteto accepi, Æquinoctium vernum, hoc est, ingressum Solis in Arietem, accidisse die 10. Martij. Hor. 9. Min. 2. post Meridiem, secundum vetus Calendarium: quod tabulæ Alphonsinæ sex propemodum horis citius exhibent; Prutenicæ verò horis ferè 13. tardius. Vbi manifestò apparet, Alphonsinum calculum ad obseruationem supradictam propius accedere, quam Prutenicum, siue Copernianum. Ex Calendario nouo incidit idem Æquinoctium obseruatum in diem 20. Martij, Hor. 9. Min. 2. post Mer. ac proinde sequenti diei 21. recte ascriptum fuit: vt vel hinc liquido etiam appareat, præclare in hac Calendarij correctione actum esse, vt decem dies ex anno 1582. eximerentur, vt Æquinoctium in diem 21. Martij restitueretur.

Recte ad restituendum æquinoctium in diem 21. Martij exemptos iussit 10. dies, cõfirmauit obseruationibus nobilibus cuiusdam Dani.

V T ergo dissidium hoc Astronomorum, atque discordia tolleretur è medio, prudentissimo consilio Ecclesia tabulas verorum motuum curiositati Astronomorum relinquens semper respuit, atque motus medios, qui æquales, & vniformes sunt, aut potius Cyclos medijs motibus maxime consentientes, ad mobilium festorum **solennia** adhibendos esse iudicauit.

N E C verò hæc a me ideo allata sunt, quod putem tabulas Astronomicas omnino reiiciendas esse, tanquam falsas & futiles: **Omnis** enim laude dignos semper existimaui Astronomos, qui varijs temporibus maximo labore ac studio astrorum motus obseruarunt, atque ad eosdem facile **supputandos**, licet non omnino exquisite, ita tamen, vt parum a vero absint, tabulas uarias mira industria elaborarunt, atque posteris transmiserunt. Sed hoc solum contendo, Ecclesiam non esse ad curiosas Astronomorum subtilitates alligandam, cum eadem tabulæ diu durare nequeant, sed aliæ atque aliæ pro temporum varietate sint adhibendæ, vt diximus. Neque verò hoc dignitati, ac præstantiæ Astronomiæ nobilissimæ scientiæ quicquam detrahit, immo eam potius mirificè commendat, quod tam accurate tantam motuum varietatem nobis ob oculos proposuerit, vt quam proximè veritatem ipsam attingamus. Et quid mirum, Astronomos non posse perfectè motus cælorum tanto interuallo a nobis dissitorum intelligentia consequi, cum nec vnus substantiæ, quamuis minimæ, in hisce inferioribus absolutam cognitionem Philosophi hæcenus adipisci potuerint?

Tabulas Astronomicas magni faciendæ esse, etiam si longo tempore durare nequeant.

Tabulas Astronomicarum in hoc flatu uide proxiat.

E T certe videtur mihi **D E V S** Opt. Max. cælorum, atque stellarum architectus sapientissimus, de industria Planetarum, stellarumque

que motus tantis voluisse difficultatibus inuoluere, quas nemo mortalium suo ingenio expedire, & explicare possit: (quis enim ab orbe condito ad nostra vsque tempora tam excellens in Astronomia reperiendus est, qui periodos cælestium motuum ita definierit, vt post aliquot annorum secula a vero nihil discederent, propter minutias quasdam in cuiuslibet planetæ periodo abundantes, aut deficientes, quæ in magno temporis interuallo non leuem errorem inducunt?) vt nimirum semper inueniamus, quod in tam admirabili nobilissimorum corporum artificio, & in tam constanti eorum motuum harmonia, & concordia admiremur, perpetuisque laudibus eorum conditorem, atque motorem celebremus: vt potissimum propter cælorum immensam molem, eorumque ordinem, ac motus, in quibus semper superesse videtur, quod summa diligentia a solertissimis rerum cælestium perscrutatoribus inquiratur, scriptum esse possit existimari ab Ecclesiæ Cap. iij. *Et mundum tradidit disputationi eorum.* Ne videlicet aliquando, si perfectè cælorum numerum, ordinem, & motum intellexissent homines, desinerent opera **DEI** inquirere, & admirari, atque adeo ingenia, sublata exercendi causa, cessatione quodammodo torperent.

Q V A R T O Ecclesiæ veros motus negligit, assumitque medios, seu potius Cyclos; quoniam etiam si tabulæ Astronomicæ extarent absolutissimæ, & ab omni errore purgatissimæ, ita vt omni vitio carerent, frustra tamen, & sine vlla necessitate in diebus festis mobilibus celebrâdis exquisita illa, & curiosa supputatio Horarum, ac Minutiarum secundum veros motus adhiberetur. Nam quamquam accuratissime Æquinoctium vernum, & plenilunia Paschalia ex motibus veris supputarentur, regionum tamen, ac Meridianorum varietas efficeret, vt labor ille inutilis, ac vanus redderetur. Quando namque Roma v. g. Æquinoctium vernum cadit in meridiem diei 21. Martij, incidit idem quibusdam Orientalioribus populis in eundem diem 21. sub occasum Solis, alijs in mediam noctem sequentem eius diei, atque ideo sequenti diei 22. tribuendum erit, &c. Similiter si tunc plenilunium verum contingat Romæ die 22. Martij circa Meridiem, accidet idem apud priores populos Orientaliores sub Solis occasum, apud posteriores verò circa mediam noctem, &c. Quare si eo anno dies 22. Martij fuerit Dominicus, celebrabitur quidem Romæ Pascha, secundum Patrum, & Conciliorum sanctiones: apud Orientaliores verò populos, præsertim remotiores, si verum motum spectare debent, celebrari non poterit; propterea quod illis Æquinoctium sit die 22. & plenilunij tempus nondum aduenit. Constat autem ex Patrum decretis, neque in ipso die Æquinoctij Pascha legitime celebrari posse, sed necessarium esse, vt Æquinoctij dies antecesserit, neque ante plenilunium, ne in Luna XIIII. aut ante XIIII. celebretur. Et quoniam in Concilio Nicæno sancitum est, vt omnes eo mense, ac die Pascha celebrent, quo id Ecclesiæ Romana obseruat, idemque postea confirmatum est in Concilio Arelatensi, & Carthaginensi quarto, clarissimeque a S. Ambrosio plu-

4. ratio.

Quia etiam Astronomicæ tabulæ extarent absolutissimæ, frustra tamen veri motus ascererentur ab Ecclesiâ, ob Meridianorum varietatem.

ribus

ribus verbis in epistola ad Episcopos per Æmiliam constitutos asseritur: Liquidò colligitur, Ecclesiam in Paschæ celebratione rationem veri motus Luminarium habere non posse.

5. ratio.
Quia antiquissima Ecclesie consuetudo est in obseruatione mediæ motui, non autem uerorum: quæ sine cauâ uigentî mutari nō debet.

QVINTO, propter antiquissimam consuetudinem, quæ mediæ motus, seu potius Cycli in Ecclesia, ueris motibus neglectis, in uisū semper fuerunt, & quæ sine uigenti aliqua necessitate mutari non debet. Nam Ecclesiam Æquinoctium uernum secundum uerum motum non obseruasse, euidenter ex decreto sanctorum Patrum in Nicæno Concilio edito demonstratur, quo per uniuersum terrarum orbem statuerat, die 21. Martij Æquinoctium esse obseruandum. Perspicuum autem est, Æquinoctium neque secundum uerum motum, neque secundum medium ad unicum diem posse astringi atque alligari. Si enim anno, qui bissextilem proxime antecedit, id contingat die 21. necesse est idem anno sequenti bissextili, propter diem intercalarem Februario additum, incidere in diem 20. Item si in anno bissextili fiat Æquinoctium circa Meridiem alicuius diei, accidet idem necessario anno, qui bissextilem proxime consequitur, sub occasum Solis eiusdem diei, & altero post bissextilem anno, circa mediam noctem, tertio denique anno post bissextilem, sub ortum Solis alterius diei; propter sex illas horas, quæ in singulis annis communibus omittuntur: quandoquidem in illis dies duntaxat 365. integri numerantur; cum tamen sex propemodum horæ in quolibet anno supersint. Ex quibus perspicue concluditur, decretum illud neque ad uerum, neque ad medium motum posse referri, sed solum ad diem 21. Martij, quo ferè eo tempore Æquinoctium fieri solebat, etsi secundum calculum Astronomicum interdum ante eum diem, uel paulo post contingere deprehenderetur; ne scilicet apud quosdam Æquinoctium obseruaretur die 21. apud alios uerò alio die, si Astronomicas tabulas consulere uellent, ac proinde diuersis temporibus Pascha celebraretur: quod foret absurdum.

Non multum refferre, quod ad Paschæ festum spectat, si æquinoctium non semper in ipsum diem 21. Martij incidat, sed eum interdum aliquantum antecedit, uel subsequatur.

NEQUE uerò magni interest, (quod ad solennitatem Paschalem attinet) siue Æquinoctium in ipsum diem 21. Martij incidat, siue eum antecedit, siue subsequatur, dummodo ab eo non longe absit. Non enim Ecclesia tam accuratis, subtilibusque Astronomorum præceptis unquam astricta fuit; cum neque Hebræis ipsis, quibus omnia ceremonialia erant, præceptum fuerit, ut uerum, aut medium Æquinoctium in Paschæ solennitate obseruarent, sed tantum tempus, quo dies, iudicio sensus, noctibus æquales fiant: quod quidem triduum, aut quadriduum sine magna differentia complecti solet.

Dei p. Moyses præcepisse obseruatio nem primi mensis, & 10. diei, & 14. mensis modo, & ad capti uerum populi Israelitici accomodatam.

COLLIGITVR hoc satis aperte ex Sacra scriptura. Præcepit enim DEVS per Moysen Paschæ celebritatem Exo. xii. his uerbis: *Mensis iste uobis principium mensum, primus erit in mensibus anni, &c.* Et aliquanto post. *Et seruabitis eum (agnum scilicet) usque ad quartam decimam diem mensis huius, &c.* Vbi semper inculcantur uoces hæ, *iste & huius*, quibus significari uidetur, DEVM noluisse immutare consuetam.

suetam anni, ac mensium Hebræorum formam, & numerationem, sed mutationem tantum septimi mensis in primum; ac si diceretur: *Mensis iste*, qui hæctenus in Ægypto a uobis secundum uulgarem anni usum, non autem secundum Astronomicum calculum, septimus est habitus, & nominatus, deinceps erit uobis primus totius anni, in eoque Pascha celebrabitur. Neque dici potest, Moysi instructo a DEO ignotam tunc fuisse ueram utriusque anni tam Solaris, quam Lunarum magnitudinem, quia hoc ridiculum esset; sed dicendum potius est, Moysen locutum esse ad sensum uulgi Astronomiæ ignari, quandoquidem ad uniuersum cæterum filiorum Israel uerba faciebat; appellasseque primum mensum more non Astronomico, quando uidelicet Sol primum punctum Arietis ingreditur, sed ritu, modoque admodum uulgari, & plane rustico, hoc est, Abib, Hebraice, & ἀβίβ, Græcè, quod Latine sonat mensum nouorum, siue nouarum frugum; quoniam uerò tempore nouæ fruges in Ægypto colliguntur.

IAM uerò neque in Nouilunijs, Plenilunijsque inuestigandis Ecclesiam multum laborare de uero, aut medio motu, ex eo constare potest, quod in ijs perquirendis inde usque a principio usque semper est Cyclis Lunaribus, siue decennouennalibus, qui nullo modo possunt ueris, aut medijs motibus omni ex parte congruere; cum secundum Cyclos, Lunationes complectantur dies integros, quæ tamen & secundum uerum, & secundum medium motum præter dies integros, horas aliquot, horarumque fragmenta continent. Adde quod in annis bissextilibus Lunationes uno die ueniunt tardiores in Cyclo post diem intercalarem, cuius ratio haberi non potest, nisi pluribus iam annis elapsis, ut lib. 2. patebit, cum rationem Cycli decennouennalis auri numeri exponemus. Ac quidem, quod ad Cyclum Lunarem attinet, imitatur Ecclesia ea in re non solum Hebræos, Alexandrinos, & Romanos, uerum etiam Chaldæos, Arabes, Athenienses, & omnium ferè ætatum populos, qui omnes ad Nouilunia perquirenda Cyclis Lunaribus multo tempore ante CHRISTI aduentum, ac post usi sunt: quos omnes Paulus Middelburgensis lib. 2. Paulinæ explicat.

Ecclesiam non esse ualde sollicitam de ueris aut medijs Nouilunijs, plenilunijs, cū in ijs inuestigandis nōa semper sit cycli.

Ecclesiam in cyclo Lunari usum prædico imitari omnem antiquitatem.

SEXTO denique confirmatur idem auctoritate multorum Astronomorum, omniumque, qui de rebus ad Romanum Calendarium pertinentibus ex Ecclesie consuetudine scripserunt: inter quos præcipue est Campanus in principio sui Computi maioris, ubi asserit, *Computum esse scientiam numerationis, & diuisionis temporum* (eius uerborum) *secundum uulgares obseruantias.* Et Cap. xv. docet, *Computistas, ueris Lunationibus, propter earum difficilem uarietatem, Astronomis relictis, de medijs solum, propter earum uniformitatem, negotiatos esse.*

6. ratio.
Quia ita facilius esse, testatur uarij scriptores, & Computistæ.

IOANNES quoque Stofflerinus in suo Calendario Romano propof. 34. litera, Z, maiuscula, docet, uniuersalem Ecclesiam a Concilio Nicæno in hodiernum usque diem Cyclum aurei numeri ab Alexandri-

E xandri-

xandrini acceptum, qui eo prius vsi sunt, pro Paschæ celebratione vsurpassè. Et paulo infra affirmat, aureos numeros in Calendario inscriptos indicare dies mediocrium coniunctionum Luminarium, &c. Et aliquanto post scribit, Orthodoxam Ecclesiam, præsertim Latinam, ante Nicænam Synodum, ad Pascha per Lunam XIIII. inquirendum, vsam esse Cyclo Lunari consueto, & a Iulio Cæsare instituto. Idem pluribus alijs locis repetit.

PAVLVS item a Middelburgo Episcopus Forosempromienfis in sua Paulina lib. 10. circa medium, paulo ante tabulam Aequinoctiorum, post longam disputationem de anni magnitudine varia, & inæquali scribit his verbis. *Hæc tamen diuersa quantitas anni Solaris non impedit operationem nostram pro norma Paschalis solennitatis conscribenda, quia Ecclesia Romana in Paschali supputatione non obseruat motus diuersos, vel extremos, propter ipsorum varietatem, sed medios duntaxat & uniformes. Media autem anni quantitas inter maximam, & minimam est dierum 365. Hor. 5. Min. 49. Sec. 16. Et mox subiungit. Quamobrem omisso hoc scrupulo æquationis anni Solaris Astrologis necessario, describemus hic æquinoctia vernalia pro primo mense, & Paschali norma, competentia iuxta supputationem ex tabulis Alphonsinis deductam, &c.*

EX his omnibus credo satis esse confirmatum, neque diem verni Aequinoctij, neque Lunas XIIII. Paschales examinari debere per Ephemerides, & Astronomicas ueri, aut medij motus, ut frustra nonnulli contendunt, sed satis esse, si per regulas populares, perceptu faciles, & adhuc in Ecclesia vsitatas, cuiusmodi sunt Cycli, inquirentur. Non negarim tamen medios motus ex Astronomicis tabulis depromptos, non autem ueros, (quod hi inæquales sint, illi aut em æquales,) maximo esse vsui ad diiudicandum, quinam Cyclos ex omnibus in Calendario dispositus rectissime Lunas XIIII. Paschales exhibeat.

Medios motus
utiles esse ad di-
iudicandum, qui
sunt cyclos è plu-
ribus rectis Lu-
nas XIIII. exhibeat
in Calendario.

QVAE INTERCALANDI RATIO ADHIBITA sit, ut Aequinoctium prope diem 21. Martij, ad quem est reuocatum, retineatur.

CAP. V.



C ne Aequinoctium vernum progressu temporis diem 21. Martij, ad quem reuocatum est, iterum deserat, & versus principium mensis progrediatur, ut ante Calendarij correctionem, instituta est hæc intercalandi ratio, ut seruata quidem consueta ratione intercalandi unum diem quarto quoque anno, non omnes anni centesimi in posterum bissexiles sint, (licet secundum consuetam rationem annorum bissexilium omnes bissexiles esse deberent) sed primi tres cen-

Quæ intercalandi
ratio adhibita sit,
ut Aequinoctium
prope 21. diem
Martij conseruetur.

centesimi post annum 1600. fiant communes, dierum uidelicet tantum 365. quales sunt anni 1700. 1800. 1900. quartus autem insequens centesimus, idest, 2000. bissextilis sit, dierum nimirum 366. Item tres centesimi proximi, 2100. 2200. 2300. eodem modo communes fiant, & quartus centesimus proximus 2400. bissextilis sit. Atque ita deinceps, eodem semper ordine seruato. Huius intercalationis ratio, quoniam acriter a Mæstlino oppugnatur, paulo plenius explicanda est hoc loco, ut omnes intelligant, nullam aliam intercalandi rationem potuisse iniri commodiorem, atque eam vafre ac malitiosè a Mæstlino impugnari. Quod ut planius fiat, dicenda prius pauca erunt de uaria anni magnitudine diuersis temporibus ab Astronomis deprehensa. Atque ut hinc exordium sumatur, annus Solaris duplex est, Astronomicus, & Ciuilis.

ASTRONOMICVS annus est spatium temporis, quo Sol proprio motu totum. Zodiacum percurrit ab Occasu in Ortum, initio sumpto ab aliquo puncto certo, ut a principio Arietis, donec ad idem reuertatur. Quod quidem temporis spatium præter dies 365. integros complectitur 5. Horas, & insuper aliquot Horæ minuta, ut ex Astronomorum obseruationibus satis apparet.

ANNVS CIVILIS ex diebus tantum integris constat, modo ex 365. & appellatur Communis, modo ex 366. & Bissextilis, siue Intercalaris dicitur. Neque aliter annus Ciuilis supputari potest, quam per integros dies, neglectis Horis, Horarumque fragmentis, cum ad usum populi, ac vulgi, quod non percipit anni numerationem per dies cum Horis, & Horarum minutijs, instituendus sit: & talis supputatio anni neque in Calendario possit disponi, neque idonea sit, aut accommodata ad mercimonia, aut commercia, aliaque ciuilia negotia peragenda, uel ad dies festos colendos, sacrasque Ecclesiæ ceremonias rite obeundas; propterea quod annus ita dinumeratus modo a Meridie, modo ab Occasu Solis, modo a media nocte, modo a Solis Ortu, & modo denique ab aliquo alio momento diei initium sumit; in Calendario autem neque Horæ, neque minutia Horarum, sed dies duntaxat integri collocantur. Exempli gratia, annus 1588. si Horarum, & Minutorum ratio habeatur, incipit secundum Ephemerides Ioannis Antonij Magini, die 20. Martij, Hor. 9. Min. 49. ferè post Meridiem. Annus deinde proximus, 1589. Die 20. Martij. Hor. 15. Min. 36. ferè post Meridiem. Annus uerò 1590. Die 20. Martij. Hor. 21. & ferè Min. 31. post Meridiem. Annus autem 1591. Die 21. Martij. Hor. 3. Min. 28. ferè post Meridiem. Annus denique 1592. initium iterum sumit a Die 20. Martij. Hor. 9. Min. 23. aut circiter post Meridiem. Vbi vides, nunquam annum eodem momento temporis incipere: quæ res nullo modo potest ad usum populi esse idonea, nisi omnes uelimus Astronomia esse instructos; quod & ridiculum est, nec fieri ullo modo potest.

ET SI autem hæc descriptio in Dies, Horas, fragmentaque Horarum.

Annus Astronomicus quid.

Annus Astronomicus constare ex diebus, & horis, horarumque fragmentis.

Annus ciuilis quid.

Annus ciuilis necessario constare ex diebus integris.

Annus Astronomicus non semper ab eodem momento eiusdem diei incipere.

Necessariam esse
cognitionē anni
Astronomici.

rum non possit, vt diximus, ad vsū vulgi transferri, necessaria tamen est eius cognitio, vt annus Ciuilis ex diebus integris constans possit interdum æquari, modo per additionem, modo per subtractionem vnus diei, qui ex omissis horis, earumque fragmentis conflatur, vt cum anno Astronomico, quantum fieri potest, congruat, & Sol iisdem ferè temporibus anni Æquinoctia, ac Solstitia conficiat.

Car quartus quif
que annus fit bis
sextilis.

HANC enim ob causam Ecclesia quarto quoque anno, ex instituto Iulij Cæsaris, vnum diem intercalarem ad annum adiungit, vt fiat dierum 366. cum alij tres antecedentes anni dies tantummodo 365. complectantur. Nam cum Ecclesia maxime receptam Iulij Cæsaris rationem secuta constituat annum Astronomicum Dierum 365. & Horarum 6. In anno autem Ciuili comprehendantur dies duntaxat 365. fit, ut primo anno Ciuili ad annum Astronomicum explendum, desint horæ 6. in secundo, 12. in tertio, 18. & in quarto 24. quæ vnum diem naturalem constituunt. Quare necesse est, annum quartum, ne horæ illæ 24. negligantur, constituere dierum 366. alioquin Æquinoctia, ac Solstitia tunc vno die serius contingerent, quàm in Calendario notantur, & post alios quatuor annos duobus diebus tardius, & sic deinceps: ita ut in 120. annis uno mense integro, id est, totis diebus 30. uersus finem anni prolaberentur, &c. atque ad priores sedes non reuenterentur, nisi post 1460. annos. In quo spatio temporis verum Æquinoctium per singulos menses, atque adeo dies, in orbem irer. Quæ res quantam temporum confusionem allatura esset, quis non videt?

Æquinoctium, si
omnes anni esset
communis, in
1460. annis per-
agraret: oēs dies
solius anni.

Intercalatio v-
nius diei quarto
quoque anno cur
maior sit quam
oportet.

SED quoniam Solaris annus ab Astronomis aliquanto minor obseruatus est, quàm Dierum 365. Hor. 6. efficitur, ut plus quam oporteat, quarto quouis anno intercaletur, cum horæ, & fragmenta, quibus Astronomicus annus Ciuilem superat, in quatuor annis ad unum diem integrum non excreuant. Quare nisi fragmentorum illorum, quæ in quoque quadriennio ad diem integrum conficiendum desunt, ratio habeatur, ita ut, quando ad integrum diem excreuerint, unus dies ex anno eximatur, hoc est, ab intercalatione semel cesset, progressient paulatim Æquinoctia, & Solstitia uersus principia mensium, quemadmodum ante correctionem Calendarij contigit. Quod ne in posterum eueniat, hoc remedium excogitatum est, vt annus aliquis, qui deberet esse bissextilis, fiat communis dierum tantum 365. non autem intercalaris dierum 366. ut fufius infra dicetur. Vt autem statuere possimus, quot annorum spatio fragmenta horarum, quæ ad sex horas complendas in quolibet anno Astronomico desunt, unum diem integrum conficiant, atque adeo dies vnus intercalaris omitti debeat, attente, diligenterque consideranda sunt, quæ de anni magnitudine per celebriorum Astronomorum obseruationes memoria prodita sunt.

Anni magnitudo
ex Ptolemæo.

RELICTIS igitur uetustioribus Astronomis, PTOLEMÆVS anno circiter 130. post CHRISTVM natum, suis obseruationibus

bus deprehendit anni magnitudinem Dierum 365. Hor. 6. minus parte trecentesima vnus diei, id est, vltra dies integros, Hor. 6. Min. 55. Sec. 12.

ALBATEGNIVS circa annum Domini 880. nimirum annis circiter 750. post Ptolemæum, inuenit annum continere Dies 365. Hor. 5. Min. 46. Sec. 24.

ALPHONSINÆ tabulæ, quæ circa annum Domini 1250. conditæ sunt, statuunt annum constare ex Diebus 365. Hor. 5. Min. 49. Sec. 16.

HÆ sunt celebriores de magnitudine anni Solaris sententiæ. Ex quibus constat, annum Solarem esse modo maiorem, modo minorem; quandoquidem a peritissimis Astronomis diuersus ac varius varijs temporibus est obseruatus. Ac veteres quidem Astronomi coniectura-admodum probabili ducebantur ad suspicandum, annum Solarem non posse semper esse eiusdem magnitudinis, tum propter apparentem motum Solis inæquabilem & irregularem, tum verò ob irregularem motum octauæ spheræ; Sed quoniam hæc res plene cognosci non potest, nisi multis seculis elapsis, nihil certi nobis de annorum Solarium inæqualitate reliquerunt.

VNVS post hominum memoriam NICOLAVS COPERNICVS egregius nostræ ætatis Mathematicus, conferendo diligentissime suas obseruationes cum obseruationibus Hipparchi, Ptolemæi, Albategnij, & Alphonsi, ausus est solertia sane incredibili, adhibitis nouis hypothesibus, incrementum hoc, & decrementum anni Solaris demonstrare, & anni inæqualitatem ad certam definitamque normam redigere; inuenitque per calculum ex suis hypothesibus depromptum, annum Solarem, cum ad maximam magnitudinem excreuerit, paulo esse maiorem eo, quem Ptolemæus comperit, Dierum nimirum 365. Hor. 5. Min. 55. Sec. 37. Ter. 40. cum verò maxime decreuerit, paulo minorem esse eo, quem Albategnius reperit, hoc est, Dierum 365. Hor. 5. Min. 42. Sec. 55. Ter. 7. ita ut magnitudo anni Alphonsini media propemodum sit inter maximam, ac minimam anni magnitudinem. De qua annorum inæqualitate plura capite insequenti scribemus.

QUÆ cum ita sint, difficile sane fuit Gregorio XIII. Pontifici prudentissimo statuere, quam intercalandi viam præscriberet, vt verum Æquinoctium in 21. die Martij retineretur. Nam anni Ptolemæici magnitudo exigebat, vt trecentesimo ferè quoque anno vnus dies intercalaris omitteretur; propterea quod annus ille trecentesima parte vnus diei minor sit, quàm annus Iulianus, vel Ecclesiasticus Dierum 365. Hor. 6. atque idcirco trecentorum annorum spatio Æquinoctium vno die a sede sibi in Calendario constituta ad initium mensis promoueatur. At secundum Albategnij annum vnus ferme dies intercalaris omittendus esset centesimo quoque anno, quod in tanto annorum spatio Æquinoctium secundum magnitudinem illius anni vno die.

Anni magnitudo
ex Albategnio.

Anni magnitudo
secundum Alps
sinos.

Anni solaris non
esse eiusdem sem-
per magnitudi-
nis.

Copernici de anni
inæqualitate
obseruationes.

Difficultas inter-
calandi ad æqui-
noctium in die
21. Martij retinē-
dum.

In quot annis
dies intercalaris
semel omittendus
esset, si annus Pto-
lemæi assumere-
tur.

In quot annis se-
cundum Albate-
gnij annum ces-
sandum semel ef-
set ab intercala-
tione.

In quorū annis Alphonſinus annis requirit exceptio nem vnus diei intercalaris.

die ſedem ſuam ferè anticipet in Calendario. Denique ſi haberetur ratio anni Alphonſini, ceſſandum ſemel eſſet ab intercalatione vnus diei ſpatio 134. ferè annorum. Atque hæc varietas intercalandi in dies creſceret, prout anni magnitudo varia inter maximum, ac minimum annum exiſteret. Quo igitur ſe uerteret Pontifex, aut quam viam ſibi proponeret ſequendam?

PROPOSITÆ ſunt ei a præſtantibus Aſtronomis, qui huic negotio præerant, duæ potiſſimum viæ. Altera quidem, ut pro inæqualitate anni Solaris, modo maiori interuallo annorum, modo minori dies intercalaris vnus eximeretur, prout annus maior, aut minor ex Copernici calculo exiſteret: Altera verò, ut poſthabita anni inæqualitate, ratio intercalandi ad annum Alphonſinum, qui inter maximum, & minimum medius quodammodo eſt, accommodaretur. Vtraque via in compendio nouæ rationis reſtituendi Calendarium ad Principes Chriſtianos, Reſpublicas, atque Vniuerſitates celebriores miſſa eſt, vt re diligenter, ac diu, multumque conſiderata delibera- rent, vtra potiſſimum aptior, conuenientiorque uideretur, ut eam ſummus Pontifex, uelut totius orbis Chriſtiani conſenſum, ſua auctoritate comprobaret. Verum cum omnes, uno aut altero ad ſummum excepto, rem totam arbitrio Pontificis permiſſent, poſterior tandem ratio, conſilio Aſtronomorum, delecta eſt, has potiſſimum ob cauſas.

PRIMUM, quoniam Eccleſia in Paſchæ celebratione regulare quid, & uniforme, quod ſtatum ſit, & a uero non longe abſit, potius quam accuratam Aſtronomorum ſupputationem ſequi debet; cum annorum, menſium, aliorumque temporum diſenſiones ad captum uulgi accommodatæ eſſe debeant, Quare prior uia intercalandi nulla ratione adhibenda uidetur, propterea quod incerta eſt, irregularis, atque inæquabilis, quippe in qua uno tempore pluribus annis omitti deberet dies intercalaris, alio uerò paucioribus: quod quid aliud eſſet, niſi conijcere populū Chriſtianum uniuerſum in laqueos inexplicabiles, cum perpetuo dubius atque incertus futurus eſſet, quando intercalaris dies foret omittendus? Neque enim dici poteſt, Eccleſiam populo debere proponere tabulam intercalationis, in qua anni deſcripti ſint, quibus intercalatione utendum non ſit: quia inter Aſtronomos excitaretur incendium diſcordiarum, ſeditionumque intolerabilem, cum quilibet ſuum calculum obruderet in hoc negotio ſequendum; quandoquidem, ut proximo Cap. diximus, hic illas tabulas, ille uerò has contendat eſſe aſſumendas. Quam enim obſecro aliam ob cauſam poſt Concilium Nicænum ad tempora uſque Juſtiniani Imperatoris tot diſſidia atque contentiones in Paſcha celebrando inter Græcos, & Latinos extiterunt, niſi quod in eo Concilio patres illi ſanctiſſimi nõ propoſuerint certum aliquem Cyclum, quæ tota Eccleſia obſeruaret, ſed curam eam Euſebio Epiſcopo Cæſarienſi, atque Alexandrinis demandarunt? Hinc enim factum eſt, ut Latini ſecundum

unum

Duæ viæ intercalandi ad æquinoctium in die 21. Martij reſtituendæ.

Quæ ratio intercalandi delecta ſit, & quas ob cauſas.

1. cauſa Cur in correptione Calendarij media anni magnitudo aſſumpta ſit.

Anni inæqualitatem non eſſe ad intercalandi rationem iuſtitendam.

Contentiones in Paſche celebratione à Concilio Nicæno uſque ad Juſtinianum Imperatorem, uideatortæ ſat.

unum Cyclum, & Græci ſecundum alterum contenderent Paſcha eſſe celebrandum, donec tempore Juſtiniani Senioris Dionyſius Abbas Cyclum Alexandrinorum Calendario Romano ſcriberet, quem omnes deinceps Eccleſiæ concordibus animis ſequerentur: quod & factum eſt tam ab Eccleſia Orientali, quam Occidentali, uſque ad Gregorianam hanc correctionem. Niſi ergo Gregorius XIII. Pontifex prudentiſſimus æquabilem quandam, & regularem intercalationis formulam præſcripiſſet, ſed Aſtronomis curam eam reliquiſſet, ut exuero motu tabulas conſicerent, quæ annos deſcriptos continerent, quibus ab intercalatione ceſſandum eſſet: quis non uideret, perpetuas rixas, & diſſenſiones inter Aſtronomos futuras fuiſſe, cum ſuum quiſque calculum Eccleſiæ obruderet? Vna igitur ac deſinita magnitudo anni eligenda fuit, ut ſecundum eam ratio inſtitueretur, qua intercalatio certo quodam annorum ſpatio intermitteretur. Ita namque & uulgo, ac rudi populo magis eſt conſultum & omnis materia diſcordiarum inter Aſtronomos è medio penitus ſublata.

QUARE cum annus ſit inæqualis, maximus, minimus, & medius, non poterit ad hanc rem aſſumi maximus, quia nimis rarò intercalatio ommitteretur, id eſt, ſemel trecentefimo quoque anno. Et quamuis ratio hæc eo tempore, quo annus in maximam magnitudinem excreuiſſet, motui Solis exquiſitè reſponderet, maxime tamen diſtaret a uero, cum idem annus minimam obtineret magnitudinem.

EANDEM ob cauſam neq; minimus annus huic rei idoneus eſſe poteſt, propterea quod nimis crebriſſimam omiſſionem diei intercalaris expoſcit, & ſolum motui Solis reſponderet eo tempore, quo annus minimus circumageretur.

SOLVS ergo annus inter maximum, & minimum medius, cuiuſmodi eſt Alphonſinus, ad hoc munus aptus erit: quia ſiue maior aliquo tempore annus fuerit deprehenſus, ſiue minor, quàm medius, parum a uero aberrare poterimus, ſi pro magnitudine anni illius medij omiſſionem diei intercalaris inſtituamus, cum neque nimis rarò, neque nimis crebro dies intercalaris è medio tollatur, ſed media quædam ſemper ratio ſeruetur: adeo ut ratio hæc intercalandi ſeipſam emendet, atque corrigat. Nam quando æquo crebrius intercalaris dies omittitur uno tempore, compenſatur hic error tempore alio, quando rariuſ dies intercalaris eximitur, & contra.

ID quod perſpicuum erit ex calculis annorum aliquot ad finem Cap. vi. ubi luce clarius apparebit, æquationem æquabilem ad ſolum annum medium, non autem ad minimum ſiue maximum poſſe inſtitui: quippe cum horum annorum æquationes æquinoctium poſt aliquot annos longiſſime e propria ſede exturbent, æquatio uerò illius, hoc eſt, medij anni, idem circa 21. diem, quæ eſt eius ſedes propria, ita conferuet, ut ab eo non longè poſſit euagari, etiam ad plurima annorum millia.

Maximus annus cur ad æquationem anni Solaris aptus non ſit idoneus.

Minimus annus cur ad æquationem anni Solaris aptus non ſit.

Medius annus, id eſt, Alphonſinus cur ſolus ad annu ſolare æquatum aptus ſit.

Ratio intercalationis ad mediu annum inſtituta quo pacto ſeipſa emendet.

NEQUE

Nihil incommodum, quod alicuius momenti sit, ideo qui ex intercalatione pro medio anno instituta.

NEQVE aliud incommodum (si incommodum dici potest) ex hac intercalationis omissione secundum mediam anni magnitudinem instituta sequi potest, quam ut anno maximo citius, quam opus est, diem intercalarem eximamus, atque idcirco Æquinoctium aliquantum a die 21. Martij uersus finem mensis recedat, Ecclesiasticumque Æquinoctium diei 21. affixum, contingat ante verum: Anno uero minimo tardius, quam æquum est, diem intercalarem omittamus, ac proinde Æquinoctium deferat diem 21. Martij, progrediaturque uersus mensis initium, ita ut Ecclesiasticum Æquinoctium post caeleste, seu uerum accidat. Hoc autem non esse absurdum, sed potius consuetudini Ecclesiæ maxime consentaneum, ex ijs, quæ sequuntur intellegendum.

2. cano. Cur in correctio ne Calendarij magis anno adsumpta sit.

DEINDE posterior hæc ratio magis probata est, quia ut proximo Capite pluribus argumentis probauimus, Ecclesia uisa semper est medijs motibus in Nouilunijs, & Lunis XIIII. ad rectam Paschæ celebrationem inuestigandis, ueris motibus exquisitori Astronomorum perfructationi relicti: quod medijs motus sint semper æquales, & uniformes, ueri autem inæquales, ac difformes, modo medijs maiores, & modo minores. Æquum igitur, & consentaneum esse uidetur, ut ad Æquinoctium in sua sede retinendum, adhibeat quoque anni magnitudinem, quæ inter maximam, & minimam media est, cum par utrobique ratio esse videatur. Nam quemadmodum coniunctiones Luminarium mediæ ueras nunc antecedunt, nunc uero subsequuntur, ita etiam Æquinoctium, quod annus inter maximum, & minimum medius exhibet, uno tempore præcedet, subsequente uero; alio autem tempore post uerum accidet, ut paulo ante diximus.

S' similitudo inter medias Luminarium coniunctiones, & æquationes ad annum mediu institutam.

Dubitatio, quod intercalum Paschæ reijciatur in secundo mensi, non nunquam uero primum mensis præueniat, propterea quod Æquinoctium non semper in die 21. Martij hæret, si æquatio pro medio anno instituta sit.

QUOD si quis obijciat, ex eo, quod Æquinoctium uerum non semper in die 21. Martij, ubi illud Ecclesia statuit, sed interdum uel ante, uel post contingat, necessario effici, nonnullas Lunas XIIII. pertinere ad primum mensis, & esse Paschales, ex decretis, & sanctionibus Patrum, & Concilij Nicæni, & tamen eas reijci, tanquam non Paschales, & ad ultimum mensis spectantes, propterea quod ante diem 21. Martij, in quo putat Ecclesia Æquinoctium fieri, Lunæ illæ XIIII. existunt, licet in ipsum diem Æquinoctij, quod tum fortassis diem 21. antecedit, incidant, uel ipsum etiam subsequantur: Rursus nonnullas Lunas XIIII. non esse Paschales secundum eadem decreta, & sanctiones Patrum, ac Nicæni Concilij, sed ad ultimum mensis pertinere, quæ tamen ab Ecclesia legitimæ ad Paschæ celebrandum, & primi mensis censeantur, propterea quod in diem 21. Martij Æquinoctio destinatum incidunt, uel eum subsequuntur, etsi Æquinoctium uerum, quod tum fortassis post diem 21. contingit, præcedant: quorum utrumque absurdum esse uidetur, cum priores Lunæ XIIII. Pascha in secundum mensis reijciant, posteriores autem idem in duodecimo atque ultimo mensis exhibeant celebrandum.

SI quis, inquam, sic obijciat, respondendum est, hoc non esse absurdum,

furdum, neque nouum in Ecclesia DEI. Nam Æquinoctium uno die non potest contineri, sed duos sibi deposcit dies: propterea quod si in anno bissextili aliquo contingat u. g. die 20. Martij circa meridiem, idem sequenti anno accidet sex horis tardius, nimirum die 20. sub occasum Solis, propter sex illas horas, quæ in anno quolibet post bissexum omittuntur; deinde proximo anno die 20. circa mediam noctem, & alio anno insequenti die 21. sub ortum Solis; ac tandem sequenti anno, qui iterum bissextilis est, ad priorem diem 20. circa meridiem regredietur, propter diem intercalarem anno adiectum. Cum igitur Æquinoctium duos dies requirat, Ecclesia autem unicum diem Æquinoctio semper assignauerit, uidelicet 21. Martij, ut omnes CHRISTIANI fideles eodem uerbique die Pascha celebrent, proxima scilicet Dominica post Lunam XIIII. quæ cadit uel in diem Æquinoctij, hoc est, in 21. Martij, uel eum proxime sequitur, non autem antecedit, ut supra docuimus; non potuit ullo tempore, neque ipsius Concilij Nicæni temporibus, quando Canon Paschalis primum confirmatus est, atque a generali Concilio editus, euitari, quin interdum Pascha celebraretur ultimo mense, uel secundo. Quod ita planum efficiam.

FAC Æquinoctium circa tempora Concilij Nicæni, quod a Patribus in die 21. Martij constitutum est, contigisse uerè die 21. & 22. Martij, quemadmodum id tabulæ Copernici, siue Prutenicæ nobis demonstrant, in quibus reperimus, Æquinoctium anno Domini 324. bissextili contigisse die 21. Martij circa meridiem, ac proinde anno tertio post bissexum die 22. sub ortum ferè Solis. Hoc posito, quotiescunque tunc anno tertio post bissexum Luna XIIII. incidit in diem 21. Martij (quod quidem, corrente aureo numero XVI. ante correctionem Calendarij, semper accidebat) celebratum est Pascha ultimo mense, cum Luna illa XIIII. Æquinoctium præcesserit, atque in ipsum Æquinoctium Pascha inciderit, si fortè tunc dies 22. fuit Dominica. Ponamus deinde, Æquinoctium circa idem tempus Nicæni Concilij occupasse diem 20. & diem 21. Martij, quod Alphonsinis tabulis magis congruit, cum ea Æquinoctium anno 324. bissextili in die 20. Martij horis ferè 22. ante meridiem reponant. Hoc, inquam, si recipimus, quotiescunque eo tempore Luna XIIII. in anno bissextili in diem 20. Martij incidit, reiectum est Pascha in mensis secundum, cum illa Luna XIIII. uerè Paschalis fuerit, propterea quod uel in Æquinoctium incidit, uel ipsum secuta est, & tamen eam Ecclesia respuerit, tanquam ultimi mensis; non aliam utique ob causam, quam quod diem 21. Æquinoctio assignatum antecesserit. Idem nunc post correctionem contingat quoque necesse est, quotiescunque Epactæ XXIIII. XXIII. sunt in usu. Nam cadentè Æquinoctio in diem 20. Martij, & corrente Epacta XXIIII. esset Luna XIIII. huius Epactæ cadens in diem 20. Martij, Paschalis, ex Decretis Patrum, & Concilij Nicæni, quæ tamen reijcitur, & alia secundi mensis recipitur. Incidente autem Æquinoctio in diem 22. & corrente Epacta XXIII. sumitur

Solutio dubitationis. Nouum non esse, ut interdum Pascha celebretur uel in secundo mense, uel in ultimo, propter annos bissexiles, & bissexiles.

Pascha necessario celebrati esse interdum in secundo mense, & in ultimo, etiam ipse Concilij Nicæni temporibus.

mitur Luna XIIII. huius Epactæ in diem 21. cadens, pro Paschali, cum tamen, ex Decretis Patrum, ad vltimum mensẽ pertineat, propterea quod ante Æquinoctium existit.

EX his liquido apparet, nouum non esse in Ecclesia, vt Pascha uel in vltimo mense, uel in secundo celebretur, propter Æquinoctium vni diei affixum, quod duos dies postulat. Neque verò in hoc Ecclesia a Decretis Patrum, & Concilij Nicæni discedere putanda est: quia Decreta illa non ita seuerè accipienda sunt, vt velint Ecclesiam ex tabulis Astronomicis Æquinoctium debere explorare; sed ita solum sunt intelligenda, vt Ecclesiam præcipiant in Paschæ celebratione obseruare debere diem Æquinoctio ascriptum, licet nonnunquam Æquinoctium antecedit illum diem, vel subsequatur, dummodo non longe ab eo recedat.

QUOCIRCA recte dici potest, Æquinoctium duobus posse modis accipi: vno prout vere in rerum natura existit, & ab Astronomis consideratur, alio prout in Calendario affigitur ad certum aliquem diem, & ab Ecclesia ad Pascha rite celebrandum adhibetur. Er quamuis Ecclesiasticum hoc Æquinoctium debeat ad Astronomicum illud, ac verum, quantum fieri potest, referri, iustas tamen ob causas potest vnum ab altero nonnihil discrepare. Iustissima autem causa, quare Ecclesiasticum Æquinoctium a naturali, ac vero interdum differat, est concordia fidelium, atque consensus, propter quem Ecclesia Æquinoctium vnico diei ascripsit, ut nimirum in orbe Christiano vniuerso eodem die coniunctis animis sacrosanctum Paschæ diem omnes agerent: quæ sane concordia vix, aut ægre retineri posset, si Æquinoctium, habita ratione veri motus, ad duos, aut etiam plures dies alligaretur, ut ex dictis constat. Itaque tametsi Ecclesia in Paschæ celebritate libere, ac sponte. Nullis etenim legibus ad hoc faciendum astringitur, vt supra Cap. j. diximus) Æquinoctium, & cursum Lunæ sibi obseruandum proponat, ob maiorem nimirum mysteriorum, quæ in sanctissima passione, ac resurrectione Dominica continentur, explicationem; magis tamen cordi ei est pax fidelium atque concordia: adeo ut si casu aliquo detrimentum accipiendum sit uel in Æquinoctio motuque Lunæ, uel in concordia fidelium, præoptet magis Pascha eodem die ab omnibus celebrari, etsi non perfecte Æquinoctium, cursusque Lunæ teneatur, quàm uel minimum consensionem fidelium in eo celebrando dirimi, aut perturbari. Quis enim meritò Ecclesiam reprehendat, uel erroris insimulet, si nonnihil à perfecta Æquinoctij, atque Lunæ XIIII. obseruatione deflectat, ut tranquillitas, & pax inter fideles in Pascha, omnium festorum celeberrimo, agendo conseruetur? Æquinoctium enim, & Lunam XIIII. libere, & solum propter congruentiam quandam, ac similitudinem cum Pascha Hebræorum in hoc negotio considerat, vt Cap. j. docuimus; pacem uerò credentium, atque concordiam, ex præcepto diuino tueri, atque conseruare debet.

In ecclia Decretis Patrum, & Concilij Nicæni non repugnare, etsi interdum Pascha celebretur uel in ultimo mense, uel in secundo, cui hoc nullo modo uita ri possit.

Æquinoctium duplex est, Astronomicum, seu uerum, & Ecclesiasticum, sine Politicum.

Quare quòd æquinoctium Ecclesiasticum, differet interdum a uero, id obseruandum non sit.

Ecclesiam esse liberam in obseruando æquinoctio, & Lunæ cursu ad Pascha celebrandum: obseruare uero illa propter mysterium.

Ecclesie magis cordi esse pacem fidelium in Paschæ celebratione, quàm accuratam æquinoctij, & cursum Lunæ obseruationem.

DENIQUE medium annum potissimum in hac re secuta est Ecclesia, quoniam etsi propter diei intercalaris intermissionem pro magnitudine anni media institutam post aliquot seculorum decursum accideret, Æquinoctium non persisteret in die 21. Martij, sed uel uersus finem mensis prolapsum esse, uel progressum uersus initium, per nouas obseruationes deprehenderetur, quod ob Astronomicarum tabularum inconstantiam, mutabilitatemque contingere posse non negamus; quemadmodum enim tabulæ Ptolemæi, & Alphonsi Regis deprehensæ iam sunt a ueris motibus nonnihil deflectisse, quamquam suis temporibus, quando conditæ sunt, eos rectissime exhiberent, ita nobis tabularum Prutenicarum ex Copernici doctrina erutarum perpetuitatem, aut diurnitatem polliceri non possumus. Etsi, inquam, Æquinoctium è sua sede discessisse reperirerur, nullo tamen negotio ad diem 21. poterit reuocari, si ex Decreto Pontificis Romani vnus, aut alter dies, uel etiam plures, si opus sit, extra ordinem in aliquo anno intercalentur, si forte uersus finem mensis prolapsum deprehenderetur: aut ex anno aliquo eximantur, si uersus initium mensis processisset, pro multitudine scilicet dierum, quibus Æquinoctium a die 21. recessisse animaduertetur. Hac enim ratione ad 21. diem restituerur: nec quicquam in Epactis Calendarij propterea immutandum erit, sed solum æquationes tabulæ expansæ Epactarum paulo aliter erunt disponendæ. Quod qua ratione fieri debeat, libro 2. Cap. iiii. trademus.

AT QVE in hoc excellentia, ac perpetuitas Calendarij Gregoriani consistit, quòd ad quamcumque intercalandi formam, hoc est, ad quamuis anni magnitudinem accomodari possit, nulla Cycli Epactarum facta in Calendario mutatione: quæ res in nullum alium Cyclum Lunarem quadrare potest; cum mutata intercalationis ratione, Cycli quoque in Calendario dispositio mutanda sit necessario, ut Cap. iiii. secundi libri, cum de Epactarum tabula expansa agemus, copiose explicabimus: quod quidem Mæstlinus homo acutus non uidit; alioqui tam audax in hoc Calendario reprehendendo non fuisset.

NON enim Calendarium Gregorianum ideo appellatur perpetuum, & nulli unquam mutationi obnoxium, quod, ut ille falso interpretatur, talis in eo intercalandi formula sit præscripta, ut per eam Æquinoctium in 21. die Martij ita retineatur, quo minus ab eo aliquando recedat. Hoc enim fieri nulla ratione potest, si annus Ciuilis ex diebus integris constans, & intercalandi modus facilis, ac regularis, ut decet, non autem Astronomicus annus ex diebus, horis, horarumque fragmentis constitutus, & irregularis intercalationis forma populo rudi proponenda sit. Quis est enim tam stupidus, atque hebes, si modo Astronomicis tinctus sit, qui hoc sibi persuadeat, cum experientia quotidiana nos doceat, ne in quatuor quidem annorum interuallo, propter sex horas quotannis omiffas, Æquinoctium in eodem die posse consistere? Sed eam ob causam perpetuum, & nulli mutationi

3. cens. Car. in correctio ne Calendarij mo dia anni magnitudo alia pta sit.

Si post aliquos annos æquodis diem 21. Mart. de ferret, quo pacto ad eandem pos sic reuocari.

Perpetuitas, ut perfectio Calida rij Gregoriani in quo consistat.

Mæstlinus igno rante, in quo perfectio, ac perpetuitas Calendarij consistat.

Fieri non posse, ut æquinoctium in eodẽ die persi stat, ob sex horas quotannis omiffas.

obnoxium dicitur Calendarium, quoddam etiam si a posteris alia anni magnitudo fuerit deprehensa, ac proinde alia quoque intercalationis regula secundum eam instituenda sit, (quod quidem posse accidere, ingenue fatemur, propter anni magnitudinem incertam, & inaequalem. Ob hanc enim causam in compendio restitutionis Calendarij quae intercalandi formulæ Principibus Christianis, & Mathematicis propofite sunt,) Calendarium tamen ipsum, quod ad dispositionem Epactarum spectat, intactum prorsus sit permansurum. Id quod non contingeret, si aureus numerus in Calendario relictus esset, quod plerique optabant; quippe cum, non solum si alia atque alia intercalatio pro diuersis anni magnitudinibus institueretur, sed etiam seruata eadem semper intercalandi forma, secundum annum Alphonsinum, a nobis exposita, tricies oportuisset aureum numerum in Calendario immutare, atque idcirco triginta Calendaria diuersa (quod esset intolerabile) condenda fuissent, ut infra patebit.

Calendarium nominatum est per mansurum, et si alia intercalandi formula institueretur, si forte a posteris alia anni magnitudo exploraretur.

Si aureus numerus in Calendario relictus, fuisset, condenda 30. Calendaria.

ITA QVE cum in hoc correctionis negotio anni Alphonsini magnitudo delecta sit, secundum quam ad Aequinoctium in eodem die conseruandum forma intercalandi instituitur, tanquam magis vniformis, magisque ad sensum vulgi accommodata, explicemus iam, quare ratione omissionis diei intercalaris centesimo quoque anno post annum 1600. quadringentesimo quoque excepto, de qua ad initium huius Capituli dictum est, ad hanc anni magnitudinem quadret. Etenim cum, vt Capite iij. ostendimus, Aequinoctium in annis 134. ferme vnum diem anticipet, ita ut, si nunc diei 21. Martij adhæreat, post 134. annos ad diem 20. progressurum sit; efficitur, ut si quouis anno 134. post annum 1600. dies intercalaris omittatur, constituendo modo annum 132. modo 136. (quoniam annus 134. bissextilis non est) communem, dierum scilicet 365. non autem bissextilem, vt fieri deberet, si annus Iulianus, siue Ecclesiasticus maior, minorve non esset, quam dierum 365. & horarum 6. efficitur, inquam, vt Aequinoctium ad diem 21. reuertatur: quemadmodum ex omissione decem dierum anno 1582. facta, quibus a 21. die versus principium mensis discesserat, ad eundem diem 21. restitutum est. Sed quoniam varietas hæc, qua modo anno quolibet 132. modo 136. intercalatio omitti deberet, facile obliuioni tradi posset, quod anni huiusmodi nulla insigni nota sint affecti, electi sunt ad hanc rem anni potius centesimi, cum hi magis sint conspicui, & non tam facile in illis negligentia aliqua, aut obliuio possit obrepere, præsertim quod omnes centesimi anni sint Iubilæis dedicati, vt propterea Ecclesiæ Catholicæ filij sint notissimi, atque expectatissimi. Cum enim in annis 134. vt dictum est, Aequinoctium anticipet vnum diem, anteuertet idem sedem suam in Calendario spatio 402. annorum, tribus diebus.

QVARE si quolibet spatio quadringentorum annorum tres dies intercalares intermittantur, hoc seruato ordine, vt primi tres centesimi post 1600. annum (Annus enim 1600. æquatione non indiget, cum in eo propter

Quæ res omissionis diei intercalaris in centesimo anno, quadringentesimo quoque excepto, ad annum Alphonsinum quadret.

Quæ anni centesimi æquatione anni solutis sunt diebus.

propter vicinitatem anni 1582. in quo Calendarium est correctum, Aequinoctium nondum diem integrum anticipare potuerit) sint communes, & non bissextiles, quadringentesimus autem quisque bissextilis sit, conseruabitur Aequinoctium circa 21. diem Martij, perinde ac si centesimo trigesimo quarto quoque anno dies intercalaris omitteretur.

ITA QVE etsi in posterum quartus quisque annus de more adhuc sit bissextilis, hi tamen anni 1700. 1800. 1900. bissextiles non conseruantur, (quamuis in bissextilium numero contineantur) sed communes, annus autem 2000. erit bissextilis. Eodemque modo anni 2100. 2200. 2300. communes fient, & annus 2400. bissextilis, atque ita deinceps eodem semper seruato ordine, donec compertum sit, Aequinoctium ita a 21. die Martij discessisse, vt ad eum reuerti non possit, nisi per decretum summi Pontificis extra ordinem intercalatio fiat, aut omissione vnus, pluriumve dierum in aliquo anno, ut supra ostendimus. Nam quod duos illos annos, qui vitra 400. supersunt, neglexerimus, nemo mirari debet: quippe cum in multis annorum millibus vix vnus diei errorem possint efficere, etsi eorum ratio non habeatur: qui tamen error, si ad vnum diem excreuerit, facile per intercalationem extraordinariam vnus diei in aliquo anno communi corrigetur: quod tunc dies ille anno restituendus sit, qui sine necessitate exemptus est.

VIDES ergo rationem hanc intercalationis in centesimis annis institutam, per similem esse consuetæ intercalandi formulæ quarto quoque anno, atque ideo facile a populo memoria posse retineri. Quemadmodum enim quartus quisque annus post CHRISTVM natū bissextilis semper fuit, & erit, alij autem omnes anni, communes; ita post annum 1600. quadringentesimus quisque annus bissextilis erit, reliqui verò omnes anni centesimi, communes. Item quemadmodum inter annos non centesimos, ij tantum bissextiles sunt, quos quaternarius numerat, quales sunt anni 20. 84. 1588. 3416. &c. ita quoque post correctionem, ex annis centesimis ij duntaxat, quorum centenariorum numerum quaternarius numerat, bissextiles erunt, quales sunt anni 1600. 2000. 2400. 3600. 9600. &c. Nam omnes hos centenariorum numeros 16. 24. 36. 96. quaternarius metitur, vt patet.

VERVM dicet aliquis. Hæc intercalaris diei omissionis in annis centesimis, maxime quidem ad caput vulgi, & ad memoriam est accommodata, sed minus idonea ad Aequinoctium in 21. die Martij conseruandum videtur. Nam cum ad retinendum Aequinoctium in eodem die, omittendus sit vnus dies intercalaris, pro anni Alphonsini magnitudine, quouis 134. anno, vt supra ostensum est, sit, vt in æquatione, quæ per centesimos annos progreditur, in primo centesimo per omissionem diei intercalaris præueniatur iusta ac legitima æquatio annis 34. in secundo verò centesimo, annis 68. & in tertio centesimo, annis 102. Quæ res non videtur Aequinoctium in sua retinere sede, sed ab ea

Similitudo inter intercalationem quadringentesimo quoque anno, & intercalationem quarto quoque anno adhibendam.

Discretio, quod æquatio non recte videtur adhiberi in centesimo anno, quæ 34. quouis anno inter debent.

Solutio dubitationis, g. æquatio in centesimis annis adhibita non officiat intercalationi, quæ 134. quous anno fieri debet, sed eam potius perficit.

ab ea potius deturbare. Attamen si rem paulo ætius considerare velimus, intelligemus, hac nostra æquatione, si anni magnitudo tanta utique esset, quantam nobis tabulæ Alphonsinæ præbent, Æquinoctium rectius in sua sede conseruari, quam si quous anno 134. ea fieret, quod ita planum erit.

STATVAMVS Æquinoctium v. g. contingere aliquo anno in die 21. Martij, sex horis ante ortum Solis, hoc est, media nocte antecedente. Hoc posito, idem post annos $33\frac{1}{2}$. anteuertet eam mediam noctem sex horis, fietque circa occasum Solis diei 20. propterea quod in annis 134. vnum diem anticipat, ideoque annis $33\frac{1}{2}$. quartam partem diei, hoc est, sex horas. Post annos vero 67. eadem de causa idem in meridie eiusdem diei 20. reperietur. Et post 100. annos in ortu Solis eiusdem diei 20. Itavt post spatium 100. annorum Æquinoctium a prima sibi assignata sede recesserit versus initium mensis per tres quartas partes diei, hoc est, per horas 18. Quod si hoc anno centesimo dies intercalaris non eximatur, sed expectetur annus 134. excreuerit hic recessus versus mensis initium ad 24. horas, Æquinoctiumque ante diem 20. media nocte accidet, antequam dies anno 134. eximatur; semperque hoc eueniet quolibet spatio 134. annorum. At si primo centesimo anno subtrahatur dies intercalaris, etiam si anticipatio Æquinoctij nondum ad integrum diem, sed ad horas duntaxat 18. excreuerit, deducetur Æquinoctium ex ortu Solis diei 20. in ortum Solis diei 21. distabitque sex horis versus finem mensis a puncto primum assignato, non autem horis 18. versus principium mensis. Deinde in secundo centesimo, cum primum Æquinoctium ad meridiem diei 20. peruenerit, restituetur idem, per subtractionem diei intercalaris, in meridiem diei 21. distabitque horis 12. a prima sede. At vero in tertio centesimo, cum iam Æquinoctium attigerit Solis occasum diei 20. reuocabitur idem, per alterius diei exemptionem, ad Solis occasum diei 21. atque a prima sede horis 18. distabit. Deinceps autem sensim distantia hæc imminuetur, donec in quarto centesimo per 18. horas imminuta sit, (quod centesimo quoque anno Æquinoctium horis 18. sedem suam anteuertat) atque idcirco in prima rursus sede, hoc est, in media nocte ante diem 21. existat, cum quarto illo centesimo dies intercalaris non omittatur, sed de more intercalatur.

VIDES ergo, si dies vnus quolibet anno 134. exciperetur, quod fortassis non paucis videri possit expedire, Æquinoctium semper recessurum versus principium mensis a sede sibi assignata, ut recessus hic prope annum 134. ad diem ferè integrum excrecat. Secundum vero nostram æquationem in centesimis annis institutam, non posse distantiam Æquinoctij a prima sua sede distare 24. horis, sed ad summum, horis 18. atque idcirco rectius conseruari Æquinoctium ad diem 21. si in centesimis annis fiat æquatio, quam si annus 134. expectetur.

ADDE quod nostra hæc æquatio in centesimis annis adhibita non solum,

solum, vt antea dictum est, ad solitam intercalandi rationem quadriennalem conformatur, sed eadem prorsus est ratio in vtraque, quod ad conseruationem Æquinoctij in eadem sede attinet. Nam sicut primo anno post bissextum Æquinoctium versus finem mensis prolabitur sex horis; secundo horis 12. & tertio horis 18. propter senas horas in singulis anni comunib. ommissas; anno deniq; quarto ob intercalationem vnus diei prope anni initium, non expectatis 24. horis expletis, in eandem sedem restituitur: ita in quolibet spatio quadringentorum annorum accidit, si primi tres centesimi fiant communes, & quartus intercalaris, vt ex dictis liquidò constat.

QVID quod eandem propemodum rationem intercalandi Arabes in æquatione anni Lunaris sequuntur? Numquam enim expectant, donec ex horis ommissis dies integer conseruetur, sed quotiescunque ex illis horis maior numerus, quam 12. componitur, instituunt annum intercalarem, adijcentes vnum diem anno Lunari dierum 354. quem Embolisimum appellant, vt scilicet annus Lunaris æquetur. Qua de re legendus est Campanus in Computo maiori, & Paulus Middelburgensis lib. 2. suæ Paulinæ. Sed vt planius percipiatur, non potuisse commodiorem, & vero magis similem æquationis viam iniri, quam eam, quæ hoc Capite a nobis explicata est, afferemus in medium argumenta, seu potius cauillationes Mæstlini, aduersus eam æquandi Solaris anni rationem. Verùm prius insequenti Cap. explicanda paulo diligentius erit tota periodus anomalie Æquinoctiorum, & inæqualitatis annorum, secundum hypotheses Nicolai Copernici. Hinc enim clarissime apparebit, & formulam æquationis præscriptam aptissimam esse, & Mæstlinum in ea oppugnanda vatum admodum fuisse, ac malitiosum.

DE PERIODO ANOMALIAE AEQVINOCTIORUM, & INÆQUALITATIS ANNORUM EX NICOLAI COPERNICI DOCTRINA,

CAP. VI.



QVONIAM ad funditus euertendam Solaris anni æquandi formulam proximo Capite explicatam, temere affirmat Mæstlinus, Æquinoctium vernum, si ea adhibeatur, ex die 21. Martij non ita post multa annorum millia ad 27. vsque prolapsurum, & ad diem 21. amplius non rediturum: additque medium Æquinoctium hoc tempore in diem 23. Martij incidere, atque Æquinoctium verum a medio tum progrediendo, tum regrediendo toto quadrado discedere posse; operæ pretium me facturum existimo, si ad eludendam huius vaticinatoris insaniam, pro Apologia instituto, breuiter

Æquatio in centesimis annis adhibita eodem modo conseruare Æquinoctium in eodem die, quo per intercalationem quarto quous anno conseruatur.

uiter proponam hoc Cap. ob oculos *Æquinoctia* tam vera, quam *media* totius periodi *anomaliz* *Æquinoctiorum*, atque annorum *Solarium* inæqualitatis, ex tabulis *Prutenicis*, quæ apud omnes ferè iam solæ in pretio sunt, & ex quibus *Mæstlinus* omnia sua argumenta confinxit, atque deprompsit. Ita enim *calumniæ* eius, quas in *æquatione* *Æquinoctiorum*, quæ in nouo *Calendario* præscribitur, oppugnanda hoc loco adhibet, omnibus fient manifesta, planumque efficietur, *Æquinoctium* vernum, adhibita nostra *intercalandi* formula, non tanto spatio a die 21. recedere, quanto is falso, & solo *contradicendi* studio ipsum digressurum vaticinatur.

ET quoniam *Nicolaus Copernicus*, ex cuius doctrina *Prutenicæ* tabulæ extruuntur, statuit periodum *anomaliz* *præcessionis* *Æquinoctiorum* confici spatio 1717. annorum *Ægyptiorum*, qui constituunt annos *Julianos*, quibus nunc vtimur, 1715. & dies 302. partiemur totum hunc orbem, & reuolutionem in 8. partes præcipuas, primum quidem in quatuor *Quadrantes*, singulos deinde *quadrantes* in binas partes æquales, vt tempus cuiuslibet harum octo partium æqualium complectatur annos 214. dies 174. ac horas 15.

Periodus anomaliz æquinoctiorum quando inceperit ante Christi ortum.

HABVIT autem hæc reuolutio *anomaliz* suum initium annis 63. completis, & diebus 227. Horis 20. ac Min. 42. ante *CHRISTVM* natum: propterea quod tanto temporis intervallo æqualis, siue *medius* motus eius *anomaliz* conficit arcum a *Copernico* assignatum pro *Radice* ipsius ad initium annorum Domini: quæ *Radix* continet Sig. 0. Grad. 6. Min. 40. Sec. 27. Ter. 28. Quar. 6. Si igitur annis 63. & diebus 227. Horis 20. ac Min. 42. ante *CHRISTI* Ortum elapsis adijciantur anni 1715. & dies 302. totius circuitus ac reuolutionis, comperiemus eandem *anomaliam* de nouo reuolutionem suam inchoare anno Domini

Periodus anomaliz æquinoctiorum quo anno Christi iterum inceptura sit.

1653. die 25. Martij, secundum *Calendarium* nouum, cum prioris reuolutionis principium incidisset in 18. diem Maij, si tunc annus *Julianus* fuisset in vsu. Hinc per additionem continuam annorum 214. dierum 174.

Hor. 15.
colli-

gentur anni, in quibus eadem reuolutio illas octo partes totius periodi occupabit, vt in subiecta formula factum est, in qua duæ reuolutiones integræ sunt descriptæ.

Quando

Quando anomalia æquinoctiorum in qualibet octo partium existat.	Anni Domini Labentes.	Dies	Menfes
In principio reuolutionis, seu primi quadrantis.	63. ante Christi natum expleto. & 1653.	18. 25.	May. Martij.
In medio primi quadrantis.	151. & 1867.	8 18.	Novemb. Septemb.
In fine primi quadrantis, & principio secundi.	366. & 2082.	2. 13	May. Martij.
In medio secundi quadrantis.	580. & 2296.	23. 4.	Octob. Septemb.
In fine secundi quadrantis, & principio tertij.	795. & 2511.	16. 1.	Aprilis. Martij.
In medio tertij quadrantis.	1009. & 2725.	7. 25.	Octob. Augusti.
In fine tertij quadrantis, & principio quarti.	1224. & 2940.	31. 16.	Martij. Februarij.
In medio quarti quadrantis.	1438. & 3154.	21. 12.	Septemb. Augusti.
In fine quarti quadrantis, seu totius reuolutionis, & in principio noua reuolutionis.	1653. & 3369.	25. 2.	Martij. Februarij.

ÆQUINOCTIVM igitur verum, ac medium inter se non differunt, sed simul fiunt, quando anomalia est tam in principio suæ reuolutionis, quam in fine secundi quadrantis, hoc est, in principio tam primi, quam tertij quadrantis: quia tunc æquatio præcessionis nulla est. Maxima autem inter vtrumque *Æquinoctium* differentia est, cum anomalia finem tum primi, tum tertij quadrantis possidet in sua reuolutione: quia æquatio præcessionis tunc maxima est. Differentia denique inter vtrumque *Æquinoctium* in medio cuiusque quadrantis mediocris est: quod tunc æquatio præcessionis medio modo se habeat; adeo vt in tota periodo anomaliz bis vtrumque *Æquinoctium* simul

Æquinoctium verum ac medium quando simul fit & quando maxime inter se differant, & quando mediocris sit eorum differentia.

G. fiat,

fiat, & bis maxime alterum ab altero differat, quater autem eorum differentia in mediocritate quadam consistat.

Annus tropicus, quando sit maximus, & quando minimus, & quando medio se habeat modo.

R V R S V S annus tropicus, seu vertens maximus est, quando anomalia & in principio suæ reuolutionis, & in fine existit, scilicet in initio primi quadrantis, & in fine quarti. Minimus autem est, cum eadem anomalia in medio suæ reuolutionis constituitur, hoc est, in fine secundi quadrantis, siue in principio tertij. In alijs denique locis anomaliæ, mediocris est. Atque huius varietatis causa est, quia præcessio Æquinoctiorum vnus anni, quæ semper ab anno sidereo æquali (qui continet Dies 365. Hor. 6. Min. 9. Sec. 39. ex Thebitij, & Copernici sententia) subtrahenda est, vt anni tropici magnitudo relinquatur, tam in suæ reuolutionis principio, quàm in fine tardissima est. In medio autem velocissima. Alijs denique in locis medio modo se habet inter tardissimum, ac velocissimum eius motum. Itaque in tota periodo anomaliæ præcessionis Æquinoctiorum annus semel maximus est, semel minimus, & sæpius mediocris; ita tamen, vt semper duorum annorum a minimo anno vtrunque æqualiter distantium magnitudines sint inter se æquales. Quæ omnia in tabula infrequenti continentur, vbi tempus veri ac mediij Æquinoctij, quando anomalia circa octo illa loca totius reuolutionis ab anno 1653. inchoatæ existit, supputatum est, vnà cum anni uertentis magnitudine. Facta autem est supputatio ad annos bissextiles, qui propinquoies sunt annis, in quibus anomalia in octo illis locis existit, (excepto anno 1653. qui principium est reuolutionis, & ad quem calculus subductus est, sicut non sit bissextilis) quod in bissextilibus annis minor varietas cernatur in Solis ingressu in primum gradum Arietis. Calculus quoque ad æquationem Calendarij restituti, quæ per 400. annos progreditur, accommodatus est. Negleximus tamen horas in æquinoctijs, quod satis esse visum sit, si dies verni æquinoctij cum tempore ante, uel post meridiem, aut mediam noctem scriberetur, horis omiffis.

Anno 1653. quando reuolutio anomalia præcessionis æquinoctiorum incipit.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 20. \text{Martij post med. noc.} \\ 20. \text{Martij post med. noc.} \end{array} \right.$

Annus tropicus continebit Dies 365. Hor. 5. Min. 55. Sec. 37. Ter. 40. quæ anni magnitudo fuit etiam anno 63. ante CHRISTI Domini ortum, & secundum quam Æquinoctium diem unum anticipat annis ferme 329.

Anno

Anno 1868. cum anomalia erit iuxta medium primi quadrantis suæ reuolutionis.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 21. \text{Martij post med. noc.} \\ 20. \text{Martij circa ortum} \end{array} \right.$

Annus tropicus continebit Dies 365. Hor. 5. Min. 53. Sec. 52. quæ anni magnitudo conuenit etiam tempori circa annum Domini 151. & secundum quam Æquinoctium anticipat diem unum annis propensum 231.

Anno 2080. obtinente anomalia finem ferme primi quadrantis, & principium secundi suæ reuolutionis.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 21. \text{Martij circa occasum} \\ 20. \text{Martij post mer.} \end{array} \right.$

Annus tropicus erit Dierum 365. Hor. 5. Min. 49. Sec. 16. Ter. 29. quæ anni magnitudo quadrat etiam in tempus circa annum Domini 366. & secundum quam anticipatio Æquinoctij per unum diem requirit annos fere 134.

Anno 2296. cum anomalia circa medium secundi quadrantis suæ reuolutionis versabitur.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 21. \text{Martij post merid.} \\ 20. \text{Martij sub occasu} \end{array} \right.$

Annus tropicus erit Dierum 365. Hor. 5. Min. 44. Sec. 46. Ter. 59. quæ anni magnitudo fuit etiam circa annum Domini 580. & secundum quam anticipat Æquinoctium unum diem annis fere 94.

G 2 Anno

Anno 2512. quando anomalia erit iuxta finem secundi quadrantis, & in principio ferè terti, videlicet in medio totius reuolutionis.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 21. \text{ Martij ante mer.} \\ 21. \text{ Martij ante mer.} \end{array} \right.$

Annus tropicus erit Dierū 365. Hor. 5. Min. 42. Sec. 55. Ter. 7. que anni magnitudo extitit quoque circa annum Domini 795. & secundum quam, ut Æquinoctium anticipet unum diem, requiruntur ferè anni 84.

Anno 2724. anomalia occupante medium ferè terti quadrantis suareuolutionis.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 20. \text{ Martij post med. noc.} \\ 21. \text{ Martij circa occasū} \odot \end{array} \right.$

Annus tropicus erit Dierū 365. Hor. 5. Min. 44. Sec. 55. Ter. 59. que anni magnitudo fuit etiam circa annum Domini 1009. & ad anticipationem Æquinoctij per unum diem postulat ferè annos 94.

Anno 2940. versante anomalia in fine prope terti quadrantis suareuolutionis, & in principio ferè quarti.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 19. \text{ Martij post med. noc.} \\ 21. \text{ Martij circa ortum} \odot \end{array} \right.$

Annus tropicus erit Dierū 365. Hor. 5. Min. 49. Sec. 16. Ter. 29. que anni magnitudo quadrat etiam in tempus circa annum Domini 1224. postulatq; annos propemodum 134. ut Æquinoctium anticipare possit unum diem.

Anno

Anno 3156. cum anomalia erit ferè in medio quarti quadrantis sua reuolutionis.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 20. \text{ Martij circa occasū} \odot \\ 21. \text{ Martij circa merid.} \end{array} \right.$

Annus tropicus erit Dierū 365. Hor. 5. Min. 53. Sec. 52. que anni magnitudo extitit etiā circa tempora anni Domini 1438. & secundum eam, ut Æquinoctium anticipet unum diem, requiruntur propemodum anni 231.

Anno 3368. quando anomalia tenebit ferè finem totius reuolutionis, hoc est, in fine quasi quarti quadrantis versabitur.

Æquinoctium $\left\{ \begin{array}{l} \text{verum} \\ \text{medium} \end{array} \right\}$ fiet $\left\{ \begin{array}{l} 21. \text{ Martij circa mer.} \\ 21. \text{ Martij circa mer.} \end{array} \right.$

Annus tropicus erit Dierū 365. Hor. 5. Min. 55. Sec. 37. Ter. 40. que anni magnitudo conuenit etiam in tempora circa annum Domini 1653. & circa annum 63. ante CHRISTI ortum: requirit autem annos ferè 329. ut Æquinoctium anticipet unum diem. Et si annus haberet semper hanc magnitudinem, omittenda esset intercalatio bissextilis consueta quolibet anno 329.

EX his facile conijci potest, quanta confusio oriretur in orbe Christiano vniuerso, si æquatio Æquinoctij secundum verum motum esset instituenda, quippe quæ sæpissime in spatio 1715. annorum mutanda esset, pro varia anni magnitudine, quæ mirum in modum eo in spatio continenter crescit, atque decrescit. Quæ res magnam omnibus Ecclesijs folicitudinem iniiceret, cum perpetuò ambigerent, num hoc, vel illo anno bissextilis dies intercalaris omittendus esset, cogenturque ea de re Astronomorum sententias explorare quotannis, quod absurdum esset omnino, & ad hoc vsque tempus inauditum.

SIMVL illud constat, nullam æquationem anni Solaris, quæ præcipiat certis, statisque semper temporibus diem intercalarem esse omitt-

Confusio inter
Christianos, si æ-
quatio æquino-
ctij ad motu ve-
rū inl. tueretur.

omittendum, (qualis est nostra, statuens, vt quadragesimo quoque anno tres dies intercalares eximantur) omni ex parte quadrare posse vero motui Solis, ita vt *Æquinoctium* perpetuo ad diem 21. Martij retineat, atque conferuet: propterea quod secundum verum motum modo plures anni requiruntur, modo pauciores, quibus *Æquinoctium* per vnum diem in Calendario versus initium mensis progrediatur.

Æquinoctium secundum æquationem noui Calendarij non longe a die 21. Martij recedere, ideoque meritis eam esse institutam ad annum Alphonsi, qui medius est.

CONSTAT præterea, *Æquinoctium* vernum in tota proxime futu-
ra periodo, quæ ab anno 1653. incipiet, a sua sede non multo longius, quam spatio vnus dies in vtravisa partem declinare, etiam si æquatio intercalationis noui Calendarij adhibeatur, vt recte Alphonsi anni magnitudo, quæ media quodammodo est inter maximam ac minimam, assumpta sit, ex qua intercalationis formula præscribitur; quandoquidem ea formula & æquabilis est, & vniformis, atque ad vulgi capum accommodatissima, & quæ *Æquinoctium* circa diem 21. Martij, in quo eius sedes constituta est, ita detineat, vt ab eo non procul recedere possit, sed modo eum antecedit, modo subsequatur, modo denique in ipsum diem 21. incidat.

*Differentia inter verum ac medium æquinoctium non exi-
gere diebus duas semisse.*

POSTREMO colligitur ex his, quæ diximus, in tota una periodo anomaliæ *Æquinoctiorum* discrimen inter verum mediumque *Æquinoctium* ad duos integros dies nunquam excrescere, immo neque ad sesquidiem: quod tamen per calumniam Mæstlinus totum quadriduum posse conficere affirmat. Qua in re cum doctrina Copernici, quam ipse tantopere iactat, manifestissime pugnat. Hoc autem ita quoque planum fiet. *Æquinoctium* verum, ac medium simul eodem temporis momento sunt, quoties æquatio præcessionis nulla est, quod quidem fit, anomalia præcessionis obtinente principium, vel medium, vel finem sui ambitus, ac reuolutionis: Plurimum verò alterum ab altero distat, cum eadem æquatio maxima est, quod quidem fit, quoties anomalia versatur in principio secundi quadrantis, & quarti suæ reuolutionis.

Æquinoctium medium quædo antecedit, aut sequitur verum.

PORRO quando duo hæc *Æquinoctia* inter se differunt, medium antecedit, & verum sequitur, hoc est, *Æquinoctium* medium contingit ante verum, quando æquatio præcessionis *Æquinoctiorum* mediæ præcessioni adimitur, vt vera præcessio colligatur; quod quidem fit, quotiescunque duplicata anomalia semicirculo minor est, id est, quando anomalia *Æquinoctiorum* nondum secundum quadrantem totius periodi confecerit. Medium verò *Æquinoctium* sequitur, & verum præcedit, hoc est, *Æquinoctium* verum ante medium accidit, quando æquatio præcessionis *Æquinoctiorum* mediæ præcessioni adijcitur, vt vera præcessio componatur; quod quidem vsu venit, quandoquocunque anomalia duplicata maior est semicirculo, videlicet quando anomalia *Æquinoctiorum* iam transierit secundum quadrantem totius periodi.

TANTO autè tempore vnum *æquinoctium* alterum præcedit, aut sequitur,

tur, quantum satis est, vt Sol motu suo vero arcum æquationis præcessionis *Æquinoctiorum* percurrat. Quoniam verò maxima *Æquinoctiorum* æquatio nunquam excedit Gr. 1. Min. 11. Sec. 22. Ter. 30. & motus Solis diurnus nullo tempore minor est, quam Gr. 0. Min. 56. Sec. 46. efficitur, vt tempus inter verum, ac medium *Æquinoctium* nunquam excedat diem 1. & hor. 6. aut paulo amplius, etiam tum, cum motus Solis tardissimus est, & *Æquinoctiorum* æquatio maxima: vt vehementer mirer, quid in mentem venerit Mæstlino, cum veluti somnians dixit, differentiam inter vtrumque *Æquinoctium* ad totum quadriduum posse excrescere, mediumque *Æquinoctium* hoc seculo contingere die 23. Martij, cum tamen ab anno CHRISTI Domini 1653. vsque ad annum 3368. vna tota reuolutione anomaliæ diem 21. nunquam transgrediatur, vt ex superiori calculo manifestum est.

Quantum sit maximum discrimen inter verum ac medium æquinoctium.

SED videor mihi videre causam erroris Tubingensis istius Mathematici. Ratiocinatus est de medio, ac vero *Æquinoctio*, sicut de media, ac vera coniunctione, seu oppositione Luminarium solemus. Putauit enim tum demum *Æquinoctium* fieri medium, quando linea mediæ motus Solis cum puncto mediæ *Æquinoctij* coniungitur; quemadmodum media coniunctio, oppositione Solis ac Lunæ accidit, quando linea mediæ motuum Solis & Lunæ coniunguntur, vel opponuntur. Ex quo fit, vt si punctum *Æquinoctij* mediæ existat tunc inter punctum veri *Æquinoctij*, & corpus Solare, *Æquinoctium* verum a medio absit maiori intervallo, quam prostaphæresis, siue æquatio præcessionis *Æquinoctiorum* postulat; quanquam neque sic ad totum quadriduum peruenire possit hæc distantia, cum æquatio Solis nunquam duos gradus contineat.

Quid deceperit Mæstlini, ut putauerit, æquinoctium medium a vero absit posse toto quadrido.

SED hallucinatus est iste Lynceus Mathematicus. Alia enim ratio est *Æquinoctij* mediæ, & alia coniunctionis, uel oppositionis Luminarium mediæ. *Æquinoctium* siquidem medium fit, cum primum Sol punctum mediæ *Æquinoctij* attigerit, vt Astronomi docent. Erasmus enim Reinholdus Astronomus peritissimus in tabulis Prutenicis, Præcepto 22. ita scribit. *Non dubium est, Solem conficere verum æquinoctium, cum tanto intervallo adhuc præcedit primam Stellam Arietis, quantum interiectum est inter ipsam vernam sectionem vtriusque circulorum, æquinoctialis, atque obliqui, & eandem Stellam.* Intelligendum autem hoc esse tam de vernæ sectione mediæ, quam de vera, colligitur ex 10. Præcepto, ubi differentiam inter medium, & apparens *Æquinoctium* appellat Prostaphæresim, scilicet æquationem *Æquinoctiorum*, quæ maxima scrupulorum est 71. primorum, & secundorum 22. cum semisse vnus secundi.

Æquinoctium medium quando fit.

MVLTO clarius idem docet Iosephus Moletius celebris Astronomus in tabulis Gregorianis, Canone 13. cum sic ait. *Fit æquinoctium apparens, quando Sol ingreditur punctum sectionis Eclipticæ, & æquatoris apparens: Medium vero, quando Sol intrat punctum sectionis æquatoris mediæ, & Eclipticæ. Et ideo æquinoctium verum fit, quando Sol*

do Sol antecedit primam Arietis stellam tanto spatio, quanta est vera præcessio Aequinoctiorum ad datum tempus: Medium autem, quando Sol antecedit tanto intervallo primam Arietis stellam, quantum est arcus media præcessionis. Differentia inter hæc duo Aequinoctia, est tempus respondens prosthaphæresi Aequinoctiorum.

NON igitur medium Aequinoctium fit, quando linea medij motus Solis punctum medij Aequinoctij occupat, vt perperam vult Mæstlinus, sed quando Sol ipse punctum illud possidet, vt nos tradidimus. Nam si medium fieret Aequinoctium, quando Sol medio suo motu sectionem vernam mediam obtinet, non semper simul fierent verum ac medium Aequinoctium, quando prosthaphæresis Aequinoctiorum nulla est; quòd rarò admodum tunc verus Solis motus a medio non differat. Hoc autem cum omnibus Astronomis pugnat, quippe qui omnes doceant, medium Aequinoctium vno cum vero contingere, quando prosthaphæresis præcessionis Aequinoctiorum nulla est.

VERVM proferamus calculum ad annos aliquot vltiores, vt appareat, quàm temerarius, atque inconsideratus in hoc quoque Mæstlinus fuerit, cum asseruit, Aequinoctium prolapsurum ante annum Domini 15000. ad diem 27. Martij, si ratio æquandi anni Solaris in nouo Calendario præscripta feruatur.

Quod quidem non ex calculo aliquo asseruit, sed ex falsa opinione, qua æquinoctiū medium die

23. Martij accidere existimauit, verumque Aequinoctium a medio distare posse toto quatrinduo. Hinc enim, & non aliunde colligitur, verum Aequinoctium prolapsurum ali quando ad diem

27. Martij, & progressurum ad diem 19. vsque. Hoc autem falsum esse, calculus subiectionum annorum euidenter demonstrat.



Aequi-

Aequinoctium ergo vernum fiet		
Anni Domini	Dies Martij	Tempus ante vel post meridiem, aut med. noct.
4709. 5084.	21. 21.	post med. noc. ante med. noc.
5209. 6004.	23. 23.	circa med. noc. sub occ. Solis.
10020. 15002.	23. 21.	post med. noc. post med. noc.
15004. 15102.	20. 21.	circa med. noc. post med. noc.
15202. 15604.	21. 22.	post med. noc. post med. noc.
15804. 20004.	23. 20.	circa med. noc. post mer.
20005.	20.	post med. noc.

VBI est, obsecro, in his 13. annis vsque ad 20005. annum Aequinoctium die 27. Martij? Ego certe reperio, id vltimatum, aut triduum, & paulo amplius a die 21. non abesse, etiam si verum Aequinoctium ex tabulis Prutenicis, adhibita semper formula æquationis Calendarij Gregoriani, supputetur. Sed videlicet Mæstlinus, homo simplex, neminem nostrum fore existimauit, qui ad eius vaticinationem de prolapsione Aequinoctij ad 27. diem excutiendam, in futura secula numerando, progrediretur: quod idem nobis antea de festo Paschæ anni 1582. ex superioribus seculis obiecit.

QVOD si post tantum annorum intervallum (si mundus tam diu duraturus est, ne fortè aduersarius temerè clamet, quod non semel facit, & quidem importunissime, nos diem nouissimum non credere, perinde ac is, qui calculum ad aliquot annos futuros extendit, pro cer-

H to asserat,

Calendarij non esse prædicti, sed ta-
bolæ Prutenicæ
veris motib. ad-
huc cõstitit post
annos 20000.

to asserat, mundum totos eos annos duraturum) constaret, tabulas Prutenicas adhuc congruere motibus caelestibus, quis non videt, si in Ecclesiastico computo regulare quid, atque æquabile ad festa mobilia ex motibus cælorum cognoscenda est proponendum rudi populo, (quod omnino esse necessarium, abunde Cap. iij. & alijs in locis a nobis ostensum est) aptissimam esse nostram, intercalandi rationem, quæ ad anni magnitudinem mediam accommodata per 400. annos progreditur? Hac enim intercalationis formula adhibita, Æquinoctium suapte sponte ad diem 21. Martij redit, licet propter anni Solaris inæqualem magnitudinem, siue Æquinoctiorum præcessionem, inæqualem, solet interdum a die 21. aliquantum vltro citroque euargari: ut iure optimo æquatio hæc nostra Æquinoctium circa diem 21. Martij conseruare dici possit.

NON est tamen prætereundum hoc loco, Æquinoctium, si æquatio ad Alphonsinum annum, siue medium instituta adhibeatur, frequentius consequi diem 21. mensis Martij, quàm anteuertere, maiorique interuallo ab eodem die 21. versus mensis finem recedere, quàm versus principium mensis. Quoniam enim, vt dictum est, minimus annus requirit annos 84. ad Æquinoctij anticipationem per vnum diem, Alphonsinus autem, siue medius postulat annos 134. & maximus annos 329. fit; vt maior sit velocitas, qua æquatione maximo anno debitam præuenimus, quàm tarditas, qua æquationem minimo anno respondentem prorogamus. Quare, cum annus ferè est maximus, deuoluetur quidem Æquinoctium ad posteriores dies mēsis, quòd plures dies intercalares per nostram æquationem medij anni omittantur, quàm res exigit; & quando annus ferè minimus est, Æquinoctium ad priores dies mensis regredietur, non tanta tamen celeritate, quanta ad finem mensis est prolapsum, propterea quòd non tot dies intercalares per æquationem nostram anni Alphonsini retenti sunt, qui propter annum minimum debuisse omitti, quot prius omissi sunt, quos maximus annus retinendos esse præscribebat.

SED vt euidentius adhuc appareat, necessario assumptum esse annum medium, ut æquatio statuta ac determinata præscriberetur, non autem annum minimum, maximumve, ut Cap. v. tradidimus, supputauimus Æquinoctium anni 5084. adhibita æquatione tum spatio quouis annorum 84. quos minimus annus requirit ad anticipationem Æquinoctij per unum diem, tum spatio quolibet annorum 329. quos maximum annum postulare diximus, ut Æquinoctium anticipet vnum diem. Itaque si prior æquatio usurpetur, ablati erunt anno 5084. (decem illis, qui anno correctionis exempti sunt, annumeratis) dies omnino 51. incidetque Æquinoctium in 7. ferè diem Aprilis, diebus scilicet 17. post diem 21. Martij. Si autem posterior æquatio adhibeatur, ablati erunt omnino dies duntaxat 21. Æquinoctium vero cadet in diem ferè 7. Martij, nimirum 14. diebus propemodum ante diem 21. Martij. At nostra æquatione adhibita, omissi ad eum annum

num usque, erunt dies 36. & Æquinoctium die 21. Martij ante medium noctem ferè continget, ut ex proximo calculo superiorum 13. annorum manifestum est. Vides igitur, Æquinoctium ex minimi anni æquatione a die 21. Martij uersus posteriores menses nimis magno interuallo recedere, ex æquatione uero anni maximi nimis longè uersus initium mensis ab eodem die 21. relabi: quod tamen æquatio medij anni circa eundem diem 21. conseruat, atque tuetur. Eodem pacto calculus indicabit, æquationem ad quemcunque annum institutam, præterquam ad medium, Æquinoctium è propria sede, quam ei die 21. Martij fiximus, longius, quàm oportet, deturbare. Pater hoc ex anni magnitudine Dierum 365. Hor. 5. Min. 53. Sec. 2. Ter. 37. quæ annos ferè 207. ad anticipationem unius diei postulat, ac proinde apta esse uideri possit, ut ad eam æquatio præscriberetur, cum anni 207. medium pene locum obtineant inter annos 84. & 329. quos minimum, ac maximum annum requirere diximus, ut Æquinoctium anticipet unum diem in Calendario. Videamus ergo, an hæc æquatio tam bene Æquinoctium ad diem 21. conseruet, quàm nostra. Igitur calculus docet, anno 2940. quo per hanc æquationem exempti erunt dies 18. in uniuersum, Æquinoctium fieri die 18. Martij sub ortum Solis, nimirum 3. diebus & eo amplius, ante diem 21. Martij: Anno uero 10020. quo, eadem æquatione adhibita, ablati erunt omnino dies 51. Æquinoctium contingere die 1. Martij sub ortum etiam Solis, diebus scilicet 20. & eo amplius, ante diem 21. Martij. Conferamus iam hæc Æquinoctia cum Æquinoctijs eorundem annorum ex nostra æquatione, comperiemusque eam (etsi anni 134. quibus secundum eam unum diem anticipat Æquinoctium, non obtineant medium locum inter annos 84. & 329. quos minimus, & maximus annus ad unius diei anticipationem exigunt) tanto interuallo Æquinoctium ex sede propria non detrudere; cum anno 2940. Æquinoctium exhibeat die 19. Martij post med. noc. Anno uero 10020.

idem rejiciat in diem 23. Martij post med. noc. Ex quo efficitur, nostram æquationem a nemine iure reprehendi posse, cum nulla aptior asserri possit; nisi quis inæquabilem, atque irregularem, pro uaria anni magnitudine, uarijs temporibus dicat adhibendam esse: quod iam dudum ab usu & consuetudine Ecclesiæ exclusimus.

Æquatio ad medium annum instituta iure non potest reprehendi.

Cur æquatio per æquationem anni Calendarij frequentius post diem 21. Martij contingat in cælo, quam ante.

Æquatio quæcunque, præter eam, quæ ad medium annum instituitur, deturbat æquinoctium è propria sede longius, quàm oportet.

ARGVMENTA MAESTLINI ADVERSVS
rationem Solaris anni æquandi, in quadrin-
gentis quibusque annis adhibendam,
eorumque solutiones.

CAP. VII.



AMETSI ex ijs, quæ superioribus duobus Capitibus scriptis, facili negotio refutari possunt omnia, quæ aduersus Gregorianam anni correctionem (quod ad Aequinoctij restitutionem ad diem 21. Martij, eiusque in eodem conseruationem attinet) afferri possunt: vt tamen veritas magis appareat, dissoluemus

hoc Capite omnia argumenta nostri aduersarij, quæ ad eneruandum funditus nouum Calendarium plurima confinxit, eaque omnia simul suum in librum congeffit. Ac primum dissimulandum non est, eum in hac re ualde malitiose facere, quod in quibusdam annis Aequinoctium, quod tabulæ Prutenicæ die 22. Martij post meridiem exhibet, diei sequenti ante meridiem ascribat: & cõtra quod eadem tabulæ statuunt accidere 21. Martij, ante meridiem, conijciat in diem antecedentem post meridiem, ut hac ratione Astronomiæ ignatis uel falso persuadeat, Aequinoctium plus æquo ex nostra æquatione, a 21. Martij recedere. Nec minus veteratorem se præbet, dum, ut Aequinoctium ostendat non in 21. diem Martij, sed in 20. cadere, calculum annis bissextilibus accommodat, in quibus necessario, propter diem intercalarem additum, Aequinoctium citius contingit, quàm in communibus annis. Id quod apparet in annis 1584. 1596. ut alios præteream, in quorum priore Aequinoctium asserit cadere in diem 20. Martij, & horam 10. post meridiem, in posteriore uerò in horam 9. post meridiem eiusdem diei 20. Hoc autem nostræ æquationi non repugnat. Cum enim hi anni sint bissextiles, mirum non est, Aequinoctium in ijs fieri die 20. non autem 21. Quinimo (quando ita urget) recte dicere possumus, more Ecclesiastico, Aequinoctium utrumque diei 21. tribuendum esse, cum in nocte diem 21. antecedente, hoc est, post occasum Solis diei 20. fiat. Sed his prætermisiss, ex quibus tamen conijci licet, quàm solida sint eius argumenta, quæ tam ueteratoria ratione nituntur, ad rem ipsam ueniamus.

PRIMVM igitur Mæstlinus anxio ac sollicito animo apud se exquirat, utras tandem tabulas Astronomicas Gregoriana hæc Calendarij emendatio sequatur, Alphonsinasne, an Prutenicas. Et postquam nonnullis coniecturis concludit, Prutenicas adhibitas esse, uociferatur, & clamitat, prima noui Calendarij fundamenta uacillare, propterea

pterea quod nullarum, ut ait, tabularum ad hanc usque diem editarum calculus cum cælo exactè congruit; quippe quæ incerta sint, & strenuum aliquem restitutorem desiderent: atque hanc communem esse omnium Mathematicorum querelam affirmat, ex quo colligit Calendarium nouum nulla ratione esse perfectum, aut perpetuum, ac proinde neque omnibus seculis sine ulla mutatione duraturum, cum eius fundamentum minime firmum sit.

DEINDE (libet enim omnia huius præstigiatoris argumenta simul exponere, ut eius præstigia uniuersa pariter euanescant) Aequationem nostram funditus euertere conatur exemplis uarijs tum ad annos præsentibus, tum ad futuros, ac præteritos pertinentibus. Nam de annis præsentibus ita scribit.

Sed quid multis? Quid iactat Calendarij auctor, Pontifex, & eorum affecta, huius Calendarij perfectionem? cum tamen præsentium, quibus iam uisimus, annorum experientia eam falsitatis coarguat? Nec enim ommissio 10. dierum reduxit æquinoctium plenarie in 21. Martij. Nam hoc nostro tempore ipsum incidit omni intercalari anno, non in 21. sed in 20. Martij. Vt annis 1584. erat illud in 20. Martij hora 10. noctis. Anno 1596. idem erit hora 9. noctis eiusdem diei. Anno 1612. hora 8. & 1624. hora 7. pomerid. eiusdem diei. Martij, & sic consequenter. Quin etiam post annum 1640. ascendet æquinoctium etiam in 15. annis, qui primi sunt post intercalares, in eundem diem 20. Martij. Itaque ab eo anno uenient omnium bissextilium, & omnium proxime post eos sequentium annorum æquinoctia in diem 20. Martij, usque ad annum 1700. Et quamquam omissione diei intercalaris anni 1700. aliquid horum restituatur, restitutio tamen ista est tantum uersura solutio. Nam æquinoctia annorum bissextilium, & primorum post eos, reducentur quidem, expunctione diei intercalaris anni 1700. in 21. Martij, sed hoc ipso modo trasponentur æquinoctia annorum secundorum, & tertiorum post bissextiles in 22. Martij. Et hac permutatio, atque vicissitudo non tolli poterit, donec tandem non ita post multos annos, æquinoctia omnium tam bissextilium, quàm trium sequentium annorum diem 21. Martij omnino deserant. Ecce tantum abest, ut huic difficultati possit hoc nouo Calendario ulla medicina parari, etiamsi cuncti omnem suam eruditionem in unum aceruum congerant. Atque hoc quidem modo ostendere conatur Mæstlinus, Calendarij correctionem in annos præsentibus non conuenire.

QVOD autem æquatio nostra futuris annis nequaquam respondeat, hoc modo concludere se putat. Anno 1600. incidit æquinoctium in diem 10. Martij, hor. 8. cum dimidia p. m. Anno 1900. in 9. Martij, hor. 8. cum dimidia p. m. secundum numeros dierum veteris Calendarij. Vera ergo anticipatio est tantummodo unius diei. Sed nouum Calendarium his 300. annis præteritis totum triduum, nimirum dies intercalares annorum 1700. 1800. 1900. Quare secundum eius numeros incidet hoc æquinoctium (demptis etiam 10. reliquis diebus) anno 1600. in diem 20. Martij; At anno 1900. in 22. Martij.

Præ-

2. argumenta Mæstlini, ex æquinoctijs annorum præsentium.

3. argumenta Mæstlini, ex æquinoctijs annorum præteritorum.

Mæstlinus Mæstlini & fratres in æquinoctio noui Calendarij oppugnat.

1. Argumenta Mæstlini, ex inconsonantia tabularum Astronomicarum.

Præterea in annis post 1900. sequentibus, hæc ipsa diuersitas maiora habet incrementa: ut anno 1905. qui primus est post aliquem annum bissextilem, incidit æquinoctium in 23. Martij, horam 2. matutinam. Anno 1906. qui secundus est itidem post aliquem intercalarium annorum, fiet æquinoctium die 23. hora 8. ante meridianam. Et anno 1907. tertio post bissextilem, erit æquinoctium die 23. Martij, hora 2. pomerid. Videtis ergo vos, qui tantis laudibus Calendarium hoc supra astra attollitis, & sedem fixam in eo pro æquinoctio celebratis, quod æquinoctium hoc vobis nimis sit lubricum, quam ut in 21. Martij detineri possit.

DEINDE post vnâ ferè ac dimidiatâ paginam hunc in modum argumentum hoc secundum claudit: Vos Mathematici ergo, Calendarij noui defensores, adhucne cum Pontifice dicitis, quod æquinoctij dies sit fixa? sunt ne dies 19. & 23. Martij, idem cum 21. die?

4. Argumentum
Mæstlini ex equi-
noctijs annorū
prætoriorum.

EMENDATIONEM denique Calendarij neque cum præteritis annis concordare, his uerbis nititur persuadere. Calculus Astronomicus (cuius pars est Calendarij computus, proprium habet hoc, ut extendi possit tam ad præcedentia, quam sequentia tempora numerata ab Epocha suâ foundationis. Hanc ob causam ex calculo motuum caelestium extructo ex observationibus, his 2000. duntaxat annis nuper elapsis, computamus motus siderum retrò, vsque ad primam rerum creationem, non aliter, quam si motuum calculus iam tunc fuisset sic constructus. Et mox subiungit: Ita pari modo huius Calendarij vsus poterit tam præteritis, quam venturis annis accommodari. Nam hoc intentum eius est, nec aliud esse licet, quam ut, sicut nunc præstat, quod præstandum est, ita iam olim idem ipsum præstiturum fuisset, si modo citius vsurpari cœpisset. Sed quo modo se habeat, docet vel hoc vnum exemplum. Anno 1200. erat æquinoctium vernum verum die 12. Martij, hora 6. p. m. sed qui in veteri Calendario erat dies 12. is in nouo fuisset tum 19. dies. Nam dierum 10. omissorum anno 1582. tres posteriores cedunt annis illis 400. inter annum 1200. & 1600. Quare dies æquinoctij illic fuit nequaquam dies 21. sed 19. Martij.

5. Argumentum
Mæstlini adter-
tia exemptio
10. dierū factâ.

PERGIT deinde aduersarius noster, & decem dierum exemptio nem ex anno 1582. non congruere temporibus Concilij Nicæni, confirmare contendit his verbis. In specie autem hic singulariter notanda est crassa, & ridicula, ne dicam pudenda, noui Calendarij exorbitatio. Correctionis fundamentum, & origo est Concilij Nicæni auctoritas, vel decreta. Quis hic non dicet, quod noui Calendarij calculus maximopere cum illius Concilij tempore congruere debeat? Nam si vlla eius est perfectio, eam certe talem esse oportet, ut si Concilij eius Patribus cognita, & ab eisdem recepta fuisset, ipsa ab eo tempore statim incipiendo illos 10. dies paulatim locis, & temporibus competentibus abstulisset. Quod si factum fuisset, nunc non tantum ea 10. dierum elisione toto hoc tempore in vnum acerrum collectorum non opus esset, sed Calendarium ipsum per se, sine vltiore correctione, hæc omnia, sicut iam exhibentur, sua sponte obtulisset. Atque hoc modo vnus & idem status, is scilicet, qui tempore Nicæ-

ni Concilij fuit, continua serie inuariatus permanisset. Sed ecce que sit eius constantia. Abiecti sunt 10. dies simul, propterea quod ij temporibus congruentibus, inde à Concilio Nicæno non singularim ablati sunt. At que sunt illa loca, & tempora, quibus hæc elisio neglecta est? Oportet certe omissionem hæc decem vicibus non fuisse obseruatam, quandoquidem dem in 10. dies excreuit. Oportet etiam eadem loca in nouo Calendario exactissime notari posse. Verum si calculus iste nouus (attendite vos Mathematici) ad dictum annum retro eadem proportionem retrahatur, qua in futuros annos continuandus traditur, monstrantur nequaquam 10. sed tantummodo 9. dies, qui hætenus elidendi fuissent, videlicet, dies intercalares annorum 1500. 1400. 1300. 1100. 1000. 900. 700. 600. 500. Reliqui enim centenarij, scilicet 1200. 800. 400. bissextilis manent. Videtis quod plane nullus supersit locus pro exterminando die 10. Ergo oportet, æquinoctium illic non in 21. sed 20. Martij fuisse: Cui tamen & experientia, & vestrum toties repetitum testimonium reclamât. Ecce que sit vestri operis perfectio, quam elegans eius cum experientia, & observationibus concordia.

HÆC sunt præcipua argumenta, quibus Mæstlinus nouus de cælo lapsus Mathematicus, qui Mathematicos omnes, quotquot sunt, fuerunt, ac futuri sunt, præ se contemnit, ac pro nihilo habet, æquinoctium noui Calendarij tum quod ad 21. Martij restitutum recte non fit, tum quod in eadem die constanter hærare non possit, se omnino putat expugnasse: Ad quæ, quoniam æquinoctium noui Calendarij ex multis capitibus petunt, sigillatim respondebimus, & nonnullas alias ipsius cauillationes aduersus idem æquinoctium, quibus examen suum uarijs in locis resperfit, refellemus.

PRINCIPIO igitur peccant omnia hæc eius argumenta multis modis, nullumque prorsus robur aduersus nouum Calendarium habent. Nam in ijs verus semper motus assumitur, ac verum æquinoctium; cum tamen abunde satis supra ostensum sit, in correctionis Calendarij negotio considerandos tantummodo esse motus medios, atque æquales: immo verò, neglectis etiam medijs motibus, adhibendum esse potius regulare quid, & æquabile, quod instar cycli cuiusdam ad vulgi captum sit accommodatum, si modo non longe absit a vero. Id quod aduersarius quoque ipse veritate coactus fatetur, cum post examinationem æquinoctij aliquot annorum ex ueris motibus, ita scribit.

QUOD si quis miretur, quare de his subtilitatibus Astronomicis in anno Politico, vel Ecclesiastico dispurem, is nouerit, quod ego, & mecum omnes sani, atque prudentes Mathematici vltro conficamur, hæc subtilitates Astronomicas in rei veritate nihil conducere ad annum Politicum: unde neminem Politicorum, & plebeiorum hisce grauandum statimus. Sicut nec Iulius Cæsar, prudentissimus Imperator, in anni restitutione subtilitatibus vllis turbas mouere voluit. Nec Patres Concilij Nicæni, qui huic nouo Calendario (attamen præter suum intentum, sicut in Dia-

Mæstlini argu-
menta peccant,
& verum æqui-
noctium amant.

Mæstlini testi-
monium, in an-
no ecclesiastico
non esse obserua-
das Astronomo-
rum subtilitates

lexi mea Cap. vi. demonstratur) occasionem ministrant, quicquam de his subtilitatibus monuerunt. Immo nos ipse nominamus, quod quotiescunque Ecclesia ad huiusmodi subtilitates delapsa est, quales olim inter Ecclesiam Romanam, & Alexandrinam de termino Paschatis erant, antequam per Dionysium Abbatem Romanum, circa annum CHRISTI 532. Cyclo decennouennalis restitueretur, ipsa horribiliter cum maxima offensione infirmorum fuerit perturbata. Contra autem nemini incognitum est, quod interim ab anno 532. ad hoc nouum Calendarium usque, propter sublatas has subtilitates, uniformitas, & nunquam satis laudata concordia in toto orbe Christiano (quod ad presentem Calendarij usum, una cum Paschatis celebratione attinet) fuerit seruata. Non ergo gratum mihi est, de his subtilitatibus ullam hic quaestionem mouere, sed mallem eas Schola Astronomica relinquere. Sed Calendarij auctor in Canonibus suis, & Pontifex in Bulla, atque alij eorum coadiutores, quos Pontifex magno numero in urbem (ipso teste in Bulla) conuocauit, circa has subtilitates versantur, & earum gratia de nouo hoc Calendario suo iactitare non erubescunt: quod ipsum tam perfectum sit, ne VLLI VNQVAM MUTATIONI sit obnoxium futurum: quod profecto de subtilitatibus Astronomicis constanti ratione a se obseruatis, intelligunt. Si enim in eis quicquam desideretur, certum est, quod tam praecara perpetua perfectionis, omnibus seculis duratura laus nequaquam possit huic ipsorum Calendario competere. Vnde GREGORIVS XIII. Papa non veretur canonum illorum subtilitatibus totum orbem Christianum sub metu indignationis ipsius DEI OMNIPOTENTIS, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, subicere, non aliter quam si magna pars aeterna salutis in his subtilitatibus esset reposita. Idcirco haec ipsa subtilitates mihi hic examinanda sunt, ut demonstretur, quam ineptum sit, quam etiam impossibile, velle annum Politicum huiusmodi subtilitatibus vincere; quia non correctio, sed confusio Calendarij inde subsequi necesse habet. Vnde manifestum euadit, quam infeliciter hoc ipsum in nouo Calendario fuerit tentatum.

HIS verbis multa verè, (ne videamur improbare etiam, si quid aliquando dixerit boni) multa ad Calendarij noui usum valde accommodata est locutus; multa item falsò, per calumniam, vt eius mos est, pronunciauit. Verissime quidem dixit, in anno Politico, & Ecclesiastico Astronomicas subtilitates non esse sectandas, neminemque Politicorum, & Plebeiorum hisce grauandum esse: quod & nos vitro fatemur. In toto enim Calendario, postpositis veris motibus, medios duntaxat, seu potius Cyclos Politicos, & Plebeios cognitu facilissimos perpetuò adhibuimus. Liqueat hoc & ex anni Solaris aequandi ratione, cum ea ad anni medij magnitudinem sit instituta, & ex Cyclo Epactarum, qui ad Nouilunia, & Plenilunia indicanda Calendario inscriptus est; quippe qui motum Lunæ, eiusque cum Sole coniunctiones, oppositionesque æquales semper assumat. Vt vel hinc conijci liceat, Mæstlinum temere, & inconsiderate tanto impetu, tantaque ferocia

Quæ in proximo testimonio Mæstlini uera sūt.

rocia in Calendarium nouum inuehi, cum illud subtilitatibus Astronomicis oppugnet, quas ipse quoque nobiscum in Calendarij negotio censuit esse reiiciendas.

Mæstlini temeritas in Calendario oppugnando.

VERE quoque affirmauit, neque Iulium Cæsarem in anni restitutione eiusmodi subtilitates adhibuisse, (sicuti neque nos in hac Calendarij restitutione eas secuti sumus) neque Patres Concilij Nicæni de illis quicquam monuisse. Ex quo sequitur temerarium eum esse, & procacem in suo Examine, qui vt ingenij sui subtilitatem ostendet, eam solam ob causam Calendarium improbat, quod subtilitatibus Astronomorum, id est, veris motibus non omni ex parte respondeat.

VERVM denique est, quod ait, ex eo tempore, quo Dionysius Abbas Cyclum decennouennalē aurei numeri restituit, vel (vt uerius dicamus) eum ab Eusebio Cæsariensi Concilij Nicæni temporibus conditum, atque a Theophilo Alexandrino expositum, illustratumque Romano Calendario inscripsit, nulla in eo facta mutatione, nisi quantum supputationis ratio postulabat, propter diuersa Calendariorū initia: ex eo tempore, inquam, propter sublatas verorum motuum subtilitates, concordiam maximam in Paschæ celebratione seruata esse. A. que uinam eandem hanc pacem ac concordiam ipse cum cæteris, qui ab Ecclesia Catholica descenderunt, unā nobiscum inire, & conseruare in animum inducat, vt nimirum, accurato illo uerorum motuum calculo relicto, medios, seu Cyclares (vt ita dicam) motus cum Ecclesia Catholica sequatur: quemadmodum prisca illi Christiani libentissime studio pacis, & unitatis, Cyclum Ecclesiæ a Dionysio Calendario inscriptum acceperunt, licet sæpenumero ex eo Cyclo aliter, quam Patres ac Concilia decreuerant, (quod aliter fieri non poterat, ob imperfectam Cycli conditionem, ac naturam) Paschæ solennitas celebrata fuerit; quippe cum hac nostra ætate (vt festos Paschæ dies illegitimos superiorum temporum præteream) ante Calendarij correctionem, in quolibet spatio decennouennali sexies Pascha, propter solam Æquinoctij anticipationem, per illum Cyclum non recte sit celebratum. Id quod accidit, quotiescunque hi sex aurei numeri. 3. 6. 8. 11. 14. 19. occurrerunt. Omnium enim horum Lunæ XIIII. ex constitutione Patrum Nicæni Concilij Paschales erant in Martio. Nam aureus numerus 6. uiam XIIII. reponerat in diem 11. Martij, in quo Æquinoctium fiebat, alij uerò quinque aurei numeri suas XIIII. post diē 11. & ante 21. Martij, in quo Ecclesia Æquinoctium collocauerat, constitutas habebant; atque ideo celebrationi Paschæ congruentes erant: quas tamen omnes Ecclesia respuebat, tanquam inutiles; quod ante tempus sui Æquinoctij, hoc est, ante diem 21. Martij, monstrarent Lunas XIIII.

Quoties Pascha non ex Concilij Nicæni sententia celebrati sūt, passim ante Calendarij restitutionem.

SILENTIO prætereo errores, qui in eodem Pascha celebrando, ob aurei numeri a recto cursu declinationem commissi sunt, propterea quod aurei numeri toto quadriduo, eoque amplius Nouilunia monstrabant.

Arabant ferius, quàm oportebat. Adeo ut ab anno 1500. ad annum 1582. vsque, quo correctum est Calendarium, hoc est, in spatio 82. annorum, festi dies Paschæ 54. fuerint non rite celebrati, & tantum 29. rite. Et nisi restitutum esset Calendarium, in reliquis 17. annis vsque ad annum 1600. duodecies Pascha perperam celebratum esset, quinquies duntaxat recte. Ab anno autem 1624. deinceps nullum Pascha amplius futurum esset legitimum, sed omnia contra sanctiones Pontificum, & Concilij Nicæni fuissent celebranda. Quæ omnia diligentissime collecta sunt a Paulo Middelburgensi lib. xij. Paulinæ. Vt hinc etiam appareat necessitas huius correctionis a GREGORIO XIII. instituta, ne videlicet in tam foedos errores Ecclesia laberetur, concordiamque illam, & consensionem fidelium turbaret, aut penitus dissolueret.

C VI igitur dubium esse potest, quin Mæstlinus odio potius Romani Pontificis, quàm pacis, & cõcordiæ studio, populo Christiano persuade re teter, ut nouo Calendario expulso, antiquum retineat? Multo. n. maior cõcordia, atq. cõsensus in Pascha celebrando seruaretur in nouo Calendario, quàm in veteri, si illud Mæstlinus, seditiosus pacificator, alijque hæretici, deposita inueterata in summum Pontificem ira, recipere uellent. Neque. n. ut ex sequentibus liquido constabit, tot ac tam turpes errores in Paschæ celebratione in nouo Calendario committi possunt.

EXPOSVI quæ uerè, quanquam non sincero animo, dixit Mæstlinus: nunc, quæ falsò dixerit (quæ ex animo locutus est) uideamus. Primum igitur falsum est, quod negat, gratum sibi esse, de subtilitatibus Astronomorum ullam hic quæstionem mouere: cum aliud nil agat in toto suo examine, nisi ut Calendarium nouum exagitet, hoc solo nomine, quod illis subtilitatibus non penitus congruat. Deinde, ne magis malitiosus dissimulatur sui Consilij, quàm criminatur alieni esset, falso insinuat, Calendarij auctorem, Pontificem, & ceteros Astronomos ad emendationem Calendarij a Pontifice conuocatos in his subtilitatibus uersari. Nam si huiusmodi subtilitates uoluissimus consecrari, neque anni Solaris æquationem secundum mediam anni magnitudinem instituissimus, neque Cyclum Lunarem Calendario inscripissimus, sed hæc omnia ex tabulis Astronomicis præcepissimus obseruanda.

FALSVM denique est, & a uero longe alienum, atque adeo impudentissimum mendacium, GREGORIVM XIII. in Bulla Calendarij totum orbem Christianum, sub metu indignationis omnipotentis DEI, subtilitatibus Astronomorum subijcere, non aliter, quàm si magna pars æternæ salutis in his subtilitatibus esset reposita. Nam in tota illa Bulla nullum inuenias uerbum, quo harum subtilitatum mentio fiat; solosque eos anathemate ferit Pontifex, qui pacis, & concordiam perturbatores sunt, atque ad edictum suum contumaces, quorum signiferum, ac Ducem se Mæstlinus profitetur. Atque in hac pace conferuanda, magna pars æternæ salutis, non in Astronomorum subti-

Quis Calendarij huius correctio, Pascha post annum 1624. semper contra decretum Concilij Nicæni celebranda esset.

Necessitas correctionis Calendarij, aduersus Mæstlinum.

Mæstlini propter odium in Pontificem Romanum persequens, uerum Calendarium esse seruandum.

Quæ in eod. pro Mæstlini re Simonio falsa snt.

Mæstlini falsò asserere, in Calendario nouo obseruanda esse subtilitates Astronomicas.

Quid Pontifex iudicat in excommunicatione contra eos qui Calendarium nouum uolunt recipere.

subtilitatibus est reposita; quòd sine obedientia, quæ Pontifici Romano, ut CHRISTI Vicario, & pastori uniuersali totius Ecclesiæ, debetur, & quæ sola pacem tuetur inter fideles, salus æterna nulli speranda sit. Sed argumentum hoc, quod Pontifex Romanus iure potuerit sub excommunicationis pœna imperare, ut nouum Calendarium obserueret, doctissime tractatum est a Ioanne Busæo in disputatione Apologetica pro Calendario Gregoriano, aduersus Iacobum Heerbrandum Mæstlini in eodem impietatis, ac maledicentiæ morbo sodalem, ad quam lectorem reijcimus.

QUÆ cum ita sint, non est Mæstline quod has ipsas subtilitates tibi examinandas suscipias, ut demonstres, quàm ineptum sit, quàm etiam impossibile, uelle annum Politicum huiusmodi subtilitatibus uincire, quia non correctionem, sed confusionem Calendarij inde subsequi necesse est. Sponte enim, & libenti animo tibi damus, atque concedimus, fieri non posse, ut annus Politicus Astronomorum subtilitatibus uinciatur, perturbationemque maximam in toto orbe Christiano exoriturum, si ea ad Calendarium abhibeantur. Hanc namque ob causam eas negleximus, medijsque motibus, siue Cyclis potius contenti fuimus. Quæ in re nemo iure nos, uel te ipso iudice, si tuo iudicio stare uelis, reprehendere potest. Gratiâ interim tibi & agimus, & habemus ingentes, quod causæ nostræ tuis hæc uerbis ita strenue faueris, ut unus ex ijs, qui restitutioni Calendarij interfuerunt, fuisse uidearis. Sed iam ad argumentorum solutiones ueniamus.

QUOD igitur ad primum argumentum Mæstlini attinet; fateor, in hoc correctionis negotio tabulas Prutenicas, tanquam hac ætate celebriores, ac probabilius esse adhibitas. Hinc enim factum est, ut cum doceant, interdum plures annos, quàm 134. requiri, ut Æquinoctium anticipet unum diem in Calendario, interdum uerò pauciores, æquatio anni Solaris ad mediam anni magnitudinem instituta sit, perinde ac si singulis spatijs annorum 134. uno die uersus principium mensis Æquinoctium progrediretur; ut hac mediocritate nimia illa tarditas, ac uelocitas quodammodo compensaretur.

NEQUE uerò huic rei tabularum inconstantia, aut uarietas officit. Nam, ut Cap. v. diximus, perfectio, ac perpetuitas Calendarij non consistit in eo, quod Æquinoctium in die 21. Martij ita fixum sit, atque stabilitum, ut ab eo nunquam, etiam nostra, uel alia quacunque adhibita æquatione, possit dimoueri, cum hoc fieri nullo modo possit, cum ob tabularum mutabilitatem, quæcumque tandem sequi uelimus, tum uerò, si uia quædam mediâ, æquabilis, siue regularis, & ad vulgi captum accommodata deligenda sit, ut ratio postulat, & in Calendario emendato obseruatum est: sed in eo potius perpetuitas Calendarij existit, ut supra dictum est, quod in eo Cyclus Epactarum eo artificio sit dispositus, ut nihil unquam in eo futuris seculis immutandum sit, sed intactum prorsus Calendarium sit permanens, et si

Mæstlinus uoluit Calendarium nouum seruari.

Solutio primi argumenti Mæstlini.

Tabulas Prutenicas ad Calendarium restituendum esse adhibitas.

Inconstantia tabularum Astronomicarum non officit perfectioni, ac perpetuitati Calendarij noui.

per intercalationem, aut omissionem diei vnus, aut plurium, ex Decreto summi Pontificis, *Æquinoctium* ad 21. Martij reuocandum erit, si forte longius ab eo prolapsum comperiat, vt ad eum sua sponte, sine hoc remedio, reuerti nequeat. De hac porro *Calendarij* perpetuitate vberius libro 2. Cap. 4. agemus; vbi etiam docebimus, qua ratione Nouilunia quoque, ac plenilunia, si opus sit, corrigi possint, nulla prorsus in Cyclo Epactarum, qui *Calendario* inscriptus est, mutatione facta.

H V C accedit, quod, vt proximo Cap. dictum est, *Æquinoctium* secundum nostram *æquationem*, & tabulas Prutenicas, etiam post 20000. annos, ad diem 21. regreditur, licet interim modo ad 23. modo ad 19. diem euagatum sit: quod absurdum non est, cum nulla *æquatio* anni Solaris *æquabilis*, ac vniformis *æquinoctium* possit in ipso die 21. conseruare, ac retinere, vt eodem Cap. ostendimus.

NON ergo opus est, (quod ille ait) vt *Calendarij* auctor omne hic suum robur intendat, & nos eius defensores coniungamus vires nostras, vt hoc *Elogium* Pontificis, quo *Calendarium* reformatum ad omnem anni magnitudinem congruere glorietur, conciliemus cum nostra hac *æquali* in 400. annis anticipatione, ne *Æquinoctium* verum verum ex manibus nostris elabatur, sicut anguilla. His. n. penè verbis *Mæstlinus* audacter omnes nos prouocat, & instat militis gloriosi de nobis triumpum se egisse inaniter iactat, non semel nobis exprobrando, nos non posse, quicquid moliamur, *Æquinoctium*, quod diei 21. Martij magno labore affiximus, detinere. Non, inquam, tanta animi contentione opus est, quia nullo negotio *Æquinoctium* vel in sua sede habebit, vel certe ad eam, si quando ab ea discesserit, restituetur, si remedium, de quo dictum est, congruis temporibus, ex auctoritate Romani Pontificis, adhibeatur, quod tamen perquam rarò accidet. quod ex his, quæ diximus, facile apparet.

PERPERAM deinde secundum *Mæstlini* argumentum probat, *Æquinoctium* per 10. dierum exemptionem, *æquationem*que nostram, presentibus annis non congruere. Anni enim 1584. 1596. 1612. 1624. quos exempli causa ponit, omnes sunt bissextilis. Quare mirum non est, *Æquinoctium* in illis, propter diem intercalarem additum, versus diem 20. Martij a 21. procedere; quanquam iure optimo diei 21. ascribi etiã possit, cum in omnibus illis annis post Solis occasum contingat, nimirum hor. 10. 9. 8 ac 7. post meridiem: quod & supra ad initium huius Capituli asseruimus. Et verò omnibus Astronomis cognitum est, duos minimum dies *Æquinoctio* tribuendos esse, propter annos communes, ac bissextilis, etiam si intercalatio quarto quoque anno adhibita exquisitissime anno Solari congrueret. Vt hinc illud quoque perspicue appareat, *Mæstlinum* in suo examine sycphantam esse, & nodum (sicut est in proverbio) in scirpo querere. Rectissime ergo *Æquinoctium*, quod ad annos presentes attinet, ad 21. Martij reuocatum est.

Quod

Quod autem post annum 1640. magis semper, ac magis versus anni principium progressurum sit *Æquinoctium*, (Nam anno 1645. qui non est bissextilis, sed primus post bissextilem, accidet die 20. Martij, Hor. 12. Min. 24. post meridiem: Anno verò 1697. qui primus etiam est post bissextilem, idem cader in diem 20. Martij, Hor. 9. post meridiem) id mirifice omissionem diei intercalaris anno 1700. faciendam comprobatur, vt nimirum hoc modo in annis post bissextilem *Æquinoctium* ad diem 21. retrahatur.

NEQVE verò restitutio hæc (vt *Mæstlinus* calumniatur) est tantum versura solutio. Nam etsi futuris annis post 1700. ob ipsam hanc diei exemptionem, *Æquinoctium* annorum, qui secundi sunt, ac tertij post bissextilis, transferetur in diem 22. Martij, & longo post tempore in 23. etiam diem, (quod in tertio quoque argumento obijcit *Mæstlinus*.) non tamen vitio uerti hoc potest nostri *æquationi*, sed inæqualitati anni Solaris. Cum enim, vt supra ostensum est, *æquatio* anni *æquabilis* ac regularis debeat esse, vt ab omnibus possit percipi, anni autem magnitudo inæqualis sit, modo maior, modo minor; sit, vt, si adhibeatur *æquatio* mediæ anni magnitudini congruens, quæ sola *æqualis* est, (quemadmodum vsus Ecclesiæ postulat) *Æquinoctium* non possit in die 21. Martij perpetuo conseruari, vt proximo Cap. ostendimus, sed a 21. die modo ad 22. & 23. diem deuoluatur, modo ad diem 20. & 19. transcendat. Deuoluetur autem ad 22. & 23. diem, quando anni, magnitudo maxima erit, atque idcirco plures anni, quam 134. ad anticipationem vnus diei requirentur, vt hoc nostro seculo ferè contingit, accidetque continenter vsque ad annum 2080. propterea quod toto hoc tempore annus uertens maior est Alphonfino, vt ex antecedenti Cap. liquet. Sed inde ad 21. diem regredietur, cum annus uertens minor fiet Alphonfino, quod tunc pauciores annos, quam 134. ad vnus diei anticipationem *Æquinoctium* desideret. At verò ex die 21. ad 20. & 19. Martij progredietur *Æquinoctium*, quando propter minimum anni magnitudinem ad 21. diem regressum erit, & annus adhuc minor reperietur, quam annus Alphonfinus. Quam primum autem annus maior efficietur, retrocedet *Æquinoctium* a die 19. & 20. ad 21. Dies ergo 21. Martij *Æquinoctio* assignatus, medium quodammodo locum tuetur inter diem 23. & 19. ad quos vsque ita excurrit *Æquinoctium*, ut ultra excurrere uix possit, ne plurimorum quidem spatio seculorum, sed inde ad diem 21. vltro regredietur, vt proximo Capite ostensum est. Itaque hæc, *Mæstline*, aut versura non est, aut si quo modo versura dici potest, non decoctoris ad perdendam, sed prudentis patrisfamilias ad constituendam rem familiarem versura, temporis causa, putanda est.

QUOD si quis obijciat, ex hac *Æquinoctij* ad diem 23. Martij, & ad 19. excursionem effici, vt Pascha possit & in ultimo mense, & in secundo cele-

Restitutio *Æquinoctij* ad diem 21. Martij, per omissionem diei in intercalari anno 1700. non esse versuræ solutionem, ut *Mæstlinus* calumniatur.

Æquinoctium, ob anni inæqualitatem in uertis parte à die 21. recedere.

Quando *æquinoctium* ex die 21. ad 22. & 23. deuoluetur, & quando inde ad 20. & 19. recedat, & quando inde ad 21. reuertatur.

Diei 21. Martij *æquinoctio* assignatus, medium locum tuetur inter 23. diem, & 19. ad quos vsque ita excurrit *æquinoctium*, ut ultra excurrere uix possit, ne plurimorum quidem spatio seculorum, sed inde ad diem 21. vltro regredietur.

Dalatio.

Solutio dubitatiois.

Pascha raro in ultimo, vel secundum mensum in nouo Caluarie incurrit.

Non est non esse, ut interdum Pascha in ultimo, vel in secundum mensum incidat.

Pascha necessario celebrari non nisi quam in secundo mensis, per duos dies, quos æquinoctium postulat; si ne Calendarij error retineatur, si ne nouum recipiant.

Calendarij correctione desiderari non fuisse, si æquinoctium ad diem 21. Martij progressum, apud se sua ad 21. regressi cepisset, nullo adhibito remedio.

celebrari: quod absurdum esse videtur: Respondeo primum, perraro hoc posse accidere. Etsi enim Æquinoctium ad diem 22. vel 23. deoluatur, nunquam tamen propterea Pascha in ultimo mense celebrabitur, nisi cum Epacta XXI I I. vel XX I I. erit in vsu: quod raro continget, cum non in quolibet cyclo decennouennali Epactarum vtraque Epacta XXI I I. & XX I I. in vsum veniat, sed ex omnibus 30. Epactarum cyclis, in octo duntaxat. Nam ex reliquis 22. cyclis, Epacta XX I I I. reperitur sola in 11. cyclis, & Epacta XX I I. in alijs 11. vt postea ex tabula Epactarum expansa patebit. Huc accedit, quod hic error, si quando occurrit, sæpenumero per literam Dominicalem tollitur, ita ut Pascha post æquinoctium celebretur, etsi illæ Epactæ in vsu sint, & suas XXI I I. Lunas in mensem duodecimum conijciant. Pari ratione, quamquam Æquinoctium ad diem 20. vel 19. Martij progrediatur, nunquam tamen idcirco Pascha in secundum mensem reijciatur, nisi Epacta XXI I I. vel xxv. currente, quod etiam raro fiet.

DEINDE fac vtrumque accidere; nouum tamen id in DEI Ecclesia, & inusitatum non est, cum id ipsum necessario quoque contigerit ipsius Concilij Nicæni temporibus, quando Decretum de recta Paschæ celebratione conditum, vel potius confirmatum est, ut supra Cap. v. demonstraui. Quin etiam quanquam annus solaris æquatione non egeret, sed Æquinoctium semper diebus 21. & 20. Martij affixum esset, atque vetus Calendarium retineretur, reijceretur tamen Pascha necessario in secundum mensem, Æquinoctio in 20. Martij incidente, (quod in annis bisextilibus necessario posse fieri, supra ostendimus) Luna XXI I I. in 20. Martij caderet. Nec verò quicquam in hoc Ecclesiam Catholicam iure reprehendet, quod nonnunquam Pascha celebret in primo, vel secundo mense, quando id ratio cycli, vel dies Æquinoctij præfixus ita exigit; cum à iugo legis Mosaicæ sit liberata. Nonne enim ante Calendarij correctionem Pascha frequentissime in secundum mensem, & in tertiam primi mensis hebdomadam fuit reiectum, & tamen nemo propter hoc Ecclesiam ausus est condemnare? Satis est, ut Ecclesia Pascha ex Patrum, ac Conciliorum decretis celebret, seruato certo quodam die Æquinoctij, licet non semper in eo contingat, & adhibito cyclo Lunari ad Lunas XXI I I. inquirendas, quamquam interdum hæc XXI I I., a uero motu discrepent.

E GO quidem cum alijs viris doctissimis permultis in ea semper fuissem sententia, vt existimarem Æquinoctium ab Ecclesia non debuisse corrigi, quanquam ad diem 11. vsque Martij excurreret, si inibi cursum inhibuisset, & sponte sua, nulla adhibita æquatione, ad 21. diem regressi cepisset. Quanto magis ergo nunc contenti esse debemus æquatione hac quadringentesimo quoque anno adhibenda secundum mediam anni magnitudinem omnium facillima, quæ Æquinoctium a sede constituta, hoc est, a die 21. Martij, non longius amoueri patitur, quam duorum vel trium ad summum dierum intervallo?

I A M

I A M verò si contingat, æquinoctium diem 21. Martij omnino deserere: siue versus finem mensis, siue versus initium progrediendo, ita vt in destinatum sibi sedem non possit remeare, dictum iam sæpius est, qua ratione per intercalationem, vel omissionem aliquot dierum extraordinariam, ex edicto Summi Pontificis, ad diem 21. sit restituendum. Id quod perpetuitati Calendarij non repugnat, vt diximus.

H I C porrò progressus, regressusque locum solum habet in tabulis Prutenicis, præuisusque antea fuit ab ijs, qui Calendarium iussu Summi Pontificis emendarunt, ut ex compendio nouæ rationis restituendi Calendarij ad Principes Christianos misso intelligi potest, in quo tam æqualis, regularisque æquatio ad magnitudinem anni mediam accommodata, quam inæqualis, irregularisque ex Copernici doctrina descripta est. Retenta autem est prior, tanquam facior, & ad Ecclesiæ vsum accommodatior, ut dictum est supra. Quod si fortè Prutenicæ tabulæ tam certæ non sint, vt diu durare possint, sed Alphonsinæ motui Solis rectius respondeant, ut plerique Astronomorum affirmant, non erit huic progressui, regressuique Æquinoctij vllus locus, sed per longam seculorum seriem in assignata sibi sede permanebit. Deinde verò iterum ad eam restituendum erit, si quando ab ea discesserit, quemadmodum supra diximus. Vides igitur, Mastline, quam facile per intercalationem, vel omissionem intercalationis extraordinariam, huic difficultati de progressu, regressuque Æquinoctij possit hoc nouo Calendario medicina fieri, si opus fuerit, etiamsi non cuncti, vt flagitabas, omnem suam eruditionem in unum aceruum conferant. Vtinam tam facile tuæ menti medicina fieri potuisset: profecto iam intelligeres, nostro Calendario nulla opus esse alia medicina.

E X his, quæ proxime dicta sunt, facile responderi potest ad tertium argumentum, hoc est, ad exempla futurorum annorum, quibus aduersarius probar, Æquinoctium ad 21. Martij ad 22. & 23. usque prolabi. Dicendum enim est, id necessario ita fieri debere, propter anni solaris inæqualem magnitudinem, cui nulla æquatio uniformis, ac regularis omni ex parte respondere potest, ut in antecedenti Cap. ostendimus. Nam cum hoc tempore uersetur ferè in maxima anni magnitudine, quid mirum est, Aquinoctium annis 1800. & 1900. uersus finem mensis deuolui, cum æquatio nostra regularis, & uniformis plures dies intercalares eximat, quam maxima anni magnitudo requirit? Etsi autem hisce annis æquinoctium uerum, propter nostram æquationem, post diem 21. Martij contingat, non est tamen hoc absurdum, cum per se, nullo adhibito remedio, ad eandem postea diem 21. regressiatur, si tabulas Prutenicas sequamur, quæ solæ Æquinoctium insequentibus centesimis annis versus finem mensis deuoluunt. Nam annis 2080. 2296. 2512. 2724. & alijs, Æquinoctium iterum in diem 21. uel circa reperietur, ut ex antecedenti Cap. perspicuum est.

M O N E N D V S autem hoc loco mihi Lector uidetur, (quod & supra non semel significauimus) aduersarium in omnibus illis annis

Recessum æquinoctij a die 21. locum solum habere in tabulis Prutenicis.

Solutio tertij argumenti. Mastline.

Quare æquinoctium in proxime futuris centesimis annis a die 21. uersus finem mensis delabatur.

vsur-

vsurpare Æquinoctium verum ex Prutenicis tabulis, quod ad rem, de qua agimus, non facit; quippe cum nos de Æquinoctio medio secundum calculum Alphonsinorum loquamur in nostra æquatione: quod quidem in medio ferè semper progressus atque regressus Æquinoctij veri, ex Copernici doctrina, a 21. die Martij versus initium mensis, & uersus finem, residere, supra ostensum est. De hoc enim nos loqui, manifeste constat ex æquatione quadragesimo quoque anno adhibenda, quæ soli anno Alphonsino conuenit, & quæ per multa secula Æquinoctium verum Copernianum circa 21. diem ita conseruabit, vt ab eo non longe possit euagari: quod quidem ad usum Ecclesiæ, vt festum Paschæ eodem tempore celebretur in vniuerso orbe Christiano, fatis est.

NEQVE hoc quidem ignorauit Mæstlinus, adeo vt si pacato & tranquillo animo de Calendario vellet iudicare, non posset non nobiscum facere, idemque sentire, & omnibus persuadere, (nisi eum ab hoc Consilio odium Romani Pontificis abstraxisset) vt veteri expulso, nouum Calendarium reciperent. Ita namque non longe a principio Cap. 1. scribit. *Aequalis quidem annus tropicus est dierum 365. horarum 5. Scrup. 49. Sec. 16. hoc est, a quadrante diei, siue a sex horis deficit 10. Minutis, & 44. Secundis fere. Vnde in annis 134. complet anticipatio vnum ferè diem, & annis 402. ferè totum triduum.* Ecce quomodo Mæstlinus coactus vi veritatis idem, quod nos, asserit, Æquinoctium videlicet, secundum mediam anni magnitudinem, quæ æqualis est, æqualiter semper versus initium mensis progredi, ita vt spatium quolibet 402. annorum eius progressio totum triduum complectatur.

CÆTERVM stimulante improbitate, ad ingenium reuersus, videns ac volens ruit, cum statim subiungit, nos debere, relicto medio hoc anno, verum considerare: quod concedendum nulla ratione est in rebus Ecclesiasticis, atque Politicis. Nam & ipsemet supra statuit, neminem Politicorum, & Plebeiorum subtilitatibus Astronomicis grauandum esse, & diffuse satis a nobis Cap. 4. ostensum est, medios potius motus, quàm veros, in mobilium festorum celebratione ab Ecclesia esse adhibendos.

DEINDE post vnã ferè paginam sic quoque ait. *Sin verò quis obijciat, quod motus caelestes eiusmodi equationibus ligentur, quibus quicquid alibi adimatur, id alibi restituitur, unde mutua compensatio facta, futurum, vt Æquinoctium verum verum ad 21. Martij redeat. Respondet, etsi equationes alibi sint addenda, quæ alibi minuantur: eorum tamen restitutio non nisi post aliquot centenos, vel etiam millenos annos absoluitur, vt mox dicetur, at interim toto illo tempore Ecclesia se peccatis, & quidem absurdissimis (sic nominantur huiusmodi errores a Calendarij auctore, Canone 2.) pollueret, quando ipsa persuasa à Pontifice Gregorio xij. falso crederet, quod Æquinoctium verum non medium, sed verum, semper in 21. Martij sedem suam fixam teneret. vnde su-*

tarum, vt Pascha (sicut infra demonstrabitur) etsi iuxta Calendarij præscriptionem obseruetur, non tamen conueniente tempore celebretur. Hic ergo rursus videte vestri Calendarij certitudinem.

HIS rursus verbis clare testatur Mæstlinus, nostram æquationem vniuersam, & æquabilem compensare tarditatem, velocitatemque anticipationis Æquinoctij veri secundum annum inæqualem, & irregularem. Vt iam frustra tam atrox bellum aduersus Calendarium suscepisse eum appareat. Nam etiam si compensatio hæc non fiat, nisi post centenos aliquot, aut etiam millenos annos, tamen tempore intermedio non multum a vero Æquinoctio recedet Ecclesia, vt propterea non dici possit se polluere peccatis absurdissimis, (quibus quidem ipse Mæstlinus se polluit, cum hæc obijcit Ecclesiæ) quod a vero Æquinoctio aliquantulum discedat. Nunquam enim Pontifex GREGORIVS XIII. in Bulla Calendarij populo Christiano persuadere conatus est, verum Æquinoctium secundum Calendarij restitutionem in 21. Martij fixam semper sedem tenere, sed de medio tantum locutus est, vel potius de Æquinoctio anni medij, & æqualis, quod a vero non longe abesse potest, si æquatio annorum 400. adhibeatur; cum differentia non magna sit, & ultra duos aut tres dies vix excreseat; adeo vt post 20000. annos, & eo amplius, verum Æquinoctium adhuc in die 21. Martij, vel circa reperiat, ex tabulis Prutenicis, si illa æquatio 400. annorum non intermittatur. Et verò si ante correctionem Calendarij Æquinoctium Ecclesiasticum, quod 21. Martij fieri putabatur, a vero distabat 10. diebus, & tamen nemo, nisi impius esset, Ecclesiam propterea in Deum peccasse vnquam dixit: quis tam impudens erit, atque audax, præter vnum Mæstlinum, vt Ecclesiam peccati ream faciat, si post restitutionem Calendarij Æquinoctium Ecclesiasticum a vero interdum distet vno, aut altero ad summum die, præsertim cum per se, nullo alio remedio adhibito, ad suam sedem reuertatur?

QVOD verò attinet ad Pascha non congruo tempore celebrandum, si Æquinoctium medium, non verum, sequatur Ecclesia; respondeo, absurdissimum peccatum fore, si quis dedita opera terminos Paschales ita præscriberet, vt Pascha non legitimo tempore, & contra Patrum, Conciliorumque decreta celebraretur, cum eisdem aliter, & quidem aptius possit disponere: at quando ex natura Cyclorum, qui medijs motibus potius debent, quàm veris conuenire, interdum contingit, Pascha non legitimo tempore celebrari, ita vt error hic vitari nequeat, nisi veri motus asciscantur, (quod fieri non oportere, Cap. 4. ostensum est) nullum peccatum censi debet. Nullus etenim Cyclos tam perfectus, & omnibus numeris absolutus esse potest, vt omnem errorem euitare queat, vt supra diximus, & clarius Cap. 5. lib. 2. exponemus. Vide ergo tu, Mæstline, nostri Calendarij certitudinem, quam videre nolles, quæ quidem tanta est, quantam per Cyclos, quibus necessario alligatur, habere po-

K test.

Æquinoctij secundum annum medium uniformiter anticipare vnum diem in 134. annis, & 44. diebus.

Ecclesia in Deo non peccat, quæ eius æquinoctium a vero distat interdum uno aut altero die, et ultra ad diem 21. reuertatur: quæ admodum eas non peccat ante correctionem, statuendo illud die 21. quod die 21. sebat.

Quando peccatum sit, Pascha debito tempore non celebrare, & quando non.

test, neque illam vnquam euertes, etiam si omnes machinas adhibeas

SED videamus adhuc vnum locum nostri aduersarij, vbi iterum concedit, medium Aequinoctium, si æquatio 400. annorum adhibeatur, multis seculis posse habere sedem fixam in certo aliquo die. Hic autem locus est ad calcem primi Capituli, vbi ita in Calendarium nouum, homo ridibundus, inuehitur. Non minus ridiculum est, quod Calendarij huius auctores, quos Mathematicos esse conuenit, motum, seu anticipationem Aequinoctij veri, non aliter, quam vt motum medium computant. Sed quid quaeso in Astronomia absurdius dici potest? cum omnis Astronomica scientia in eo potissimum consistat, vt doceat, quam inaequales sint motus veri, seu apparentes, & quantum a medijs differant. Quamobrem etsi media Aequinoctia hac tridui intra 400. annos omissione possent forsan multis seculis (non tamen omnibus, sicut patet in mea Dialexi Cap. xi. Animaduersione iij. secundi defectus Astronomici) habere sedem propemodum fixam in vna certa die: Hos tamen negotio non de Aequinoctio verno medio, quod incidit non in 21. sed in 23. Martij, agitur. Hoc ergo cum auctores Calendarij non perpenderit, prosternunt se egregie deridendos, quod in ijs hallucinantur, qua cuius ex Astronomiae tyronibus nota esse conuenit. Sicut autem verum Aequinoctium a medio potest toto quatruiduo recedere in antecedentia, quemadmodum supra dictum est de anno 1200. Eo enim anno verum prius fuit medio 4. diebus, quantum scilicet 19. dies a 23. distat: quod fieri solet, quoties vtraque prosthapharesis Aequinoctiorum, & anomalia Solis annua fuerit maxima, & addenda: Ita quando vtraque futura est maxima, & subtrahenda, (si mundus tam diu subsisteret: quanquam nouum Calendarium de nouissimo aliquo die nihil nouit, alioqui non continuaret suos canones ad 40. mille annos post CHRISTVM natum) ibi tum idem verum Aequinoctium sequeretur post medium itidem quatruiduo, & incidet in 27. diem Martij. Vbi hic est 21. Martij? Laudibus vestris, vos Mathematici, videmini Calendarium vestrum nimis alte supra astra eleuasse, adeo vt Aequinoctium eius vertigine correptum, hinc inde nutando, tandem ex sedili suo, quod firmum fixistis ei in 21. Martij, delapsum sit, & in illos alios dies deciderit. Succurrite ergo clienti vestro, ne nimis errando vos omnino deludat, & pudesciat, sicut iam statim sequitur. Addo enim & hoc, quod vos considerare velim. Hoc nostro quidem seculo, dum apogaeum Solis adhuc circa Solstitium aëstiuum moratur, fit, vt prosthapharesis annua anomalia, que debetur motui eius die Aequinoctij verni, sit non tantum addenda, sed etiam prope maxima: Idcirco ipsum Aequinoctium vernum verum, propter prosthapharesim Aequinoctiorum alias addendam, alias subtrahendam, nutat a die 21. reciproce ad 19. & ad 23. Martij. Verum propter apogaei descensum versus Libram, fit, vt addenda hac prosthapharesis paulatim attenuetur. donec tandem omnino annihilatur. At vbi apogaeum Solis superauerit Libra priores partes; eadem prosthapharesis,

pharesis, qua Aequinoctij verni diei cedit, augebitur denuo, sed subtitula subtractionis, &c. Hinc necessario subsequetur, vt reciproca Aequinoctialis diei nutatio non amplius dependeat a 21. Martij, sed transeat in diem 22. 23. 24. vsque in 25. eiusdem, a singulis eorum similiter biduo ante, & biduo post nutando. Itaque futurum erit, (loquor denuo ex sententia noni Calendarij, quod nullum diem nonissimum habet) vt Aequinoctium vernum tandem 21. Martij tandem penitus deserat, adeo vt etiam nulla nutatione eum amplius attingere possit. Fiet autem hoc circa annum CHRISTI 4700. Quanquam enim hoc idem Aequinoctium interea maiorem huius temporis partem conficiet extra diem 21. Martij, vagando per 20. 22. 23. 24. & 25. interdum tamen reciprocabitur rursus etiam in 21. eiusdem. Verum vbi ad annum 4700. peruentum fuerit, reditus eius ad 21. Martij nullus vnquam amplius expectandus erit, donec 15000. anni post CHRISTVM fuerint completi. Considerate iterum, vos Mathematici, quam PERPETVA, & FIXA sit sedes aequinoctij vestri in 21. Martij. Vt detis hic, quod ipsum per decem mille annos, & ultra, non inuenietur in 21. sed vel in 22. 23. 24. 25. 26. vel etiam 27. die Martij. Et hoc quidem futurum est, adhuc eo tempore, quo Calendarium hoc nouum perfectissimam certitudinem sibi pollicetur. Nam calculum hunc ego nondum tam procul extendi, quin Calendarij auctor suum calculum ad annos multo remotiores produxerit. Sic ergo, vos Calendarij noui defensores, cernitis, quam exquisitum habeatis Calendarium, vale nimirum, quod velut praefractus & indomitus equus, nec procedere, nec retrocedere vult, immo quod in primo vestibulo falsum deprehenditur, dum ad primam suam stationem, tanquam locum natiuum, redire nec vult, nec potest, in quo etiam pro 21. die, omnes reliqui a 19. vsque ad 27. vobis insimul obruduntur, item in quo Aequinoctium vernum verum, vt plurimum, in alijs illis diebus, rarius autem, immo si integras reuolutiones dielarum anomaliarum spectetis, rarissime in 21. die versatur. Quid autem hac in paschali festo turbent, patebit ex sequentibus. Quare non amplius dubium vobis esse potest, quin sciatis, vds non tantum misere esse deceptos, sed etiam, ne soli sitis miseri, vos vestris Consilijs, & approbationibus, alios quoque, ad recipiendum hoc vitiosum Calendarium decipisse. Sed quid interim conscientia vestra? Respondete si potestis.

HIC enim vero Tubingensis iste Thrafo, aliquantulo hilarior, quasi parta victoria, in Calendarium debacchatur. In hac enim verbosa iactatione, si demas pauca illa verba, quibus affirmat, media Aequinoctia, tridui intra 400. annos omissione, posse forsan multis seculis habere sedem propemodum fixam in vna certa die; quot, DEVS Bone, mendacia, quot uana & absurda continentur? Primum enim, qui potest esse ridiculum, quod Calendarij huius auctores anticipationem Aequinoctij, instar motus medij, computant: qua item ratione verum esse potest, hoc in negotio Calendarij non de Aequinoctio verno medio agi, cum plurimis argumentis Cap. 4. demonstratum sit, Ecclesiam in Paschæ solennitate celebranda medios diuntaxat motus,

K 2 veris

Ridiculum non esse, sed necessarium, ut equinoctium medium in Calendario cogitetur, non tantum uerum.

veris posthabitis, adhibere? Quod cum auctores Calendarij perpenderit, videat aduersarius, ne (quod ipse de illis affirmat) se prostituat egregie deridendum, quod in ijs hallucinatur, quæ cuius ex computi Ecclesiastici tyronibus nota esse conuenit, nimirum medios motus, aut potius Cyclos ab Ecclesia usurpari, veris motibus postpositis. Videat rursus, ne se ridiculum, & temerarium præbeat, cum homo nullius pretij, atque consilij, leges Ecclesiæ imponere audeat, eamque de diuturna consuetudine, possessioneque Cyclorum, aut mediorum motuum, temere velit deijcere, verisque astringere motibus: præsertim cum is ipse asserat, vt supra ostendimus, subtilitates Astronomicas in rei veritate nihil conducere ad annum Politicum, & Patres Concilij Nicæni nihil de his subtilitatibus monuisse. In quo quidem, si mentiri in animum induxerat, mendacem (quod prouerbio fertur) memorem esse oportuit.

DEINDE non uideo, ex qua Astronomia didicerit Ptolemæus iste Tubingenfis, medium Æquinoctium in 23. Martij incidere, atque uerum ab eo posse toto quatrinduo interdum distare. Nam si differentia inter uerum, & medium Æquinoctium est tempus æquationi præcessionis Æquinoctiorum respondens, æquatio autem hæc ex tabulis Prutenicis, nunquam excedat Gradum 1. Min. 11. Sec. 22 $\frac{1}{2}$ non poterit utique unum ab altero abesse per diem $1\frac{1}{2}$ ut pluribus superiore Cap. tradidimus. Quare cum hoc tempore uerum Æquinoctium fiat die 21. Martij, immo Mæstlino ipso auctore, ascendat ad diem 20. non poterit medium Æquinoctium in diem 23. incidere, sed necessarium ante eum diem fiet. Præterea anno 1653. qui non longe admodum abest ab hoc tempore correctionis, cum anomalia præcessionis Æquinoctiorum denuò suam periodum incipiet, æquatio præcessionis Æquinoctiorum nulla erit, atque idcirco ambo Æquinoctia simul accident die 20. Martij post med. noc. ut proximo Cap. diximus. Vbi hic latet dies 23. pro Æquinoctio medio? Sunt ne dies 20. & 21. iidem, qui dies 23? Ego profecto ex ea Arithmetica, quæ mihi discenda fuit, (ita enim nobiscum tu iocaris) in hisce tribus diebus unum eundemque agnoscere non possum. Quod si tibi fuerit noua Arithmetica, quæso communica eam etiam cum alijs, ne tu unus sapere uideare.

IAM Æquinoctium uerum aliquando prolapsurum esse ad diem 27. usq; Martij, ut tu cauillaris, propterea quod apogæo Solis in Libra constituto, æquatio præcessionis Æquinoctiorum subtrahenda est, ego nondum cognoscere potui, ne ex multorum quidem millium annorum calculo, ut ex proximo Cap. liquet. Quid enim? An non apogæum Solis anno 6004. in grad. 20. Libræ uersabitur, & tamen Æquinoctium limites diei 23. non transgredietur? Sanè dies 23. & 27. multum inter se differunt. Nonne etiam anno 10020. Æquinoctium paulo post 23. diem continget, apogæo Solis in grad. 10. Sagittarij commorante? Sed fac, Æquinoctium post 4700. usque ad 15000. annum deferere omnino diem

no diem 21. Martij, & ad finem mensis delabi, (quod contendis) nunquid post annum illum 15000. te etiam auctore, ad 21. non reuertetur? Quod si durum tibi uidetur, Ecclesiam toto eo tempore, quod inter annos 4700. & 15000. intercedit, a uero Æquinoctio aberrare, memento eam ante nouum Calendarium totos 10. dies, & quidem citra hominum offensionem, ab Æquinoctio abfuisse, vt mirandum propterea non sit, si interdum post Calendarij correctionem ab eodem distet duobus, aut tribus ad summum diebus: quod quidem ob inæqualem Æquinoctij progressionem accidit, si tabulæ Prutenicæ uerum docent: quanquam ab hoc etiam errore, si ita uisum fuerit, facile liberare se possit Ecclesia, si præcipiat dies aliquot intercalares extra ordinem uni anno adijci, ut supra monuimus: quod tamen necessarium non est, quandoquidem suapte natura Æquinoctium post aliquod temporis interuallum ad 21. Martij recurrit. Id quod ante correctionem non continebat.

NAM quod loquacitate plusquam scurrili Mæstlinus temere effudit hoc loco, & alibi quoque ad nauseam usque inculcat, nouum Calendarium de nouissimo aliquo die nihil nosse, propterea quod in eo calculus ad 40. mille annos post CHRISTVM natum extensus est, quis non uidet, meras esse nugas, & non tam ad Calendarium euertendum prolatum ab eo esse, quam ut haberet, quod diceret; cum nouum Calendarium non propter nouissimum diem, sed ob Calendarij perpetuitatem, plures annos, & ætates in examen adducat? Certe omnes Astronomi tabulas suas multis annorum millibus accommodare docent, & tamen nemo propterea unquam dixit, illos de extremo die mundi nihil credere. Quod si Mæstlinus putat, auctorem Calendarij noui nullum diem nouissimum habere, propterea quod ad plures annos calculum suum extendit, non licebit utique per illum cuiquam calculum ad 1000. annos, immo neque ad 100. aut etiam pauciores extrahere, cum nemo tot annos ad nouissimum usque diem superesse, certò audeat affirmare. Sed videat homo religiosus, ac timidus, cuius scilicet aures, sicut olim B. Hieronymi, horribilis illa extremi iudicij tuba circumsonat, ne in tâta re nimium procaciter iocari uideatur, qui haud scio, an tam multis, tamque absurdis mendacijs fidelium aures onerare, pacemque Ecclesiæ perturbare conatus esset, si in nouissimo illo die, etiam de otiosis uerbis reddendam esse DEO rationem crederet.

NEC uerò nos, Mæstline, (quod tu insimulas) Calendarium infra tollimus, ut periculum sit, ne Æquinoctium eius, uertigine correptum (uti tu non sine aliqua fortassis uertigine capitis iocaris) hinc inde nutando, tandè ex sedili suo, quod firmum fiximus ei in 21. Martij, delabatur, sed modicis, uerisque laudibus id ornamus, cum in eo ita Æquinoctium diei 21. Martij affixum sit, ut nec tempore, & futuris etiam seculis quamplurimis, ab eo nuret reciproce (ut tuo utar testimonio) ad 19. & ad 23. usque Martij diem: adeo ut dies 21. Martij ex hac obseruatione, sit medius terminus inter 19. & 23. Martij, ac proinde merito

Cum absurdè ab sit, Ecclesiam uertendum a uero equinoctio abesse post correctionem.

Mæstlini sententia irrita de die nouissimo noui Calendarij.

Martij. 19.

Calendarij bene ueris laudari, et ita ut æquinoctium in 21. die Martij, qui inter 19. & 23. ad quos usque excutere potest, medius fit

Mæstlinum temere uelle Ecclesiam ueris motibus abstrahere.

Mæstlinus falso affirmare, æquinoctium medium fieri die 23. Martij, potest; quæritur abesse à uero.

Quantum abesse possit medium æquinoctium à uero.

Mæstlinum temere contendere, æquinoctium æquinoctium esse uerum post 27. Martij.

ritò retinendus, ut immobilis, in computo Ecclesiastico, in quo non motus inæquales, sed æquales potissimum considerari debent, ut ex superioribus constat. Vide igitur, ne accersendi tibi sint, qui tuæ potius, quàm Calendarij, vertigini succurrant.

NOS quidem Calendarij noui defensores, quàm exquisitum habeamus Calendarium, non poenitet, tale nimirum, ut veluti domitus ac mitis equus, utcumque res postulat, nullo negotio tum procedat, tum regrediatur. Nam Æquinoctium secundum mediam anni magnitudinem in sede sua, quam ei in 21. Martij assignauimus, ita conseruat, atque custodit, ut multis annorum seculis in medio Æquinoctij veri huc atque illuc, per Prutenicas tabulas, liberè euagantis consistat. Quo quid amplius in Computo Ecclesiastico desiderari potest? Nam conseruationem hanc medijs Æquinoctij nihil in Paschali festo turbare, posteriùs ostendimus. Quare (tuis te alloquor verbis) non amplius dubium tibi esse potest, (si quid in te residerit sanitatis) quin videas, te non tantum misere esse deceptum in laudabili hoc opere Calendarij oppugnando, sed etiam, ne solus sis miser, te tuis prauis Consilijs, & improbationibus alios quoque a recipiendo hoc emendato Calendario temere, & inique dehortari. Sed quid interim conscientia tua? Depone, depone odium illud inueteratum in Pontificem Romanum, Calendariumque nouum cum vniuerso orbe Catholico amplectere. Experieris enim, si rem sine amore, sine odio, & sine inuidia iudicare voles, Calendarium Pontificis non esse tam vitiosum, quàm tibi persuades, sed nihilo minus decoris laudatoribus, quàm vituperatoribus dedecoris asferre.

AD quartum quoque argumentum, quo Mæstlinus Æquationem nostram præteritis annis non congruere, conatur ostendere, facile exijs, quæ dicta sunt, responderi potest. Quanquam enim calculus Astronomicus rite institutus ad superiora etiam tempora possit extendi, non tamen propterea æquatio nostra quadringentesimo quoque anno adhibenda in omnes annos præteritos ad anuissim quadrare potest, sicut neque in futuros, ut in solutione proximi argumenti diximus, Nostra enim æquatio, cum sit vniformis, & æqualis, progressio autem, & regressio Æquinoctij inæqualis, propter inæqualem Solaris anni magnitudinem, neque in præteritos annos retracta, neque in futuros extensa, penitus cælestibus motibus conuenire potest, ut superiori Cap. declarauimus. Satis est, ut æquatio Æquinoctium non longe a vero Æquinoctio exhibeat, siue præteritis ea annis accommodetur, siue futuris; ita tamen, ut nonnunquam cum præteritis, futurisque annis consentiat: id quod æquatio Calendarij noui omnino præstat. Nam mirifice ea temporibus Ptolemæi responderet, qui circa annum Domini 130. floruit, cum exhibeat tunc Æquinoctium uernum die 22. Martij propter 11. dies, qui ablati fuissent vsque ad correctionis annum in annis 200. 300. 500. 600. 700. 900. 1000. 1100. 1300. 1400. 1500. (reliqui enim anni centesimi 400. 800. 1200. bissextilis permansissent) si tunc æquatio

Solutio 4. argum. Mæstlini.

Æquatione noui Calendarij ex qua hinc respiciere nonnullis annis præteritis, ac futuris.

tio nostra fuisset in usu: quo quidem die fere Ptolemæus id fieri obseruauit. Rursus eadem æquatio exquisitissime Æquinoctium nonnullis annis futuris in die 21. Martij conseruat, nimirum circa annos Domini 1653. 2080. 2296. 2512. 2724. 3156. 3368. 15004. quibus temporibus Æquinoctium circa diem 21. Martij contingere superiore Cap. planum fecimus.

RECTE igitur æquatio nostra & præteritis, & futuris annis congruere dicenda est, cum eius Æquinoctium in medio quodammodo progressus, regressusque veri æquinoctij existat, hoc est, modo ante verum, modo post, modo denique vna cum eo contingat, instar mediolorum Nouiluniorum cum veris Nouilunijs collatorum. Quæ cum ita sint, mirum non est, Æquinoctium anni 1200. quem aduersarius loco exempli ponit, Æquinoctium adhibeatur, non omni ex parte cum vero Æquinoctio conuenire. Fieri enim non potest, ut æquatio vniformis, & æquabilis, quæcunque illa sit, motui uero plane responderet, ut superiori Cap. explicatum est. Quanquam si rem paulo attentius uolumus considerare, reperiemus, eo anno nostrum Æquinoctium a uero parum distare. Nam uernum Æquinoctium uerum incidit tunc, ut tabulæ Prutenicæ docent, in 12. diem Martij hor. 6. post. mer. ita ut non immeritò diei 13. adscribi possit. Quare si usus emendati Calendarij eo tempore extitisset, dies 13. fuisset 20. propterea quod illorum 10. dierum anno 1582. omissorum tres posteriores cedunt tribus centesimis annis inter annum 1200. & 1600. Mirum autem non est, neque nouum apud Astronomos, Æquinoctium in anno bissextili, qualis fuit annus 1200. cadere in 20. diem Martij, si in anno communi in 21. incidit; cum Æquinoctium, propter annos bissextilis, & communes, duos dies deposcat, ut supra diximus.

EODEM ferè modo quintum & postremum Mæstlini argumentum refellitur, quo ostendit, æquationem nostram temporibus Concilij Nicæni non congruere, eo quod ea, ut ait, ad annos præteritos retracta indicet, Æquinoctium temporibus Nicæni Concilij factum esse die 20. Martij, non autem 21. ut asserimus: quippe cum dies tantum 9. ad id usque tempus elidendi fuissent annis 1500. 1400. 1300. 1100. 1000. 900. 700. 600. 500. reliquis centesimis annis 1200. 800. 400. bissextilibus manentibus. Respondemus enim, ut supra respondimus, æquationem nostram æquabilem, ac regularem non posse quibusque annis siue præteritis, siue futuris ad unguem conuenire, propter motum Æquinoctij irregularem: sed satis esse, ut aliquibus responderet, in alijs autem exhibeat Æquinoctium parum a uero distans, ut paulo ante explicauimus.

QVOD autem nostra æquatio pauciores interdum dies, quàm oporteat, elidendos offerat, si retroactis annis adhibeatur, mirum uideri non debet, cum medio ferè tempore inter Ortum CHRISTI Domini, & annum correctionis 1582. anno uidelicet circiter 880. quo Albategnius uixit, anni magnitudo fuerit omnium minima, ac proximè de an-

Solutio quinti argumenti Mæstlini.

Æquatio noui Calendarij cur nonnullis annis præteritis, & futuris pauciores dies, & res exigit, ostendat eximios, & uoluntatis alicuius placeat.

de anticipatio *Æquinoctij* uelocissima. Hinc enim efficitur, ut paucioribus annis, quam 134. hoc est, crebrius, quam *æquabilis*, ac uniformis nostra *æquatio* requirit, propter minimam illam anni magnitudinem, omittendus tunc fuisset dies intercalaris: quemadmodum annis proxime futuris, quia annus ferè maximus est, rarius omittendus esset, si *æquatio* profus uero motui deberet respondere. Quod quia non fit, propter *æquationem* nostram, quam statuimus *æqualem* semper, & uniformem, consequens est necessario, ut propter nimis crebram diei intercalaris exemptionem annis 1700. 1800. 1900. faciendam, *Æquinoctium* a 21. Martij uersus finem mensis prolatur ali quantum, ut supra ostendimus.

PORRO neque omnino uerum est, quod Mæstlinus ait, *Æquinoctium*, si nostra *æquatio* præteritis annis accommodetur, cadere in 20. diem Martij, tempore Concilij Nicæni. Nam si *æquatio* nostra recte reuocetur ad annos antea actos, inueniemus dies 10. eximendos offerri usque ad tempora Concilij Nicæni. Nam anno 300. a quo parum annus illius Concilij abfuit, eximendus fuisset quoque dies unus, si tunc *æquatio* hæc in usu fuisset, ac proinde *Æquinoctium* exhiberetur circa illud tempus die 21. Martij: adeo ut non solum annis, quibus Ptolemæus uixit, sed temporibus etiam Nicæni Concilij, quod non multo post Ptolemæi tempora celebratum est, nostra congruat *æquatio*. Malitiose igitur Mæstlinus, aut certe, quod ipse minime uideri uult, imperitè fecit, cum *æquationem* nostram ad annum duntaxat 500. retraxit, cum eam ad annum 300. retrahere debuisset, qui prior fuit illi Concilio, quam annus 500.

QVOD si urgeat aduersarius, quamuis *æquatio* ad retroacta tempora reducta eximat 10. dies usque ad annum 300. inclusive, qui uicinus fuit Concilio Nicæno, tamen si eadem *æquatio* a tempore Concilij incepisset, & ad nostra usque tempora esset producta, eximeret duntaxat 9. dies, ut ipse in argumento sumebat: Occurrendum est, hoc non esse absurdum, propter causam paulo ante allatam, quia nimirum tempore interiecto annus fuit minimus. Dicit quoque potest, runc omittendum fuisse diem intercalarem anno 400. eo quod procul à Concilio, nimirum annis circiter 80. abfuerit, ut *Æquinoctium* in sua sede detineretur; atque idcirco usque ad annum 1600. inclusive eximi oportuisset dies 10. in hisce centesimis 400. 500. 600. 800. 900. 1000. 1200. 1300. 1400. 1600. manente quarto quoque centesimo, quales fuissent, 700. 1100. 1500. bissextili.

SED utur est, siue nostra *æquatio* anno Concilij Nicæni respondeat omnino, siue non, certum apud nos sit, & ratum, 10. dies omnino eximendos fuisse, ut *Æquinoctium* ex die 11. Martij, ad quem progressum fuerat, ad 21. reuocaretur: quemadmodum si ad diem 25. Incarnationis Dominicæ (quod non pauci optabant) reuocandum fuisset, eximi oportuisset dies 14. tamen si ab Incarnatione Domini ad nostra usque tempora *Æquinoctium* non tot diebus sedem suam ant-

Æquatio noui Calendarij quoad tempora Concilij Nicæni retroacta exhibeat 10 dies eximendos.

Necessarij fuisse, 10. diem eximendum, ut *æquatio* ex die 11. in 21. restitueretur, siue *æquatio* 10. dies, sicut eximendos, utiq; ad Concilij Nicæni, hæc nō.

teuerterit, quippe cum ex observationibus Ptolemæi liquidò constet, tempore Incarnationis VERBI DEI *Æquinoctium* in 23. diem Martij incidisse.

ATQVE hæc dicta sint aduersus argumenta Mæstlini, quæ contra *æquationem* anni Solaris in nouo Calendario præscriptam malitiose, ac uerteratorie excogitauit. Ad quæ tamen, & ad omnia alia, quæcunque afferri possunt, respondere licebit, si dicamus, cuncta illius argumenta sumi ex uero motu, eoque ex tabulis Prutenicis deprompto, qui ualde inæqualis est, ac irregularis, & nulli Cyclo accommodari potest. *Æquationem* autem nostram niti motu medio, qui *æquabilis* est, & magnitudine anni medij, qui regularis quoque, & *æquabilis* est. Itaque stabilitate sua, & *æqualitate* belle, atque concinne compensat ueri *Æquinoctij* progressionem, regressionemque inæqualem, atque irregularem, ad plurima annorum millia; ut nunquam *Æquinoctium* huiusce *æquationis* a uerò longius, quam duobus ad summum diebus, aut paulo amplius, recedat, modo illud anteuertendo, modo subsequeudo: quod quidem satis est ad Pascha rite celebrandum ex Decreto Ecclesiæ, quæ in temporum supputatione motus medios, ac regulares, aut potius Cyclos, ueris inæquabilibusque motibus curiositati, ac diligentie Astronomorum relictis, ex antiquissima consuetudine adhibet, atque considerat.

QVOD si forte longo temporis interuallo acciderit, (quod fieri posse, ingenue fatemur, propter Astronomicarum tabularum inconstantiam) *Æquinoctium* noui Calendarij plus *æquo* a uero discessisse, restituendum erit uerum, ut sæpe dictum est, ad diem 21. Martij, per intercalationem, uel intercalationis omissionem extra ordinem adhibendam, & deinceps uel eadem *æquandi* formula, quæ prius, retinenda, uel certe alia illi tempori aptior, ex Astronomorum sententia, præscribenda; ita tamen ut in Calendario, quod ad Epactarum dispositionem attinet, nulla mutatio fiat, Quæ ratione, etsi *Æquinoctium* aliquando restitutione egeat, aut *æquationis* ratio mutanda sit, Calendarij tamen ipsum in Bulla Pontificis perpetuum appellatur, atque eiusmodi, quod ad quamcunque anni magnitudinem, per interruptam, aut uariatam *æquationem* accommodari possit, cum ipsum interim cum Epactis intactum, atque stabile, immutabileque profus permaneat, ut planius lib. 11. in *æquatione* Lunæ explicabitur.

QVOCIRCA, quod tandem argumentum excogitari poterit, quod aduersus Calendarij eo, quo dictum est, modo perpetuum uillam habeat? Quamquam enim *æquatio* Solaris anni longo tempore *Æquinoctium* in 21. die noui ita conseruet, ut emendatione non indigeat, non tamen propterea Calendarij uitiosum existimari debet, aut imperfectum, cum nulla re in eo mutata, *Æquinoctium* nullo negotio, per *æquationem* aliquo modo uariatam, si ita uisum fuerit, emendari possit. Atque alio certe modo, quam dictum est, nullum Calendarij construi potest, quod aut perpetuum sit, aut diuturnum, quippe

L cum

Respondeo generalis ad oia argumenta, quæ contra *æquationem* Calendarij noui afferri possunt.

Calendarium nouum cui perpetuum dicatur a Pontifice.

Nullum Calendarium alio modo construi potest, q

Nulli Calendarii alio modo contrahi posse, quam quo Gregorianum est constructum, quod sit perfectum, perpetuumque, & diurnum.

Quid requiratur ut Calendarium aliquod absolutum, & diurnum dici possit.

Maximum, si non iussit, ex compendio restituatur Calendarium ponitur eius perfectio ac intelligere.

Cum omnia, quæ Astronomi de anni Solaris magnitudine, & inæqualitate subtiliter, & acute tradiderunt, incerta sint, ac dubia: ut de nulla eius æquatione, siue ea ad motum medium, siue ad uerum instituat, constant, aut perpetuam, diurnamve nobis ueritatem possimus polliceri.

QVOD si æquatio aliqua Solaris anni, cum Cyclo Lunari per dies Calendarij disposito, eo artificio instituat, ut nihil unquam in Calendario sit innouandum, etsi error aliquis in Æquinoctio in sede constituta conseruando deprehendatur, ita ut æquationem anni Solaris oporteat mutari ea ratione, quam supra tradidimus: tum demum Calendarium ipsum perfectum, absolutumque recte, ac merito censeretur possit. Cuiusmodi est Calendarium nouum a GREGORIO XIII. P. M. anno 1582. diuulgatum, ut partim ex ijs, quæ dicta sunt, liquet, partim uerò, & multo quidem euidentius ex ijs, quæ dicentur, apparebit. Hæc si sincero, tranquilloque animo Mæstlinus perpendisset, profecto non tot uerba, & maledicta in nouum Calendarium tam temere eueniisset. Et uerò nullo negotio, si summa in Pontificem Romanum maleuolentia, & liuore non fuisset impeditus, poterat omnia hæc ex Compendio restitutionis Calendarij ad Christianos Principes misso intelligere, ubi apertissime declaratur, Cyclum Epactarum ad quamcunque anni magnitudinem accommodari posse, adeo ut in eo Calendario descripto, intercalationisque ratione quadringentesimo quoque anno, ut diximus, & eius etiam cycli æquatione, de qua infra disseremus, adhibita, ita in posterum anni atque menses consensuri sint cum Solis, ac Lunæ ratione, ut nulla deinceps uarietas, aut dissensio, quæ alicuius momenti sit, possit existere. Quod si quando acciderit, ut discrepantia aliqua oriatur, posse omnia facillima ratione in suum statum restitui, idem Compendium luculenter testatur. Eam namque ob causam in eo duplex tabella æquationis Epactarum constructa est, una anno Alphonsino, qui medius est, & æqualis, congruens, altera respondens anno Copernici inæquali, atque irregulari: ut nemo iure nobis possit obiicere, nos non præuidisse, quæ contra Calendarium opponi possent, aut non intellexisse, quatenus id possit dici perpetuum, & nulli unquam mutationi obnoxium.

SED de Calendarij defensione, quod ad æquinoctium spectat, factis; superest, ut Epactas quoque, literas Dominicales, & festa mobilia eiusdem Calendarij, aduersus eundem Tubingensem Mathematicum defendamus.

PRIMI LIBRI FINIS.

APO-



APOLOGIAE CALENDARIII NOVI

ADVERSUS MICHAELEM MAESTLINVM
Mathematicum Tubingensem

LIBER SECVNDVS:



QVO PACTO CYCLVS DECENNOVEN-
nalis annos 19. Solares exæquet.

CAPVT I.



LX PEDITIS superiore libro ijs, quæ ad Æquinoctium spectant, restat ut hoc altero libro de Nouilunijs, plenilunijsque, ex usu consuetudineque Ecclesie agamus, omniaque aduersarij argumenta, quibus & Nouilunia, Quartasdecimas Paschales, & Cyclum literarum Dominicalium oppugnat, diluamus. Primum igitur, ut, qua ratione Cyclus decennouennalis aurei numeri annis 19. Solaribus congruat, aperiamus; Annus Lunaris, quemadmodum de Solari Cap. v. proximi libri diximus, duplex est, Ciuilis unus vel Politicus, Astronomicus alter. Ciuilis ex diebus integris constat, & est
I, 2 duplex: